34-4 A 18

Prohemium

¶ Ad reuerendiſſimū in chriſto patrē ⁊ alta nobilitate decoratū Dominū dñm Georgiū Dāboyſe Rothomageſi. archiepiſcopū Sacroſancte Romane eccleſie titull ſancti ſixti preſbyterum Cardinalem.

LEgimus enim colendiſſime pater· Eccleſiaſtici.xl. Occupatio magna creata eſt oībus hominibus ⁊ iugū graue ſuper filios Adā a die exitus de vētre matris eorū vſq̄ i diē ſepulture in matrē oīz. Vñ dicit.iii. Eſdre.vii. ⁊ facti ſunt introit⁹ huius ſeculi anguſti ⁊ dolētes ⁊ laborioſi pauci aūt ⁊ mali ⁊ piculorū pleni ⁊ labore magnopere fulti. Hic habet iob.v. Hō naſcitur ad laborē ⁊ etiā iob.vii. vbi dolendo ait Et ego habui menſes vacuos ⁊ noctes laborioſas enumeraui michi/ſi dormiero dicā quādo cōſurgam ⁊ rurſum expectabo veſperā ⁊ replebor doloribꝰ vſq̄ ad tenebras. Vñ legit etiā Eccleſiaſtes.i. Et agnoui q̄ in his quoq̄ eēt labor ⁊ afflictio ſpūs eo q̄ in multa ſapiētiā multa ſit indignatio et qui addit ſcientiā addit ⁊ laborē Tū et etiā quia iuxta poſterioris Catonis ſētētiā Humana vita ꝓprie veluti ferrū eſt/quod ſi exerceatur cōteritur. ſi vero non exerceatur rubigine cōſumitur. Et q̄madmodū poptimi piſcis id ē Salmonis eſt/difficiles currentes ⁊ impetuoſas fluminis aquas vincere/ita nec viri eſt timere ſudorem. Nā generoſum ſpūm labor nutrit Unde ē q̄ virtus exercitio recreat. Unde etiā Hecaton ſtoycus. Omne inquit honeſtū in arduo eſt. Tū

Hō ad laborē nat⁹

et etiam quia cunctā maliciam docuit ocioſitas vt habetur eccleſiaſtici.xxxiii. Quia tamen vulgare eſt/qualis ager talia ꝛ ſemina/ꝛ quales flores tales ꝛ ticture/ ꝛ quales operatoꝛ talis operatio / ꝛ qualis agricola talis cultura vt habetur iii. Eſdꝛe.ix. vnde iſurgit illud vulgare puerbiū pmittūt medici tractant fabꝛilia fabꝛi vt ait beatus Hieronymus in plogo biblie ca.vi. de quibus dicitur ſapieñ.ii. Et nomē noſtrum obliuionem accipiet per tempus ꝛ nemo memoꝛiam habebit operum noſtrorum Nos vero p qualitate ꝛ neceſſitate tēpoꝛum put reipublice poſcit vtilitas opoꝛtet ferre ſententiam vt legitur Heſter decimoſexto. Sed quia aduerſum me dici poſſet illud Exo.ii. Quis conſtituit te iudicē ſup nos et illud Job.xv. Nunqd pꝛimus homo tu natus es ꝛ ante oēs colles foꝛmatus/ nunquid concilium dei audiſti/quid noſti quod ignoꝛemus/qd intelligis quod neſciamus/ꝛ ſenes ꝛ antiqui ſūt in nobis multo vetuſtioꝛes ꝙ patres tui/ꝛ qd te eleuat coꝛ tuū? ꝛ quaſi magna cogitās atonitos habes oculos? Cum et etiam queri poſſet illud Thobie.v. Indica michi d qua domo aut d qua tribucs cui angelus reſpōdens ait Genus queris mercēnarii an ipm mercēnariū. Sed ne foꝛte ſolicitū te reddā ego ſum Guillelmus de mōſerrat infra Hyſpanie poꝛtam id ē Catholoniā natus patria Terraconēſis/nō iudeus/nō agarenus/ſed criſtianus ꝛ vexillū crucis in mea frōte poꝛtās/non marranus ſed de inueteralis xp̄icolis parētibus oꝛtus. Doctrina quoq toga me

Guilli de mōſerrat oꝛigo.

rita et exempla non ſolum ꝓpriam ⁊ dulciſſimaꝫ
patriam verum etiam eandem Hyſpanie poꝛtã
et eius eccleſiam ꝓut notum eſt decoꝛarunt Nõ
fugitiuus quinimmo amoꝛe ſcientie volũtarius
exulet peregrinus iuxta illud iuſtiniani impera-
toꝛis. Cũ amoꝛe ſcientie facti ſunt exules vt ha
bet in aut. habita. C. ne filip pa. Nã vt ait Hie
ronimus in ꝓlogo paralipomenõ quomõ gre-
coꝛum hyſtoꝛias magis intelligũt qui athenas
viderint et tertiũ virgilij librum a Troade per
leuchaten/et a Crocerannia ad Siciliam de ad
oſtia tiberis nauigauerint ita ſanctã ſcripturaꝫ
lucidius intuebitur qui iudeam oculis cõtẽpla
tus eſt et antiquarum vrbium memoꝛias locoꝝ
qꝫ vel eadem vocabula vel mutata cognouerit
Unde ⁊ nobis cure fuit cum eruditiſſimis italo
rum Galloꝛum et etiam Hyſpanoꝛum hunc la-
boꝛẽ ſubire vt circuiremus coꝛũ ꝓuincias quas
vniuerſe chꝛiſti eccleſie ſonant. Fateoꝛ enim mi.
Reuerendiſſime domine ꝙ nuſqꝫ eſt qui vbiqꝫ ẽ — Seneca
et pꝛemiũ mentis compoſite exiſtimetur conſiſte — in epl'is
re poſſe et ſecum moꝛari/vitam enim in peregri-
natione agentibus regulariter hec eueniũt vt
hoſpicia multa habeant/amicitias raras/rurſ⁹
vox ſalutatiõis i foꝛo plures vocat/paucos pul
ſat/benefactoꝛeſqꝫ nullos inuenit/ ſed vnicũ ab
hac regula reperi. exceptum/videlicet magnifi-
cũ ac facundiſſimum vtriuſqꝫ iuris monarcham
nobilem dominum Guidonem de Rochefoꝛ in — Guido de
gallijs vniuerſale et ſupꝛemum iuſticie ſceptruꝫ — rochefoꝛt
tenentem/ qui immenſa ſui virtute et continua

munificentia non eſt oblitus mei. Non eni pretereo quia vbiqꝫ inueni. quod diſcerē ꝛ ſemꝑ proficiens ſemperqꝫ vt opinor melior effectus ſum. Experientia vero docet que cunctarum rerū dicitur domina et magiſtra. vt in. c. ꝙ ſit/de elec. li bro. vi. ꝙ plāta valde creſcit ſi i terra aliena plātata fuerit nec poteſt in ꝑria terra. ſ. vbi ſeminata eſt ſeu primo plātata fuerit ſic germiare ſicut i aliena t̄ra. Ideo ſaluator mūdi dicebat Marci ſexto et mathe. xiij. Quia nō eſt ꝓpheta ſine honore niſi in patria ſua et in domo ſua ꝛ in cognatione ſua. Verūtamē quia homini datum nō eſt ſpaciū niſi ſolummodo viuere. vt habetur tertij Eſdre octauo. Cum et etiā quia virtus domini eſt cum eis qui inquirūt eū cum omni affectu vt legitur ſcdo Eſdre. viij. Cum et etiā quia mēor verbi ſaluatoris Marci. xiij. dicētis: nolite p̄cogitare quid loquamini ſed quod vobis datū fuerit in illa hora id loquamini. nō eſtis vos loquētes ſed ſpiritus ſanctus. Poſſum dicere vna cū pſalmiſta. pſalmo. lxxiij. Exurge de⁹ iudica cauſam tuā. Sed quoniā bonorum laborū glorioſus eſt fructus vt habetur ſapieñ. iij. Et nullus fructuoſior labor etiam mors/ꝙ qui pro vtilitate reipublice ſpōtanea voluntate ſuſcipit. vñ ait Vegetius de militari diſciplina que ꝑ vtilitate rei publice ſcribūtur eterna ſunt Hinc dicit iuſtinianus imperator inſti. de excu. tuto. in pri⁹ Qui pro republica ceciderunt imperpetuū per gloriam viuere intelligūtur. Vnde ait Tulius i paradoxis. Mors terribilis eſt his quorū cū vita

Pro re publica glorioſus eſt labor

omnia extingunt nō his quoꝝ laus emori nō po
teſt. Propter qđ Mathatias ait ad filios ſuos
.i. Machabe.ij. Nūc ergo o filij emulatores eſtote
legis et date animas veſtras pro teſtamento pa
trum et memētote operum patrum que fecerūt
in generationibus ſuis: et accipietis gloriā ma
gnam e nomen eternum. Quoniam hi indubita
tam ſpem expectant a deo iterum ab ipſo reſuſci
tādi vt habetur .ij. Machabe. vij. Cum igiť ma
teria electionum ampliſſime pater cū ſuis de ne
ceſſario p: ecedentibus conſecutiuis atq; cōne
xis in hoc opuſculo deſcripta quātā rei publice
Eccleſie gallicane et ēt rp̄ianiſſimo Regi vtili
tatē ⁊ cōmoditatem afferat nemo eſt qui neſciat
que ſemper in palatiis et extra verſatur. Quod
opuſculum cum nūc editum fuerit illud in quinq;
partes partitu; videlicet De poteſtate gñalis Partitio operis
cōcilij etiā baſilieñ. et vnde et qualiť epiſcopa
tuū electiōes ⁊ eoꝝ inſtitutiōes ⁊ puiſiones ori
ginē habuerunt. Secunda qualiter intelligēda
ſit regula Concilij baſilieñ. qua cauetur vt elec
tiones ſine impedimēto aut obſtaculo oīo fiant
Tertia q̄ ſunt reſeruatiōēs i corpore iuris clau
ſe et qualiter differant ius cōmune et priuilegiū
corpore iuris clauſum. Quarta quādo dicatur
reſeruatio per papā ex magna rationabili ⁊ eui
denti cauſa facta ⁊ in litteris apoſtolicis nomia
tim expreſſa/ ⁊ quis erit modus remittēdi haru;
qualitatum liquidationē ⁊ declarationem ad ſe
dem apoſtolicam vel quādo ſit locus appellatō
ni ad eandē ſedem. Quinta et vltima que ⁊ qua

lis ſit regis prerogatiua in electiuis dignitatibꝫ etiam pontificalibus et quādo dicātur benigne atqꝫ beniuole Regis preces et que ſunt beneme rite perſone zelantes bonum reipublice regni et delphinatus. Tue facūdiſſime dominatiōi ꝛ nō alteri que canonicas ſanctiones ꝛ decreta ſctōrum patrum re ꝛ fama optime tenet ſummo cuꝫ affectu donare decreui vt exemplo doctoris gētium qui vtroſqꝫ .ſ. Judeos ꝛ gēti les volētes ſe alterutros ſupponere veniam conſecutos equa les eſſe veriſſima ratione demōſtrat/ propter qꝺ viciſſim eos humilians ad pacem et concordiā cohortatur: vt ait beatus hyeronimus in ꝓlogo ſuper epiſtolā ad romanos. Sic tu viciſſim vtrā qꝫ eccleſiam .ſ. Romanam et gallicanam exhor tando ad pacē et concordiā perducere valeas. Nec in alterutram partem michi cura fuit adhe rere cū vtriqꝫ ſim ignotus et aduena/ nec fero ſē tentiam que ad me non pertinet vllomodo/ ſꝫ ſemino verbum in agro domini exercituū ꝛ largitoris virtutum/ et ſi bonū eſt terra recipiet ꝛ fouebit/ ſi autem malum tanqꝫ mala herba eradicabitur vt in .l. ſed et ades .§. ſi quis dolia. ff. loca. vel ſaltē iuxta euāgeliȷ́ parabolam q̄ de zizaniȷ́s dicit͛ Mathei. xiȷ́. Ne forte colligētes ziza nia eradicetis ſimul et triticum ſinite vtrāqꝫ cre ſcere vſqꝫ ad meſſem et in tempore meſſis dicam meſſoribꝫ/ colligite primū zizania ꝛ alligate ea ī faciſculos ad comburēdum triticum autem cōgregate in orreum meū Capiat igitur leto animo tua benigniſſima dominatio munuſculū hoc

corrigendum illudqꝫ captato tempore legere di
gnabitur et ſi aliquid varium aut diminutū vel
falſum in eo reperiat obſecro nō ſolū imbecilli
tati ꝓprij ingenij. verūetiam biſſextili tēpori quo Biſſextilis
cūcta variantur et deteriorantur benigne attri annus
buatur/tum quia cunctas res difficiles non pōt
homo explicare ſermone vt dicitur eccleſiaſtes
i. tū et etiam q̄ a ꝑ id veritatis inueſtigāde mate-
riam alijs preparaui/per quod pateat cūctis ꝙ
corrigi illum paratꝰ: affirmās me tenere ⁊ appro
bare qđ ſctā mater eccl̄ia tenet ⁊ approbat ⁊ re
probare quod reprobat: cuius iudicio atqꝫ deter-
minationi in omnibꝰ ⁊ per omnia me humiliter
ſubmitto. De te enim ſi faſeſt dicere arbitror ꝓ
phetaſſe Eſayam vndecimo dicētem. Egredietur Prophetia de. D.
virga de radice damboyſe et flos de radice eius cardinale.
aſcendet et requieſcet ſuper eum ſpiritus regis
Spero enim ꝙ per te delebitur malum et extin-
guetur dolus/florebit autem fides ⁊ vincet cor
ruptela et oſtēdetur veritas que ſine fructu fuit
diebꝫ tātis vt habet. iiij. Eſdre. vi. Bene vale.

¶ De poteſtate generalis concilij etiam Baſi-
lieñ. et vnde ⁊ qualiter eꝑatuũ electiões ⁊ eorꝫ
inſtitutiones ⁊ ꝓuiſiones originem habuerunt.

Quoniam vt ait pſalmiſta pſal.cxviij.in .xx.
octonario. Principium verborum tuorum
veritas. Firmiter tenendum eſt ꝙ poteſtas ⁊ iu-

Iuriſdi-tio cõcilij baſilieñ ẽ ꝑuatiua ad papã non accumulatia

riſditio ſacroſancti concilij Baſilieñ. ſub quo re-
petitur cautum: vt electiones in dignitatibꝫ ele-
ctiuis ſine impedimento aut obſtaculo oĩo fiãt/
fuit et eſt priuatiua ad romanum pontificem et
non accumulatiua. Quotienſcũqꝫ reperiuntur
duo iudices/quorum vnus eſt fauore et cõtẽpla-
tione perſonarum alius fauore et contẽplatiõe
rerum iudex fauore et contemplatione perſona-
rum ſolũs et ſic priuatiue licet concurrat fauor
⁊ cõtẽplatio rerum eſt iudex competẽs et non
iudex fauore et contemplatione rerum/ et eſt rõ
ꝓpter perſonarum dignitatem/tum qꝛ res perſo-
ne accedere debent et non econtra. vt in.l.iuſtiſ-
ſime.ff.de edil.edic.cũ ⁊ etiam qꝛ iudex perſone
primarie incerte ꝓut eſt in electionibꝫ fiẽdis
dicitur magis diſcret⁹ et magis induſtrioſus vt
in.c.bone.ij.§.qꝛ ꝟo de poſtu.pla.⁊ i.c. is cui de
offi.dele.li.vi.vbi excludit̃ ⁊ priuat̃ ſubdelega-
tus. Iudex vero rerum minimus. vt in.l.fi.iũcta

Perſonarũ fauor maior ꝙ̃ rerum

glo.ff.de iudi. Et ꝙ debeat fauor pſonarũ attẽ-
di et nõ rerũ tanqꝫ maior/eſt caſus in.l.vnica.C.
quã imper.inter.pupil.⁊ vidu.faciũt in ratiõe ſui
l.priuilegia.ff.de priuile.credi.et.l.aſſiduis.C.q̃
poti.impig.habe. Accedat ad hoc caſ⁹ apõ ca-

noniſtas ſolitari⁹ i.c.ſi ꝓp tua.de reſcrip.li.vi. vbi contēplatio et fauor perſone preferfur contēplationi ⁊ fauori etiam rei pie vz fabrice eccleſie. Item et vbi fauor ⁊ contēplatio perſone note pfertur contemplationi et fauori ignote pſone/quod vltimū coadiuuatur p caſum in.c. niſi ſpecialis et ibi gloſa de offici.lega.⁊ p.c.requiſiſti de teſtamen.et nota per glo.in.c.fi.de teſta. li.vi.fortificātur pdicta p caſum in.§.fi inſti.de iure.natu.vbi habetur/ꝙ nichil ꝓdeſt ſcire iura niſi prius ſciamus de perſonis ⁊ earum cōditionibus/quarum cauſa/gratia/fauore ⁊ contēplatione iura condita ſunt ad idem caſus in.l.ij.ff. de ſtatu.ho.hinc ē ꝙ in prima pte decreti ⁊ i primo libro decretaliū et etiam codicis inſtitutionum nec non digeſtorum iura perſonarū duntaxat.et ſic excluſiue iuribus rerū antecedunt ⁊ preponuntur Corroborātur hec per illud geneſis primo. Faciamus hominē ad ymaginē ⁊ ſimilitudinē noſtrā.vt preſit piſcibꝫ maris ⁊ volatilibꝫ celi ⁊ beſtijs vniuerſeqꝫ terre. Coadiuuant etiā predicta perverbum Saluatoris Marci ij.l fi. dicētis ſabbatū ꝓpter hoiem factu eſt ⁊ non hō ꝓpter ſabbatū Accedat illud pſalmiſte pſalmo. viij. Oia ſubieciſti ſub pedibus eius ⁊c. Itē ⁊ illud.ij.machabe.v.verum nō ꝓpter locum gentem ſed ꝓpter gentem locum deus elegit. Et ꝙ pdicta poteſtas et iuriſditio ſit puatiua ad abū iudicē et non accumulatiua tenuit originaliter Jacob.de are.in.l.ꝙ i rerum.§.ſi qs.ff.de lega. .i.quē ſequitur ⁊ cōmēdat bal.in.l.vnica.§. vbi

autem. C. de cadu. tollen. et in. l. executorē in. v. colūp. C. de exe. rei iudi. et in. l. gallus. §. ille caſus. ff. de libe. & poſtu. hanc ēt ꝯcluſionē ſecutꝰ fuit bar. in extrauagā. ad reprimēdū ſup v̄bo. ñ obſtātibus quē etiā ſequit̄ bal. in. l. i. in. iij. q̄ſtione. ff. de offi. conſul et tenuit ange. in. l. teſtā. oia C. de teſta. hāc etiā doctrinā ſeq̄t̄ Jo. de ymol. in dicta. l. gallus. §. ille caſus ꝑrie alle. & in. l. titie textores. ff. de lega. i. et tenuit Jo. an. & pe. de ancha. in. c. ſtatutū. §. cū vero de reſcrip. li. vi. et tenuit ēt ange. in repetitiōe. l. ſi vacātia. C. de bonis vacā. li. x. quos ſeq̄tur et ꝯmēdat alexā. i dicta. l. titie textores. Et ratio predictorū eſt q2 illa eſt ſpecialior iuriſditio in qua maior ē ſpecialitatis ratio ſed maior ſpecialitatis ratio ē in pſona vel in pſonis q̄ȝ in rebus vt cantāt predicte auctoritates. ergo qđ ſpeciali rōe fūdat̄ derogat ei in quo minor iuenit̄ ſpecialitatis rō: ita notāter tenet Bar. in dicta extrauagā. ad reprimendum in verbo non oſtātibꝫ quā rationē multū exaltat bal. in dicta. l. i. ff. de offi. cōſul. Et ꝙ maior ſpecialitatis ratio ſit in pſona q̄ȝ in rebꝫ vltra p̄dicta patet q2 pſone qualitas nō pōt ineſſe niſi ſibi ipſi. premarie cū ſit indiuidua. ſed qualitas reꝶ pōt ineſſe cuilibȝ de gñe & cuicūqȝ pſone/ cū illa qualitas q̄ pōt pluribꝫ ineſſe ſit gñalior & illa q̄ vni ſoli pōt ineſſe eſt ſpecialior vt nota. in. l. iuriſ gētiū. §. ſed ſi fraudādi. ff. de pactis & voluit bal. in. l. executorē ꝑme alle. facit q2 ſicut ſpēs derogat generi: ita indiuiduū derogat ſpeciei vt p dy. de regu. iuris. li. vi in regula generi p ſpeciē

Eſt ⁊ alia ratio q̄a ſpecies vel diſpoſitio habēs legis vel hominis auxiliū ⁊ fauorē ad agēdū vł excipiēdū dicitur altera nō habēte ſpecialior fir mior ⁊ potētior vt fuit theorica cy. poſt petrum quos ſequitur ⁊ approbat bal.in.l·quod fauore i penul.colūp.C.de legi.⁊ tenuit pau. de caſtro i.l.nulla.ff.de legi.de diſpoſitōe vel ſpē legis au xiliū ⁊ fauorē habēte ē caſus i.l.ſi furioſi.C. de nuptijs.vbi habetur ꝙ in caſu in quo lex nō loq̄ tur ceſſat legis auxiliū ⁊ fauor.q2 ibi lex nō loq̄r nec nos loq̄ debem⁹ vt in.l.ſi ſeruū.§.nō dixit.ff. de acqui.here.⁊i.l.pen.ff.ſi quis a parē.fue.ma nu.⁊ ecōtra vbi lex loq̄tur ⁊ nos loqui debemus vt i.li.§.ꝙ autem.ff.de ales.de ſpecie vel diſpoſi tione auxilium ⁊ fauorem hois habēte eſt caſus ſingularis i.c.cui de nō ſacerdotali i.ii.⁊.iii.R. de prebē.li.vi.vbi habeť ꝙ ſi impetro integrā p̄ bendā nō poſſus obtinere dimidiā/ q2 licz de ītc gra ſit ſtatutū ⁊ ꝓuiſum ⁊ i hoc reperiť auxiliū ⁊ fauor hois:vz romani pōtificis tñ ſup dimidia nullus reperiť fauor nec auxiliū hois ideo opta ri nō pōt:ſz i decretis ſacroſctē ſinodi baſilieñ.i c.i. ſicut i cōſtrucēda qđ ē p̄mū.c. i ordine đ elec. p generale ꝯciliū ſint cōtēplate pſone i electiuis dignitatibꝫ eligēde pricipaliť/ ⁊ electiōis forma ſecūdario vt euidēť i ꝓhemio eiuſdē.c.i. pt3 ibi dū dř potiſſimū ē hui⁹ ſctē ſinodi ſtudiū vt tales eccl'ie p̄ficiātur paſtores q̄ tanq̄ colūne ⁊ baſes ipām eccl'iam doctrine ⁊ meritorū virib⁹ firmiť ſuſtētēt/ quāta aūt in eligēdis prelatis diligētia adhibēda ſit officiū eis iiūctū euidēť oſtēdit ⁊.c

Ubi lex tacet nec nos loqui debemus

Ideo lic; epiſcopatuū et ſuperiorū dignitatū erectio ꝛ fundatio ꝛ ſic rerū cōtēplatio ꝛ p conſequens rei poteſtas ꝛ iuriſditio ad romanū pōtificē ptineat vt i. c.i.xxij.di. ꝛ no.doc.i.c.i.de trāſla.epi.vel elec. ꝛ i.c.ſicut vnire.d. exceſ.pla. ꝛ i.c. ꝙ tranſlationē d offi.lega. Uerūtamen qꝛ perſonarū cōtēplatio ꝛ ſic eligendarū perſonarū i electiuis dignitatibus poteſtas ꝛ iuriſditio ad ſacroſanctū generale cōciliū ſpectat/ ꝛ i illa repiat legis .videl; iuris cōis.ſ.c.ne ꝓ defectu d elec. ꝛ hois videl; ſacroſcti baſilien. cōcilii fauoꝛ ꝛ auxiliū q̄ nuſꝙ in illarū ꝓuiſionib⁹ per romanū pōtificē fiendis repetitur vt tenuit glo.in.c.ij. d preben.li.vi. quam oēs doc. nemie diſcrepāte ſequūtur niſi dūtaxat in caſibus a iure exceptis vt in.c.quāꝙ.de elec.libro ſexto. ꝛ in.c.i.vt lit'pē. eodem libro prout infra i hac pma parte circa finem ꝛ etiā in tertia declarabitur. Igitur talis ſacroſancti baſilien. cōcilii poteſtas ꝛ iuriſditio fuit et eſt ad ſummū pontificē priuatiua ꝛ nō ac cumulatiua ꝙ talis poteſtas ꝛ iuriſditio in pſonas ſit p ſaluatorē mūdi generali cōcilio priuatiue ad petrū ꝛ non accumulatiue cōceſſa ꝛ per q̄ verba fuit data ſtatim dicetur. Et ꝙ perſonarū contēplatio ſacroſancti cōcilij fuerit cauſa finalis ꝛ ꝑpetua ꝓxima ꝛ nō remota ꝓbatur/qꝛ verba ꝓhemia ꝛ prefationes q̄ dicūt ratiocinādo etiā enūciatiue aperiūt probāt ꝛ declarāt expreſſam voluntatē finalem ꝛ proximā cauſam diſponentis .vt in.l.fi.ff.de here.inſti. ꝛ i.l. prima.§ q̄bus.C.de iuſti.codi. cōpo. ideo cū predicta ver

¶Ptās in perſonas data cōcilio generali priuatiue ad papam.

bs ſacroſancti cōcilij ⁊ ei9 pfationes ſupi9 īſerta ſint in phemio ſituata/ igitur ex verbis ⁊ pfationib9 illius phemij colligitur/ratio finalis et prima vt in dictis iuribus ita ita notāter tenuit bal. ī dicto §. qbus ⁊ i. l. noſtrā. C. de teſtamen. et bar. in .l. cum hi. in principio. ff. de tranſ. ⁊ i. l. ambicioſa. ff. de decre. ab ordine faci. Cōfirmāt predicta q2 cū diſpoſitio baſilienſis concilij diſponat ſuper eligēdis perſonis in electiuis dignitatibus ⁊ ſic ſuper ſtatu rei ⁊ perſonarū reducēdo illū ad ſuū primum ſtatū et ſi ad ius cōmune/ vz. c. ne p defectu iuxta no. p glo. in dicto. ij. ſuperi9 alle. debet talis iuriſditio ⁊ poteſtas vt fauorabilis latiſſime īterpretari vt itelligat priuatiua ⁊ nō accumulatiua ad ſummū pontificem. vt in. c. ab exordio. xxxv. di. ⁊ in. l. ſi vn9. ff. de pactis ita tenet ange. in. l. teſtamēta omnia. C. d teſta. probatur per glo. ſuper verbo numerandum in. c. ſtatutū. de prebē. li. vi. arguēdo a cauſa ſpeciali put eſt dictum in. c. ſtatutū/ ⁊ q hec fuit exp̄ſſa voluntas ⁊ finalis cauſa ſctē ſinodi baſilieñ. luculenter conſtat per oīa capitula de elec. eiuſdem generalis concilij baſilieñ. premaxime per c. vnicum de reſeruatis. facit. l. benign9 cū. l. ſequēti. ff. de legi. ⁊. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de lega. i. cū exp̄ſſe diſponat circa cās ratione forme diuerſas ⁊ ſeparatas. primo ⁊ regulariter eligēdo Secūdo ⁊ fallētialiter in caſibus duntaxat a iure exceptis puidēdo cum ſit generalis theoricā. q quando alicui aliquid generaliter phibet quod expreſſe non conceditur intelligitur dene

gatum.vt icle.exiui.§.porro de verbo.ſigni.tum et etiam q2 cum diſponitur ⁊ iudicatur rem meā eſſe ſimul diſponitur ⁊ iudicatur tuam nō eſſe vt in.l.pomponius ſcribit.§.ſed et is q̄.ff.de ꝓcur. Coadiuuantur etiam predicta alia ⁊ finali ratione/q2 ius etiā ſingulare ſemper eſt introductum ꝓpter aliquam vtilitatem.vt i.l.ius ſingulare.ff. de legi.ergo debemus illud conſeruare ⁊ interp̄tari in eo in quo euidētior ⁊ maior vtilitas reperitur videlꝫ vt poteſtas ⁊ iuriſditio ſacroſancti baſilieñ.cōcilii ſit ad romanū pontificē priuatiua ⁊ nō accumulatiua/⁊ iſta enim eſt tutior conſeruatio ⁊ benignior interp̄tatio.vt i.l.benigniꝰ ff.de legi.ꝓxime alle.vnde eſt ꝙ generis iuriſditio derogat ſpeciali quando vtilitas publica includit priuatam:ꝓut eſt in noſtro ꝓpoſito vt voluit bal.in additio.ſpec.i titu.defendis. ⁊ q̄uis ip̄e nichil alleget tñ eius theorica fundatur per l.ſi hominem.ff.manda.vt ſtatim ſubiiciam.tum ⁊ etiā q2 cauſa magis priuilegiata p̄fertur vt nota.in.l.i.C.de priuile.do.in.l.i.ff.ſo.ma.⁊ i iuribus ſuperis in principio alle. Unde in ꝓpoſito cū decreti ſpecialitas ſacroſācte ſinodi baſilieñ ſuperius expreſſati ſic ꝓpter vrgētiſſimā vtilitatem ⁊ eminentem neceſſitatem vt in ꝓhemio primi decreti de elec.ſepius alle.quod etiam diluci da ⁊ alta voce gallicana ecclia i ꝓhemio pragmatice ſanctionis in.§.qualiter preterea per ſanctos patres cum.§.ſequenti aperto ore fatet. q̄ vrgentiſſimis et publica vtilitas et eminēs neceſſitas ad ſpeciem deſcēdēdo conſiſtit in generali

deſcendēdo cōſiſtit in generali eccleſie dei refor
matione in capite ꝛ i mēbris: virtute cuius pote
ſtas ꝛ iuriſditio et expcognitio ꝛ deciſio ad ge-
nerale cōciliū ꝛ nō ad papam pertinet cum illā
a chriſto imediate habeat vt in decretis ſacroſā
cti baſilieñ. cōſilii i.c. ſacroſancta. §. et primo de
clarat de aucto. ꝛ poteſ. ſacro. gene. cōſilii. maxi
me cū caſus vrgētiſſime publice vtilitatis ꝛ emi
nētis neceſſitatis toti ꝛ vniuerſali eccleſie dei ſu
peruenićs caſſet ꝛ anullet quācunq; romani pō
tificis diſpoſitionē etiā ſi ſit priuilegiū in corpo-
re iuris clauſum cū per talem diſpoſitionē etiā
ſi ſit priuilegiū corpore iuris clauſū tota dei ec-
cleſia enormiter ledat. vt eſt caſus expreſſus i.c.
ſuggeſtū de deci. que fortificātur per. c. nō debet
i principio de ꝯſā. ꝛ affi. et. c. ii. de impub. deſpō.
cū quecūq; diſpoſitio generaliter vel ſpecialiter
dictata nūq; includat caſum vrgentiſſime et pu
blice vtilitati cōtrariū ꝛ ſi includeret nō valeret
vt in. c. bone. lo. i. de poſtu. prela. et i. l. iubilem⁹.
la. i. C. de ſacroſanc. eccle. ꝛ i. l. vtilitas publica
C. de primipil. li. xii. tū et etiā qꝛ intētio diſponē
tis nūq; eſt cōprehēdere et includere caſum inſo
litū vrgētiſſime euidentis et publice vtilitatis ꝛ
eminētis neceſſitatis de nouo vel alias ſuperue
niētē vt in. l. fiſtulas. §. frumenta. ff. de cōtrahē.
emp. ꝛ. l. ſi quis. §. queſitū. ff. ſi quis cau. ꝛ in. l. ce
ſar. ꝛ i. l. fi. §. ſi per neceſſitatē. ff. de publica. ꝛ i. c
cū nobis olim ꝛ in. c. officii. in. fi. de elec. Que ꝓ
xima ratio ꝯfirmatur p caſum ſingularem in di-
cta. l. ſi hominē. ff. manda. quē cōmendat panor

A lege cenſet̄ ex-cepta pu-blica vtili tas.

poſt bal.in.c.fi.in quita colump. de conſue. vbi dicit ꝙ ſi dedi alicui ſpeciale mandatum vt manumittat aliquē ſeruū quod poteſt generalis ꝓcurator dñi ex noua cauſa iterdicere ſpeciali ꝓcuratori ne manumittat quaſi ex noua cauſa ꝑ dñm nō ↄſiderata poſſit generalis ꝓcurator venire cōtra eiuſdem domini ſpeciale mandatum. Hic affirmat bal.in.l.oēs populi i quita colūp. ff.de iuſti.et iure.ꝙ licet ꝑ.l.formā. C.de offi.p̄fec.p̄to. magiſtratus non poſſint ſtatuere cōtra ius/tamē poſſunt ex cauſa hoc facere ꝑ dictā.l. ſi hominē. quē panor. in dicto.c.fi. i alijs termi nis recitādo et ad noſtrū ꝓpoſitum dicit per dictā.l.ſi hoiem:ꝙ ex cauſa vrgenti ⁊ veriſimiliter nō prouiſa a canone poteſt fieri ſtatutū cōtra canonem/ quē determinatio nō eſt obliuioni tradēda illam determinatonē bal.fuit etiā ſecutus ⁊ ↄmēdauit panor in.c.ac ſi clerici.§.de adulteris in.v.colūp.de iudi.⁊ in.c.dilecti de appella.illā etiam approbat ⁊ cōmēdat alexan. in.l. ex duo bus.§.etiā ſi cōtra tabulas.ff de vul.⁊ pupil.Et dicitur vrgēs cauſa.ſ ſuadente vtilitate. vt in.c. ſtatutum in prīci.de reſcrip. ⁊ in.cap. alma mater in pricipio de ſen. excom. li.vi. Corroborāt iſta ꝑ theoricam.Jo.de pla.poſt bar.i.l.quo ad preſēs. C.de murilegu.li.x.vbi dicūt ꝑ illū ter. ꝙ ſuperuenīēte publica vtilitate ⁊ neceſſitate in populo poſſunt trāſgredi et violari pacta et ſtatuta.facit etiā quia in his in quibus eſt ⁊ iminet periculum in mora prout eſt in caſu eminētis neceſſitatis ceſſat omis legis vel hois ꝓhibitio vt

Ex cauſa pōt fieri ſtatutum cōtra canonem.

in.l.de pupillo.§. ſi quis riuos cũ.§. ſequē.ff.de noui oper.nũcia.⁊ in.l.ait pretor.§.ſi debitorē.ff: de his que in frau.cre.⁊ in ca.diſcipulos de cõſecra.di.v.quod ꝓcedit etiã in ꝑceptis iuris diuini que ꝓpter caſum eminẽtis neceſſitatis ⁊ vrgẽtiſſime ⁊ publice vtilitatis trãſgrediũtur. qđ inepte ⁊ male ſic ⁊ eo modo ab ignorantib⁹ allegatur imo poti⁹ et verius talis caſus eminẽtis neceſſitatis ⁊ vrgẽtiſſime publice vtilitatis a ꝑceptis iuris diuini dicitur ſemꝑ exceptus vt proxime dictum eſt. Quod tam veteris ꝙ etiã noui teſtamẽti auctoritatibus comprobatur. Nam i veteri teſtamẽto habetur ꝙ Dauid propter caſum eminẽtis neceſſitatis et vrgentiſſime publice vtilitatis:videlʒ pro cõſeruatione pſone futuri regis ⁊ ſuorũ introiuit ipſe ⁊ qui cũ eo erãt in domũ dei ſub Abiathar pricipe ſacerdotũ ⁊ panes propoſitionis mãducauit quos non licebat mãducare niſi ſolis ſacerdotib⁹. vt leui.vi. ⁊ dedit eis qui cũ eo erãt vt.i.regũ.xxi. quod in nouo teſtamẽto ſaluator mũdi comprobauit vt habetur Marci.ii.⁊ Mathei.xii.⁊ luce.vi. Item i veteri teſtamẽto ſabbatis nõ licebat quicꝙ operis facere vt deuterono.v. ⁊ exo.xxxv. ⁊ tamen Machabei ꝓpter caſum vrgentiſſime et publice vtilitatis ⁊ eminentis neceſſitatis:videlicʒ ꝓ tuẽda republica ⁊ eiuſdem legibus conſeruandis in die ſabbatorum pugnabãt.vt.i.Machabe.ii.et in.c. ꝙ non eſt : de regu. iuris quod etiam in nouo teſtamẽto dominus noſter Jeſus ratum habuit:vt habetur Mathei.xii.Marci.ii.⁊

luce. vi. vbi dicit q cũ dñs Jesus sabbatis am-
bularet p sata discipuli eius esurientes ceperũt
vellere spicas ⁊ mãducare. Item ⁊ ibi p verbũ
saluatoris dicit cũ p iudeos interrogaretur si li
cet sabbatis curare. Quis erit ex vobis hõ qui
habeat ouẽ vnã ⁊ si ceciderit hec sabbatis in fo
ueã nõne tenebit ⁊ leuabit eã/ quãtomagis me-
lior ẽ homo oue itaq licet sabbatis curare ⁊ be
nefacere. Coadiuuãtur hec qꝛ si hodie vn⁹ sol⁹
esset homo cũ sorore sua ꝓpter vrgẽtissimã pu-
blicã vtilitatẽ ⁊ emminẽtẽ necessitatẽ posset eã li-
cite cognoscere carnaliter ⁊ sobolẽ suscitare: qꝛ
tũc.o.reuolaret ad.a. vt i.c. ab exordio.xxxv.di.
vt in.c.cũ igitur genus et ibi glo. xxxv.q. pma.
Unde nõ ẽ obliuioni tradẽda xpi doctrina imo
poti⁹ cõmemorãda in locis ꝓxime allegatis qd
iste casus medẽdi ⁊ curãdi corpus ⁊ aiam est a
preceptis iuris diuini except⁹/cũ cura ⁊ sal⁹ cor
poris humani cõcernat vrgẽtẽ et publicã vtili-
tatẽ ꝓpter quã medicus etiã approbat⁹ valet re
ꝓbari vt i.l.ii. C. de ꝓfesso. et medi. li.x. ⁊ in .l.
sꝫ et reꝓbari.ff. de excusa.tu. ⁊ in.l. vt gradatim
§. sꝫ ⁊ reꝓbari.ff. de mune. ⁊ ho. facit illud eccle
siastici.xxxviii.i princi. Honora medicũ ꝓpter ne
cessitatẽ eteni illũ creauit altissim⁹. Itẽ et ibi cir
ca mediũ vbi dicitur. Eteni illũ dñs creauit ⁊ nõ
discedat a te qꝛ opa ei⁹ sunt necessaria Illustrãt
ista p ꝓbũ saluatoris dicẽtis Marci.ii. ⁊ Ma-
thei.ix. Nõ est op⁹ valẽtibus medic⁹ sꝫ male hñ
tib⁹/de aiarũ cura ⁊ salute habet i.c. cũ sit ars
artiũ de etã. ⁊ quali. ⁊ i.c. cũ ifirmitas de peni. ⁊

Casus cu randi cor pus ⁊ ani mã a pce= ptis iuris diuini est exceptus

remiſ.facit verbũ ſaluatoris. Mathei.xvi. ꝛ lu ce.ix. Quid eni pdeſt hoi ſi vniuerſum lucretur aie vo ſue detrimẽtum patiatur aut quam dabit homo cõmutationẽ p aia ſua: quoꝝ verborũ te nor habetur in.c.matheus deſuno. Pro quarũ cura ſalute et redẽptione dñs noſter ieſus mor tuꝰ eſt in.c.ſemel.lo.ii.de cõſecra.di.ii.l cle.vni ca i prin.de ſum.tri. Cuiuſqdem caſus videlicet curandi ꝛ medendi corpus et aiam ſic et eo mõ excepti poteſtas et iuriſditio pter vrgẽtiſſimã ꝛ publicã vtilitatẽ atqꝫ eminentem neceſſitatem toti humane nature videlꝫ xpianitati de nouo vl als ſuperuenientẽ vt dictum eſt non ſoli petro ſꝫ cũctis apoſtolis et coꝝ ſacroſancte vniuerſitati et ſic diſtributiue ꝛ collectiue p xpm ad hoc legi time cõgregate fuit immediate et priuatiue ad petrũ cõceſſa.vt habetur Marci.iii. Cuius ver ba de verbo ad verbum in preſẽti inſerenda de creui.ꝛ eſt tenor. Et aſcẽdẽs i mõtẽ vocauit ad ſe quos voluit ipſe ꝛ venerũt ad eũ ꝛ fecit vt eſ ſent duodecim cum illo ꝛ vt mitteret predicare ꝛ dedit illis poteſtatem curãdi ifirmitates ꝛ eijciẽ di demonia ꝛc. Et ſic iſta ptãs et iuriſditio fuit in pſonas totius vniuerſalis eccleſie dei tã i ca pite qꝫ i membris ſacroſctẽ aploꝝ vniuerſitati p xpm cõceſſa.idem habet Mathei.x. Cõfirmat etiã per illud Jo.xx. vbi xps poſt reſurrectionẽ oibꝰ apoſtolis ſil ꝯgregatis ait Sicut me miſit pater ꝛ ego mitto vos accipite ſpm ſãctũ quoꝝ remiſeritis pctã remittũt eis. Et quoꝝ retinue ritis retẽta ſunt que verba trãſũptiue habentur

in.c.loquitur.xxiiii.q.i. Quoſq́ꝫ apoſtolos ⁊ eoꝝ ſacroſanctā vniuerſitatē epī ⁊ generale conſiliū legitime cōgregatū repreſentāt. vt in.c.quoꝝ vices. lxviii.di.⁊ in.c.in nouo.xxi.di.⁊ in.c.videntes.xii.q.i. In quo q̄dē caſu duntaxat vꝫ medendi ⁊ curādi corpus et aiam totius eccłie dei ꝓpter vrgētiſſimā ⁊ publicā vtilitatē atqꝫ eminētē neceſſitatē de nouo vel alias ſupuenientē gñale conſiliū legitime cōgregatū ⁊ per ꝯñs ſacroſancta ſinod⁹ baſilieñ.eſt ſupra papā. Cum epī dicantur medici ſpūales dantes ſubditis correctionis medicinā vt in. c.i.lxxxvi.di. Vñ ꝙ ſicut medici periti nō vno collirio cōi oculos curāt ſic epī diuerſoꝝ hoīm diuerſis doctrinis medenť vt in.c.neceſſe eſt.xxix.di.exēplo xp̄i qui corpus et aiam Magdalene de ſeptē demoniis .i.de ſeptē mortalibus peccatis curauit vt habeť. Jo.xvi. Et in iſto caſu dūtaxat eſt intelligēda ⁊ interp̄tāda auctoritas beati hieronimi dicētis Orbis maior eſt vrbe vt in.c.legim⁹ .xcuii.di.⁊ ibi glo. In iſto etiā caſu eſt intelligēda autoritas beati Gregorii de ptāte gñalis conſilij ſic ⁊ iſto mō dicētis. Qr dū vniuerſalr ſunt cōſtituta cōſenſu ſe et nō illa deſtruit quiſq́ꝫ p̄ſumit abſoluere quos ligāt aut religare quos abſoluūt. vt habetur in ca.ſicut ſancti euāgelij.xv.di.⁊ ibi glo. Ita etiā et in iſto caſu dūtaxat eſt intelligēda auctoritas Leonis dicētis Ita dñs noſter ieſus xp̄s humani generis ſaluator inſtituit vt veritas que ātea legis ⁊ ꝓphetaꝝ p̄conio cōtinebať per apłicam tubā in ſalutem vniuerſitatis exiret vt in.c.ita

dñs.xix.di. vnde põderanda ſunt illa verba per apoſtolicam tubam i ſalutẽ vniuer ſitatis exiret Et ꝓ iſtorũ corroboratiõe dico fore caſum i.c. ſunt quidã. in.§. vbi vero.xxv.q.i.cuiꝰ verba in mediũ deducũtur. Ubi vero aperte dñs vel eiꝰ apoſtoli et eos ſequẽtes ſancti patres ſentẽtiali ter aliquid diffinierũt ibi nõ nouã legem romanus põtifex dare ſed potius quod predicatũ eſt vſq ad aiam ⁊ ſanguinẽ cõfirmare debet. Unde põderanda ſunt illa verba vel eius apoſtoli et eos ſequẽtes ⁊c.cum ſequentes apoſtolos ⁊ eoꝝ ſacroſãctam vniuerſitatem repreſentantes ſint epiſcopi ⁊ generale cõciliũ legitime congre gatum vt dictum eſt. In iſto eni caſu dũtaxat ẽ intelligẽdum illud quod legitur ad Galatas ſe cũdo.⁊ in capitulo paulus ſecũda queſtione ſeptima vbi paulꝰ apoſtolus noie ac vice aliorũ apoſtolorum petrum reprehẽdit. Sub iſto enim caſu eius ⁊ generalitate cõprehendũtur illi tres caſus/quos ſacroſãcta ſinodus baſilieñ.i.c.ſacroſãcta.in.§. ⁊ pmo declarat de aucto.⁊ pote ſta.ſacro.gene.cõcili.expreſſe et explicite nume rauit vbi diſponendo ſtatuit/ ꝙ q̃libꝫ cuiuſ ñq ſtatꝰ ꝯditionis vel dignitatis ẽt ſi papalis exiſtat i his q̃ ptinẽt ad fidẽ ⁊ extirpationẽ ſciſma tiꝫ. Itẽ ⁊ generalẽ reformationẽ eccleſie dei i ca pite et in mẽbris generali ꝯſilio obedire teneat. De pmo em caſu. ⁊ ſic de ptinẽtibꝰ ad fidẽ eſt caſꝰ i.c.ſi papa.xl.di.⁊ ibi glo.⁊ voluit gl.i.c.anaſtaſiꝰ.xix.di.ꝓbaẽt hoc i dicto.c.ſũt q̃dã.§.ſi ꝓxie alle. facit ẽt gl.i dicto.c. ſicut ſcti euãgelij Papa ſubeſt cõcilio in caſu fidei.

xv.di.cũ ſimilibus. De ſecundo vero caſu videlicet de pertinẽtibus ad extirpationem ſciſmatis eſt caſus in.c.ſi duo.lxxix.diſ.et ibi glo.⁊ iſte ſecundus caſus eſt intantũ extendendus: quod ꝓpter ſcandalum vitandum ſi due reperiãtur electiones facte de diuerſis perſonis ꝑ ſummo põtifice poteſt generale conſiliũ vtrãq; caſſare ita ſentit glo.iũcto tex.cũ ſuis allegationibus in.c.ſi.ſexageſima tertia diſtictione. De qua fecit magnum feſtũ panorꝫ. i ſuo ſmone incipiẽte Om̃ veritas quẽ corã frederico hui⁹ nomis tertio imꝑatore ad eorũ iuſtificationẽ que i generali ſinodo baſilieñ.ꝯ eugeniũ quartũ et ꝑ eandem generalẽ ſinodũ depoſitũ geſta fũt ore ꝓprio diuulgauit quod extẽdit ipſe etiã ſi alteri⁹ electio de iure tenuerit/ qꝛ alias de nichilo operaretur ſcãdali cõſideratio/quod confirmatur per glo. ſingularẽ.i.c.tua et ĩfra de decimis. Tertius vero caſus eſt videlꝫ de h:s que pertinẽt at gñalẽ reformationẽ ecclie dei in capite ⁊ in membris qui ꝓbatur in.c.memor ſum.xxiiii.q.i.vbi Sixt⁹ papa ſic inquit. Intelligo aũt michi nõ licere aliter ꝙ vt oẽs conatus meos ei cauſe ĩ qua vniuerſalis eccleſie ſalus infeſtatur impẽdam.ꝓbaꝛ etiã per ea que Gelaſi⁹ papa dicit i.c.⁊ ſi illa.i.q.vii cui⁹ verba i mediũ deducũtur. Et ſi illa nõ nũꝙ ſinenda fũt que ſi ceterorum conſtat integritas nocere ſola nõ valeãt illa tñ magnopene precauenda ſunt q̃ recipi ſine manifeſta decoloratõe nõ pñt. Fortificaꝛ etiam iſte caſus per ea q̃ habẽtur in.c.iõ permittente in.§.i. vigeſimaquinta

Sciſmatis.

Sermo panormitani corã frederico

In hijs q̃ ptinẽt ad gñalẽ reformationẽ ecclie

queſtione prima. ibi dum dicitur patet q contra ſtatuta ſanctorum canonum quibus ſtat⁹ eccleſiarũ vel cõfundantur vel pturbẽt priuilegia ab apl̃ico cõcedi nõ debẽt. Hãc cũ generalem eccleſie dei reformationẽ Clemẽs papa quitus puidẽter attẽdens ⁊ puide cupiens deformatoꝝ reformationi pſpicere per quã extirpãtur vicia ꝟtutes mſerũtur et exceſſ⁹ corrigũtur i vieneñ. generali cõcilio preſidẽs plurimas edidit cõſtitutiones i quibus multa vtilia atq ſalubria ſtatuit put Johãnes. xxii. romanus pontifex in phemio clemen. in ver. qr etiam atteſtatur. qd euidenter per omnes eiuſdem ꝯpilationis conſtitutiones etiam generalis cõcilii ad oculum apparere poteſt. Hoc idem pfeſſus eſt bonifaci⁹. viii ſumm⁹ põtifex de cõpilatione Sexti libri decretalium in phemio dicti Sexti in. §. quem librum ibi dum dicitur. perfectam in rebus agendis formã tribuat ⁊ in moribus diſciplinam. Ad quam quidẽ diſciplinã de exceſſibus corrigendis ⁊ moribus reformandis Innocentius tertius in lateranenſi concilio cũctos prelatos eccleſie dei monet ⁊ excitat. vt habeẽ in. c. ſicut olim. de accuſ. quam etiam deus p os hieremie. primo. imperat faciendã dum dicit. Ecce dedi verba mea in ore tuo/ ecce cõſtitui te hodie ſuper gentes et ſuper regna vt euellas ⁊ deſtruas ⁊ diſperdas ⁊ diſſipes ⁊ edifices et plãtes facit illud nõ diuitie nõ generis nobilitas ſed boni mores atq virtutes pfectio vite ⁊ ſiceritas ſciẽtie gratũ deo et acceptum faciũt ſacerdotẽ vt in. c. venerabilis de p̃=

bend. ꝛ i.§. His ita.xxxij.q.iiij.que moꝛum generalis eccleſie dei reformatio in capite et in membris nil aliud eſt ꝙ cunctas pſonas eccleſie dei etiam romanum pontificem a ſeptē demonijs.i. a ſeptem pctis moꝛtalib⁹ curare exēplo xpi magdalenā curātis vt dictum eſt. Cui quidē moꝛū reformationi etiā romani pōtifices recognoſcūt ſe generali eccleſie dei foꝛe ſubiectos/quoꝛūqdē romanoꝝ pōtificū ſequētia documenta et exempla demōſtrant. Primū eſt qꝛ legim⁹ hilariū papam cū quandā edidiſſet cōſtitutionē exceſſus coꝛrigētem moꝛūqꝫ reformationē in eccleſia dei inducētē ad tūc generale conciliū congregatū dixiſſe ꝙ vt deiceps poſſit illa tenaci⁹ cuſtodiri ſācte ſinodi.i. generalis concilij ſentētia ꝛ ꝓpa ſubſtrictio illi accōmodaretur et pſtaretur vt ſinodali iudicio aditur clauderetur illicitus vt ē caſus apertus in.c.ꝙ quis.xxxv.q.ix. Ecce igit̄ luculēter hūc romanū pōtificē in eccleſie dei reformatione ſinodi cōgregate iudiciū vt ſupmū oꝛbis tribunal recognouiſſe. Parit̄ quoqꝫ Simacus papa in ſinodo reſidēs cum de validitate cuiuſdā ſcripture qua cautū erat vt ſi romanū pōtificem ex hoc ſeculo migrare cōtingeret nō ſine pꝛefecto ptoꝛis vꝛbis Rome cōſultatiōe cuiuſqꝫ noua celebꝛaretur electio q̄ſtio referret̄ in mediū illam voluit i ſācta ſinodo plegi. vt cuius eſſet cognoſci poſſet. dicēs id agere ne ipm imposterū diſputare cōtingeret cum ſacrum cōciliū poſſet iudicare vt habetur in.c.bene q̄dem xcvi.di. Ecce ergo vbi romanus pōtifex ꝓfitet̄

Romani pōtifices recognouerunt ſe ſubeē cōſilio ꝯcernētib⁹ reformatione ḡnalē

Simac⁹

et ſe diſputatur dicit ſanctā ſinodū iudicate ſuper eo quod abuſum ꝯtinet ⁊ diminutionē eccleſiaſtice libertatis. Cōperimꝰ etiā nicolaū papā cū Lothariū regē admoneret vt ſue ꝯcubine dudū ab eo repudiate qꝫ excōicate cōmunionē declinaret ſubiũxit dicēs ꝙ ſi id ñ ageret p̄caueret nehoc ſctē ecclīe diceret. vt habet in.c.p̄cipue. ix.q.iii.vñ manifeſte cognouit in ſuis exceſſibꝰ incorrigibiliter perſiſtēte tribunali vniuerſalis eccleſie vt ſup̄mo fore ſubiectū. Repitur etiam Innocētiū.iiii.p iuſtificatiōe priuatiōis ⁊ depoſitionis de pſona Frederici impatoris ab ipiali dignitate ſpōte obtuliſſe ſe fore paratū vocarī reges p̄latos ⁊ principeſ tā ecclīaſticos ꝙ̄ ſeculares ad aliquē tutū locū eratqꝫ paratꝰ de ꝯcilio ꝯcilij ſibi ſatiſfacere ſi dictū fredericū leſiſſet in aliquo ac reuocare ſentētiā ſi quā ꝯ ip̄m iniuſte tuliſſet vt hētur in.c.ad aplīce de re iudi.li.vi.ecce hūc romanū pōtificē cuꝰ ſentētiā ⁊ diſpōnem poſſe p gñale ꝯciliū reuocari dilucida voce ñ erubuit ꝯfiteri.finaliter ip̄e glioſus gregoriꝰ quattuor illa ꝯcilia in q̄bꝰ velut in quadrato lapide ſctē fidei ſcriptura iſurgit ⁊ cuiuſlꝫ vite atqꝫ cōis actiōis norma.i.reformatiua regula ꝯſiſtit tota ſe dicit deuotiōe ꝯplecti. ⁊ itegerrima approbatiōe cuſtodire.vt hētur i.c.ſicut ſācti.xv.di.ſupiꝰ alle. in qua q̄dē gñali reformatōe ecclīe dei i capite ⁊ i mēbris ſūt p̄ncipalīr ꝯtēplate pſōe.i.ep̄i et ſupiores p̄lati cū ſit bti petri corpis mēbra vt i.c.ſignificaſti i fi.de elec.de quorꝫ ep̄orꝫ ordie ē ip̄e vicariꝰ xp̄i vt in ſaluatiōe.vi. ⁊ ibi per glo.et

Nicolaꝰ

Innocentius .iiii.

Gregoriꝰ

doc. ſunt etiam ipſi epi colūne eccleſie vt in ca. qualiter. et qñ.io.ii.de accuſ.et in .c. accuſatio ii.q.vii.ſūt ſāctiſſimi xpi legati ſpūales/ ſunt romani pōtificis fratres ⁊ coepi vt in cle.i. de penis vocātur etiam ſūmi ſarcerdotes vñ qui eos tangit pupillā diuini oculi tangit iniuria eorum ad xpm pertinet/ cuius legatione fungūtur vt ī dicto capitulo accuſatio. alibi vero dicit ꝙ eos ī oculos ſibi deus elegit. vt i.c.oues.vii.q.i.alibi vero ſecundū locum in eccleſia dei tenentes vt in.c.ante oīs.xl.di.alibi eī noīe dei ⁊ āgeloꝝ vt in.c.ſacerdotibꝰ.xi.q.i. Item ſunt poſiti tāq̄ ſignū ad ſagittā. vt ī dicto.c.qualiter ⁊ qñ/ ſunt ēt patres ſpūales.vt.c.qualis.ii.q.vii.et ī dicta cle.ꝑtinc.alle.cū aic hoim illis credite ſūt vt ī ca. ꝑcipimꝰ.xii.q.i. Propter que arctādi ſūt bona agere vt eoꝝ auctoritate cetera multitudo frāgat vt ī.c. comeſſationes ī fi.xliiii.di.ſpeciali ter romanꝰ pōtifex q̄ ptātē peccādi a ſaluatore mūdi nō ſuſcepit.vt in.c.non nos.xl.di.cū bonitas ipius ſalus ſit oīm/ ⁊ ꝑuerſitas eius cedat ī dānationē īnumerabiliū pſonaꝝ. vt in.c.ſi papa eadē di.

Quales eē debeāt pōtifices

Hinc dr quod multis virtutibus debet ſplēdere vita pōtificis vt gradui cōferat decorē quē ab eo nō accepit. Ex officio eī ſuſcepto nō licētiā peccādi ſed neceſſitatē bene viuēdi ſe nouerit aſſecutos.vt in.c.i.xl.di. bene quidē viuendo ⁊ bñ docēdo pplm iſtruit quō viuere debeat bene aūt docēdo ⁊ male viuēdo deū inſtruit quō eū debeat ꝯdēnare vt ī.c.multi ſacerdotes eadē di. tū et etiam ꝓpter hoīs. ſ. romani pontificis

et nõ iuris cõis reſeruationes de quib⁹ in extra
uagã. ad regimẽ benedicti pape duodecimi nec
nõ i aliquoꝝ pꝛedeceſſoꝛũ eiuſdẽ ꝛ ſucceſſoꝝ re
gulis cãcellarie/necnõ etiã in extrauagã. Exe-
crabilis Johãnis .xxii. generalis ſtat⁹ eccl'ie
dei decoloꝛat/imutat/ confundit et perturbatur
cũ Romanus põtifex ſuã vnicuiqꝫ poteſtatẽ/ iu
riſdictionẽ/ius poſſeſſionẽ/facultatẽ et pꝛeroga-
tiuã nõ ſeruãdo/ dictis hois id eſt pape reſerua
tionib⁹ inſiſtẽdo ꝛ perſeuerãdo/quid aliud agit
niſi vt p ipm p quẽ vniuerſalis eccl'iaſtic⁹ oꝛdo
cõſeruari debeat cõfundatur/quod eſt abſurdũ
vt in.c.puenit in ſi.xi.q.i.tũc.n.iura ſua ab oĩb⁹
cuſtodiẽda romani põtifices exiſtimãt quãdo ꝛ
ipi illis reuerẽtiã pꝛebent/ tunc eni iuſta eſt illi⁹
vocis auctoꝛitas/ſi qd alius ꝓhibet ſibi licet nõ
patiatur vt i.c. iuſtũ eſt.ix.di. Hec arbitrãdũ eſt
romanos põtifices iura/decreta/ꝛ ſacros cano
nes de electionib⁹ recte ꝛ rite diſponẽtia tot la-
boꝛib⁹ atqꝫ vigiliis excogitata/ necnõ cõtinuis
curis ꝛ aſſidua meditatiõe limata vt i ꝓhemio.
vi. ꝛ rõe fundata. vt in.c.cõſuetudo.i.di.qd lucu
lẽter ꝛ pꝛimo p decreta ſãctoꝛum patrũ a.lxi.di.
incluſiue icipiẽdo vſqꝫ ad.lxiii.ꝛ.lxxi.di. quaſi p
totũ. Item ꝛ p totum titulũ de elec.tã in volumĩ
ne decretalium q̃ etiã ſexti ꝛ etiã clemẽtinarum
apparere poteſt/ꝙ vno ꝟbo cupiditatis et aua-
ricie vicio ꝛ nullo cõcomitato iuſticie ꝛ caritã-
tis amoꝛe ſubuertere voluiſſet. vt i.c.eccl'ia ve-
ſtra de elec. ꝛ i.l.ſi qñ. C. de inoffi.teſta.pꝛemaxi
me cũ ſit pꝛedicta iura/decreta/et ſacri canones

a ſpiritu ſctō et eius inſtructu ⁊ dono dictata vt in.c.ſi ille.l.di.⁊ i.c.violatores.xxv.q.i.hic dicit gregorius.Si ea deſtruerē q̄ anteceſſores noſtri ſtatuerūt nō cōſtructor ſed euerſor eſſe iuſte cō probarer vt in.c.ſi ea.xxv.q.ii. Unde eſt qđ idē gregorius ait.Juſticie ac rationis ordo ſuadet vt qui a ſucceſſoribus ſua mādata ſeruari deſiderāt deceſſoris ſui pculdubio volūtatē ⁊ ſtatuta cuſtodiā vt in.c.iuſticie.xxv.q.i. Marie cū in tali ſubuerſiōe ⁊ decoloratiōe predictorum iuriū nulla ſubſit iuſta cauſa iuxta no.p glo.in.c.litteras de reſti.ſpo.⁊ in.c. ppoſuit de cōceſ.pbē. et faciūt nota.p inno.i.c. quāto de ꝯſue.⁊.in.c.ſup eo de biga.⁊ no.p ſpec.i ti.de lega.ſub.Rca.de diſpē ſa.§.nūc breuiter ad fi.fortificanſ etiā hec qr nō eſt negādū diſpoſitionē vel ſentētiā romani pōtificis poſſe melius cōmutari cū aliqđ ſurreptū fuerit aut ipa p ꝯſiderationē etatū ⁊ tēporum ſeu grauiū neceſſitatū quicq̄ ordiare decreuit vt i.c. cū ex litteris de in integrū reſti. ⁊ i.c.ſentētiam xxxv.q.ix.ſed in rebus arduis de q̄bus apud eū eſt dubitatio teneſ cōſiliū generale cōgregare: ⁊ illius iudicio ſe ſubiicere vt eſt caſus aptus in.c.de eo.l.di.⁊ i dicto.c. bū q̄dē.xvi.di.ſupius alle ⁊ i. c. ad ſedē aplicam.xxxv.q.v. maxie qr qū vult aditū claudere ad illicita ppetrāda potētiori remedio vtēdo requirit iuxta ſui ſcriptā depoſitionem generalis cōſilii ſubſcriptionē vt eſt caſus in.c.quod q̄s.xxxv.q.i.ſupius alle Sed reſeruationes electiuarum dignitatum ſunt de cauſis arduis cū per eas ſubuertātur cūcta vtilia ⁊ ſalu

bría iura ſup electióīb⁹ diſponētia iuſticia et ratiōe fūdata/ ⁊ inſtictu dono ⁊ grā ſpūs ſancti dictata vt dictū eſt. Jtē p eas laudabilis ⁊ āntqu⁹ mos ſctē vniuerſalis eccl'ie dei q̄ fuit ⁊ eſt vt vnaqueq́ eccl'ia viduata paſtoꝛe ſuū eligat p̄latū et ſpōſū p lōgiſſima ⁊ diuturna tpa icōcuſſe obſeruatus de cui⁹ initio nō eſt hoim memoꝛia i cōtrariū vt eſt glo. q̄ a cūctis ſcribētib⁹ nemine diſcrepante ꝯmēdaꝛ dicto. c. ii. de pꝛebē. li. vi. ⁊ faciūt no. p io. an. R̷ca. de ꝯceſ. pꝛebē. in addi. ſpec. ⁊ p panoꝛ in. c. mādatū de reſcrip. reuocatur/anullatur et caſſaꝛ. Saltē ꝑter pꝛedictū vniuerſalis eccl'ie laudabilē ⁊ antiquiſſimū moꝛem icōcuſſe obſeruatū apud eūdē romanū pontificē dꝫ eſſe euidēs dubitatio: videlꝫ an dicte reſuatiōes fieri poſſint. cū Alexāder hui⁹ nois papa. ii. moꝛē laudabilē ⁊ antiquū vniuerſalis eccl'ie icōcuſſe obſuatū diuerſis ⁊ variis penis: vꝫ celeſti pena poſtmodū gladio ppetui anathematis p̄cipiat obſeruādū ⁊ vt in dicto. c. ad ſedeꝫ apl'icam i fi. xxxv. q. v. Jdeo ſup his fiēdis reſuatiōib⁹ tenebāꝛ gn̄ale ꝯciliū ꝯgregare ⁊ illi⁹ iudicio ſe ſubiicere. vt i dicto. c. de eo. l. di. cū itegrū ſit iudiciuꝫ qd̄ plurimoꝝ ſētētijs id ē vniuerſalis eccl'ie ꝯfirmaꝛ vt i. c. pꝛudētiā de offi. dele. ⁊ facili⁹ id ē lucidi⁹ ⁊ pfecti⁹ iueniꝛ qd̄ a plurib⁹ ſenioꝛib⁹ q̄riꝛ vt i. c. ſi. xx. di. vū ē q̄ p āplioꝛes hoies pfectiſſima veritaꝛ reuelaꝛ vt i. l. ſi. circa. ſi. C. de fideicō. hic ē q̄ tractat⁹ ⁊ ꝯcilia habita cū pitis reddūt pitioꝛē vt i. l. iii. C. de ige. ⁊ manu. facit ēt qꝛ tractat⁹ ⁊ ꝯcilia cū ꝯſāguineiſ ⁊ amiciſ habita fugāt

Conciliū petere qd pꝛoſit

omnem dolum et fraudis ſuſpitionē et cōſtituūt quē i bona fide vt voluit glo.i.l.polla.C.de his qui.vt idig.facit tex.i.l. trāſactionēq̄.ꝛ ibi no. C.de trāſac. tum ꝛ etiā qꝛ ea que ſunt de conſuetudine ſūt de bona fide vt i.c.cum.M.ferarieñ: de cōſti et in.l.ꝙ ſi nolit.§.qui aſſidua.ff.de edil. edic.ꝛ i l.fi .c.de fideiuſ.itē iſta decoloꝛatio atq̄ perturbatio ꝓbatur:nā que eſſet iſta bonitas vt capiti pꝛodeſſet ꝛ oēs indiſcrimen adduceret vt i.c.ſed illud.xlv.di. Expedit eni cauere ne q̄ poſitus eſt ad gubernationē populoꝝ efficiatᷣ ruina multoꝝ:vt i.c.ita coꝛpoꝛis.xi.q.iii.ſine cauſa eni conatur quis ramos icidere ſi malā radicē nō contēdit euellere:vt in.c.quia radix de peni. di.ii.facit.l.ſed ades.§.aliter atq̄.ff. loca. q̄ eni in eccleſia dei ē ꝑpoſit⁹ nō dūm ꝓpter dūm querēs ſed lucris ꝛ cōmodis inhiās ꝛ honoꝛem ab oibus appetēs hic quiſquis talis ē mercenari⁹ eſt/iter filios dei ſe nō cōputet vt i.c. ſūt i ecclia viii.q. i. Pꝛobatᷣ etiā talis decoloꝛatio qꝛ inter epm ꝛ ſuā ecclā eſt matrimoniū ſpūale vt in .c. ſicut alteri⁹. vii.q.i.ꝛ in.c.requiſiſti de teſta.qđ i electione nūciatū in cōfirmatione ratū ꝛ in cōſecratione diciᷣ conſūmatū vt in.c.licet de trāſla. epi. vel elec.nō ergo ex reſcripto pꝛicipis petatᷣ tale matrimoniū ad iſtar carnaliū nuptiarū : vt in.l.i.C.ſi nup.ex reſcrip.petā nec deᷣ inuite ſpōſe ſpōſus:vt i.c.null⁹ inuitis.lxi.di. qꝛ alias quē eccleſia iuita recipiēs tāq̄ non optatū contēnit aut odit.eū ſpōſa ſpōſum quē nō diligit cōtēnat ꝛ abhoꝛreat vt i.c.veniēs ad apoſtolicā ſedē.de

Matrimoniū inter epm et eccleſiam.

ſponſa. vnde dicit quod eni quis non eligit nec optat pfecto non diligit quod autē nō diligit fa cile ꝯtēnit. nullū ergo bonum niſi voluntarium vt in.c.preſens.xx.q.iii.hinc ē ꝙ ex inuito matri monio generāt ſcādala vt in.c.ii. iūcta glo. de ſpōſa. Itē cui⁹ ſponſi vita deſpicitur eius etiā iuſſio et pdicatio cōtēnitur vt in.c.infames.§.fi. iii.q.vii.⁊ in.c.multi.i.q.i.Nec ēt de pſona igno ta ⁊ nō optata roman⁹ pōtifex eccl'ie cathedrali puidere debet in caſu i quo de iure ei pmittitur cū pſonaꝝ noticia ſit facti ⁊ ꝯſiſtat i facto. ideo dicit ignorare vt i.c.bone.i.circa.fi.de poſtu.pſ lato.⁊ i.c.i.de renūci.vnde eſt/ꝙ etiam illis caſu eligētibus de honeſtate huiuſmodi prouiſiones plenariā pſonarū noticiā habētibus tenetur re mittere.vt i dicto.c.bone.§.fi. Et licȝ hodie icu ria romana ſup idoneitate pſone ibidē i epm vl' abbatē pmouēde recipiant teſtes. Uerūtamen illud fit a caſu ⁊ ſecūdario: ſed pricipaliter ſup valore fructuū vacātis dignitatis et hoc pter corū annatā extorqndam. cōtra quod ſancta ſi nod⁹ baſilieñ. in.c.vnico de annatis.prouide di ſpoſuit. De his eni plātis/ qui inuiti dātur eccle ſiis loqt hieronymi⁹ ꝙ nil periculoſius ꝗ̄ cū ſpe culatores qui ſunt prelati vertūt in laqueū tor torū ponētes in oibus locis ſcandalum vt in.c. trāſferūt pricipes. xxiiii.q.iii. Item pbatur etiā decoloratio vniuerſalis ſtat⁹ eccl'ie dei. Papa eni nō poteſt ſtatuere id p quod cūcti eccleſie or dines ſcādalizāt vt eſt caſus per locū a maiori in.c.cū teneamur de pben. vbi dicit.ſi mandatū

Perſona ignota nō pmouenda.

Papa ſi pōt ea ex qb⁹ eccle ſia ſcāda lizatur.

noſtrū ꝑ alicui⁹ receptione receperis qui aliud bñficiū habeat de quo valeat cōmode ſuſtētari niſi forte i lr̃is ipis de hoc mentio habeat. ſeq̄r ⁊ nūc facit aut ſi nō poteſt ei ſine ſcādalo ꝓuide re equanimiter ſuſtinem⁹ ſi ꝑ eo mandatum noſtrū nō duxeris exequēdū. facit i ſimili. c. ſi qñ de reſcrip. vl'r ꝑ qđ eccl'ia ꝑiclitationē pati pōt. vt ē glo. ſigularis i. c. ſi papa. xl. di ſupi⁹ alle. q̄ vult ꝙ papa nō poſſet ſtatuer̄ qđ nō poſſet accuſari đ hereſi q² ex hoc periclitaret̄ tota eccl'ia ſ꜖ ꝑ p̄dictas hoīs reſeruatōes eccleſiā ſcādalizari ⁊ periclitari ꝯtingit cū papa huiuſmodi reſeruationib⁹ innitēs cū fratrib⁹ ſuis onera partiri nō vult ſ꜖ ſibi vēdicat/ ⁊ vniuerſa odia ꝯſurgūt Hinc pricipiū litis/ hic detractionis cauſa/ hic origo ſcādali/ hic periclitationis imīnēs timor/ cū nemo ignoret ex diſcepātib⁹ inter ſe eccl'ie mēbris nō aliud ꝙ̄ ſcādalū poſſe generali ꝑiculūq; ſubuerſiōis eccl'iaſtico ordini iminere Ut ait Hierony mus cui⁹ verba habēt̄ in. c. diacon. xciii. di. ml'ta alia incōueniētia q̄ ex huiuſmodi reſeruatiōib⁹ nutriūt̄ et oriūtur expreſſantur in ꝓhemio dicte pragmatice in. §. qb⁹ ad plenū. ꝟ. qui ꝙ̄diu. ⁊ in decretis ſacri ꝯcilij baſilieñ. i. c. vnico i ꝓhemio ꝟ. ex his eni frequēti⁹. de colla. que ne ſim prolixus omiſim⁹. Accedat ad hoc ꝙ ait Gregorius Ego nō verbis q̄ro proſperari ſed morib⁹ / nec honorē eſſe deputo i quo fratres meos honorē ſuū ꝑdere cognoſco me⁹ nāq; eſt honor vniuerſalis eccleſie me⁹ honor eſt fratrū meorū ſolid⁹ vigor tūc ergo honorat⁹ ſum cū ſingulis q̄buſq;

honoꝛ debit⁹ nõ negatur vt i.c.ſi.xcix.di.Unde ẽ ꝙ epi ⁊ alij pꝛelati legitime cõgregati et ſic generale ꝯciliũ poterũt romano põtifici dicere illud qꝺ ait Hieronym⁹ ad nepotianũ.Cur ergo te habeam⁹ vt ꝑncipẽ cũ tu nos nõ habeas vt ſenatoꝛes.vt i.c.eſto ſubiect⁹.xcv.di.Coꝛroboꝛať hec ratio et illuſtrāť oia in ea cõtẽta ꝑ doctrinā ſaluatoꝛis vbi oib⁹ diſcipulis loquẽs iter quos erat ⁊ petr⁹ ait. Qui aũt ſcãdalizauerit vnũ de puſillis iſtis ꝗ i me credũt expedit ei vt ſuſpẽdatur mola aſinaria i collo ei⁹ et diſpergať in ꝓfũdũ maris ⁊c.vt habeť Math.xviii. Marci.ix.⁊ luce.xvii ſic ratiõe ſcãdali ⁊ periclitationis etiā romanus põtifex eſt ſubiect⁹ pꝛemiſſe doctrine euãgelice vt i ſepedicto.c.ſunt ꝗdā.xxv.q.i.igitur ꝑ verificatiõe doctrine xp̄i ꝙ in papā ſcãdalizatoꝛẽ ⁊ periclitatoꝛẽ vniuerſalis eccľie dei aliquis habeat poteſtatẽ ⁊ iuriſditionẽ executiuā doctrine xp̄i cũ nullũ pꝛimatũ ſuperioꝛẽ papa in terris noſcať habere vt i.c.licet de elec.⁊ i.c.nemo.ix.q.iii.ideo ratiõe neceſſitatis eminentis ⁊ vꝛgẽtis publice vtilitatis ꝓpter ſcãdalum et periclitationẽ neceſſariũ eſt ꝙ habeat generale cõcilium legitime cõgregatũ vt poteſtatẽ ⁊ iuriſditionem executiuā doctrine xp̄i in eũ debite et cõdigne valeat exercere. Cum ⁊ dñs ad apľos loquẽs illa ꝟba.vꝫ ꝙ ſi nõ audierit eos dic eccľie vt mathei.xviii.petrũ etiā vniuerſali eccľie ſubiecerit in hoc caſu.ita etiā tenuit glo. in dicto.c.ſi papa ſuperius alle.Nõ recte igiť loquũtur volẽtes dicere ſãctā ſinodũ baſilieñ.aduerſ⁹ romani

pōtificis reſeruaticiā cōſtitutionē irritās decre=
tū apponere nō poſſe.nil eni nouı agit ſed potı⁹
ius antiquū declarat: quod ex p̄miſſis vult hoc
ſibi nō poſſe licere. igit̄ ſi contrariū faciat nullū
eſt ex poteſtatis defectu.q̄nimmo eſt dicendū q̄
ꝓhibitio pape facta p ſactū cōciliū baſilieñ. quo
ad generalē reſeruationē ex quo perpetuam ha
bet cauſam ꝓhibitionis ꝓpter decretū irritans
⁊ ſi nō expreſſum tacite tamē incluſum intelligit̄
habere ad omiſſa vt in.l.nō dubium. C.de legi.
⁊ i.c.licet canō de elec.li.vi.iſte eſt caſus aptiſſi
m⁹ in.c.videt̄ nobis quod in quibuſdā libris eſt
palea.xxxv.q.vi.vbi habēt̄ hec formalia verba.
Nā qđ cōtra interdictū et ordinē eccleſie factū
eſt ſi perpetuā cauſā ꝓhibitionis habeat conſti
tutio rarū nō haberi tā humane q̄ꝫ diuine legis
ꝓclamat auctoritas.ita reperio illā paleā ſi eſt
ad hoc cōmēdaſſe ludo.roma cōcilio.ccclxxx. ī
finalib⁹ verbis ſcđm meā quotam/ ⁊ incipit que
ſtio eſt nūquid pape. Finaliter adduco id qđ ha
betur actuū apoſtoloꝝ.xv. vbi habet̄ q̄ cū eſſet
Anthiochie ꝯtētio an cōuerſi deberēt circūcidi
fuit miſſū ad apoſtolos diſcipulos et ſeniores q̄
erāt in hierl'm ⁊ ibi cōuenerūt apl'i ⁊ ſeniores vt
examinarēt ⁊ diſcernerēt p̄dictā contētionem in
qua vniuerſitate ꝯgregatione petr⁹ apl's locu=
t⁹ fuit tanq̄ꝫ vn⁹ ex apoſtolis/poſtea vero Jaco
b⁹. Et placuit apoſtolis ⁊ ſeniorib⁹ vt nō fieret
circūciſio ⁊ ſcripſerūt epiſtolā ad āthiochiā ſub
hoc ꝓhemio . apoſtoli ⁊ ſeniores fratres his q̄
ſūt Anthiochie ⁊c. placuit nobis collectis ivnū

eligere viros ₇c. Uiſū ē eñ ſpūiſancto et vobis nichil vltra iponere vobis oneris q̄ȝ hec neceſſaria ₇c. Ecce qualiter hec cōſultatio nō fuit ad petrū dūtaxat delata. ſed ad apoſtolos et ſeniores quos ipi ordinauerūt ₇ deliberatio atq̄ȝ reſpōſio fuit facta in ꝯmuni nec petrus fuit pre ceteris noiat⁹. Si eñ in ſolo petro fuiſſet ptās nō acceptaſſet illos i cōi qui omēs erāt repleti ſpū ſancto quinimmo i eodē. c. dr ꝙ paulus poſtea perambulās Syriam ₇ Ciliciā p̄cipiebat cuſtodire p̄cepta apl'orū et ſeniorū. vnde illa precepta ſapiebāt cōtentioſā iuriſditionē priuatiue ad petrū. ₇ nō accumulatiue licet eſſet caput vniuerſitatꝫ aplorꝫ. ita notāter tenuit panor. in diſputatione ſua que icipit. eps̄ et quidā rector. vbi etiā dicit ꝙ ſi apoſtoli nō accepiſſent ptātē et iuriſditionē ꝓ ſe ₇ ſucceſſorib⁹ etiā reſpectu iuriſditionis ꝯtentioſe. quō poſſent in cauſa fidei iudicare papā quod tñ pnt. vt tenuit archi. in. c. i fidei fauorē de here. li. vi. ₇ ſuperi⁹ i primo caſu dictū eſt. Propterq̄ȝ oia et ſingula ſimul in vnū aceruum coadunata perſonas epōrū et ſuperiorꝫ p̄latorū maxime et ſpecialiter pſonarū Romani pontificis cōcurrētia que publicam ₇ vrgentiſſimā vtilitatē in vniuerſali eccleſia dei fouēt ₇ nutriūt/ ꝓpter que ēt vniuerſalis eccleſie dei ſtatus decolorat⁹ pturbatus ₇ cōfuſus tā i capite q̄ȝ i mēbris reformaƚ vicia et pctā extirpādo virtutes inſerēdo exceſſuſq̄ȝ corrigēdo / ē cōcludēdū ꝙ ptās in iuriſditio. ſacroſcti baſilieñ. ꝯcilij ſub quo reperiƚ cautū. vt electiones in dignitatib⁹

electiuis ſine ipedimēto aut obſtaculo oino fiāt
fuit et eſt priuatiua ad romanū pōtificem et non
Reſpōſio ad obiecta — accumulatiua. Nec huic cōcluſioni obſtat ꝙ ali
qui inſani obijciūt dicēdo ꝙ dubitatur hodie ⁊ du
bitabitur etiā vſq in infinē ſcli vʒ an baſi. conci
liū fuerit cōſiliū/cū ſine ſedis apoſtolice auctori
tate fuerit celebratū. vt in.c.multis ⁊ quaſi p to
tū.xvii.di. cū depoſuerit Eugeniū ⁊ idubitatū
An baſileñ conſiliū fuerit cōſiliū — papā ⁊ xp̄i vicariū eligēdo felicē ducē ſubaudie
cui felici ꝓpt [illegible]ionē eccl'ie cedēti ſucceſſu Nico
la⁹.v.cū cā depoſitōis it' al's fuerit/q: nō ſuaue
rat decreta cōcilij cōſtātie. q: ducēdū eſt/ꝙ cum
caſus vrgētis publice vtilitatis ⁊ iminētis ne
ceſſitatis ſp intelligatur nō ſolū a regulis iuris
poſitiui verſetta et diuini except⁹ vt oſtenſū fuit
quod p ꝯñs in caſu p̄dicto vrgētis publice vti
litatis ⁊ iminētis neceſſitatis/ vʒ ꝓpt bonorum
mor̄ reformationē in eccl'ia dei tā in capite ꝙ in
mēbris cuius ſtat⁹ per hois id eſt pape reſerua
tiones perturbat⁹ ⁊ decolorat⁹ erat potuerunt
p̄lati cōgregare cōciliū irrequiſito papa hinc ē
ꝙ lʒ cle. ne romani. §. irritū de elec. irritet geſta p
Sine auctoritate pape an poſſit cōgregari cōcilium. — cardinales inſpectātib⁹ ad papā vacante papa
tu ⁊ ſic nō videātur poſſe congregare generale
ꝯcilium p dictū.c.multis tñ rōe vrgētis publice
vtilitatis ⁊ eminētis neceſſitatis ſi cōgregāt cō
ciliū gñale ꝓpt regulādā citi⁹ et clari⁹ electio
nē pape factā i diſcordia vl' ꝓducētē ſciſma tene
bit de iure talis generalis cōcilij cōgregatio p
cos facta. ita expſſe ꝓbatur i.c.ſi duo forte.lxxix.
di. ita reperio comēdaſſe dictū.c.ſi duo forte.pa

noꝛ.i.c.licet de euitāda i penul.notabili de elec.
et refert ꝙ fuit valde allegatū ꝑiſis et conſtan=
tie qñ fuit cōgregatū tūc gñale conſilium cōtra
illos cōtendētes de papatu. iſtud fuit oꝛiginale
verbū Hugu.i dicto ca.ſi duo.quē refert panoꝛ.
vbi ſupꝛa. ꝙ in tali caſu ad cetū cardinaliū ſpe=
ctabit gñalis cōcilij cōgregatio quod dictū hu=
gu. fuit pꝛacticatū i cōgregatione dicti concilij
ꝑiſis facta.vbi cardinales ibidē ꝯueniētes ſcrip
ſerūt ad cūctos eccleſie dei pꝛīcipes et pꝛelatos
oꝛbis. qd elegāt cōfirmat ibi panoꝛ. dicēdo. nā
ex quo electio pape ꝑtinet ad cardiales ꝗ oīa ꝑ
q̄ ꝑueniť ad electionē vnici ⁊ ꝟi paſtoꝛis.vt i.c.
pꝛudētia et.c.p̄terea de offi.de le.⁊ i.l.oꝛō.ff.de
ſpōſa.⁊i.l.cui iuriſditō.ff.ď iuri.om.iudi. Cōfir
mať hec ſolutio qꝛ vbi tractať de auctē pape et
ſua cā ñ reqriť ei⁹ auctoꝛitas i cōgregatōe gña
lis cōcilijvt fuit aurea theoꝛica bal.i.c.oli de re
ſcrip.que coꝛroboꝛatur ꝑ glo.in verbo tranſitu.
inſti.de liberti.que vult ꝙ ea que ſine iudice fieri
pñt/fieri poſſunt eo p̄ſente ſine ſolennitate.Et ꝑ
hec etiam reſpōderi poteſt ad id quod obijci po papa an
teſt dicēdo/nemo iudicabit pꝛimā ſedem iuſticiā poſſit ab
temperare deſiderātem neqꝫ cm̄ ab auguſto ne= alijs iudi
qꝫ ab omni clero neqꝫ a regib⁹ neqꝫ a populo iu cari.
dex iudicať. vt habeť in.c. nemo.ix.q.iii. Item
et illud alioꝛū hoim cauſas deus voluit per ho=
mines termiari/ ſed ſedis iſti⁹ p̄ſulē ſuo ſine que
ſtiōe reſeruaui arbitrio.vt hēť i.c.alioꝝ eadē cā
⁊.q.Itē ēt ⁊ illď.facta ſubditoꝝ iudicāť a nobis
nr̄aꝟo dn̄o iudicāť vt i.c.factā eaď cā.ſ.ix⁊.q.iii

qꝛ fatēdum eſt illa decreta continere verū in cō=
cernentibus ſingularē ⁊ pꝛiuatā vtilitatē. ſec⁹ i
his q̄ vꝛgētem publicam ecclie dei vtilitatē ꝯcer
nūt vꝫ in mutationē ⁊ i ꝯſeruatione iuriū ⁊ vni=
uerſalis ecclie dei ātiquiſſimi laudabilis moꝛis
icōcuſſe obſeruati vt vnaqueqꝫ ecclia viduata
paſtoꝛe ſuū eligat p̄latū. qꝛ talia iura ⁊ antiq̄ſſi=
mus ⁊ laudabilis mos incōcuſſe obſeruat⁹ ꝓpt
vꝛgētē ⁊ publicā vtilitatē ecclie dei ⁊ eiuſdē ec=
clie ſtat⁹ decoloꝛati ⁊ pturbati bonoꝝ moꝝ refoꝛ
matōez nutriētia ⁊ cōſeruātia cū hec ſit ppetua
⁊ imutabilia ⁊ ad ppetuā gn̄aliter oꝛdinata ſint
vtilitatē nulla ꝯmutatione variari pn̄t nec ad p̄
uatū trahi pn̄t ꝯmodum cū etiā a p̄ceptis iuris
diuini ſint excepta. Ideo cū roman⁹ pōtifex per
ſuas reſeruatiōes illa reuocauit ⁊ ad ꝓpꝛiū et p̄
uatū ꝯmodū illa applicauit i tali caſu ꝓpter vꝛ=
gētē publicā vtilitatē ꝯſeruādā et iminētem ne=
ceſſitatē. potuit et debuit ipſe roman⁹ pōtifex p
gn̄ale ꝯciliū ſacroſāctā apl'oꝝ vniuerſitatem re
pꝛeſētās in dicto caſu dūtaxat iudicari/vꝫ ptātē
⁊ iuriſditionē quā imediate a xp̄o ſuſcepit i eū ⁊
ei⁹ facta exequēdo illā de habitu ad actū r̄ducē
do tales reſeruatiōes reuocādo ⁊ caſſando ⁊ ſa
lubꝛia ⁊ laudabilia iura ⁊ ſancta decreta canoni
ca de electionib⁹ loquētia i ſuo pꝛimeuo ſtatu ⁊
antiq̄ſſimo ⁊ cōſueto moꝛe icōcuſſe obſeruato re
ponere ꝯfoꝛtare ⁊ ꝯfirmare. ita eſt intelligenda
auctoꝛitas leonis pape i. c. que ad ppetuā. xxv.
q. i. Cui⁹ v̄ba ꝓut iacent in pn̄ti inſerenda cen=
ſui. Que ad ppetuam generaliter oꝛdinata ſunt
vtilitatē nulla cōmutatione varientur nec ad p̄=

uatum trahātur cōmodum que ad bonum ſunt cōmune pſita. Sed manētibus terminis quos conſtituerūt patres nemo vſurpet alienū / ſed infra fines ꝓprios atq; legitimos ꝓut q̇ſq; valuerit in latitudine ſe exerceat caritatis Cū quecūq; ampla et etiā ſupma ptās debeat reſtringi ⁊ limitari ſub ratione. vt ait Gregorius in. c. illa prepoſitoꝝ. xi. q. iii. facit cle. i. de elec. Unde ē ꝙ nulla ratio pmittit vt quod ꝑ cōi vtilitate datū eſſe cognoſcit ꝓpriis cuiuſquā vſib⁹ applicet. vt in . c. ii. de pbē. Maxime qꝛ dicta iura ī. c. nemo indicabit primā ſedē cū aliis apertiſſime demonſtrāt tunc primā ſedem a toto clero et ſic a tota eccleſia iudicari nō poſſe cum iuſticiam ſeruare deſiderat vel illam ſi rigoroſa ſit temperare cum virtutum matre ſcȝ diſcretione. tunc cū ſcōm tenorem dicti c. nemo verificant iura preallegata dicētia prime ſedis facta ſolius dei iudicio reſeruari. ⁊ ī hoc ille caſus eſt ſumme notādus declarās iura premiſſa que vulgo gñaliter allegant ꝙ vbi prima ſedes id agit per quod nō iuſticiā facit non iuris rigorem diſcrete temperat. ſed ꝑ quod romanus pōtifex exiſtens notori⁹ ſtatus eccleſie dei decolorator et perturbator tot ⁊ tanta ſalubria et vtilia iura ⁊ morem antiquiſſimuȝ et laudabilē vniuerſalis eccleſie dei icōcuſſe obſeruatum de electionib⁹ diſponētia eccliam dei ſcādalizādo tollit ⁊ diſſipat qꝛ tūc pōt ipſe ⁊ ei⁹ deteſtādū factum ꝑ vniuerſalem dei eccliam. i. generale ꝯcilium iudicari. cum catenus maneat petri priuilegium quatenus ex pura equitate et

matura diſcretiõe ab eo emanat iudiciũ. vt dicit leo papa cui⁹ ṽba habentur in. c. manet. xxiiii. q. i. Accedat ad hoc ꝙ cum gñale concilium ſacroſanctã apl'orum vniuerſitatem repreſentans in tali caſu habuerit ptãtẽ ꝛ iuriſditionẽ immediate a xp̃o eo modo et forma quibus dictum ẽ ꝙ non debet ipſe xp̃i vicarius reputare ꝙ ꝑpter hoc eiuſdẽ ptãs et iuriſditio paruipendatur vel minuatur niſi dũtaxat quo ad huiuſmodi caſus cognitionem cũ hoc nõ cedat ad iniuriã nec diminutionem ei⁹ ptãtis ꝛ iuriſditionis cũ fiat ꝑpter morũ reformationẽ in eccleſia dei tam ĩ capite ꝙ̃ in membris ꝛ per cõſequẽs ꝑpter vrgentem publicã vtilitatem ꝓ dictorum iurium et antiquiſſimi ꝛ laudabilis moris ĩ eccleſia dei incõcuſſe obſeruati tuitione ꝛ cõſeruatione que celeriorem expeditionem requirit. iſta ꝓbaẽ in. l. fi. in fi. ibi dũ dr̃ diſpoſitiones aũt ante latas nõ ad minuendã ptãtẽ per orientem adminiſtrationis ſed ꝓ magiſterie tuitione locoꝝ ac ſecuritate publica noſcimur pſtitiſſe ꝛc. C. d r̃ mili. li. xii. facit ca. ſolite ĩ fi. de maio. ꝛ obe. Et cũ ꝯgregatio generalis cõciliȷ̃ fiat propter vrgentem publicam vtilitatẽ ꝛ imminẽtem neceſſitatẽ. Et ſic propter cauſam vrgẽtem ꝛ vniuerſaliter nõ peruiſam a canone iuxta. l. ſi hoĩem. ff. mãda. quã ſuperi⁹ allegaui cũ ſuis adherẽtibus poteſt ꝯſtãter affirmari ꝙ nõ ſolum generale conciliũ totũ ſed etiã minor pars eorum qui in eo debẽt intereſſe põt citare maiorẽ et data illius contumacia poteſt illa minor pars ꝓnũciare ſe facere et conſtitue-

re cōcilium generale et in ſe eſſe illius poteſtatē et iuriſditionem et adeſſe qualitatem ſuper qua fundatur eius poteſtas et iuriſditio videlicet vꝛgentis publice vtilitatis ꝛ imminentis neceſſitatis. et ē ratio. qꝛ i tali caſu nō valet ſine moꝛe diſpēdio vel negocij periculo ꝓrogari vel haberi recurſus ad ſuperioꝛē cuꝫ nullus inueniatur ſuperioꝛ. iſte ē caſus vnic⁹ i iure nec i hoc ei ſodalē inuenio. in. c. p̄ſidentes de herc. li. vi. Ex quo oꝛitur theoꝛica quod obtinēs poteſtatem et iuriſditionē de facto et nō de iure ꝓut eſt tyrann⁹ vt p gl. in cle. i. de baptiſ. ꝙ in caſu in quo vꝛget vꝛgēs publica vtilitas et imminens neceſſitas ꝛ nō valet ſine moꝛe diſpēdio vel negocij picu lo dilatari vel ꝓrogari ꝓut ē in caſu hereſis vł haberi recurſus ad ſuperioꝛem poteſt etiam talis tyrān⁹ nullā iuriſditionē de iure obtinēs ꝓnūciare et cōſtituere ſe iudicem competentem et declarare adeſſe caſum vrgētis publice vtilitatis et imminētis neceſſitatis qui ſine moꝛe diſpēdio vel negocij periculo dilatari nec ꝓꝛogari vel haberi recurſus ad ſuperioꝛem cōmode poteſt. ſup quibus qualitatibus fundatur eius poteſtas et iuriſditio. quod eſt memoꝛie commēdādum qꝛ illuminat et declarat no. per doc. in. ca. ſup litteris de reſcrip. ꝛ no. i. l. ſi quis ex aliena ff. de iudi. Item coꝛroboꝛat ꝛ foꝛtificat ꝓnūciationem et declarationē quam fecit ſacroſancta ſinodus baſilieēſis in capitulo ſacroſancta §. et pꝛimo ꝙ eadem. ꝛ in. §. et pꝛimo declarat de auctoꝛita. ꝛ poteſta. ſacro. gene. cōci. Item et etiā

nō iudex pōt ꝓnūciare ſe iudicē vꝛgēte publica vtilitate

ſilētium imponit eiuſdem ſancte ſinodi baſilieñ. detractoꝝ ꝛ inuectoꝝ īiquis ꝛ malignis linguis cōtra quos ait pſalmiſta. Os tuum abundauit malicia ꝛ lingua tua cōcinabat dolos ſedēs ad uerſus fratrē tuū loq̄baris ꝛ aduerſū filios matris tue ponebas ſcādalū. vt habet pſalmo. xlix. Cōfirmatur predicta ſolutio qꝛ lȝ facta ſūmoꝛū pōtificū ſolius dei iudicio reſeruet nō tñ p hoc excluditur iuriſditio vniuerſalis eccleſie in papā q̄ q̄dē p gñale cōſiliū repreſentat / ꝛ hoc duplici ſimilitudine oſtēditur. prima p illud qđ dicit melchiades papa / de correptiōe clericoꝝ ſic loquēs vos a nemine iudicari poteſtis qꝛ ſoli9 dei iudicio reſeruamini. vt habet i. c. futurā. xii. q. i. attamē nulli ē dubiū ꝙ ipi clerici pōtificis ēt ipſi ſubijciūt iudicio. vt in. c. degradatio de penis. li. vi. Secūda ſimilitudo colligitur p id qđ ait Pi9 papa de correptione epoꝝ dicendo. epi em̄ a deo ſūt iudicādi q̄ eos ſibi oculos elegit vt i ea. oues. vi. q. i Et nichilomin9 epoꝛum electionē cū illā merentur etiam ſummi pontificis iudicio reſeruari videm9 vt in. c. duodecim. v. q. iiii. et i. c. accuſatus cū. c. q̄uis. iii. q. vi. pari ergo reſeruatione dicēdū eſt. ꝙ ꝛ ſi predicta iura dicant romani pōtificis facta ſoli9 dei iudicio reſeruari nichilomin9 nō excludatur ptās et iuriſditio eccleſie dei p gñale cōciliū repñſentate i corripiēdo papā notoꝛiū eccleſie dei ſtatus decoloꝛatorē et pturbatoꝛē/quod em̄ agit eccleſia đi iſpiratione cēſet agere inſtinctu ac ſugeſtione ſpirit9 ſancti ꝛ ſic dei iudicio dr factū. vt in. c. q̄ ꝯtēpta

viii.di. ⁊ in.c.ſi ille.i.di.vnde dicit canonū viola
tores cēſeri ſpūs ſancti blaſphematores vt i. c.
violatores.xxv.q.i. Et p hec q̄ dicta ſūt reſpōde
ri pōt ad.c.ſignificaſti de elec.cū ſilibus vbi ha
bet ꝙ in ſtatutis gn̄alis cōcilij itelligit excepta
auctoritas pape p qđ dicit glo.in verbo cōcilio
i.c.vbi periculū de elec.li.vi.ꝙ licet ſit hōeſtū ꝙ
papa nō reuocet ſtatuta cōcilij ſine cōcilio ipi⁹
cōſilij pōt tamē ſi vult. q2 dicendū eſt illa vendi
care ſibi locū in depēdētib⁹ a plena diſpoſitione
pape/ſec⁹ in depēdentib⁹ a plena diſpoſitiōe ge
neralis ꝯcilij q̄ cōſiſtūt in his q̄ nutriūt inducūt
⁊ cōſeruāt morū ⁊ ſtat⁹ eccle dei decolorati re
formationē tā i capite q̄ i mēbris vrgētē publi
cā vtilitatē et iminentē neceſſitatē inducētia q2
i his ſicut publica vtilitas derogat p̄uate.ita iu
riſditio includēs ⁊ ꝯprehēdēs publicā vtilitatē
derogat cuicūq3 alteri⁹ iuriſditiōi cū i tali publi
ca vtilitate includat ēt priuata vt ſuperius fuit
oſtēſum.ita etiā videt tenere panor.licet in aliis
terminis in dicto.c.ſignificaſti. Nec huic etiam
ꝯcluſioni obſtat dicēdo ꝙ epat⁹ ſunt de iure po
ſitiuo cū tp̄e xp̄i non erāt epi ⁊ romana eccl'ia a
principio epat⁹ ⁊ ſuperiores dignitates inſtitue
rit vt i.c.i.xxii. di.q2 circa hui⁹ paſſus deciſionē
eſt aduertēdū ꝙ ſicut vna eſt eccl'ia a xp̄o p totū
mūdū i multa mēbra diuiſa:ita epatus vn⁹ mul
torū epoꝝ ⁊ cōcordi numeroſitate diffuſ⁹ vt i.c.
nouatian⁹. vii.q.i.facit.c. loquitur circa mediū
xxiiii.q.i. et dicit vn⁹ epat⁹ quaſi vnū caput ſeu
vna cura ſeu intētio cū epat⁹ ſit nomē grecū.et

Ptās pape qn̄ ſit excepta i ſtatutis concilij:

Epat⁹ an ſit de iure poſitiuo

latine interp̄tetur ſupintēdēs: vt in.c.qui epiſco patū.viii.q.i.tamē epat⁹ ante xp̄i aduētum iam erat et ita reperit in veteri teſtamēto iuxta illud pſalmo.cxviii.fiāt ei⁹ dies pauci et epatū ei⁹ ac cipiat alter.quod ēt petr⁹ ap̄loꝝ princeps ꝛ xp̄i vicarius cōfitetꝰ.vt actuū ap̄loꝝ.c.i.vnde eſt qđ ait ap̄ls.i.ad Thimothe.iii. Si quis epatū deſi derat bonū op⁹ deſiderat.Itē et illud Oportet eni ep̄m ſine crimine eſſe vt habetꝰ ad Titū.i.ꝛ.i. ad Thimothe.iii. Itē etiā apud gētiles āte xp̄i aduētū iā erāt epatus: vt in.l.munerū ciuilium. la.ii.in §.itē epi.ff.de munc.ꝛ hono.quoꝝ officiū vt ibi euidētꝰ p̄batꝰ erat p̄eſſe cūctis neceſſarijs ꝛ venalib⁹ reb⁹ pro humana natura dūtaxat ſu ſtētāda: ſic ꝛ iſtomō eſt intelligendū illud qđ ha bet in.c.i.de emp.ꝛ vēdi.cū ſimilib⁹. Uerūtamē qꝛ nō erāt epat⁹ ita diſtincti ſicut decebat nec di ſtinguebatꝰ hoc nomē ep̄s a noie p̄ſbyter/ ꝛ pro miſcue oēs ſacerdotes i primitiua eccl'ia imedia te poſt xp̄i reſurrectionē preſbyteri qn̄qꝫ ep̄i ap pellabātꝰ et oēs in communi in eccl'ia dei regna bāt: vt habetur in.c. legimus. xciii.ꝛ in.c.olim. xcv.di.ſed occurrēte ſciſmate iter eos dū vn⁹ vl̄ let alteri p̄ferri / dicēdo ego ſum melior te qꝛ fui baptizat⁹ a paulo alij cōtrarium aſſerēdo qꝛ fui baptizat⁹ a petro fuit ordinatū p ap̄los ꝛ alios ſeniores. ꝙ vn⁹ ď p̄ſbiteris p̄poneretꝰ q̄ vocaretꝰ epiſcop⁹ cui alij obedirēt: ꝛ ſic epat⁹ p̄ut hodie eſt diſtictus fuit ordinatione apoſtoloꝝ ꝛ alioꝝ ſenioꝝ ꝛ nō iure diuino inuētus.ita aperte dicit Hieronym⁹ ꝛ multipliciter p̄batꝰ i.c.olim proxi

me alle. ⁊ in dicto.c.legim⁹. Unde eſt q̄ beatus petr⁹ vocabat ſe preſbyterū et ſeniorē hoc modo ſcribēs. Seniores q̄ i vobis ſunt obſecro ꝯſenior et teſtis xp̄i paſſionū ⁊c. vt habet .i. petri.v. que v̄ba exponēs Hieronymus. ſeniores id eſt p̄ſbyteros/conſenior id eſt cōpreſbyter vt habet in dicto.c.legim⁹/⁊ cū i ſingulis ciuitatib⁹ ponerēt p apl̄os ep̄i ⁊ in ſingulis ꝓuincijs archiep̄i vt habet in.c.i.xcix. di. ⁊ ꝓbatur etiā apte in.c. vrbes cum.c.ſequē.lxxx.di. tamen adhuc in effectu ep̄atus nō erāt diuiſi nec diſtincti vnde quos vnus excōicabat ali⁹ abſoluebat vt habet p panor. poſt Innoc.⁊ hoſt. i.c.cū cām i ti. de ꝓbati. ꝓpter quod Dionyſi⁹ papa huius nois primus q fuit. xxv. petri ſucceſſor imperāſq̄ i eccl̄ia dei circa annū a natiuitate dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i ducēteſimū ⁊ ſeptuageſimū vl̄ parū ante p̄ſbyteris eccleſias ⁊ cimiteria i vrbe romana diuiſit foris autē parrochias ⁊ diocceſes diſtribuit q̄ quiſq̄ finib⁹ ſuis ⁊ limitib⁹ cōtentus eſſet vt cuidēter p cronicas romanoꝝ pōtificū apparet. ſic eni eſt intelligēdū.c. vnicū ⁊ ibi no.xiii.q.i. Unde ex p̄dictis patꝫ clara ſolutio/q̄ ep̄at⁹ nō ſunt de iure poſitiuo ſed ordinatio pſonaꝝ que in ep̄atib⁹ preſiderēt eſt de iure poſitiuo id eſt de ordinatione apoſtolorū ⁊ aliorum ſeniorum. ſed eorum epiſcopatuū erectio ⁊ limitatio qua mediāte vnuſquiſq̄ finibus ſuis ⁊ limitib⁹ contentus eſſe debet fuit et eſt de mero iure poſitiuo videlꝫ ex iſtitutione romane eccleſie ⁊ ſic ſedis apoſtolice/⁊ ita eſt intelligēdū id quod nicolaus papa primus refert

Diuiſio epatuum

in dicto.c.i.xxii.di. q̄ ſic ait. oēs ſiue patriarche i cuiuſlibet apicem ſiue metropoles primat⁹ aut epiſcopatuū cathedras vl' eccleſiarū cuiuſcūq; ordinis dignitatē iſtituit romana eccleſia. illam vero ſol⁹ ipe fundauit ⁊c.et etiā in.c.i.x.d'.q̄ Nicholas⁹ prim⁹ prefuit eccleſie dei circa ānū natiuitatis dn̄i octigēteſimū ⁊ ſeptuageſimū vel parū ante.ita q̄ ꝟbuz inſtituit in dicto.c.i.poſitum nō eſt p̄ſētis tēporis ſed potius p̄teriti perfecti vt voluit archi.i.dicto.c.i.⁊ compoſt.in.c.cū acceſſiſſent de cōſti.et ſic q̄ referatur ad epiſcopatuū erectionē et eorūdem finium ⁊ limitū reſtrictionē ⁊ limitationē dūtaxat quā Dionyſius papa prim⁹ ordinauit/cū eorū ꝑmeua erectio erat iam in veteri teſtamēto. tū ⁊ etiā qz perſonarum ordinatio que in epiſcopatib⁹ p̄ſiderēt fuit dūtaxat p ordinationē apoſtolorū ⁊ aliorū ſeniorum ⁊ nō romane eccleſie. Vn̄ eſt q̄ a tēpore apoſtolorū incluſiue vſq; ad tēpora iohānis pape.xxii. qui p̄fuit eccl'ie dei circa annum natiuitatis dn̄i milleſimū tricēteſimū quartū q̄ edidit extrauagan. execrabilis ⁊ cōtinuādo vſq; ad tēpora benedicti pape hui⁹ nominis duodecimi q̄ i cathedra petri p̄ſidebat circa annum natiuitatis dn̄i milleſimū tricēteſimū et viceſimū:q̄ etiā extrauagā.ad regimen ꝓmulgauit ſemp et continuo et abſq; aliquo tp̄is interuallo epiſcopatib⁹ vacātib⁹ fuit p electionē cleri vel populi vel vtriuſq; ſecundū tēporū varietatem prouiſum:vt habet. lxi.lxii.⁊.lxiii. di. p totū/ ⁊ ſucceſſiue vacantium epiſcopatuū electiones continuādo fuit eiſdem

Vſq; ad tp̄a iohā. xxii.fuit prouiſum eccleſiis p electiones.

per capitulũ ⁊ eiuſdẽ canonicos eccleſie cathe-
dralis ꝑ electionẽ canonice celebratam ⁊ non ꝑ
ſedẽ apoſtolicã prouiſum prout per totũ titulũ
de elec.tã in volumine decretaliũ ſexti ꝙ etiam
clemẽtinarũ notorie conſtat. Et in tantũ fieri cõ
ſueuerũt predicte electiões ſcðm iuris formã ꝙ
etiã cathedralib⁹ eccleſiis vacantibus infra pa
trimoniũ beati petri ſitis prout ſunt panormita-
na et Cateneñs ecclie que ſunt regni Cicile pre
cipue vrbes: quod regnũ ẽ ſpeciale patrimoniũ — Cateneñ et panormitana ecclie regni cicilie
beati petri vt i.c.ad apoſtolice de re.iu.li. vi. ⁊ i
c.i.i fi.xciiii.di. nõ per romani põtificis ꝓuiſionẽ
ſed poti⁹ per clericelectionẽ fuit illis conſultum:
vt habet in.c.obitũ ⁊ in.c. Cathenẽſis.lui.di.in
quibus iuribus patet ꝙ licȝ ꝑdicte ecclie eſſent
de patrimonio beati petri. Verũtamẽ Gregori⁹
et Gelaſius romani põtifices exẽplo petri qui i
ſingulis ciuitatib⁹ ſingulos et nõ plures epiſco
pos ꝯſtitui ꝑcepit: vt ait Clemẽs papa cui⁹ ver
ba habẽtur in.c.in illis.lxxx.di. hominẽ de clero
qui nec vxorẽ habeat nec filios nec crimẽ aliqð
canonib⁹ inimicũ eligere panormitanam et Ca
thanẽſium eccliam moniti ⁊ ꝑſuaſi ſunt vt in di-
cto.c.Cathanẽſis et i dicto.c.obitũ ꝓxime alle.
quod cõfirmat etiã nouiſſimis tꝑibus per. c.cũ
ecclia ſutrina.ð cã.poſ.⁊ ꝓprie.cui ſutrine ecclie
vacãti per electionẽ ⁊ nõ per romani pontificis
ꝓuiſionẽ fuit ꝓuiſũ. Cũ ſutrina ciuitas ſit de pa — Sutrina ecclesia
trimonio beati petri a ciuitate romana diſtãs ꝑ
vnicã dũtaxat dietã/ ꝓut eſt notoriũ. Et ſi forte
aliquo caſu reperiat ꝙ illis tẽporibꝫ fuit cathe-

drali eccleſie nō p electionē ſed per collationem vl' puiſionē romani pōtificis puiſum put habetur in.c.reatina.lxiii.di.⁊ i.c.bñ nouit.lxi.di.vbi leo papa reatine eccl'ie ⁊ Gregori⁹ Apruciū eccleſie puidit.illud enī ptingit nō pncipalit' ordinario iure ſed poti⁹ p caſum.ſ.ratiōe negligētie eligere debētiū vbi predicte cathedrales ecclie tāto ⁊ tā longo tpe curis paſtoralibus deſtitute fuerūt/qđ fuit cōgruū immo neceſſariū ⁊ rationi cōſonū pter. tā lōgā morā que eſt a vacantib⁹ cathedralib⁹ eccleſiis valde ſuſpecta ⁊ ſēp dānoſa vt i.c.cū inter vniuerſas.⁊ in.c.ne p defectu.i. pricipio.de elec.⁊ i.c.lectis.lxiii.di q p prenoiatos romanos pōtifices eis p īſtitutionē ſeu puiſionē puideret.⁊ idē eſt dicendū ſi eligere debētes peccarūt ī forma: qr etiā tūc in penā eligere debētiū pōt eccl'ie cathedrali ſic vacāti p romanū pōtificē puideri.iſta ſunt iura expſſa i.c.quāto.⁊ i.c.plebs.⁊ i.c.noſſe tuā.⁊.c.pncipaliı.lxiii. di.Et ſi qrat' vñ hoc iſti romani pōtifices habuerūt: q in caſu negligētie ⁊ in caſu in quo fuit peccatū ī electōis forma pōt p eoſdē viduate ecclie puideri: qr reſpōdeo qr illud habuerūt a beato petro xpi vicario/ qui in ciuitatib⁹ in qbus olim apd Ethnicos pmi flāmines atq primi legiſdoctores erāt epoꝝ pmates vel patriarchas pont pcepit.In illis ſūt in qbus dudū apud pdictos ethnicos erāt eoꝝ archiflamines quos tñ minores eē tenebāt qꝫ memoratos pmates archiepos īſtitui pcepit. In ſingulis vo reliquis ciuitatibꝫ ſingulos ⁊ nō plures epos cōſtitui pcepit vt re

Quare papa poſ. in caſu negligentie vl' cū fuit pctm ī forma electōnis puidere.

fert btūs Clemēs huiꝰ nois papa pͥmꝰ/necnō
beati petri diſcipulꝰ cuiꝰ verba habentur in.c.i
illis.lxxx.di ꝓxime alle. Nā vt ibi euidenter pa-
tet princeps aplorum.ſ. petrus nō ſolū aplis di-
ſcipulis ⁊ aliis ſenioribꝰ ꝑſuaſiue ⁊ monitiue ve
rūctiā cōmmatiue locutꝰ fuit: videlꝫ ꝙ ſi in mo-
ra et negligētia vel alias i culpa notabili in po-
nendo ⁊ eligēdo in ſingulis ciuitatibꝰ ſingulos
epōs notarētur ⁊ deprehēderētur ipſe velut xpī
vicariꝰ princeps et caput aploꝝ vniuerſitatꝫ vt
in.c.i nouo.xxi.di.illis ꝓuideret. Et hoc clariſſi
me ꝓbaꝛ in dicto.c. in illis in fi. vbi poſt ꝑdictā
petri apli ꝑſuaſionē monitionē ⁊ cōminationē.
ponit rō eiuſdē ꝑſuaſionis monitōis ⁊ ꝯminatio
nis dicēdo qm̄ neqꝫ inter ipōs aplos par fuit in
ſtitutio ſꝫ vnus prefuit oībꝰ. Et hoc fuit cōgruū
et rationi cōſonū: qꝛ vbicunqꝫ cōceditꝛ poteſtas
vel iuriſditio exercendi ⁊ explicādi actū ſimplici
ter: nō poteſt dici ꝙ exercere ⁊ explicare dꝫbētes
ſint negligentes dato ꝙ non exerceant et expli-
cent Sed modus ⁊ forma eſt ꝙ per ſuperiorem
vel eū cuius intereſt licꝫ nō ſit ſuperior ſed equa
lis terminus ſtatuaꝛ. et hoc termino elapſo con
ſtituitur in mora negligētia vel notabili culpa/ď
ſuperiore ſunt iura in.c.ſi tibi abſenti.§.ſed ſi epi
ſcopus.ď prebē.li.vi.et in.c. Irrefragabili.§.ex-
ceſſꝰ.de offi.ordi.⁊ glo.fi.c. ad apoſtolice.ď re.
iudi.li.vi. De eo cuiꝰ iter ē licꝫ nō ſit ſupior ſed
equalis.ſunt iura in.c.fi.de cōſue.li.vi.⁊ i.l. Iu
lianꝰ.§.ſi qs colludēte.ff.ď actio.emp.ſed petrꝰ

Reqſita ad hoc vt hñtes ex-
ercere actū dican
tur negli-
gentes

apoſtol⁹ fuit pꝛiceps apoſtoloꝝ et vicari⁹ Ieſu
chꝛiſti vt dictū eſt et hēr in.c.ita dn̄s.xix.di.igit
ꝓpter vacantiū cathedraliū eccleſiarū moꝛā que
valde eccleſiis ē ſuſpecta ꝛ dānoſa et ī qua iudi
cis officiū ꝓpter aiarū periculū eſt latiſſimum vt
in.c.ne ꝑ defectu in pꝛincipio.ꝛ i.c.cū nobis oli
de elec.potuit apl'oꝝ pꝛiceps ꝛ eoꝛūdē ſācte vni
uerſitatiſ caput vt i.c.ſacroſāc.xxii.di. ꝛ cui⁹ pꝛi
cipalit' itererat oues xp̄i paſcere.iuxta illud Io=
hānis.xxi.Paſce agnos meos ꝛ oues meas p̄=
dictā ꝑſuaſionē monitionē ꝛ ꝯminationē aplis
diſcipulis ꝛ ſenioꝛib⁹ facer̄.Cū ſit theoꝛica Io:
an.i.c.ii.de magiſ.et ibi panoꝛ. ꝙ ibi nō pꝛefixo
tp̄e deuoluit ad aliū poteſtas vel iuriſditio ali=
quid explicandi ꝓpt' negligentiā vel alias ſemꝑ
debet p̄cedere monitio ꝛ ꝯminatio.ſed p̄dicti ro
mani pōtifices ꝛ q̇lib; coꝝ petri ſucceſſoꝛes ſūt
et xp̄i vicarij vt i.c.i.de homic.li.vi.ꝛ i.c.quāto.
de trāſla.pꝛela.igit cadē auctoꝛitate ꝛ poteſtate
pꝛincipat⁹ ꝛ xp̄i vicariat⁹ vtēdo ꝓpter periculū
aiaꝝ q̄ ineſt in lōga moꝛa vacātiū eccliaꝝ potue
rūt ſimilē ꝑſuaſionē monitionē verūēt ꝛ cōmina
tionē facere virtute cui⁹ cler⁹ vel capl'a eccliaꝝ
cathedraliū ꝛ eoꝝ canonici cōſtituāt in moꝛa ne
gligētia vel notabili culpa. Quādq̇dē negligen=
tiā vniuerſalis eccl'ia id ē gn̄ale ꝯciliū i quo p̄ſi
debat Innocēti⁹.iii. limitādā foꝛe ſex'mēnſium
ſpatio declararūt. quoꝝ ſex mēſiū tres dātur ca
pitulis ꝛ cōuētib⁹ ꝛ eliger̄ debētib⁹/q̇b⁹ elapſis
iuſto īpedimēto ceſſante carēt ea vice poteſtate
eligēdi.ac ip̄a eligēdi ptās d'uoluit ad eū q̇ ꝓxi=

me preeſſe dignoſcit. q2 etiam infra alios tres mēſes de pſona ydonea eidē ecclie ſic vacāti ordinare tenet ꝓut hec oīa habēt in. c. ne ꝓ defectu de elec.ꝓxie alle. Notabilē ꝟo culpā in caſibus in quib9 electores ſcienter eligūt indignuꝫ vel qn̄ formā traditā ī gn̄ali ꝯcilio / vꝫ.c. q2 ꝓpt de electione nō obſeruāt Bonifaci9 papa hui9 nomis octau9 interp̄tat9 eſt. vt in.c.ꝙꝙ de electio.li.vi. Et hui9 interpretationis ꝛ declarationis iuriū/ vꝫ dicti.c.ne ꝓ defectu. et dicti.c.ꝙꝙ potuit eſſe triplex rō. Prima q2 ifinitas reprobat.vt in.c.cum multis de reſcrip.li. vi. ꝛ ī.c.cū cām ꝛ.c. ſignificauerūt de teſti. Scda q2 ex tali īterp̄tatione et declaratōe eligere debentes magis vigiles ꝛ magis ſolliciti ꝛ attēti circa electionē canonice faciēdā reddūtur.vt in.c. Irrefragabili.§.exceſſ9.de of.ordi.ꝛ in.c.ceterū de iudi. Tertia q2 al's beati petri et ei9 ſucceſſorum monitio ꝛ cōminatio fieret ludibrio ꝺbitoqꝫ fruſtraretur effectu. et nō reb9 ꝛ pſonis:ſed poti9 ꝟbis eſſet īpoſita/qꝺ non eſt dicēdū. vt in.c.cōmiſſa ꝺ elec.li.vi.ꝛ ī.l.fi.§.vbi aūt puerilis. C.ꝺ boniſqꝫ libe. Ex q̄b9 cōſtat de rōe dubitādi et decidēdi ad dictum capitulum ne pro defectu/et ad dictū capitulū.tanqꝫ ꝓxime alle.q̄ multis in iure pontificio ꝓuectis fit īcognita. Et ex his etiam fūdat pape ptās ꝛ iuriſditio ꝙ conſentientib9 his de quos ptꝫ ius eligendi p̄latū / etiā epm poteſt ad p̄lato ꝓuidere ecclie vacāti cū in tali caſu iuriſditio ꝛ ptās pape valeat p īpos electores ꝓrogari.vt in.c.romani.ī prin.ꝛ ibi.no.ꝺ foro.cō=

Cōſenſu eligentiū papa pōt ꝓuidere de p̄lato

pe.li.vi. Unde eſt quod gl. in dicto.c.ii.de pbē.li.vi. q̄ vult quod diſpoſitio dicti.c.ii. non comprehendat nec includat puiſa per gñale cōſiliū.c.ne p defectu prie alle.cū curia romana cōſueuerit in illis cū vacāt reſeruationes facere ſed dūtaxat icludat et cōphēdat puiſa p cōciliū lateran.vz.c.ii.de cō ceſ.predē.velut aurū qd in igne pbatur remanet vera cōfirmata et fortificata. Sed vereor immo valde miror de glo.ordinaria vulgata et pegria i dcō.c. quoniam q̄ a cūctis ſcribētibus cōmēdat in tā magno naufragio ad vnā dūtaxat anchorā ſtat q̄ dicit quod de iure ātiquo et diſpōe ecclie ptās cōferēdi epatus ptz ad papā cuius anchora eſt dūtaxat dictū.c.i.xxii.di.qr vt ex pdictis patz illa anchora nō ē illius nauis quā ipe io.an. i gl.ſua dfēdere ptēdit:quāobrē pōt indubitanter affirmari quod illa glo.fuit aurelianēſis q̄ vt verbis vtar gallicanis corrūpit textū. Unde ē etiā quod lz ecclia͞r pſonatuū aliorūqz bñficio͞r eccleſiaſtico͞r plena et libera diſpō.ad romanū pōtificē ex ſue ptātis plenitudine noſcat ptinere.vt in.cle.i.i.fi. vt lit.pē: et i.c.ii.de pben.li.vi. prime alle.ſecus tamē eſt epiſcopatuū p pdicta. Hinc eſt quod nō pōt deponere oēs epos nec illos remouere ſi vellet cū repreſētēt oēs apoſtolos: tum et etiā qr ex hoc turbaret vniuerſalis ſtatus ecclie dei vt tenuit gl. in.c.p principalē.ix.q.iii. quam oēs doctores ſequūt et p cōns nec reſeruare omnes epiſcopatus vt dictū eſt/ bene tamen poteſt eccleſiis paſtore viduatis comminuare vt pſona ydonea canonice eligatur quia tunc per talem comminationē

An plena diſpō eccliarū ad papā pertineat

cōſummato termino triū mēſiū. de quo in dicto ca.ne p defectu quod datur ad eligēdū ſi electores fuerint negligentes: dicitur roman⁹ pōtifex manū apponere. vt in .c. vt noſtrū de appel. et p ↄñs nō erit locus iuri deuoluto ad p̱ximū ſuperiorē / et hoc per ea q̄ dicta ſunt de petro et alijs romanis pōtificib⁹. Nec huic obſtat. c. in corrigēdis. de. offi. ordi. qꝛ ibi papa loquit̄ et ſcribit excitatiue dūtaxat / in iſto vero caſu ↄminatiue. Nec his obſtat decretū ↄcilij baſilieñ. de reſeruatio. qꝛ loquit̄ in reſeruationib⁹ p quas dūtaxat impedit̄ ius eligēdi et prouidēdi. nos vero loq̄mur in cominatione fienda exēplo petri et aliorū romanorꝫ pontificū xp̄i vicariorꝫ vt dictum ē. de qua ſinodus baſilieñ. nullā mentionē fecit quod corroboratur et fortificatur per ea que ſtatim et immediate dicentur premarime. quia predicta ↄminatio eſt ſecūdū ius ↄmune/reſeruatio vero ↄtra vt euidēter ex p̄dict; colligi pōt. cū iſtō ius prouidendi iure deuoluto per immediatū ſuperiorē ſit de mero iure poſitiuo introductum vt in ſepe dicto. c. ne pro defectu et. c. q̄ꝙ ſuperi⁹ alle. vt proxime fuit declaratū. cui papa cū ſit ſupra illud non perturbet vniuerſalem eccleſie dei ſtatum pōt derogare vt in. c. propoſuit de cōceſ. prebē. cum ſimilib⁹. inmo forti⁹ eſt ꝙ hodie ↄſummato termino dato ad eligēdū nulla ↄminatiōe p̄cedēte ſi electores fuerit negligētes eſt loc⁹ p̄uētiōi iter romanū pōtificē et imediatū ſupiorē cū i hñtib⁹ ptātē et iuriſditionē vl' bñficiorꝫ collationē i ſolidū et ſic accumlatie ex quo vn⁹ p̄uenit papa pōt derogare iuri deuoluto

aliꝰ ſe intromittere non pōt vt in.c. dudum et in c.ſi a ſede ꝛ in.c.ſtatutū lo.i.de preben.li.vi.ꝛ in capitulo qua diuerſitatē de cōceſ.pben. ꝛ in.c.i. ꝛ.ii.de offi.lega.li.vi.ꝛ i.l.fi.C.ō iuri.om.iudi.ꝛ i auctē.habita.C.ne fili ꝑ pa.ꝛ in.c.cū ab eccleſiarū de off.ordi. Nec huic obſtat dicēdo ꝙ gallicane eccleſie priuilegiū infringit̄ ꝑut male ſentiētes dicūt. qꝛ ſaluo honore cōtrarium aſſerēti eſt affirmādū ꝙ in ꝑtāte prouidendi iure deuoluto per immediatū ſuperiorem nullum reperit̄ eccleſiē gallicane priuilegiū nec tali caſu loquit̄ baſilieñ.conciliū. Sed ſolūmodo et duntaxat in lectionibꝰ eccleſiarum paſtore viduatarum cōfirmandis vel infirmādis qḋ euidenter patet ꝑ oīa decreta cōſilij baſilieñ. in ti.de elec. nec etiā per eiuſdem decreta in titu.de elec.nec i ti.de reſeruatis.reperitur aliquod verbū per quod appareat expreſſe vel etiam tacite baſilieñ. cōciliū voluiſſe ius deuolutum vel deuoluēdum eidem immediato ſuperiori ꝑtinere priuatiue ꝛ nō accumulatiue ad romanū pōtificem. igitur iſte caſus velut omiſſꝰ remanebit ſub totali diſpoſitōe iuris ꝯmunis.vt in.c.ſuſceptū de reſcrip.li.vi. ꝛ in.l.ſi cū dotem in prin.ff.ſo. ma. ꝛ in.l. ſi cū extraneꝰ.ff.de condi.ob cauſam/ cū ſit theorica ꝙ in caſu in quo lex priuilegium vel alia quecūꝗ diſpoſitio nō loquit̄ nec nos loqui debemꝰ vt in l.ſi furioſi. C.de nup.ꝛ in.l. ſi ſeruū.§.non dixit. ff.de acq̄.here.et in ꝓhemio clemē.§.nos etiam ꝛ in.c.inter corporalia de trāſla.epiſ. Et ecōtra vbi lex priuilegiū vel alia quecūꝗ diſpoſitio lo=

Conferre iure deuoluto nō ē contra ꝓuilegium eccleſie gallicane

quiꝛ ꝓut loqꝛ ſctã ſinod⁹ baſilieñ.ꝺ iure ꝯfirmã di vel infirmãdi electiones ⁊ nos loqui ꝺebem⁹ vt in.l.i.§.ꝙ aũt.ff.ꝺe alea. Unde eſt ꝙ cũ ius ꝯ firmãdi vel infirmandi electiones et ius prouiꝰ dẽdi ꝓpter electorum negligẽtiam ſint ꝺeſtincta et ſeparata vt in .ca cũ in illis ꝺe prebẽ.li. vi. ⁊ i cle.ſi ꝺe beneficio eodẽ ti.nulla eſt fienda illatio cũ ex ꝺiſtinctis ⁊ ſeparatis non fiat illatio.vt in ca.ſuſceptũ.§.fi.ꝺe reſcrip.li.vi.⁊ in.l.fi.ff.ꝺe ca lũ. Coadiuuaꝛ hec qꝛ cum electiua ꝺignitas ꝓ pter electorũ negligẽtiam ꝓpter ius ꝺeuolutum ſit effecta ꝓuiſiua.vt i.c.ne ꝓ ꝺfectu. ꝺ elec.⁊ te nuit glo.in.c.i.ꝺe elec.li. vi.⁊ i.c.cũ iter canoniꝰ cos eodẽ ti.et tenuit glo.in.c.i ſinodo.lxiii.ꝺi.⁊ tenẽt ꝺoc.in.c.nichil.ꝺe electi.⁊ baſilieñ.cõciliũ loquaꝛ ꝺe electiuis ꝺignitatib⁹ ꝺũtaxat. igitur in ꝓuiſiuis nõ habebit locũ per predicta. Et ad hũc caſum poteſt extendi regula.c.ii. ꝺe prebẽ. li.vi.⁊ cle.i.vt lit.pen.que volũt ꝙ eccleſiarũ ꝑ ſonatuũ aliorũqꝫ beneficiorum eccleſiaſticorũ plenaꝗ ⁊ libera ꝺiſpoſitio ad romanũ pontificem pertinet. qꝛ illa regula eſt extendẽda ad caſum quo electiua ꝺignitas ex negligẽtia eligere ꝺeꝰ bẽtiũ effecta eſt ꝓuiſiua. vt ſaltem in ꝓuidendo illi/cõcurrat cum immediato ⁊ primo ſuperioꝰ re.vt inter eos ſit loc⁹ preuentioni. Et ex his po teſt limitari.c.mãdatum ꝺe reſcrip. vbi habetur ꝙ papa ſcribẽdo ꝓ receptione alicui⁹ in aliqua eccleſia ꝺicitur eandẽ eccleſiam grauare. quia illud verũ qñ illud mãdat apoſtolica ⁊ principa li auctoritate ſec⁹ ſi auctoritate apoſtolica ſucꝰ

ceſſiua videlȝ iure deuoluto etiā accumulatiue qꝛ in tali caſu ſi mille repiantur nūq̄ dicif grauata eccleſia.⁊ hoc per predicta.quod etiā pbaf p c.ſi cui nulla de prebē.li.vi. Et lȝ iſta conſeruāt materiā ſecūde partis verūtamē qꝛ ſicut de neceſſario depēdētibus a predictis que implicita et ſuſpenſiua ſiūe his remanebāt cōſecutiue vna cum precedētibus inferenda putaui.

¶ Qualiter intelligenda ſit regula Baſilieñ cōcilij qua cauetur vt electiōes ſine impedimēto aut obſtaculo omnino fiant.

COnſequĒter declarando ſacroſancti generalis ꝯcilij baſilieñ gñalē regulā/ vȝ vt electiones in dignitatibus electiuis ſine impedimento aut obſtaculo omnino fiant et eiuſdē regule caſus dubitabiles dūtarat ꝓſequēdo eſt dicēdū ꝙ ſi durante termino ad eligendū prefixo vel ēt ante romanus pontifex per eius reſeruationem vel ꝓuiſionem etiā motu proprio de electiua dignitate de proximo vacatura vel iam vacāte ſingula ſingulis referēdo electores preuenerit / ꝙ non obſtante tali facti et non iuris preuentione poterunt regulariter electores libere ad electionem canonice faciendam procedere et eiuſdem electionis canonice celebrate petere ꝯfirmationem. qꝛ cū ptās ⁊ iuriſditio gñalis ꝯcilij ſit diſticta ⁊ ſeparata a ptāte ⁊ iuriſditione pape et illa ſit priuatiua ⁊ nō accumulatiua ad papā.vt in p̄cedēti parte oſtēſum fuit non licuit pape mittere falcē in meſſem aljenā/⁊ ſi miſit nulla oritur iurſ ꝓuētio. ideo nō obſtāte tali preuentione facti q̄

nulla ē,pūt electores ad vlteriora ꝓcedere vt ꝑ baf i.c.ls de foro.ꝯpe.ꝛ no. ꝑ gl.ꝛ doc.i.c.paſto ralis ꝛ i.c.Irrefragabili.§.exceſſ⁹ ď of.ordi.faci ūt iura i.c.nouit ď iudi.ꝛ i.c.cām q̄ if.ii.q̄ filii fūt legi.tūc ꝛ ēt.q: mot⁹ ꝓri⁹ nō p̄iudicat iuri tertii q̄ſito vel q̄rēdo.vt i.c.ſi pluribꝫ de p̄bē.li.vi.ꝛ ꝑ glo.i cle.ii.co.ti.Igiť eccliá gallicana iuxta xp̄i doctrinā dicēt; reddite q̄ ſūt ceſaris ceſari/ꝛ q̄ ſť ďi ďo.vt hēť Math.xxii.ꝛ M arci.xii.q̄ trāſlatie hūr i.c.ex pte ď cle.ꝯiuga potit romano pōtifici rūdeť tibi extra terios limites tuos i⁹ dicēti nō parceť ipune vt i.c.vt aiaꝝ ď ꝯſti.li. vi.ꝛ i.l.fi.ff.ď iuri.om.iudi.facit glo.i.c. ſacerdotes.xi.q.vii.q̄ vult ꝙ p̄lato canones nō ſuāti licite leuat ſubdi t⁹ obediētiā/ ꝛ gl.i.l.qm̄ la.ii.C.ď appel.q̄ dicit ꝙ aſſeſſores debēt rſiſteť iudici ad errorē iclina to ꝛ ſubditi p̄lato legē ignorāti iſtruēdo eū.et ta liť electo ſeu electoribꝫ ꝛ nō ꝓuiſo ē ď neceſſariis ꝛ moderat; expēſis ſuata forma.c.cupiētes .§. ad hec cū.§.ſequēti ď elec.li.vi. ꝑ iudicē ꝑ lite ꝛ iure ſuo ꝓſequēdo vſq; ad ꝯfirmationē iclusiue ꝓuidēdū.vt i.l.ſi iſtituta .§.de in officio.ff, de in offi.teſta.faciūt notata i.c.ex pte tua ď accuſ.ꝛ i c.q̄ ſit de elec.li.vi. Cū regulariť itētio taliť ele cti ꝛ electoꝝ ꝛ nō ꝓuiſi ſit ꝑ ſctāꝫ ſinodū baſilieñ fūdata Vn̄ ē ꝙ ſi corā dn̄is ſupremā curiā parla mēti tenentibus taliter ꝓuiſus offerat ſeparatū incōtinenti id eſt infra breue tempus ſe probatu rum de iure ſuo nō eidem prouiſo : ſed electo et electoribus de predictis et moderatis expenſis eſt prouidendum. Cum talis exceptio pro pte ꝑ

ꝓuidēdū eſt elect[o] de expe[nſis] nō ꝓuiſo

uiſi oppoſita habeat ꝛ cõtineat diſceptationem in facto reſpectu ꝓbationũ et dubitationẽ i iure ratione tituloꝝ/ ꝛ nõ ſecularis iudicis ſꝫ eccliaſtici declarationẽ vt infra incõtinẽti declarabiť et p ꝯñs reqͥrat altioꝛẽ indaginẽ etiam reſpectu eccleſiaſtici iudicis Unde ẽ ꝙ nõ poteſt opponi in cauſis bꝛeuib⁹ vel ſummarijs iuxta notata p glo: ꝛ doc. in. c. cũ contingat de off. dele. ꝛ in. cle. diſpẽdioſã de iudi. ꝛ p bar. ꝛ alios i. l. ille a quo .§. ſi teſtamẽto. ff. ad trebell. ꝛ i. l. fi. C. ꝺ edic. di. adri: tollẽ. ꝛ i. l. fi: C: de ꝯpẽſa. cũ tales dñi ꝺ parlamento ſint ſclares iudices non valent de tituľ eoꝝ cognoſcere. vt i. c. decernim⁹ ꝺ iudi. ſed dũtaxat ꝺ his q̃ ſunt facti vꝫ de neceſſarijs ꝛ moderatis expẽſis in fructib⁹ cõſiſtẽtibus vľ de eoꝝ poſſeſſione. vt in. c. cũ noſtris de ꝯceſ. p̃bẽ. vt no. p glo: ꝛ doc. i. c: cũ dilectus de elec. ꝛ i. c. nõ eſt. de ſpõſa: ꝛ i. c. lr̃as de iura. calũ: faciũt ẽt no: in c. fi. de iudi. tum ꝛ etiaꝫ qꝛ ꝙ exceptio requirens altioꝛẽ indaginẽ nõ poſſit opponi i cauſis bꝛeuib⁹ vel ſũmarijs/ fuit introductũ in fauoꝛẽ actoris/ ne diu ei⁹ ꝓceſſus retardeť in ei⁹ pꝛeiudiciũ vt in dicto. §. ſi de teſtõ ꝛ i. l. iii. §. ibidẽ. ff. ad exhi ben. Igiť qꝺ ob gratiã ꝛ fauoꝛẽ eius ꝯcediť nõ eſt in ei⁹ diſpẽdiũ retoꝛquẽdũ vt i regula qꝺ ob gr̃am de re. iu. li. vi. qꝺ eſt ãpliãdũ etiã ſi ꝓuiſus alleget ꝙ vocatio dignitatꝫ electiꝫ euenerit ſub r̃ſeruatione coꝛpoꝝ iuris clauſa ꝛ ad ꝓbãdũ oñ dat ꝛ exhibet ſedis ap̃lice ꝓuiſionẽ ſub qua r̃ſer uatiõe coꝛpoꝛe iuris clauſa fundať pape intẽtio qꝛ nullaten⁹ eſt eidẽ de neceſſarijs ꝛ moderatis

Dñi de parlamento

expẽſis ꝓuidẽdũ pro lite proſequẽda / cũ in tali caſu pape nõ credaꝛ niſi alias p teſtes aut legi=tima cõſtiterit documẽta cũ clemẽ. litteris de ꝓba. p ſanctã ſinodũ baſilieñ. ſit derogatũ vt i decretis ꝯcilij baſilieñ. i. c. vnico ð ſublatio. cle. lit=teris q̃ eſt in ti. de ꝓbatio. tũ et etiã qꝛ ꝗtũcũqꝫ electiue dignitatis vacatio euenerit ſub reſeruatione corpore iuris clauſa ſemp tñ debet p̃cedeꝛ eiuſdẽ p̃poſite et allegate reſeruationis corpore iuris clauſe hois ðclaratio vt i. c. cũ ſcðm leges de hereticis li. vi. i qua hois declaratione requiriꝛ ptis citatio vt i. c. licet. ii. de prebẽ. li. vi. et p glo. i. cle. fi. de cẽſi. et in cle. i. de penis. quãq̃dẽ declarationẽ dñi ſupremã curiã plamenti tenentes velut iudices ſeculares ꝓut ſũt regiã ptãtẽ repreſentantes vt in. l. vnica et ibi no. p glo. ff. de offi. p̃fec. preto. ⁊ in. c. ſolite. ð. maio. ⁊ obe. facere nõ poſſunt. ſed eſt faciẽda p iudicẽ eccliaſticũ et cõpetentem. iſte eſt caſus in terminis in dicto. c. cũ ſcðm leges in fi. ⁊ in. c. ſi iudex laic⁹ i. i. ℣ſo. ⁊ voluit glo. ſup ꝟbo fecerit in. §. nõ ſic aũt de ſentẽ. excõ. li. vi. ⁊ idẽ et multofortius dicendũ eſt qñ reſeruatio p romanũ pontificẽ ex magna rationabili et euidẽti cauſa i lr̃is noiatim expſſa ẽ facta: iuxta tenorẽ decretoꝝ cõcilij baſilieñ. vt i. c. i. §. decreuit de electi. cũ in tali hois reſerua=tione ante oia qualitates videlꝫ ex magna rationabili ⁊ euidẽti cauſa in ea expreſſe ſint ꝓbãde et p ſentẽtiã iudicis eccliaſtici et cõpetẽtis purificãde et liquidãde vt in. c. ſi cleric⁹ laicũ ð foro cõpe. ⁊ p glo. vulgatã in. c. i. de off. dele. li. vi. Et

Apð quẽ iudicẽ cognoſcaꝛ de reſer=uatione.

idē eſt dicēdū quādo regis preces benigne atq̄ beniuole fiūt ꝓ pſonis benemeritis ꝫclātib' bonū rei publice regni delphinat'. q2 ēt iſtaꝝ quali tatū vētillatio ꝓbatio ⁊ liquidatio debet fieri ꝑ iudicē eccleſiaſticū et cōpetētē. ⁊ iſta cōcernūt fi nalē partē hui' operis. Et quis iudex eccleſiaſticus ⁊ cōpetēs erit ſup harū qualitatū ꝓbatione recipiēda. Itē vt valeat per ſuā ſentētiā dictas qualitates purificare liquidare ⁊ qualiter dicet infra in ſuo loco: videlȝ in quarta pte vbi ꝓprie cadit materia / q̄ oīa ſunt vera niſi reſeruatio in corpore iuris clauſa vel ex magna rationabili ⁊ euidēti cauſa in litteris aplicis noīatum expſſa facta tā i ꝓuicia q̄ꝫ iudici eſſet notoria iuxta no tata ꝑ glo. ⁊ doc. i. c. ad nr̄am. lo:in. de iureiurā. ⁊ i. c. qm̄ de filijs pſby. q2 tunc ſaltem neutri eſt d̄ p̄dictis neceſſarijs ⁊ moderatꝫ expēſis ꝓuidē dum cū talis notorietas excludat imo offuſcat electi intētionē/ ⁊ vna ꝓbatio ⁊ pſumptio elidat aliā. vt i. c. filij vel heredes de hereti. li. vi. ⁊ i. c. litteras de pſūp. ⁊ in. l. non ſolū. §. de vno. ff. de ri tu nup. Et iſta abſq̄ aliquo ſcrupulo ꝓcederēt i electo q̄ ante electionē erat de iure cōi ineligibi lis vt q2 illegitim' vt in. c. Innotuit de electi. et obtinuit diſpēſationē vt poſſit eligi ēt ad epalē dignitatē vl' cū haberet piguē abbatiā obtinuit a ſede aplica diſpēſationē q̄ caſu quo ad dignitatē epalem eligeretur qd̄ de iure cōi fieri poteſt vt i. c. ſi abbatē d̄ elec. li. vi. poſſet dictā abbatiā vna cū dicta epali dignitate retinere: ꝓut alias pluries et ſepi' a me q̄ſitū fuit q2 tales cū ꝑ di

ſpēſatione ꝓcurauerint eligi ⁊ ſic ſint inhabiles
ad electionē de eis faciēdā cū ſcd͡m ꝺcreta baſil.
ↄcilij i.c.i.§. ad tollēdū aūt.de elec.directe ꝑces
nec idirecte i ſimilib⁹ caſibus ſint porrigēde nec
littere ꝓcurāde vt ibi dū dicit qui ꝑ ſe vel alium
lr̄as ꝓcurabit ⁊c.igit taliſ electo vł electis nul-
laten⁹ ē de dictis moderatis ⁊ neceſſarijs expē-
ſis ꝓuidēdū. Uel forte poſſet dici extra hos du-
os ꝑrios caſ⁹ expreſſos de diſpēſatione.ꝙ cum
ambo ꝓſequātur negociū ⁊ cām eccl'ie ꝙ inter
eos diuidi debeāt cū ſit theorica:ꝙ quādo certo
actui ꝺputat aliqua ſumma ꝓ ei⁹ exercitio ſiue
ille act⁹ exerceat per vnū ſiue per plures ſūma
nō multiplicat ſed diuidit inter illos vt ꝓbatur
in.c.fi.⁊ ibi ꝑ Gemina. de peni.⁊ remiſ. li.vi.fa-
ciūt nota a ꝑ bar.⁊ Jo. ꝺ ymo. i.l.hoc articulo.
ff.ꝺ herc.iſti.faciūt latiſſie notata ꝑ Alexā in.l.q
filiab⁹.§.i.ff.ꝺ lega.i. ⁊ ꝑdicta regula ꝙ electōes
in electiuis dignitatib⁹ ſine ipedimēto aut obſta
culo oino fiāt eſt extendēda ad cathedralem ec-
cleſiam ꝺ nouo ꝑ romanū pōtificē erectā ⁊ ſuis
finib⁹ diſtinctā vt in ea habeat locū electio ⁊ nō
ſedis apl'ice ꝓuiſio.et ꝑ ↄñs reſeruatio.⁊ hoc ꝑ
theoricā.qꝛ quotiēs reperiūt duo iudices/quoꝝ
vn⁹ ē fauore ⁊ ↄtēplatione ꝑſonaꝝ ꝓut eſt ſctā
ſinod⁹ baſilicū. ⁊ ali⁹ fauore cōtēplatione rerū
prout eſt pp̄.iudex fauorē ⁊ contemplatione per
ſonarū ſolus.⁊ ſic priuatiue licet concurrat fa-
uor ⁊ cōtemplatio rerum eſt iudex competens ⁊
non iudex fauore ⁊ cōtēplatione rerū/⁊ hoc ꝓ-
pter ꝑſonaꝝ dignitatē tū qꝛ res ꝑſone accedere

Si eccl'ia cathedralis nouit' eſt erecta'

debẽt ⁊ nõ econtra: vt ſatis extenſe ſupra in pri-
ma parte in principio fuit dictũ. tũ et etiã qꝛ vt ibi
dictũ eſt/ ꝙ in tali caſu ſit locus reſeruationi vel
puiſioni null⁹ eſt canonis fauor neqꝫ auxiliũ vt
euidẽter cõſtat p oia decreta baſili. cõcilij de ele
ctionib⁹ ⁊ reſeruatõibus diſponẽtia. Ideo nec
nos loqui debem⁹. Et cũ pdicta decreta loquã
tur ſup electionib⁹ regulariter celebrãdis: ergo
et nos loq debem⁹. Nec his obſtat dicendo qꝺ
per hãc erectionẽ ⁊ diſtinctionem de cathedrali
eccleſia factã dicit romanũ põtificẽ appoſuiſſe
manũ ⁊ p cõſequẽs nullus inferior põt illi quo-
quomõ de paſtore puidere. vt i. c. vt nřm de ap-
pel. ⁊ in. c. ſi co tpe de reſcrip. li. vi. qꝛ illud habꝫ
verũ qñ man⁹ appoſitio fit ſup cathedrali eccle
ſia certa et iã formata. ſecus ſi ſup incertã ⁊ for
manda vt in. l. librorꝫ. §. vnde non male queritur
ibi dũ dicit. ſed ſcripti libri nõdum malleati vel
ornati. ff. de lega. iii. et i. l. ligni appellatio. §. ſi li
gnũ. ff. eodẽ. ti. qꝛ in tali caſu vt ibi pbatur etiaꝫ
potẽtia actui ppiqua nõ reputatur pro actu. ⁊ li
cet dicat ſimilis nõ tamẽ eadem: vt in. l. ꝙ nerua
ff. depo. ⁊ i. l. ſi ipubes in princi. ff. de carbo. edic
Corroborat hec ſolutio p cle. ſi. ⁊ ibi nõ. p doc.
de reſcrip. vbi řſeruatio ſeu puiſio pape nõ extẽ
dit ad beneficiuꝫ poſt datam litterarũ de nouo
creatũ ſeu formatũ. Eſt etiã pdicta regula extẽ
dẽda ad electiuas dignitates quaꝝ prelati in ro
mana curia deceſſerũt. vt in eis ſit loc⁹ electioni
et nõ ſedis aplice puiſioni. ⁊ ſic ꝙ hꝫ electiue di
gnitates nõ cõprehẽdãtur ſub diſpoſitione. c. ii.

Que bñ-
ficia i cu-
ria dicãt
vaccare.

de pbē.li.vi.ita apte tenet glo.ibi quā oēs doc. ſequūtur quā etiā cōfirmaui ſupra in prima pte circa fi. Et ꝙ nō ɔprehendātur epatus ſub diſpoſitione dicti.c.ii.ſemel interptatus fuit nicholaus quartus in bracra.ecclia vt refert Garci.i ca.ſtatutū.de pben.eodē li.ꝙ nō cōprehēdātur abbatie tenuit glo.expreſſe poſt archi.i dicto.c. .ij.Co adiuuaꝛ p id qđ dicit io.mo.in.c.iquiſito res de herati li.vi.vbi dicit ꝙ vidit declarari ap pellatiōe dignitatis abbatiam nō ɔtineri pbaꝛ etiā euidēter p.c.pñti.ꝛ.c.ſtatū de pbē.eodē li. p q̄ gloſaꝛ declaraꝛ ꝛ iterptaꝛ dctm̄.c.ij.ꝛ tñ nullibi fit mētio de electiuis dignitatibꝫ p'quarū va catione ecclia dꝛ deſtituta paſtore cū ɔtra cū q legē dicere potuit aptiꝰ eſt iterptatio facienda vt in regła ɔ eū.de re.iu.li.vi.Nec huic obſtat ſi dicaꝛ ꝙ i iure'nichil eſt obſcurū vł'ābiguū.vt.c. erit aūt lex.iiij.di.ꝛ i phemio decretaliū ꝛ i pria ɔſtitutiōe.C.de nouo codi.cōpo.qꝛ illud verū i iure cōi ſecꝰ in puilegio corpore iuris clauſo p ut ē dictū.c.ij.ꝛ dictū.c.ꝛ ſtatutū.ꝛ dictū.c. pñti qꝛ puilegiū corpe iuris clauſū pōt ſi i eo aliqđ ē ābiguū vel obſcurū p romanū pōtificē interpta ri ꝛ declarari vt i.c.ij.i prin.de decimis.li.vi.ēt ſi tale priuilegi.corpe iuris clauſū ſit ſedi apłice ɔceſſū.put ſunt dicta iura i.c.ij.ꝛ.c.ſtatutū.ꝛ.c. pñti pxie alle.qꝛ p eoꝝ declaratiōē iterptatiōe eſt ad ɔdentē.i.romanū pōtificē ꝛ nō ad aliū re currēdū.vt i.c.cū veniſſēt de iudi.ꝛ i.c.inꝛ alia đ ſen.ex cō.ꝛ in.l.fi.C.de legi.Et iſta apiūt ianuā eoꝝ q̄ dicturi ſumꝰ ſup illo paſſu ꝙ ex magna rō

nabili ⁊ euidēti cā in rebuatiōe expſſa pōt ſūm⁹ pōtifex de electiuis dignitatib⁊ quoꝝ plati ī romana curia deceſſerīt rebuatione facere. Ūn̄ ē ⁊ iſtud ē idubitatū ꝙ ſi abbas eps vel archieps ē regis legatus ad ſedē aplicam vel Neapolim vel peregrinus in hierlm ꝯtingat ſuū diem claudere extremū in romana curia/ꝙ lꝫ moriať Rome nō tn̄ eius electiua dignitas vacat in romana curia/ſed in ptibus ⁊ per ꝯn̄s erit locus electioni ⁊ nō ſedis apoſtolice ꝓuiſioni/cū deſtinat⁹ erat ad partes redire et habeať ꝓ mortuo in ptibus licet in romana curia moriať. vt manifeſte ꝓbatur in dicto.c.pn̄ti.§.ſane.⁊.§.fi.⁊ p totū illd ca.de preben.li.vi.vbi tradiť theorica.ꝙ vbi aliquis deſtinatur devno loco ad aliū.caſus ſupueniēs in eo anteq̄ locū deſtinatū attingat dr̄ fieri in loco vbi perpetue deſtinatū erat et nō in eo loco in quo erat a caſu facit.l. exigere dotē ſcdꝫ vnū intellectū.ff.de iudi.⁊ ꝓbať clari⁹ in.l.fūdi.§.fi.⁊.l.granaria.ff.de actio.emp. Hinc eſt ēt ꝙ ſi obtinēs electiuā dignitatē pſonaliter vl̄ p ꝓcuratorē legitime ꝯſtitutū in romana curia illi renūciet iuxta formā traditā p gl.in cle.i.vt li t.pē. ꝙ nō in curia ſꝫ ī partib⁊ vacare cēſeť cū ſimiles dignitates nūq̄ cenſeanť in romana curia ve cavere vt dictū ē ⁊ p ꝯn̄s eſt locus electioni ⁊ nō ꝓuiſioni cū ſpōſe inuite nō dꝫ dari ſpōſus cū iter eā dē eccliaꝫ ⁊ epꝫ ſit ſpūale matrimoniū ⁊ p ꝯn̄s p reſcriptū peti nō dꝫ ad iſtar carnalis mr̄imonij ꝓpter icōueniētia ⁊ ſcādala q̄ ex iuito matrimonio oriri ſolēt vt fuit dictū ſupra in p̄ma pte. Ūn̄

Si legat⁹ regis vel pegrinus decedit in curia

eſt ꝙ in renũciatione electiuarũ dignitatũ fiẽda ex cauſa ꝑmutationis reqͥrit̃ ꝯſenſus capl'i ꝛ eligere debẽtiũ vt tenuit ino.i.c.ꝙ i dubijs de renũ. ꝛ gl.i.c.vnico de rerũ.ꝑmu.li.vi.ꝛ i cle.vnica eodẽ ti.ꝛ panoꝛ.i.c.q̃ſitũ.co.ij.Et lȝ nõ ſit neceſſariũ ꝙ talis ꝯſenſus p̃cedat. ſufficit tñ ꝙ ſequat̃ vt tenuit lap.ab in cle.vnica.ꝓxie alle.quẽ ẽt ſequit̃ ibi cardi.zaba.ꝛ Gemini i dicto.c.vnico cũ i ꝑmutatõe ſũt duo act⁹/vȝ renũtiatio ꝛ ꝑmutatio.i pꝛio ci nõ ẽ neceſſe ꝙ interueniat ꝯſenſus.c. qꝛ pꝛicipalit̃ coꝝ ñ iterẽvt i.c.admonet ꝛ i.c.qđ i dubijs de renũ.ꝛ ibi no.ſȝ i ſcđo vȝ i ꝑmutatiõe pꝛicipalit̃ intereſt eoꝝ de.c.ſeu ꝯuẽtu ꝛ eligere debẽtiũ ne aliq̇s i ecclia p̃ficiat̃ niſi dũtaxat ꝑ eoꝝ electionẽ canonice celebꝛatã.vt i.c.i.de electi ꝛ tenuit Jo.de ymo.poſt io.de ligna i dctã cle.vnica Ex loquoꝛ i ꝑmutatõe volũtaria dũtaxat/vȝ i qua nulla adeſt neceſſitas vl'vtilitas ꝑſone vl' ecclie.vt i.c.q̃ſitũ de rerũ ꝑmu.ꝛ ibi ꝑ doc. ꝛ i.c. poſt trãſlationẽ de renũ. vl'i qua nulla cã in iure exp̃ſſa repit̃ de qͥbꝫ cauſis h̃tur i.c.ad ſupplicationẽ e.ti.ꝛ i.c.mutatões ꝛ i.c.ſcias fr̃. vij.q.i.ꝛ i.c.ij.đ arbi.ꝛ ꝑ gl.fi.i.c.fi.de cleri.nõ reſi.nã in tali caſu ſꝑ erit lo.electõi ꝛ nõ ꝓuiſiõi ſi ca.ꝛ eligere debẽtes ñ ꝯſẽtiãt ꝑ ſupꝛadicta Vñ ẽ ẽt ꝙ ſi ep̃s vl'abbas ſenex vl'i graui ifirmitate ꝯſtitut⁹ ep̃atũ l'abba. piguẽ cũ alio tenui.ep̃a. vl'abbatia vl'alio bñficio dignitate vl'ꝑpetuo offi.vlt ꝑmutare ꝛ ꝑmutarĩt ꝙ nõ obſtãte trãſlatiõe hoꝝũ ep̃oꝝ l'abbatiũ ꝑmu.ꝛ ꝓuiſiõe ꝑ ſedẽ aplicã facta ꝛ a ꝓbata ſi cũcti cli.đbẽte ſij ꝯſẽſerit ẽ loc⁹

In renũciatiõe dignitatũ electiuaꝝ reqͥrit̃ cõſenſus capituli

33

electioni cũ hoꝝ epatuũ trãſlatio vel abbatiaꝝ permutatio abſqꝫ cõſenſu eligere debẽtiũ ſit ⁊ fuerit i fraudẽ baſili.cõcilij ⁊ in preiudiciũ eligere debentiũ facta quod euidẽter ꝓbatur i. c.ij. de renũ.li.vi.et in.c.q꞉ veriſimile de preſũ.⁊ i.c. i.de cleri.nõ reſi.cũ nõ ſit veriſimile ꝙ ſine cauſa reſignet quis beneficium pingue ꝑ tenui.vt dr̃ i dictis iuribus Et licet de iure cõi predicte.preſumptiones non ꝓbent plene fraudem lꝫ preſtẽt legitimã cãm indicendi purgationẽ ſeu aliter ꝓcedẽdi vt in.c.inter de purga.cano.vt voluit panor. in dicto.c.q꞉ veriſimile tñ hodie per verba regule ſacroſancti cõſilij baſilieñ liquide probatur fraus cũ verba regule videlicet vt electiões in dictis eccleſiis ſine impedimento aut obſtaculo oĩno fiant includãt non ſolum fraudis ꝓbationẽ verũ etiã veriſimiles preſumptiones que i maxio ⁊ minimo valore electiuarũ dignitatũ et alioꝝ bñficioꝝ nec ⁊ ꝓñ in ſenectute vel graui infirmitate cõ ſiſtũt.vt in dictis iuribus ꝓxie alle. ꝙ preſumptiões veriſimiles ꝑ ṽba ſcpe dicte regule ꝓbant ipſius fraudem/qđ latius ſtatim declarabit Et hoc ẽt lucul ẽter dicit tex. i dicto.c. vnico de rerum permu.li.vi.ibi dũ dr̃ permutarevolẽtes libere et ſine fraude ⁊c.⁊ voluit io.an. in dicto.c.ij.de renũ.li.vi.⁊ tñ ipe loquitur i fraude cõmiſſa cõtra ius cõmune in beneficialibus et in preiudicium dũtarat tertij quod ꝑ ſupra dicta ⁊ per verba dicte regule in tranſlationibus epoꝝ vel abbatiaꝝ ꝑmutationibus factis nullo interueniẽte eligere debẽtiũ ꝯſenſu euidẽtiſſime

probat. Premaxime pcederent pdicta ſine aliqua dubitatiõe/ſi ille q renũciauit tenui pro pingui obtinẽdo erat nepos vel conſanguine⁹ obtinentis ⁊ renũcia pinguẽ epatũ vel abbatiã. vt in .c. graue de pbẽ. ⁊ tenuit panor. i dictis .c. qꝛ veriſimile ⁊. c. i. ⁊ i hoc oẽs ꝯcordãt niſi forte eẽt aliqua euidẽs ꝑſumptio q̃ predictas oẽs offuſcaret puta quia nõ potes tute et ſecure morari i dioceſi vel abbatia vt in .c. ad ſupplicationẽ de renũ. ⁊. c. cũ venerabilis de excep. ⁊. c. ad queſtiones. de re. permu. Corroborantur iſta per glo. ⁊ Geminia. que glo. eſt ſuper verbo obtinent in .c. cum eo de elec. li. vi. ⁊ per nota. per Geminia in glo. fi. in .c. ſi electio eo. ti. li. vi. et nota per eũdẽ Geminia. in dicto. c. ij. de renũ. fortificãtur corroborãtur ⁊ illuſtrãtur oĩa iſta p ea qua in ſequẽti ⁊ prima extẽſione dicentur vbi declarabit qualiter pbat iſta fraus ⁊ mala fides horum epoꝝ ⁊ abbatũ qui volunt tranſlatari ⁊ permutare ſine conſenſu eligere debentiũ ad excludendũ ſacri ꝯciliij baſilieñ. puidẽtiã/⁊ in preiudiciũ eligere debẽtiũ. Ex q̃bus oĩbꝫ ſoluitur ꝯtrariũ õ quo obici põt dicẽdo ꝙ auctoritas ſuperioris marie rõani põtificis purgat oẽ viciũ ⁊ oẽꝫ dolũ ⁊ tollit oẽꝫ fraudis ꝑſumptionẽ vt in. li. forti. §. q̃ iuſſu. ff. de his qui no in fa. in. c. niſi eſſent de prebẽ. ⁊ in. l. i. C. de predi. turia li. x. ⁊ oẽꝫ ſuppletiuris cõmunis ſolẽnitatẽ. vt in. c. i. de trãſac. et ꝉ. l. oĩꝫ C. de teſta. q̃a dico ꝙ illa ſũt vera i his in quibus nulla forma eſt a iure requiſita. ſec⁹ ſi ibi ſit data forma put ẽ ꝯſenſus eligere debẽtiũ qꝛ ñ ſuf=

Auctoritas ſupioris purgat oẽꝫ fraudem

ficit illā ſeruari per equipolens videlicet per pa
pe auctoritatē.vt tenuit glo.i cle.i.de vita ꝛ ho.
cle.ꝛ glo.in.c.i.de mili.v.aſſal.qui ꝯtu. eſt in vſi
bus feudo.ꝛ vbiqꝫ per doc.faciūt no.ꝑ bal.i au
tē.q̄ ſemel in.iii.coliip.C.quō ꝛ quā.iij.ꝛ ꝑ bal.
in.l.nō ſunt liberi.ff.de ſtatu homi. ꝛ ꝑ do.āto.i
c.extue.de cleri.nō reſi.ꝛ ibi ꝑ panoꝛ.ꝛ ēt ꝑ. Jo.
an.in addi.ſpec.eodē ti.in Rubrica premaxime
cum in tali caſu generale cōcilium ꝛ per conſe=
quens ſancta ſinodus baſilieñ.ſit iudex ſuperioꝛ
vt dictū fuit in pꝛima parte.et lex ſuperioris per
inferiorē tolli nō pōt.vt in cle.ne romani in pꝛin
cipio de elec.ꝛ i.c.veniētes de iureiurā. Jtē ſol
uitur cōtrarium de quo obici poteſt dicendo/ ꝙ
trāſlationes vel ꝑmutationes ſunt reſeruatiões
coꝛpoꝛe iuris clauſe vt in dicta cle.vnica.de re=
rū ꝑmu.qꝛ illud verū quādo ſunt ꝑmutationes
vel trānſlatiões ſiplices ꝛ mere ſecus ſi ſint qua
lificate id eſt i fraudē vt in dicto.c.vnico de rex
permu.li.vi.ibi.dū dicit libere. ꝛ ſine fraude.ꝛc.

Electio facta pendēte lite ſup iure eligendi

Eſt ēt āpliāda ꝑdicta regula ad eos inter quos
pendet litis pendētia ſup iure elegēdi videlicet
vt electio celebꝛata ab his qui de iure habēt po
teſtatē eligēdi teneat de iure nec ꝑpter ſolam li=
tis pendētiam ſup iure eligēdi debet retractari
nec etiā eſt nulla bene tamē eſt verū ꝙ nō debet
cōfirmari per ſuperioꝛē ſi fuit facta lite penden
te ſuper iure eligendi ſed debet differri cōfirma=
tio in euētū litis pꝛincipalis vt eſt caſus in.c.cū
veniſſēt ꝺ in itegrū reſti. Et rō quare differt ꝯfir
matio i euētū litis eſt/qꝛ pēdēte lite nō debet qs

pbrberi vti poſſeſſione ſua ſicut prius vt i. c. i. vt lit. pendē. Cōfirmatio āt differtur/ qꝛ cū electio ſit quidā fructus iuris eligēdi vt no. i no. i c. cō ſolationibꝫ de iure patro. et i. c. cū eccl'ia ſutrina ꝺ cauſa poſ. ꝛ ꝓꝛie. ꝛ faciūt no. per glo. ꝛ doc. i .c. cū olim de maio ꝛ obe. ꝙ ſubiacet reſtitutioni a tēpore litis cōteſtate vn̄ ſicut poſſeſſor qui ſuc cubuit i dn̄o fūdi debet reſtituere oēs fruct⁹ pꝛe ceptos a tēpoꝛe litis ꝯteſtate. vt i. l. certum. C. ꝺ rei vendi ꝛ no. in. c. grauis de reſti. ſpo. ita electō quodāmō ſubiacet reſtitutioni ſi fuit facta poſt litē ꝯteſtatā/ ideo nō debet ꝯfirmari/ qꝛ ſi cōfir maretur ꝛ poſſeſſoꝛ ſuccūberet in ꝓꝛietate non poſſet amplius reſtitui/ qꝛ nō debet amplius caſ ſari ex quo fuit cōfirmata vt in dicto. c. ꝯſolatio nibꝫ ꝛ. c. querelā de elec. Differt ei ꝯfirmatio vt poſſeſſoꝛe ſuccūbente ſaluū ſit ius ipſi actoꝛi vt poſſit eligere ꝛ ſic habere iſtū fructū' q̄ ꝑcipitur poſt litē ꝯteſtatā. faciūt no. p do. āto. ꝛ p panoꝛ. in dicto. c. cū veniſſent ꝛ in dicto. c. cū eccl'ia ſu trina/ taliter ꝙ iſto caſu nō eſt locus reſeruatio ni coꝛpoꝛe iuris clauſe vt i. c. i. vt lit. pē. li. vi. ꝛ p ꝯñs nec ꝓuiſiōi p ſedē ap'licā fiēde/ cū dictū. c. i. vt lit. pē. loquat̄ cū duabꝫ vel pluribꝫ electiōibꝫ ſeu electis i diſcoꝛdia celebꝛatis. ꝛ cāꝫ litis pē dentia durāte alterū eoꝝ moꝛi vel ſuo iuri renū ciare/ aut a ꝓſecutiōe ipi⁹ iurꝫ ꝯtigerit quoquo mō excludi/ qḋ ē diuerſū ꝛ ſepatū a p̄dicto caſu. q̄ ſūt extēdēda ēt qñ l's eēt mota iter duos elec tos i fraudē puta qꝛ mioꝛ ps ca. vl' eligere debē tū ſn̄ cā nō expectato termino p̄fixo ad eligendū

pceſſerũt maiori parte cõtradicēte vel abſente ad electionē ⁊ fuerunt duo electi cũ etiã electio a minori parte facta ſit nulla ipſo iure. vt i. c. auditis de elect. preterꝗ̃ i caſu. c. ſcriptũ. Item et qñ ius maioris partis eſt deuolutũ ratione delicti ad minorē partē vt i. c. cõgregatio. eodē ti. vel maior pars eligere debētiũ termio p̃fixo ad eligendũ nõ ꝯſummato minori etiã parte cõtradicēte abſente ⁊ ꝯtēpta vt i. c. ꝙ ſicut eo ti. nulla ſubſiſtente cauſa legitima accurtandi ⁊ reſtringēdi iuris vel hoīs terminũ iuxta notata p glo. et doc. in. c. cũ nobis oli eodē ti. ⁊ p panor. i. c. cũ iter vniuerſas eo ti. pceſſit ad electionē ⁊ fuerunt duo electi/vl' q: peccarũt ĩ forma. c. q: ꝓt de elec. eo. li. q: lȝ his caſibꝫ iter duos vl' plures electos ſit initiata litis pēdētia illa ñ obſtāte poterit altera pars capituli vel eligere debentiũ ꝓcedere ad electionē canonice celebrādã ⁊ ſic erit loc⁹ electiõi ⁊ ñ reſeruatiõi corpe iuris clauſe ⁊ p ꝯñs nec ꝓuiſiõi/cũ neutri elec. ꝯpetat ius ⁊ hoc ſit notoriũ cũ deduci nõ poſſit ĩ iudiciũ p eoſdē electos ius ⁊ titulus ſȝ poti⁹ ꝯtrariũ vt in c. qm̃ ŏ fili. p̃ſbi. ⁊ i. c. pe. de purga. cano. ⁊ p ꝯñs nõ poteſt dici inter eoſdē electos lis pendere cũ iſta dicantur facta in fraudem iuris eligendi ita tenet Geminia poſt lap. in dicto. c. i. vt lit. pen. p notata vt in. c. ſicut vobis de verbo ſig. li. vi. et per notata per ſpec. in ti. de excep. ⁊ replica §. dicto de dilatorijs ver. Item benedicit in fi. et p notata per Io. an. poſt archi. et Io. mo. in. c. i. de litis conteſt. li. vi. Que omnia fortificantur

Si nõ ſeruatur ſolēnitas p̃ſumitꝰ dolus

per rethoricā qua cauet q eo ipo q ſolēnitas iuris nō eſt obſeruata i aliquo actu pſumit dolus mala fides et fraus in explicantibus actū vt fuit doctrina glo. in .l.i. quā ibi ſequitur et ꝯmendat bar. C. de fide inſtru. et aſte. fiſca. li. x. quam etiā glo. ꝯmendauit valde bal i. l. cū cōtra. C. ſi vendi. pigno. aga. Et poſſunt hec adaptari ad pri mā et precedentē extenſionem/ puta qñ duo epi ſunt tranſlatati vel duo abbates permutarunt/ quorum epatuū vel abbatiarū vnus erat pinguis alter vero tenuis et trāſlatati ſunt vel pmutarūt nō ſeruata iuris ſolennitate videlz nō conſentiētibus eligere debētibus vt ibi fuit dictum facit etiā qz vbicūqz ſubſiſtētia certa ſeu eſſentia vel forma facit actū licitum qua deficiente actus ē illicitus vel a iure iprobatus tunc verborum cautiones vel geſtorū demonſtrationes etiā in publicis inſtrumētis inſerte et habite ſubſiſtentiā eſſe non docent ſed magis ex talibus verbis vel geſtis circūuētio iuris pbatur vt i. l. qui teſtamētū. ff de pbati et l. cū qs §. titia. ff. de lega. iij. et i. l. ñ eplis et l. ñ nudis. C. de pba. et i. l. mag; puto §. ne paſſi et §. ſi es. ff. de reb cor. et i. l. ſi forte. ff. de caſtrē peccul. et in auf hoc ius C de ſacroſanc. eccle. et ſic q ñ ſolū pſumat verūetiā ſit fraus pbata Et q talis fraus ſit ꝯmiſſa i fraudē iur; eligendi et ſic eccl'ie et ēt i fraudē baſilicē ꝯci'ij pbat qz qñ cūqz aliquid gerit iter phibitos/ ibi dr fieri in fraudē iuris et etiā tercij vt in dicto. c. ij. de renū. li. vi et i. l. hac edictali. C. de ſecū. nup. Itē vbicūqz aliqd fit ad excludēdū iur; vl puilegij puidē

tia illud dicitur factū ī fraudē iuris vł priuilegij vt ī dicto.c.⁊ ī.l.ſi libert⁹ minorē.ff.ð iure patro faciūt notata p bal.ī dicta.l.hac edictali ⁊ no.p doc.ī.l.ſex⁹ ⁊ augeri⁹.ff.ad.l.facil. ſʒ p̄dicta ſūt geſta inter ꝓhibitos/q2 a minore parte cui nō licebat eligere. Itē ſūt geſta a maiore parte nulla ſubſiſtēte iuſta cauſa accurtādi ⁊ reſtringēdi iuris vel hois terminū inuita minore pte ⁊ ꝯtra dicēte vł abſēte ⁊ ꝯtēpta. Itē ſūt geſta ad excludēdū ſacroſctē ſinodi baſilieñ.ꝓuidētiā ⁊ p ꝯñs in p̄iudiciū iuris eligēdi ⁊ ſic eccłie vacātis religere debentiū Et iſta poſſunt ēt adaptari ad ꝓximā ⁊ p̄cedentē extenſionē de trāſlatione ⁊ permutatione ī fraudē facta/videlʒ/q2 ſunt geſta inter ꝓhibitos cū ī eoꝝ trāſlatione ⁊ permutatione nō cōſenſerint hi qui eligere tenenť ⁊ ſic in eorū p̄iudiciū ⁊ ad excludendū ꝯcilij baſilieñ.ꝓuidentiā/videlʒ/vt electiones ī dictis eccleſiis ſine īpedimento aut obſtaculo oīo fiāt igiť cum ſint ī fraudē etiā baſilieñ.ꝯcilij facta/nullā inducunt litis pendētiā nullā īducūt trāſlationē nul. inducūt pmutationē Illuſtrāť hec p glo. ſingu. ſup ꝟbo ī ſobole eoꝝ ī.l.cū ſatis.C.de agri.⁊ cē ſi.li.xi.quā ibi ꝯmēdat Io.de pla.q̇ vult ꝙ aſcripti⁹ mittēs ī fraudē vxorē p̄gnantē alibi ne p̄tus obligetur ꝙ p hoc nō eximiť fili⁹ ab obligatiōe ī qua īcurreret ſi ibi nat⁹ eſſet Ex qua īfert Io.de pla.ꝙ licet quis mittat animalia ſua pregnantia vt pariāt extra territoriū/ ꝙ p hoc non euitant ſolutionē gabele ſoluende ex forma ſta=

tuti diſponētis/ꝙ ꝓ quolibet animali naſcent in territorio ſoluatur certa gabella/ qꝛ dicit fctm̄ in fraudē ſtatuti/ ⁊ hoc apte dicit glo. ibi dū dicitur alias daretur occaſio ⁊c. ſic in ꝓpoſitione dicendū Et hoc eſt qd ſonāt verba ſepedicte regule videlicet vt electiones i dictis eccl'ijs ſine ipedimēto aut obſtaculo oino fiant. qꝛ illa ꝟba ſine impedimēto aut obſtaculo oino fiāt nō ſolū excludūt oēs fraudē veꝝ ēt oēs fraudis occaſionē ꝑ quā electiōes i tali caſu ⁊ ſilibꝫ fieri ipedirent quod eſt notandū. Et eſt ratio quia ſicut ꝯtractus in fraudem publicarum fūctionum initi ſūt ipſo iure nulli vt in. l. vnica. C. vt nemo ad ſuum patroci. ſuſci. vicos vel ruſti. coꝝ li. xi. ⁊ in. l. penul. C. de reſcin. vendi ita permutationes ceſſiones renūciationes ⁊ tranſlationes et alie quecū ꝗs diſpoſitiones in fraudē baſilieñ. concilij et ſic electionū id eſt publice vtilitatis facte ſunt nulle ipſo iure. ⁊ hoc eſt quod ſonāt dicta verba qꝛ ſicut facta cōtra legem non tenent. vt in. l. non dubium. C. de legi. cum ſimilibus. ita non tenēt facta in fraudem legis. vt in. l. quemadmodum . C. de agrico. ⁊ cēſi libro vndecimo preſertim et ſine aliqua dubitatione eſſet probata fraus ſi in predictis caſibus prouiſus per ſedē apoſtolicā eā eſſet de recēti regis vel apoſtolice ſedis familiaris vt in dicto. c. fi. de verboꝝ ſignificatione et electores et electi in diſcordia eſſent amici conſanguinei vel affines eiuſdem prouiſi quia tunc ꝑ tale impedimentū cauſam ſucceſſiuam et

Cōtractꝰ in fraudē publicaꝝ fūctionū

cōtinuā habēs i fauorē prouiſi adhibitū dicitur de volūtate eiuſdē prouiſi adhibitū Intantū q ex his dūtaxat poteſt ferri ſentētia contra predictos pretenſos electos vt apte probatur i.c.ꝯſtitutis lo.i.de teſti.et ibi p panor.ꝛ faciunt no.per bal.il.i.C.ſi quacūqꝫ pdi.poteſta.facit.l.ſi ſeruꝰ comis.ff.de dōa.iter.vi.ꝛvxo.ꝛ.l.pcula.ff.de dona faciūt no.p eūdē panor.c.cū cām de teſti.co.ti.poſſunt hec ornari p no.in.c.ij.de renunci li.vi.ꝛ i.c.qꝛveriſimile de preſump. Nec his obſtat determinatio hoſt.in ſumma de elec.§.qualit faciēda ℣.quid ſi timeant/ qui dicit q ſi eligere debentes timent ne romanus pontifex vel eius legatus preueniāt eos/puta qꝛ prope ſunt aut aliquis curſor qui ſolitus eſt vti duplomate celerit pfectꝰ eſt ad eos q poſſunt eligere abſentibꝫ/nō vocatis et curialiter faciēt contēpti ſi quod factū eſt ratificēt licet poſſit agere de ꝯtēptu.vt in dicto.c.q ſicut ꝛ i.c.bōe lo.ij.de elec.qꝛ ipe hoſ. loquimur quādo vnica ē elec. facta ꝛ a maiori parte ꝓpt iminens periculū.ſ.tyrāni. Nos vero loquitur quando duo ſunt electi in diſcordia et nullū periculum iminebat ꝛ fuerūt electi in fraudem ꝛ nō bona fide vt dictū eſt. Et idem eſt dicēdum ſi eſt litis pendentia inter canonice electū et poſt modū aſſertum prouiſum vel etiam ante per ſedem apoſtilicam datum cuius quidē ꝓuiſio non fuit facta virtute reſeruationis in corpore iuris clauſe vel ex magna rationabili ꝛ euidēti cā i litteris apoſtolicis expreſſa.ꝛ ſic in caſibꝫ a ſacroſancto baſilieñ.concilio nō cōceſſis nec

Si eligentes timēt ne preueniantur.

permiſſis: q2 licet premoriatꝫ canonice elect⁹ nõ obſtãte pretenſa litis pendẽtia facti ⁊ de facto ⁊ nõ iuris nec de iure vt dictum eſt poterũt electores libere ad aliã electionẽ ꝓcedere/ ⁊ hoc p pre dicta. Extenditur etiã predicta regula vt ſub ea ↄprehendatꝫ electiua dignitas comẽdata. vel ẽt cathedralis eccleſia cui vacãti fuit datus/ perpetuus in tp̃alibus ⁊ ſp̃ualibus adminiſtrator vel cui cathedrali ecclie vacãti fuit dat⁹ p ſedẽ apo ſtolicã viſitator q2 in his caſibus ⁊ ſimilibꝫ lꝫ pa pa appoſuerit manũ cũ ad eundẽ dũtaxat ⁊ non ad aliũ ſpectet manũ apponere de comẽda elec tiue dignitatis eſt caſus in. c. vnũ abbatẽ. xxi. q. .ij. ⁊ in. c. dudũ in magno. de elec. de ꝑpetuo adminiſtratore eſt caſus i terminis in. c. Js cui de elec. li. vi. de viſitatore eſt ius apertũ in. c. fi. de ſu plẽ. negli. prela. co. li. poterũt electores ad quis ius ptinet eligendi ꝓcedere ad electionẽ ita tenuit glo. in dicto. c. Js cui quas oẽs doc. ſignã ter Gemini a. et pe de ancha. ſequũtur ſunt iura hoc expreſſe ꝓbãtia i. c. obitũ ⁊ i. c. Cathanẽſis lxi. di. ⁊ i. c. ↄſtitutũ ẽ. vij. q. i. q̃ iura licꝫ loquãtꝫ i cathedralibus eccleſijs quibus perpetuo tã in tp̃alibus q̃ȝ in ſp̃ualibꝫ eſt datus ad miniſtrator vel viſitator nichilomin⁹ tñ eadẽ rõne ẽ dicẽdũ in electiua dignitate comẽdatꝫ vt ſemꝑ ſit locus electioni nõ obſtãte man⁹ appoſitione p papam facta cũ in oibꝫ ⁊ ſingulis caſibus p̃dictis et ſimilibꝫ dicatꝫ hois man⁹. i. pape et nõ iuris appõ ⁊ p ↄñs hois ⁊ nõ iuris reſuatio qꝫ hois. i. pa pe reſeruatiõibꝫ mẽs ⁊ ṽba ſacri cõcilij baſilieñ

Regula i qꝫ eccliiſ hꝫ locum

ↄtradicũt ꝛ ↄtradicẽdo factas aut poſtmodũ fi
endas caſſat/reuocat ꝛ anulat:vt expreſſe ꝓbaẽ
ꝑ decreta ↄcilij baſilieñ. ꝑ totũ ti. de elec.ꝛ ẽt in
.c.vnico.de reſerua.Et dñr hoĩs rebuatiões eo
ꝙ nulli neceſſitati iuris nulla iuris cã expſſa ſed
potiꝰ mere volũtati pape ſubiciũtur.vt i.c. ſi eo
tpe de elec.li.vi.ꝛ i dicto c.vt noſtrũ de appella.
qb iuribꝫ electionũ ipeditiuis ꝓut ſũt electionũ
ipeditiua ꝑ decre.ſctẽ ſinodi baſilieñ.de rebua.
.c.vnico ꝓxĩe allega.nec ẽ neceſſariũ facere ex-
preſſã mẽtionẽ de illis cũ ꝑoꝛa iura ꝑ poſterioꝛa
ↄria lꝫ ni lla fiat mẽtio i eis ꝺ ꝑoꝛibꝫ ↄrijs ſit re-
uocata nulla ꝛ caſſata.vt i.c.i.de ↄſti.li. vi ꝛ i.l.
ñ ẽ nouũ.ff.ꝺ legi alias poſſꝫ ꝑpetuo dictꝫ elec.
fieri fraus argu.c.ↄmiſſa de elec.li.vi.ꝛ i.c.ꝙto
.§.fi.de diuoꝛ.vꝫ electiuas dignitates ↄmẽdẽdo
vel vacãtibꝫ cꝑatibꝫ de ꝑpetuis admiſtratoꝛibꝫ
in tꝑalibꝫ ꝛ ſpũalibꝫ/vel deviſitatoꝛibꝫ dãdo ꝛ ꝓ-
uidẽdo/ꝛ hoc aptiſſime diſponũt ſepe dicta ꝟba
predicte regule vt dictum eſt.faciũt notata in.l.
fraus.ff.ꝺ legi.ꝛ in.l.nõ dubiũ. C.e.ti. Nec his
Dignita- obſtat ſi obiciaẽ ꝙ dignitates ẽt electiue q̃ ſpãli
tes q̃ tenẽ iure tenẽtur ꝛ nõ iure cõi nõ pñt permutari vt eſt
tur iure glo.oꝛdinaria in.c.oꝛdinarij.§.in ↄferẽdis de of
ſpãli an ꝑ fi.oꝛdi.li.vi.ꝛ ſic cũ ꝑpetua admiſtratio in tꝑali
mutentur bꝫ ꝛ ſpũalibꝫ eccliaꝝ cathedꝛalium vacãtiũ ob-
tineaẽ iure ſpãli/vꝫ ꝑ ſedẽ apłicam dũtaxat vt i
dicto.c.Is cui ꝙ per ↄñs moꝛtuo ꝑpetuo admi
niſtratoꝛe nõ erit locꝰ electioni ſed ſedis apłice
ꝓuiſioni.ꝛ loquoꝛ in caſu i quo eligere debẽtes
cõſenſerũt tali appoſitioni manus de cõmẽda

aut de in tp̄alibꝫ et ſpūalibus adminiſtratoꝛe vl'
viſitatoꝛe.qꝛ dico ꝯſequentia eſt falſa qꝛ lꝫ per=
petuo adminiſtratoꝛe viuente duret manus ap=
poſitio ſedis apoſtolice ꝛ per ꝯñs nō poſſit illaꝫ
ꝑmutare.tñ ſecus eſt eo moꝛtuo cū talis perpe=
tua adminiſtratio vel comenda ſit per eiuſdē ꝑ=
petui adminiſtratoꝛis aut comēdatarij vel viſita
toꝛis moꝛtē finita et extincta vt in dictis iuribꝫ
et per ꝯñs manus ſedis apoſtolice appoſitio cū
nulla poſſit eſſe maioꝛ eccl'ie vtilitas q̄ ꝙ de ve=
ro et indubitato paſtoꝛe ei ꝓuideatur vt in ca.
ne ꝓ defectu de electio. ꝛ in ca. quam ſit eodem
titu.li.vi.qui ſinguli pꝛedictoꝝ non ſunt vt in di
ctis iuribus pꝛemaxime cū iſta ſint diuerſa va=
catio per renūciationē ꝛ vacatio per moꝛtē ꝛ de
vna nō inferaꝛ ad aliā vt in.c.ſuſceptū vt in pꝛin
cipio de reſcrip.li.vi.cū vna ſit volūtaria altera
ꝓo coacta.vt per glo.in dicto.c.ſuſceptū tñ ꝛ ēt
qꝛ pꝛedicte dignitates ꝛ etiam comēda nō dicū=
tur ꝓprie ſed comendantis ꝛ ſedis apoſtolice vt
in dictis iuribus et beneficia ſua dūtaxat liceat
cuiqꝫ permutare et non aliena. vt in cle.vnica.de
rerū permu.et clarius ꝓbatur in ca.vnico.eodē
titulo libꝛo ſexto. Et tenuit panoꝛ.in cap.olim.
eodem titulo. Et ex his ſoluitur id quod obijci
poteſt dicendo ꝙ commēnda eſt canonicus titu
lus.vt in dictis capitulis dudū.ꝛ ca.qui plures
xxi.q.ij.et capitulo vnum abbatem ſuperiꝰ alle.
Et nota per glo.ꝛ doc.in ca.nemo de cler.li.vi.
et per doc.in capitulo ſi ꝯſtiterit de accuſ.Vñ ē
ꝙ in omnibus et ſingulis pꝛedictoꝝ caſuum ni

Si electō ꝯ preuile- gio facta ſit

dignitatibꝫ erit locus electioni et nullatenus ꝓ uiſioni per predicta. Ampliatur etiam predicta regula ꝙ licet eligētes contra priuilegia eccliē et contra legitimā appellationē ſeu poſt primā electionē non caſſata elegerint ꝛ ſic deliquerint ꝙ nō obſtāte ꝑdicto delicto poterūt ad aliā electionē de nouo ꝓcedere. iſte eſt caſus expreſſus in.c.cōſiderauimus de electi. per quem limitaꝶ regula tradita in.c.ꝙquā de electi.li.vi.ꝛ ratio nē diuerſitatis videas ibi per doc. Et in tantum ſe extēdit predicta regula ꝙ licet electores proceſſerint ad electionē quarum neutra eſt a maiori parte ꝙ nichilominus poterunt iterū eligere et ſic eſt locus electioni ꝛ nō ꝓuiſioni. ꝛ eſt ratio qꝛ id qꝺ dꝛ in.c. qꝛ ꝓpter de electi vt is eligatur in quē conſenſerit maior ꝛ ſanior pars nō eſt de forma ſubſtātiali ſed eſt de iuſticia/vnde electio facta a nō maiori parte eſt nulla nō ex trāſgreſſione forme ſed potius ex defectu poteſtatis cū in nulla parte reperiatur virtus capitularis vt i ca.i.de electi.iſta eſt glo.multū ſingularis in .c. eccleſia.lo.ii.ꝺ electi ꝛ ibi pˀ panor.poſt ceteros ſcribētes. ꝛ iſto caſu etiam limitari poteſt dictū

Si electō et reſerua tio i caſu pmiſſo ſtant. caꝰ

ca.ꝙquam. Et intantū eſt extendenda dicta regula ꝙ regulariter electionibꝫ eſt fouendū vt ex predictis apparet ꝙ ſi ſummus pontifex electiuam dignitatē reſeruauit ex magna rationabili et euidenti cauſa in litteris apoſtolicis expreſſa ꝛ ſic in caſu per baſilienſe cōcilium conceſſo ꝛ ꝑmiſſo/et eodem die fuit canonice celebrata electio ꝙ iſto caſu ꝑfertuꝶ electio reſeruationi. ꝛ ta-

lis electio eſt de iure valida/⁊ nõ reſeruatio: ita notãter tenuit. Egidi belle. Deciſi.xx.ſcd̃m meã quotã.ccxxxv. Incipiente In cauſa dñi guilelmi. ⁊ eſt ratio ſecundũ eum.qꝛ non ꝓbatur impedimentaliter reſeruationem preceſſiſſe quod requiritur.vt in.c.ſi eo tempoꝛe de elec.li.vi hinc dicitur in pꝛedicta deciſione rote.ꝙ ſi eodem die papa reſeruat ſibi beneficium ⁊ expectans acceptauit/⁊ executoꝛ contulit ei eodem die/quod ꝑfertur expectans alia pꝛioꝛitate hoꝛe non apparente. ⁊ ita etiam refert feli.ſande.in.c.capitulũ ſancte crucis circa finẽ de reſcrip.ꝙ ita fuit bis iudicatũ in rota tẽpoꝛe. Sixti pape quarti.quã etiam determinationẽ pꝛedictus collectoꝛ deciſio.xx.confirmat per euidentem rõnem: vꝫ quia reſeruatio ſeu collatio pape habet in ſe tacitam conditionem quam ille in cuius fauoꝛem eſt facta reſeruatio vel ꝓuiſio nõ põt iſto caſu ꝟificare/vꝫ ſi non eſt alteri ius queſitum.de reſeruatione facta etiam in electiua dignitate etiã epiſcopatu eſt caſus rotũdus in ſepedicto.c.ſi eo tẽpore. De collatione ſeu ſedis apoſtolice pꝛouiſiõe in alijs beneficijs ſunt iura exp̃ſſa in. c.ſi poſtꝙ et in.c.ſi tibi abſenti de pꝛebẽ.li.vi. Cõfirmãtur hec per glo.ſingularem in verbo poſtꝙ.in.c.venerabilibus.§.fi.de ſen.excõ.li.vi.que vult i ſua theoꝛica ꝙ aſſerens aliquid factum in tempoꝛe debet ꝓbare de illo tempoꝛe facit i ſimili glo. in l.ij.⁊ ibi bal. C.de peti.heredi.faciũt latiſſime recitata per ange.aretinum. in tractatu maleficiorum ſuper verbo de anno pꝛeſenti. Nec his ob=

ſtat ca. ſi a ſede. de preben. libro ſexto quia lo‍quitur in collationibus beneficiorum accumu‍latiue et non priuatiue pertinentibus. Item lo‍quitur in collationibus et prouiſionibus que ius et titulum conferunt vt in dictis. c. ſi poſtq̄ et ca. ſi tibi abſenti. ſecus in reſeruationibus / etiam corpore iuris clauſis que nec ius nec titu lum conferūt niſi prouiſione ſubſecuta. vt in ca‍pitulo ſecundo. et capi. preſenti. de preben. li‍bro ſexto. cum etiam in talibus reſeruationibus ſubintelligatur conditio / videlicet ſi papa volu‍erit et velit priuilegio corpore iuris clauſo gau dere et vti et illi non renunciare. vt dicetur in‍fra in proxima et ſequenti. iij. parte. tum ⁊ etiam quia de eſſentia collationum beneficiorum per ſedem apoſtolicam factarum nulla requiritur ad earundem validitatem temporis prelatio ſi‍ue preuentio / cum ad earum validitatem ſuffi‍ciat regulariter ſimultanei temporis concur‍ſus cum alijs inferiorum collationibus. vt in dicto capitulo ſi a ſede. ſecus eſt in reſeruatio‍nibus et aliquorum beneficiorum prouiſioni‍bus de quarum natura eſt et eſſentia ad earun‍dem validitatem q̄ non concurrant cum electio nibus vel prouiſionibus aliquorum inferiorum et iſto caſu poteſt poni exemplū in beneficijs va cantibus iuxta formam ca. ſtatutum de preben. libro ſexto. et hoc per ibi notata per glo. i verbo numerādū ⁊ per ea que dicta ſunt ſupra in hac ſecunda parte circa intellectum dicti ca. ſtatutū ſed potius q̄ ſemper precedant. vt dicto ca. ſi eo

tempore et in dicto capitulo ſecundo. et capitulo preſenti. et capitulo penul. de preben. libro ſexto que ſunt menti tenenda. Et non ſolum omnis fauor electionibus eſt impēdendus. verum etiam et principaliter perſonis electis. cum electiones fiant propter perſonas et non econtra. et perſone electe vel eligende ſint precipue: et principaliter contemplate per concilium baſilienſe et electionis forma ſecundario. vt ſuperius in principio prime partis fuit oſtenſum. quia dato ꝙ electio peccauerit in forma/ puta: quia in ea non fuit ſeruata forma ca. quia propter. de elec. et forma addita et cumulata per decreta baſilieñ. concilij in titulo de elec. ſi tamen electus eſt vir legitime etatis moribus grauis litterarum ſcientia preditus / in ſacris ordinibus conſtitutus: et in eius perſonam concurrant certe qualitates que per ſacros canones ſunt requiſite ꝙ talis electus in foro conſcientie eſt tutus / ita reperio tenuiſſe Innocentius in dicto capitulo quia propter. vbi dicit ꝙ electus eſt tutus in foro conſcientie et anime / ſi electio ſua tenuit de iure gentium licet non fuerit ſeruata forma tradita a iure poſitiuo. Quia illa forma fuit introducta propter ſcandala et deceptiones euitandas. vnde ex quo omnia iſta ceſſarunt / et interuenit verus cõſenſus ſatis eſt electus tutus quo ad deũ hauc etiam determinationem tenuit do. anto. in capitulo quis pleriꝙ de immutatiõe eccleſiarum. tenuit etiam ibi panormitanus ĩ ca. primo

Si peccatum eſt in forma tamen idoneus eſt electus.

in fi.de i ite.reſtitu.ꝑ cuius doctrine corroboratione dico fore caſum in.§.ꝛ ſiquidem ad electionem in clemē.exiui.de paradiſo de verbo. ſigni. et ꝓbaꝛ hodie aperte hec doctrina per decreta ſancte ſinodi baſilieñſis in.c.i.de electi.i ꝓhemio ibi dum dicitur. potiſſimū eſt huius ſancte ſinodi ſtudium vt tales eccleſie preficiātur paſtores qui tanq̄ columne. ꝛ cetera.vbi principalis ꝛ finalis intentus eſt circa perſonas que ſunt eligēde/ſecundarius et in ſubditum circa formā electionis. Illuſtratur ṗdicta theorica per doctrinā beati thome.in.ij.parte.q.xcvi.vbi ait.ꝙ vbicūq̄ lex vel canō ꝓuidet ſuper certo et nō ſuper aliqua preſumptiōe id quod quis obtinet in foro iudiciali rationabiliter obtinet in foro penitētiali ꝛ conſcientie. Et eſt ratio qꝛ cum forma tradita in dicto.c.quia ꝓpter ſit fundata ſuper preſumptione fraudis/ſcandali/et deceptionum vt ibi dicit Inno.et certum eſt preſumptionem illā nō eſſe verā quod in foro contentioſo non accuſo ſed in foro penitentiali vnū quenq̄ conueniat ꝓpria conſciētia.vt in. c.habuiſſe.xxxiij.di. cum predicta ſolennitas depinguatur ꝛ in ꝓceſſu deſcribatur aliter q̄ꝫ rei veritas ꝛ facti contingentia atteſteꝛ ꝓut ſepe ꝛ ſepius michi ſecrete et vt eoꝝ verbis vtar. in cōfeſſione manifeſtatū fuit. ideo nō teneꝛ quis in foro cōſcientie illā ſeruare.cum in foro anime plus conſideretur veritas q̄ꝫ fictio vt per glo.in verbo approbatis. Et ibi per petrum de ancha.in ca.vnico.de voto.li.vi. faciunt nota.per glo.ꝛ doc.in capitulo ſecundo

In foro ꝯſciētie veritas ꝯſideratur.

de presbi.nō bapti.et per glo.et doc.i.c.dudū
ij.de elec.facit.c.veritate. viij.di.illam doctrinā
beati thome reperio commēdasse bal. in auten.
ingreſſi in.vi.columnp.C. de ſacroſan.eccle.illā
etiam cōmendauit et ſecutus fuit panor.in.c.i.
de cōſtitu.et in.c.Is qui fidē deſpōſa. Nec his
obſtat dicēdo ꝙ retractatio et caſſatio actus eſt
pena vt in.c.diſpendia.§.fi.de reſcrip.l.vi.et i.c.
cupiētes.§.ceterū ver.vel ſi perſonas de electio
libro ſexto.et ad penam impoſitam ipſo iure te-
netur quis in foro cōſcientie vt tenuit petrus de
anchara.i repetitio.regule poſſeſſor.de regulis
iuris li.vi.⁊ tenuit panor.in.c.i.de cōſti.prime
alle. et ſic cū retractatio ⁊ caſſatio electionis ꝓ
pter formā per ius traditam non ſeruatam ſit ip
ſo facto vt in dicto capitulo q̄a ꝓpter ⁊ etiam re
tractatio ⁊ caſſatio electionis ꝓpter formā a de
cretis baſilienſis concilij traditam non ſeruatā
ſit ipſo iure vt patet per decreta baſilienſis con-
cilij in.c.i.§.deinde eligant de elec.ꝙ talis elec-
tus non eſt tutus quo ad deum quia dicendum
eſt ꝙ cōtraria ꝓcedunt quādo retractatio ⁊ caſ
ſatio actus ipſo iure fit in odium ꝑſonarum ac-
tum explicantium.quia tunc eſt pena.ſecus ſi re
tractatio ⁊ caſſatio actus non fit ꝓpter odium ꝑ
ſonarum actum explicantium/ſed in defectū ſo-
lēnitatis prout eſt in noſtro caſu in quo caſſatur
electio ꝓpter defectum ſolennitatis iuris com-
munis ⁊ etiā baſilienſis concilij quia tunc non
eſt pena.vt eſt glo.in capitulo.ij.de ꝯſti.⁊ voluit
Geminia.poſt Jo.an.in capitulo fi. de elec.l.vi.

Ad penā latam ipo iuris teneť in foro cō ſcientie

ita reperio hanc cōcordiam dediſſe originaliter bal.in.l.nō dubiū in.ij.columṗ.C.de legi.vbi ꝙ reſpectu pſonarum ſit pena allegat.l.ſenatus.ff de contrahē.emp.et dictam.l.non dubium. et ꝙ reſpectu omiſſionis modivel forme non ſit pena allegat.l.qui rome .§.flauiꝰ hermes.ff.de ver. obli.hanc etiam concordiam tenuit panor. in dicto capitulo.ij.de conſti.ſic ſunt intelligēda notata per glo.⁊ doc.in.c.decet.de Jmmu.ecle.l. vi.Finaliter ex his omnibus que in hac ſecūda parte ſunt dicta. poteſt audacter affirmari ꝙ in ſingulis caſibus ſupra enumeratis et in alijs q̄ ſub predicta regula comprehēdi poſſunt. ꝙ ſi p ſedem apoſtolicam prouiſus de poſſeſſiōe expellatur nullatenus poteſt ſpoliator remedium intentare.⁊ ſi defacto intētauit obſtat eidem notoria exceptio defectus ꝓprietatis que obſtat petenti reſtitutionem maxime in beneficialibus vt in capitulo conſtitutus iuncto.c.quoniam de fi. preſbi.et tenent omnes ſcribentes in.c.i litteris de reſti.ſpolia.⁊ i.c.ad decimas eodem ti. li. vi. faciūt nota.per panor.in.c.ſi conſtiterit de accuſa.⁊.c.oblate.⁊.c.conſtitutus de appella.⁊ multo fortius in electiuis dignitatibꝫ vt eſt caſus in terminis q̄ hanc cōcluſionē ꝓbat in.c.i.de electio. Cum in caſibus ſuperius enumeratis et in alijs qui ſub regula comprehēdi poſſunt prouiſus ſpoliatus non poſſit probare colorem tituli electiue dignitatis et eiuſdem tituli iuſtificationem per predicta. Juxta communem opinionem. Jo. an in ſua glo.fi.in cle.vnica de cauſa

Prouiſꝰ ꝓ baſil. cōcil. ſpoliatus nō reſtituitur

poſ.et proprie quam etiam latius tenuit i addi. ſpec. ſuper rubrica.eodē ti. Et qꝛ gloſator pragmatice gallicane ſup iſto paſſu/videlicet ꝙ ſpoliatus ante omnia tenetur ꝓbare colorem tituli ad ſaturitatem ꝛ bene locutus eſt in glo. ſup verbo inquirant in.c.vnico de pacificis poſ.ideo remiſſionibus contentus ſilentio vtor/qđ ſane eſt intelligendū.ſ.ſeruata diſtinctione decreti baſilieſis cōcilij in capitulo vnico de pacifi. poſſeſ. ꝑxime alle.

Gloſatur gallicane pragmatice

¶ Que ſunt reſeruatiões corpore iuris clauſe et qualiter differat ius commune ꝛ priuilegium corpore iuris clauſum.

Excipiuntur autem a predicta regula reſeruationes in corpore iuris clauſe que licet expreſſe per ſanctam ſinodum baſilien. excipiantur tamen de iure ſemper intelliguntur excepte vt volunt glo.in.l.i.C.de condi. indebi.ꝛ in auten.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi.opor. quas ibi ſequuntur ꝛ commendant doc. Et proſequendo ſepedicte regule fallentias eſt dicendum ꝙ dicta regula fallit in tranſlationibus epiſcoporum que pro communi vel perſonarum et eccleſiarum vtilitate atqꝫ neceſſitate et nō ꝓpria cuiuſqꝫ voluntate fiunt.vt in capitulo ſcias et in.c.mutatiōes.ſeptima queſtiōe pria.ꝛ in.c. quāto ꝛ ꝑ ti.de trāſla epi. vel elec. In qua qđē tranſlatiōe licet ſufficiat cōſenſus maioris ptis apli ꝛ eligere debentiū. vt i.c. cū oēs de ꝯſti. et

Trāſlatōnes epoꝝ qualit̄ fiant

ibi notata p glo. et tenuit Johan. de ymola. poſt pau. et Jo. de ligna. in cle. vnica de rerum pmu. qui etiam refert hoſt. dicentē ita fuiſſe diſputatū et terminatū bononie. Tamē in caſu in quo eligere debentes noluerint cōſentire ſufficit pape auctoritas vel preſentia/cū ſit theorica q quotiēs publica vtilitas et neceſſitas ineſt alicui actui explicando et forma iuris requiſita nō pōt i eo ſeruari tūc ne talis publica vtilitas et neceſſitas īpediatur/ſufficit q talis iuris forma reqſita. ſeruetur p equipolēs vt notanter voluit bal. in. l. i. C. vt q̄ ſunt aduo. par. iudex ſupple argū. l. i. cū ibi nota in glo. C. qui et aduer. quos hāc etiā theoricam cōmēdauit et fuit ſecutus alexan. in. l. i. ff. de libe. et poſtu. vbi adducit plura iura pdictā theoricā corroborātia. Unde eſt q auctoritas et preſentia ſuperioris maxime romani pontificis purgat oē viciū et oēm dolū et fraudis preſūptionē fugat vt in. l. furti. §. qui iuſſu. ff. de his q̄ no. i famia. i. c. niſi eſſent de prebē. et in. l. i. C. de pdi. curia. l. x. et etiam oēm iuris formā et ſolennitatem ſupare videtur vt i. l. oim. C. de teſta. et i. c. i. de tranſac. Et hec fallētia eſt āpliāda nō ſolū habere locū i trāſlationibꝫ verū ēt i tranſlatione vnius dūtaxat epi p pdicta Uñ eſt q nō ſolū poteſt transferre epos cum ſapiat talis tranſlatio quādā pmutationē vt in cle. vnica de rerū pmu. verūetiā qñ fit trāſlatio vnius duntaxat epiſcopi in caſu publice vtilitatis et neceſſitatis q epiſcopatui per tranſlationem vacanti erit locus pviſioni per ſedem apoſtolicam et nō electioni cū

Si tranſfert ſolū vnus epiſcopus.

talis trāſlatio ꝛ ꝑ ꝯñs reſeruatio ſit corpore iu
ris clauſa. videlꝫ ꝓpter publicā vtilitatē ꝛ neceſ
ſitatē vel pſonaꝝ ꝛ eccleſiaꝝ vtilitatē ꝛ neceſſi-
tatē vt in. c. poſt trāſlationē de renū. ꝛ in. c. fi. de
trāſl. epiſ. vel elec. ꝛ i dictis. c. mutatiões ꝛ. c. ſcī
as ff. ꝓxime alle. q̄ publica vtilitas ꝛ neceſſitas
a cūctis regulis iuris cōis dr̄ excepta/ vt fuit di
ctum ſupra in prima pte/ ideo papa dicitur imo
ius appoſuiſſe manū taliter ꝙ nullatenus eſt lo
cus electiōi. vt i. c. vt noſtrū de appel. Nec huic
obſtat decretū baſilieñ. concilij in. c. vnico de re
ſeruatio. reuocans ꝛ caſſans extrauagā. ad re-
gimē q̄ huiuſmodi bñficia ꝑ trāſlationē vacātia
reſeruabat/ quia dictū decretū loquitur de reſer-
uatione ſiue trāſlatione voluntaria ſ. hoīs id eſt
pape nulla cauſa ſubſiſtēte. Nos vero loqmur ī
tranſlatione ſiue reſeruatiōe iuris que fit ex cau
ſa. r. iure expreſſa vt in predictis iuribus q̄ non
ſunt ꝓhibite imo potiꝰ pmiſſe Uñ eſt ꝙ per fal-
ſitatem ꝛ q̄ dicta ſunt in ea vendicabunt ſibi locū
in pmutatione abbatiarū que fit ex cauſa vtilita
tis et neceſſitatis eccleſiaꝝ ꝛ pſonarū. faciūt no
ta. ꝑ doc. ſignāter ꝑ pāoꝛ i. c. q̄ſitū de rerū pmu.
ꝛ in. c. niſi cū pridē de renūci cū pmutatio ſit re-
ſeruatio corpe iuris clauſa vt i dictis cle. vnica
ꝛ. c. vnico de rerū pmuta. li. vi. ꝛ his caſibꝫ dicū-
tur trāſlationes vel pmutationes/ reſeruatiōes
corpore iuris clauſe vt in cle. vnica de re. pmuta
ſecus ſi fiant in fraudem vt in. c. vnico eodem ti
tulo. libro ſexto vt fuit dictum ſupra in ij. parte
Unde eſt etiam ꝙ ſi abbas eccleſie romane im-

Lex mu-
tatio ab-
batiarum

Si abbaſ imediato ſubiectus pape eligiẗ i epm prouidet papa.

mediate ſubiectus eligitur in epiſcopum vel archiepiſcopum propter publicam neceſſitatem ꝛ vtilitatem vel pſone et eccleſie vtilitatem. cum nullus huic electo poteſt dare licentiā deſerēdi ſuum monaſterium niſi romanus pontifex vel legatus de latere ſedis apoſtolice ſi ſit in prouincia vt in.c.ſi abbatē/de elec.li.vi.ꝙ huic abbatie vacanti p electione cōfirmationē ꝛ cōſecrationē epi.vt in.c.cū in cūctis.§.cū vero.ꝛ ibi notata de elec.ꝙ per hanc licentiam ſic conceſſam deſerendi monaſterium diciẗ romanum pontificem immo ius cōmune appoſuiſſe manum huic abbatie vacanti per dictum.c.vt noſtrum taliter ꝙ erit locus ꝓuiſioni p ſedē aplicam ꝛ nō elec. Et ſi diceremus contrarium eſſet magnū inconueniens/q꞉ papa non admitteret tranſlationes vel tranſlationem aut pmu.vel nō ꝯcederet licētiam deſerendi monaſteriū.ꝛ p ꝯñs vtilitas publica et neceſſitas vel vtilitas perſonarum ꝛ eccleſiarum ipedirentur ꝛ ſuum non ſortirenẗ effectum/qđ non eſt concedendum. Coadiuuantur

In pmutatiōe ꝯſēſus p̄roni nō reqriẗ

hec p ea ꝙ notātur p do.de ro.deciſio.v.in ti.de rerum per.in nouis q̄ dicunt ꝙ licet in collatiōe bñficij requiratur conſenſus patroni/alias nō tenet collatio.vt in.c.decernimus.xvi.q.vij.ſecus tñ eſt in collatiōe neceſſaria q̄ fit p pmutatione vt i dicta cle.vnica.vt diſpō.dicti capituli decernimus ſolū habeat locū in collatione voluntaria.idem tenuit panor.in diſputatione q̄ incipit augerio.ꝛ Jo.de ymo in.c.fi.de rerū pmu. ꝛ fuit originaliter hec dtmiatio fre.de ſenis i tra

ctatu pmu.bñfici. q.xxx.τ ibi lap.ſ addi.faciūt nota.p modernos i.c.cū bertold⁹.de re.iud.Et intantū ſūt āpliāda q̄ dicta ſūt in hac p̄ria fallētia q̄ in caſu quo ſt dubiū an trāſlatio/ pmu. vł licētia deſerēdi monaſteriū fiāt ꝓpter publicāvti litatē.τ neceſſitatē vel pſonarū τ eccleſiarū vtilita·ē.an ñ q̄ rōne talis dubij romanus pōtifex τ nō alius inferior erit iudex cōpetēs cognoſcē di τ declarādi an ſubſit publica vtilitas τ neceſſitas vel pſonarū τ eccleſiarū vtilitas cū eccleſiaſticus iudex cauſe p̄parate eſt etiā iudex cauſe p̄parātis vt in.c.ſi iudex laic⁹.de ſentē.excō. li.vi. facit etiā q2 ſicut eccleſiaſtic⁹ iudex ſolus cognoſcit de rebꝫ clerici in cōcernētibꝫ imunitatem clerici/ita cognoſcit de dubio p̄paratorio. an aliqua res ſit de priuilegiatis an nō vt tenuit cardi.zaba.poſt lap.in clc.p̄ſenti de cēſi.i.vi.q. faciūt nota in.c.ſi iudex laicus de ſenten. excō. li.vi. Corroborat̄ hec deciſio/q2 iuriſdictio ſup pricipali exercet̄ etiā i ꝯnexis.vt voluit glo.ſin. ſup ꝟbo iudicari i.c.accuſat⁹ de here.li.vi.quā glo.ſequūtur τ cōmendāt Ange.τ Alexan.in.l. qui rome.§.duo fratres.ff de verbo obli.probatur clare in cle.diſpēdioſam de iudi.ibi dū dicitur τ eas quoquomō tā gētibꝫ.ornātur hec p iura q̄ ꝓhibent q̄ iudicioꝝ contiguitas ſeu connexitas non diuidatur vt in.l.nulli. C.de iudi.τ in .l.ordinarij.C.de re.vendi.τ in.l.qui de crimine .C.de accuſ.τ in capitulo fi.de iudi. Coadiuuatur hec deciſio p regulā generalem qua cauetur q̄ cōceſſa poteſtate in certo caſu cenſet̄ etiā cō=

Quis cognoſcat ā i trāſlatio ne ſit vtilitas.

ceſſa in alijs caſibus ſine quib⁹ illa exerceri nō poteſt vt in.c. ꝓterea et capitulo primo de offi. dele.facit.l.ij.ꝛ ibi nota. p Auge.ff.de iuri. om. iudi. Igitur cōceſſa poteſtate trāſlatandi epos vel epm aut admittere pmutationē vel dare licē tiam deſerendi monaſterium ꝓpter publicam vti litatem ꝛ neceſſitatem vel ꝓpter pſonarum ꝛ ec=cleſiarū vtilitatē vel neceſſitatem/videtur etiam conceſſa in aliis caſibus videlꝫ i caſu i quo du=bitat̃ videlꝫ an inſit publica vtilitas vel perſona rum ꝛ eccleſiarum vtilitas ꝛ neceſſitas ſine qua tranſlationes/aut tranſlatio vel permutatio/aut dare licentiam deſerendi monaſterium fieri non poſſunt. Fortificantur etiā iſta per ea que ſunt di cenda infra in quarta pte ſup illo articulo quan do negatur ꝙ reſeruatio nō eſt ex magna rōna bili ꝛ euidenti cauſa/ ꝛ in lrīs noiatim expreſſa ad quē iudicem ptinet eccleſiaſticū harum qua=litatum liquidationē ꝓbationem/et declaratio=nem facere. Et intantū eſt extēdenda hec prima fallentia ꝙ ea q̄ dicta ſunt in tranſlatione epoꝝ habebunt etiam locū in ceſſione ꝛ depoſitiōe eo

Ceſſio vel depoſitio epoꝝum

rum. cū iſta tria equiparentur a iure. ꝛ per reſer uationē corpore iuris clauſam ſolus papa ſit iu dex cōpetens. vt in capitulo inter corporalia de trāſla.epi.vel elec. ꝛ in.c.niſi cū pridē/ꝛ i.c. poſt tranſlationē de renun. Unde eſt/ꝙ cum epoꝝum ceſſiones ꝛ depoſitiōes ñ poſſint fieri niſi expreſ ſa iuris cauſa dūtaxat ſubſiſtente vt in dictis.c. niſi cū pridē et.c.poſt tranſlationem.et capitulo inter corporalia. Ideo papa imo poti⁹ ius con=

munc dicitur appoſuiſſe manū. ⁊ per cōſequens nullatenus eſt locus electioni. Fallit etiam pꝛe dicta regula quādo canonici eccleſie cathedra lis ſunt pꝛiuati poteſtate eligēdi/puta:quia ele= gerunt ſcienter indignū ex crimine vel patien= tem defectum in etate/ſcientia/oꝛdine et natali= bus.vt in ca.cum in cūctis.§.ſanc. et in.c.dudū lo.ij.de elec.quod ꝓcedit ſiue ſimul ⁊ ſemel ſiue ſeparatim elegerūt. vt in ca.bone. lo.i.et ibi gl. fina.de elec.et tenuit glo.in ca.quāꝗ eodē titu. li.vi.⁊ vbiqꝫ per omnes doctoꝛes vel quādo cō pꝛomiſſarius ſcienter elegit indignum ⁊ ipſi ele ctoꝛes et cōpꝛomittentes talem electionem ra= tam habuerunt.vt in ca.ſi compꝛomiſſarius.§.ſi vero de elec.libꝛo ſextovel quādo electoꝛes ſcië ter habuerunt ratam electionē per cōpꝛomiſſa= rios factam contra foꝛmam.c.ſicut eodem titu. et libꝛo ſexto. ⁊ ca.cum ab vno de re. iudi.eodē li.vel non ſeruauerūt foꝛmā.ca.quia pꝛopter de elec. Nam he ſunt reſeruationes coꝛpoꝛe iuris clauſe et per conſequēs ad ſolum romanū pon= tificem pertinet de pontifice ꝓuidere. vt in dic= to ca. quāꝗ/ et ratio dubitandi et decidendi ad dictum capi. ꝗ̄quā habetur ſupꝛa in pꝛima par te circa finem. Et cum dictum capitulum quāꝗ faciat et det regulam generalem/ videlicet ꝙ in omni caſu deuoluit̄ poteſtas de capitulo eccle= ſie cathedralis ad papam pꝛeterꝗ in caſu negli gentie dūtaxat in quo deuoluitur ad immedia= tum ſuperioꝛem vt ibi infertur / ꝙ ſi capitulum ſit excommunicatum vel ſuſpēſum et ſit in moꝛa

Si canonici elegerunt ſcienter indignum.

petendi abſolutionem/ vel ſi omnes de capitulo ſunt mortui vel inhabiles ꝙ in his oibus et ſingulis caſibus erit locus ꝓuiſioni ⁊ nõ electioni cũ omnes hi caſus comprehendãtur ſub reſeruatiõe corpore iuris clauſa/ videlicet dicti capituli quanꝗ. Ita reperio tenere io. de ymol. poſt pau. in cle. vt hi qui ſuper glo. in verbo conſtitutus. de eta. ⁊ qualt. Et idem eſt dicendum in caſu in quo nõ fuit ſeruata forma decreti ſacroſancte ſinodi baſilieñ/ videlicet ꝙ electores non audierũt miſſam de ſancto ſpiritu nec confeſſi/ nec contriti Eucariſtie ſacramentum reuerenter ſuſceperunt nec iuramentum ſecundum eiuſdẽ decreti baſilieñ concilij tenorem et formam preſtiterunt vt in decretis conci. baſill. in capitulo primo in §. et cum humane. de elec. et hõc per regulam dicti capituli quanꝗ. Tum ⁊ etiam quia nõ eſt dubium ꝙ forma per ſanctam ſinodum baſilienſem inducta eſt additio quedam poſita ad formam aliam quam in electione neceſſariã dicit. c. quia propter. de elec. ſed diſpoſitio queeũꝗ augmentatiua diſpoſitionis precedentis etiã ſi ſit ſtricti iuris et tacita iuris repetitione in ſe continet omnes eas qualitates/ conditiones et limitationes que cõtinentur in diſpoſitione augmentata vt in. l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. dota. et i. l. ſi cõuenerit. §. ſi nuda. ff. de pig. actio. ⁊ in. l. etiã. C. de iure doti. ⁊ in ca. quia circa. de priuile. et in. capitulo cum in tua. de decimis. ſed diſpoſitio augmẽtata ſcilicet ſepe dicti capituli. quia propter. recipit limitationem ꝙ in

Si nõ eſt ſuata forma baſil. decreti.

caſu quo in electione fuerit in eius forma pec=
catum deuoluitur poteſtas prouidendi ad ſedē
apoſtolicam. vt in dicto capitulo quanꝙ. ergo
idem dicendum eſt in forma addita per diſpoſi=
tionem augmentatiuam. vt ſi ſit peccatum in il=
la deuoluatur poteſtas prouidendi ad ſedē apo
ſtolicam. Nec huic obſtat ſi dicatur ꝙ predicte
allegationes loquuntur in materia contractuū
ſeu conceſſorum beneficiorum / quia dico idem
dicendum eſſe in diſpoſitione iuris quod ſequē=
tibus rationibus comprobatur. Lex enim iulia
de adulterijs introduxit primum caput adulte=
rij puniens ſolum alieni thori violatorem / ſtatu
ens aduerſus huiuſmodi criminis accuſatio=
nem quinquennium. vt in. l. quinquennium et in
. l. vim paſſam. §. preſcriptionem. ff. de adulte. po
ſtea vero in alia lege addidit ipſi capiti / ſecun=
dum dicens adulterium accuſari poſſe qui do=
mum prebuit. vt adulterium in eā committere=
tur. vt in. l. qui domum. ff. de adulte. et. l. auxiliū
§. in delictis. ff. de mino. querit lex. Nunquid ac
cuſationi introducte ex hoc ſecundo capite ad=
dito ad primum ſimpliciter abſqꝫ alia temporis
prefinitione itelligatur pariter prefixa meta qn=
quennij. Et deciditur ꝙ ſic: quia determinatio
adiecta determinationi legali cui fit additio in=
telligitur tacite repetita in alia diſpoſitione ad=
dente. vt eſt caſus expreſſus in. l. mariti lenoci=
nium. §. hoc quinquennium. ff. de adul. Ecce ſi=
mile ſecundum diſpoſitionem legis antique pu=
niens corrūpentē alterius ſeruū vel ſua perſua=

ſione eum deteriorem facientem parificauit corrumpentem filiū et corrumpentem ſeruum. vt in l. vt im. §. i. ff. de ſeruo corrupto. ſuperuenit lex noua addēs antique que vult ſerui corrupti etiam teneri illū qui male pſuaſit ſeruo quis pſuaſio non habuerit effectū queritur nūquid hec diſpoſitio addēs in ſeruo intelligatur etiam in ſe icludere filiū prout in materia corruptionis icludebat lex antiqua ad quam eſt facta additio/et dicit gloſator notabiliter ꝙ ſic i. l. ſi quis ſeruo. C. de furtis. et idem concludit in. l. ꝙ ꝟo. ff. de legi. Facit ad idem. auť. poſt fratres. la. prima. C. de legiti. here. Ecce ſimile tertium. lex antiqua adinuenit querelā inofficioſi teſtamēti cōtra parētes qui in vltima volūtate vniuerſum patrimonium alijs concedunt eidem actioni metam ſtatuens quīquēnalem poſtmodū alia lex ipſi priori addidit querelam in officioſe donationis cōtra parētes donantes alijs inter viuos vniuerſum patrimoniū filios fraudendo contra officiū pietatis. queritur nūquid tpˢ quīquēnale prefixum per cōſtitutionē cui fit additio querele inofficioſi teſtamēti intelligatur tacite repetitum in conſtitutione addente et decidit legiſlator ꝙ ſic in. l. fi. C. de ioffi. donati: ad idē facit. l. nichil. ff. de pcūgen. cū emā. libe. z. l. ij. §. ſi mater. ver. ſed a quo. ff. ad tercu. et in auť. de filijs añ do. īſtru. ina. §. i. ad fi. coll. iij. Fortificať pterea/ qꝛ certū eſt hoc. ꝙ dicit lex. priores leges ad ſupletionē limitationēqꝫ poſteriorum trahi. vt in. l. non eſt et ꝯtra nouum cū ſequen. ff. de legi. vnde dicimus auť.

Lex antiqua ſupletur per poſteriorē

offeratur. C.de litis conteſ.dicentem indiſtincte conuentum ſatiſdare debere de iudicio ſiſti. ſuppleri et limitari per aliam legem antiquam que incipit ſciēdum.ff.qui ſatiſda.cogun.ſ.niſi poſſederit inmobilia.vt dicit glo. in dicta.l. ſciēdum et i dicta auꝫ.offeratur.adeo aũt hoc eſt verũ ꝙ ꝗuis ipſa lex nouiſſima habeat clauſulam derogatoriam ad leges priores/nichilominus nõ derogatur quominus ipſe poſteriores a priorib⁹ ſupletionē limitationēq; recipiant.vt eſt glo.ſingularis in auꝫ.de heredi.ab inteſta circa principium ſuper verbo vacantibus. colla.ix. de qua facit feſtũ bar. in extrauagante ad reprimēdum in glo. ſuper verbo non oſtantibus. idem etiam ſentit glo.in.l.obes.tm̄. C.de p̄di.mino. Corroborantur etiam q2 regula ſiue clauſula poſita in diſpoſitione precedētis legis intelligitur tacite repetita in diſpoſitione ſequentis legis de eadē materia loquētis.vt in.l.regularis circa fi.ff.de iuris ⁊ facti.igno.per quam bar.tradit hanc doctrinā in.l.pretor ait.§.critq; differētia.ff.vi.bo. rap. vel qñ repetitionē fieri ſuadet idēptitas rationis concurrēs in vtroq; caſu.vt in.l.nemo.§. hoc edictũ.ff.de teſta.tutel.⁊.l.nichil.ff.de cõm̃ gen.cum eman.libe.et in.c.ij.de trãſla. epiſ. vel elec.vel quando eandē repetitionem ſuadet fieri abſurditas. que ſequeretur ſi non fieret repetitio.vt in.l.quēadmodũ.§.fi.ff. ad legē acquil. Cum itaq; ſummus põtifex in ſepe dicto. c.quã ꝗ de elec.li.vi. det generalem regulã ꝙ in omni caſu deuoluaꝛ poteſtas de capitulo eccleſie ca-

Clauſula quādo cēſeatur repetita.

thedralis ad papam depto caſu negligentie dūtaxat. ergo eadem regula habebit locum in forma addita et tradita per decretum concilij baſilieñ. vt in ea itelligat repetita. Ex quibus euidenter patet ſolutio ad id quod obijci poſſet de decreto ſancte ſinodi baſilieñ. excipiente a regula dūtaxat reſeruationes corpore iuris clauſas Et ſic ꝙ forma dicti decreti baſilieñ. concilij cū non ſit in corpore iuris cauſa licet ſit peccatū in ea per electores/non tamen deuoluit iūs prouidendi ad apoſtolicam ſedem. quia illud haberet locum quādo eſſet noua et diuerſa forma ſecus ſi eſt eadem/puta: quia addita et hoc per predicta/cum in omni actu vbi forma deſideratur talis forma dicatur quid indiuiduum. vt in capitulo quorundā. et ibi gloſa. xxiij. diſtin. ⁊ in ſepe dicto capitulo. quia ꝑter. Unde eſt quod quotiens aliquid requiritur et illud tamen poteſt interuenire ex interuallo. nō dicitur pro forma requiſitū. vt voluit bar. poſt glo. in lege vniuerſa C. de preci. imper. offe. qḋ ſecus eſt in forma addita per decretū baſilieñ concilij. faciunt notata per Jo. an. ī capitulo quāꝗ de vſur. libro ſexto in nouella. et p Bal. in lege prima. C. qui admit. ad bono poſ. poſſunt. Poſt etiam dicta regula ſepe dicti capituli quanꝗ ampliari in caſu in quo electio fuerit per ſimoniacam prauitatē celebrata quia tunc cum electio ſit ipſo iure irrita et inanis vt in decretis ſancte ſinodi baſilieñ. in capitulo primo. in §. deinde eligant de electō. et in capitulo ſi alicuius et ibi nota. eodem titu.

Forma ē q̄d indiuiduum.

Si electō ſit p ſimoniā facta locus eſt ꝑuiſioni.

et in capitulo nobis de ſimo. et ſimoniacæ eligẽ=
tes p̃ter alias penas a iure ſtatutas ſint ipo fa=
cto iure eligendi priuati. vt in dicto §. deinde eli
gãt. q in tali caſu erit locus prouiſioni per ſedẽ
apoſtolicam / quod eſt verum niſi ſymonia eſſet
cõmiſſa in fraudem illius qui ſperabatur eligi.
vt eſt caſus expreſſus in dicto capitulo nobis / et
ibi per panor. qui dat doctrinam qualiter probe
tur ipſa fraus. Et per dictam regulã in dicto. c.
quãq̃ poteſt ſecure affirmari q quotiens aliqs
inhabilis eſt admiſſus ſcienter / puta excommu=
nicatus vel laicus vt capi. illa. et i capitulo maſ
ſana. de electi. ad electionem vna cũ habilibus
celebrandã / q cum talis electio ſit nulla ipſo iu
re. vt in dicto capitulo maſſana. et tenuit inno. in
dicto capitulo illa. et panor. i capitulo finali de
pcur. q in tali caſu cũ ius puidẽdi deuoluatur
ad papam / et non ad immediatum ſuperiorem q
erit locus prouiſioni per ſedem apoſtolicã et nõ
electioni. vt in dicto capitulo quãq̃. ſecus ſi in=
habilis admittatur ignorãter / quia etiã ſi vnus
ſolus ſit habilis tenet electio. ratio diuerſitatis
ſcdm p̃dictos doc. eſt / qr qñ admittit inhabilis
ſciẽter vident hi ad quos ptinet ius eligẽdi nõ
velle ſine illo pcedere ſz poti9 q act9 ſumat vim
et efficaciã ab oib9. ſed qñ ihabilis ignorãter ad
mittit habiles vidẽtur velle eligere meliori mõ
quo pñt. Vñ eſt q nõ ificit eoꝝ ptãs pter inha
biliũ ↄnexionẽ q̃ diuerſitatis rõ coadiuuat qr lz
in ſcrutinio iteruenia t ſingulorꝝ ↄſenſus electio
tñ ſit poſt modũ p vnũ nomine vniuerſitatis nec

Si inha=
bilis ẽ ad
miſſus ad
electionẽ

exprimũtur inhabiles. vt in. c. in geneſi de elec. et in.c.ſicut eodẽ ti.li.vi. Hinc eſt ꝙ ſi nõ exiſtẽs in ſacris ſeu al's inhabilis admittitur ignorãter ad eligendum/ quod ꝓpter illius vocem electio non inficitur. vnũ tamen eſt ꝙ vox ſua non computatur ĩ numero. ita reperio tenere. io. an. in regula. quod alicui ſuo de re.iu.li.vi.ĩ mercu. quẽ refert et ſequit̃ panor. in dicto.c.fi. ¶ Fallit vlterius predicta regula qñ electus ante confirmationẽ adminiſtrauit per ſe vel per aliũ in totũ vel in partem ſub quouis colore permittentibus et cõſentientibus electoribus/ quia cũ iſto caſu electus ſit priuat9 ipõ iure. vt in.c. auaritie de elec. li.vi. et per ↄ̃ns per dictam regulã ſepe dicti ca. quãꝗ̃ eſt locus ꝓuiſioni per ſedem apoſtolicam et non electioni. ¶ Fallit etiam predicta regula ſi ex duobus vel pluribus electis litigãtib9 alter decedat renunciet vel a ꝓſecutione cauſe excludatur/ vel ius ſuũ non ꝓſequatur ſi lite pendente cũ reliquo fuerit alia electio celebrata cũ talis electio ſit ipõ iure nulla. vt in.c.i. vt lite. pen. libro ſexto. ⁊ in capitulo ex parte de arbit. etiam ſi eligatur ipſe ſuperſtes cũ alia dicatur electio etiã ſi fiat de eadem perſona vt in.c. vt quis duas. de elec. li.vi. et tenuit Geminia poſt io. an. in dicto.c.i. cũ prius debeat diſcuti validitas prime electionis/ qꝛ data validitate illius nõ valet ſecunda. vt in capitulo conſiderauimus de elec. et in dicto.c. ex parte in fine ꝙ in tali caſu erit locus ꝓuiſioni.i. poterit per ſedem apoſtolicã loco illius ſic decedẽtis/ renunciantis vel ius ſu=

Si electũ añ confirmationẽ adminiſtrauit

Si vnus ex litigãtib9 cedat.

um non proſequētis alius ſubrogari vt in dictis .c.i.et.c.ex parte quorum omnium ſic contendē tium ius diſcutietur ⁊ examinabitur per iudicē cōpetentē vȝ p eū q̄ habet ius infirmādi vl' ꝯfirmādi iuxta formam.c.fi. de electi.li.vi.⁊ decreti baſilienſis ꝯcilij.in ca.i.§.facta autem electione de electio. qui ſubrogatus ſeu prouiſus admittetur in illo duntaxat ſtatu in quo inuenerit litem pendere et ad actus qui reſtabant fieri nō autē vt de nouo iterentur omnia vt in.c.fi.in fi.vt lite pen.l.vi. ¶ Ulterius fallit predicta regula quādo epiſcopus a paganis aut ſciſmaticis eſt captus qa tunc cū ſit caſus in quo mors ciuilis eq̄paraē naturali⁊ ſedis apoſtolice interſit hui⁹ eccleſie vacātis neceſſitati prouidere ⁊ nō alteri⁹ prouidere erit locus prouiſioni ⁊ nō electiōi cū iſte caſus ſit de reſeruatiōibꝫ corpore iuris clauſis vt eſt ius apertū in.c.ſi epūs de ſupplē. negli. p̄la.li.vi.⁊ hoc apte ſentit glo.fi.ibi dū dicit ordinari aliter ꝓuidēdo. Et idem eſt dicendū quādo epiſcopo ſenio aut valitudine corporali grauato vel alias ꝑpetuo impedimento ⁊ officium ſuum non valenti exercere aut dementi etiam eo inuito ſedes apoſtolica dederit coadiutorē vl' coadiutores quia in hoc caſu ⁊ precedēti licet naturaliter talis epūs moriatur erit locus prouiſioni ⁊ non electioni vt ꝓbatur in capitulo vnico.§. ſi autem epūs de cleri.egro. li.vi. cū ſit etiam ille caſus de reſeruationibus corpore iuris clauſis Et horum duorū caſuum poteſt eſſe ratio vltra predictam rationem quia cum in vita epōrum

Si epūs a paganis capt.

Si epō datus eſt coadiutor

licet romano pontifici prouidere imo ex neceſſi
tatis officio tenetur vt ibi dicitur ꝛ ſic nō ꝓcedit
ex mera hominis voluntate. ergo ꝛ multo fortiꝰ
poſt eorum mortem poterit prouidere cum ea q̄
permittuntur in vita ſint etiam permiſſa ꝛ i mor
te/ ꝛ alias ſi diceremus contrarium ꝙ poſſet in
vita ꝛ non in morte eſſet in humanum deuenien
do in vicium fuſie canine quod merito reproba
tum extitit. vt inſti. de lege fuſi cani. per totū vn=
de eſt quod cū romanus pontifex in vita ſua ap
poſuerit manū ex neceſſitatis officio/ etiā poſt
mortem epōrum nullus inferior poterit ſe intro
mittere. vt i dictis. c. vt noſtrū ꝛ. c. ſi eo tp̄e ſupiꝰ
ſepe alle. et in. c. executor. §. fi. de conceſ. prebē.
li. vi. Et ex hoc poteſt ſecure affirmari ꝙ ſi duo=
bus vel pluribus ſuper electiua dignitate etiam

Si penſio eſt creata ſup epātu

pontificali ligantibus/ puta quia ſunt duo vel
tres electi/ aut vnus electus alter prouiſus ꝛ ve
niant ad concordiam de ſituando penſionem ſu
per fructibus dignitatis etiā pontificali apoſto
lica auctoritate/ ꝛ papa ꝓpter bonū pacis ꝛ con
cordie apponat manū penſionē conſtituendo de
partium expreſſo conſenſu iuxta formam regule
cancellarie traditam que Incipit. Item voluit ꝛ
ordinauit ꝙ ſuper reſignatione. ꝛc. ꝙ cum papa
appoſuit manū in vita ꝓpter iuſtā ꝛ rationabilē
cauſam vidꝫ ꝓpter cōcordiā ꝛ bonū pacis ꝛ ſic
ex neceſſitate ꝛ nō mera ꝓpria voluntate vt in. c.
niſi eſſent de p̄bē. ꝛ in. c. ꝙ ſicut de elec. ꝙ lꝫ poſt
modū obtinēs dignitatē electiuā ēt pōtificalem
decedat ꝙ ꝓpter precedentē ſedis apoſtolice i=

mo verius iuris cōis man⁹ appoſitionē nullate nus erit loc⁹ electioni/ ſed ꝓuiſioni/et eſt ratio qꝛ finis romani pōtificis manum apponēdo fuit ratiōabilis.ſ.ꝑter ꝯcordiā ꝛ bonū pacis ꝑpē que tranſgrediūtur pꝛecepta canonica.vt in. c. ij.in fi.de impu.deſpō.licet abbas vl'ep̄s poſtea decedat nihilominus remanet appoſitio manus que fuit rationabilis cā ꝑter quā licet abbas vel ep̄us deceſſerit remanet effectus ex tali manus appoſitione ꝓductus vt ſcꝫ nullus iferioꝛ poſſit de eius electione poſtmodū faciēda ſe intromittere/ cū pape vtiliter gerēti eccl'ie negociū fuerit acquiſitū ius ꝛ actio exēplo negocioꝛū geſtoꝛis/q̄ a pꝛicipio vtiliter geſſit negociū licet effectū nō habuerit qꝛ domū reparauit vl' ſeruum egrum curauit/ qꝛ licet poſtmodū domus ſit exuſta.vel ſeruus obierit remanet actio negocioꝛū geſtoꝛū ei ſalua.vt i.l. ſꝫ an vltro.§.i.ff. de nego geſt.ꝛ i.l.ſi ſeruū.C.eodē ti.qđ ꝓcedit nō ſolū qn̄ eſt dubiū ius electi vl' ꝓuiſ.ſꝫ etiā qn̄ cōſtat clare nullū ius habere.vt i dicto.c. niſi eēnt nec iſto caſu requiritur cōſenſus capituli vel cōuentus in penſione ſituanda cum ꝑter concoꝛdiam ꝛ bonū pacis relaxētur pꝛecepta canonica vt in dicto.c.ij.ꝛ in dicto.c.niſi eſſent ꝛ i.c.cura de iure patro.faciunt nota.i.c. cū inter. et de electi.tum et etiā quia quando publica vtilitas ꝛ neceſſitas ineſt alicui actui explicādo ꝛ foꝛma iuris non poteſt in eo ſeruari/ tunc ne talis publica vtilitas ꝛ neceſſitas īpediatur ſufficit ꝙ talis foꝛma req̄ſita ſeruetur p eq̄polēs.ſ.p p̄n̄tiam

Sufficit ab initio vtiliter geſſiſſe negocia

in pēſiōe ꝯſtituēda nō req̄rit̄ ꝯſēſus capituli

et auctoritatem pape v.t fuit dictum ſupra i prin cipio huius tertie partis faciũt i materia pẽſionis nota.in.c.ꝓhibem⁹ et in.c.ſignificauit de cẽſi.ꝛ nota.per modernos in.c.ad audientiã de reſcrip.maxime quia in tali caſu principaliter iter eſt ipius.epi vel abbatis penſionem ſoluentis licet ſecũdario ipius capli vel cõuẽtus. vt ꝑ glo. in.c.ꝙ uis pactum de pactis li.vi.ꝛ in c.cũ cõtigat de iureiurã.vñ eſt ꝙ nõ attẽdiť eius itereſſe vel cõtradictio.vt ibi hinc eſt ꝙ actus/citatio/ꝛ iudicium debet dirigi cõtra illũ quẽ pricipaliter negocium tangit.vt in.l. tpibus.§.denũciari. ff. deven.inſpi.ꝛ tenuit bal.in rubrica.C.de ſucceſ. edic.ꝛ tenuit Cardi.zaba.in.c.inter quattuor de maio.ꝛ obe.facit ter.in.c.ſi iudex laic⁹ circa pricipiũ.de ſen.excõ.li.vi. Nec his obſtant q̃ ſuperius diximus i ꝓrima ꝛ.ij.parte vbi fuit dictũ ꝙ nõ obſtãte cõmenda de electiua dignitate facta vel non obſtante viſitatore vel ꝑpetuo adminiſtratore in tpalibus et ſpũalibus eccleſie cathedrali vacãti ꝑ ſedẽ aplicam dato ꝙ poſt illorum mortẽ erit locus electioni ꝛ nõ ꝓuiſioni qꝛ in dictis caſibus ꝛ ſingulis coꝝ dr̃ hoĩs manus id ẽ pape ꝛ nõ iuris appoſitio ꝛ ꝑ ꝯñs hoĩs ꝛ nõ iuris reſeruatio cũ in dictis caſibus reſeruatiões hoĩs.ſ.pape nulli neceſſitati iuris.ſed poti⁹ mere volũtati pape nulla iuris cauſa expreſſa ſubiciũtur vt ibi plenius fuit dictũ qđ ſecus eſt i his i qbꝫ ieſt iuris necitas ꝛ cã iuris expſſa. vt i dictis.c.ſi epſ ꝛ.c.vnico ꝛ.c.ꝙſicut ꝛ.c.niſi eẽnt In qbꝫ caſibꝫ ñ mera volũtate ſꝫ iuris necitate pa=

pa moueť manũ apponere cũ faciẽs aliqd ex ne
ceſſitate officij nõ volũtarius ſʒ iuitus facere di
cať. vt in. l. ſi quis i graui. l. §. vtrũ. ff. ad ſillia. et
in. l. rem legatã in fi. cũ ſimilibꝫ. ff. de addi. lega.
⁊ p conſequens licet p mortem horum epoꝝ ex=
piret officium coadiutorum nõ tamẽ expirat ap
poſitio manus per ſedem aplicam facta Et ra=
tio diuerſitatis inter vtrũqꝫ caſum eſt. quia cum
reſeruatiões corpore iuris clauſe ſint priuilegia
ſedis aplice ⁊ motu ꝓprio ꝓpter aliquã vtilitatẽ
emanata vt ſtatim diceť debent latiſſime interp̃=
tari vt in. c. ſi plurilꝫ de p̃ben. li. vi. vt ſint perpe
tue. vt in regula decet conceſſum a principe de
re. iuris. li. vi. ſecus in reſeruationib⁹ hoĩs. ſ. pa
pe qr cũ ſint contra ius cõmune ⁊ ꝓcedant a me
ra romani pontificis voluntate dũtaxat. et ſine
cauſa etiã i iure expreſſa. ⁊ per ꝯñs odioſe vt i re
gula odia. ⁊ in regula que a iure cõmuni. de re.
iuris. li. vi. debent ſtrictiſſime iterpretari. iſta eſt
glo. notãda q̃ facit hanc differentiã inter priuile
giũ corpore iuris clauſum id eſt inter poteſtatẽ
legis mortue. ⁊ poteſtatem hominis i. c. q̃ is ſup
verbo aliud de ꝓcur. li. vi. faciunt notata in. l. ſi
vnq̃. C. de reuocã. dona. et i. c. q̃uis de reſcrip.
li. vi. ⁊ in. c. tãta. qui fili. ſunt legi. Et in his duo
bus caſibus videlꝫ quãdo eps a paganis / aut
ſciſmaticis eſt capt⁹ vľ qñ datur coadiutor epo
in caſu dicti. c. vnici. de cleri. egro. li. vi. põt ho=
die ſaluari opi. frede. de ſenis. in tractatu pmu.
beneficioꝝ vbi dicit ꝙ ſublata cõmẽda ex eo ꝙ
papa appoſuerat manũ dicitur electius digni=

Reſeru[a]tiones [c]orpore iuris de[bẽt] late [in]terp̃tari

tas vacare in romana curia. Item ⁊ his duobꝫ caſibus poteſt ſaluari hodie opi. archi. in. c. Is cui. de elec. li. vi. vbi voluit ꝙ ſi eccleſie cathedrali vacanti papa dat viſitatorem vel perpetuum adminiſtratorem ꝙ nemo poterit illi eccleſie prouidere de paſtore: quia hoc faciẽdo videtur eius prouiſionem reſeruaſſe. Nec predictis obſtat dicendo ꝙ papa non fuit requiſitus ad hoc per capitulum quia dicendum eſt ꝙ illud ad qđ quis inuitus vel ex officio tenetur non eſt neceſſe poſtulare. vt in. l. ij. ff. de tutel. Finaliter predicta regula fallit in cathedrali eccleſia clero et populo criſtiano carenti cui papa ſolus prouidere poteſt cũ ſit reſeruatio corpore iuris clauſa. vt in clemen. in pleriſqꝫ de electione Nec omnibus predictis reſeruationibus corpore iuris clauſis ⁊ ſingulis earum dempta finali cui non poteſt contrarium applicari. poteſt obici dicendo ꝙ licet in predictis caſibus ſit locus prouiſioni tamen papa debet remittere electionem futurã ad capitulum vel conuentum vt infra tempus iuris eligant vt in decretis baſilienſis cõcilij in capitulo licet. §. verumtamen de electio. qꝛ dicendũ eſt ꝙ dictus. §. vetũtamen loqtur quando electio eſt canonice celebrata ſꝫ timetur ꝓ grauẽ in ecclĩe aut patrie vel boni publici perturbationem qꝛ tunc ſi fuerit ad romanum põtificẽ talis electionis confirmatio delata et cognouerit talem vrgentiſſimam cauſam videlꝫ pturbationis adeſſe cum ipſi electores non peccauerunt. in forma nec in materia ſcꝫ indignum eligendo/

Si eccl'ia cathedra lis clero ⁊ pp'lo careat

nec fuerunt negligẽtes debet ad eoſdem electo
res tali electione reiecta futuram electionem ce
lebrandam remittere. Et ille eſt vnus caſus ſpa
lis in quo etiam canonica electio caſſatur ſine
etiam culpa electi. non tñ ſine cauſa legitima/et
hoc ꝓpter publicam vtilitatem. ꝓpter quã poteſt
quis priuari dñio rei ꝓprie vt in. l. bene a zenone
C. de quadrien. preſcrip. cum ſimilibus. Unde
eſt ꝙ cum diſpoſitio dicti. §. verũtamen ſit caſus
ſpecialis ꝙ in contrarium eſt regula iuris com=
munis et decreti. concilij baſilieñ. vt in. c. preſen=
ti. §. loca de preben. li. vi. et in ſepe dicto. c. quãꝙ
de elec. eodẽ li. Et ratio quare ṗdicte reſerua=
tiones corpore iuris clauſe a ṗdicta regula exci
piunt eſt cũ q2 ſint iura ſingularia ideſt ṗuilegia
corpe iuris clauſa ṗrogatiuas ſedis aplice dũ
taxat cernẽtia vt in ſingulis iuribus ſupra alle.
et in. c. ij. de ṗben. li. vi. et ius ſingulare ſemp ſit i=
troductum ꝓpter aliquam vtilitatem vt in. l. ius
ſingulare. ff. de legi. et iura ſingularia id eſt ṗui
legia corpe iuris clauſa ſint ꝓprio motu emana
ta. vt voluit glo. i. l. ij. C. de bono peti. ſubla. li. x
quã etiã ibi ſequit et cõmẽdat bar. et tenuit glo.
in. l. i. §. fi. C. de nouo codi. cõpo. quã quidẽ vtili
tatẽ ꝓprius motus ṗſupponit ṗcedere et vrgere
vt eſt glo. vnica i iure i. c. fi. de accuſ. libro ſexto
Uñ eſt ꝙ eidem vtilitati et iuri tercij non intelli
gitur derogatum vt in. c. ꝗuis de reſcrip. li. vi. et
in capitulo ſup eo. de offi. dele. et in. l. ij. §. ſi qs
a principe. ff. ne quid in loco publico. Et qa cir=
ca predicta aliquis inſtare poſſet dicẽdo/nonne

Priuile- giū corpo re iuris clauſum ⁊ cōe an ſit idem.

reſeruatio corpe iuris clauſa ſiue priuilegiū cor pore iuris clauſum et eius cōmune ſunt idē qḋ videtur quia quēadmodum ius cōmune fuit ꝓ prio motu principis emanatum. vt tenuit glo. in .c. cōſultationi. de tēpo. ordi. ita ⁊ priuilegiū cor pore iuris clauſum vt voluerunt glo. in. l. ii. C. de bo. peti. ſubla. li. x. ⁊ ibi bar. ⁊ glo. in. l. i. §. fi. de no. codi. ꝯpo. ꝑrie alle. Itē qr ſicut reuocat̄ ius cōmune p aliud ꝯtrariū lꝫ nullā faciat men tionē de illo vt in. c. i. de conſtitu. li. vi. ita ⁊ priui legiū corpore iuris clauſum reuocatur per ius cōmune ꝯtrariū licet de illo nullam faciat men tionem. vt tenuit glo. ſuper verbo corporali in. c. vt circa de elec. li. vi. quam omnes doc. come dāt eſt alia eidem ſocia ⁊ eſt finalis in. c. fi. de ſē. excom. li. vi. ¶ Item quia ſicut ius cōmune nō habent diem nec annum valet et ꝓbat ita ⁊ pri uilegiū corpore iuris clauſum vt in. l. i. §. fi. ⁊ ibi gl. bal. ⁊ ſali. C. de nouo codi. compo. ¶ Item qr ſicut ius cōmune ⁊ eius verba debent late in terpretari vt tenuit glo. in. c. vnico de rerum per mu. li. vi. ⁊ i. c. ſi gracioſe de reſcrip. eo. li. ⁊ vbiqꝫ p Gemi. ita ⁊ priuilegiū corpe iuris clauſū ⁊ eiꝰ ꝟba vt eſt glo. notāda. i. c. cū de diuerſis de ꝑui. li. vi. ¶ Item qr ſicut ius ꝯmune nō ligat niſi a tempore duoꝝ menſium poſt publicationē ita et priuilegium corpore iuris clauſum vt eſt glo. ſo litaria i ꝟbo de cetero i ꝓhemio. cle. circa pricī piū. ¶ Item quia ſicut p ꝯſuetudinem deroga tur iuri cōmuni. vt in. §. ex non ſcripto inſti. de iu re natu. ita derogatur priuilegio corpore iuris

clauſo vt voluit glo.i.c.i.de ſtatu mona.quã ibi comendat panoz. Item quia ſicut iura municipalia recipiunt interpretationem et declarationem reſtrictiuam a iure cõmuni de ſtatuto ꝓbatur in.l.ij.C.de noxa.acti.et in lege ceſſar. ff.de publica. de conſuetudine etiam ꝓbatur in capitulo cum dilectus de conſue. Ita etiam a priuilegio corpore iuris clauſo.vt in capitulo finali. verſiculo.In ꝑbendis vero de cõſue.l.vi.faciũt no.per doc.poſt glo.in.l.fi.§.incõputatione.C. de iure de libe. Sed his ſimilitudinibus nõ obſtãtibus veritas eſt incõtrariũ/quia imo ſunt diſtincta et diuerſa quod ſequentibus differentiis patebit quas breuitatis cauſa vt leuius ⁊ ſũmarie potero recitabo. Eſt et prima quia ꝑ ius cõmune declinatur iuriſdictio ipſo iure nec citatus tenetur ꝯparere allegaturus ius commune nec contra citatum valet ſententia etiam contumacie punitiua vt voluit glo.in verbo niſi forſan.in capitulo ſuper litteris de reſcrip.⁊ tenuit glo.ſuper verbo.citet partes in.§.in nullo quoqꝫ in capitulo ſtatum.eodẽ titu.libro ſexto ſecus in priuilegio corpore iuris clauſo. quia virtute talis priuilegij corpore iuris clauſi nõ declinaẽ iuriſdictio ipſo iure ſed ope exceptionis vt in.l.ſi quis ex aliena in fine.ff.de iudi. et ſi nõ cõpareat valebit contra ipſum ſententia contumacie punitiua/licet nõ valeat ſuper principali. vt voluit gl. in capitulo cum ordinem.de reſcrip.facit glo.in lege ſecunda.§.i. in verbo conſenſus. ff.de iudi. Unde eſt ꝙ licet reſeruatio corpore iuris clau-

Differentie iter priuilegium corpoꝛ iuris clauſũ et ius cõe

ia ſit notoria cū conſiſtat in iure et non indigeat ꝓbatione cum queſtio iuris non ſi probāda. vt in.c.ſepe ꝯtingit de appella.ꝛ in.l.ſretuſa.ff. de ſta.hoim bene tm̄ eſt allegāda ꝛ ꝓponēda. vt in clemē.appellāti ꝛ ibi glo.de appel. Et ſi bn̄ pōderētur ꝟba huius differētie includūtur ſub ea alie due differētie ꝛ ſic ſunt tres/vȝ q: p ius cōe declinat iuriſditio ipo iure. Itē ꝙ citatus nō tenet ꝯparere allegatur ius cōe. Itē ꝙ nō valet ſnia etiā ꝯtumacie punitiua lata ꝯ citatū cōtra ius cōe ſecꝰ ꝟo eſt in his tribus caſibus i priuilegio corpe iuris clauſo. Itē ignorātia ꝑuilegij corpe iuris clauſi attribuit leui vel leuiſſime culpe.vt eſt glo.ſing.i.l.qḋ te circa finē gl.ff.ſi certpeta.illā glo.reperio ad hoc cōmēdaſſe ſalic.in.l.ſi nullā.C.de pigno.actio.ſecꝰ i ignorātia iuris cōis q: illa late culpe attribuit vt i.l.late culpe.ff.ḋ ꝟbo.ſig.ꝯiūcta.l.leges ſacratiſſime.C.ḋ legi. Quīta dr̄ia eſt/q: ius cōe eſt genus/priuilegiū corpe iuris clauſū ē ſpecies/ vn̄ ē ꝙ ius cōe reſtringitur ꝛ limitat p priuilegiū corpore iuris clauſū. quēadmodū genꝰ p ſpēm:ita repio tenere bal.in.l.ſi infanti.in.ij.columꝑ.C.de iu.de li. vbi dicit ꝙ aut.defunc.C.ad tercul.eſt ius cōe. ſed bn̄ficiū. l. ſi ifanti eſt priuilegiū corpe iuris clauſū faciūt ad declarationē huiꝰ ꝙnte differētie/q̄ dicent infra in.xiiij.dr̄ia. Sexta dr̄ia eſt q: vltimū priuilegiū corpore iuris clauſū nō tollit primū ꝯriū ſecus eſt in iuribꝰ cōibus.vt i.c.i. de ꝯſtitu.li.vi.ita tenuit ſalice.in.l.apud hoſtes in fi.iiij.colūp. C. de ſuis et legi heredi. vbi di=

eſt recitādo Jac. de are. ꝙ exiſtentia ſui heredis non operatur tranſmiſſionem ad propriam matrem ne tollatur priuilegium alteri matri. ſ. prioris defuncti ſibi ſuccedēdi per tercullianū argumento. l. aſſiduis. C. qui poti in pignō habe. et ē ratio qꝛ vnūquodꝗ priuilegiū illarum matrum poteſt habere locū in ſuo caſu: et ſic ꝙ intelligatur ſine preiudicio alterius matris: et ſic ꝙ vnū per aliud limitetur vt eſt glo. ſingularis in regula. generi per ſpeciē de re. iu. li. vi. Septima differētia eſt quia oē teſtamētū et ois diſpoſitio debet interpretari et declarari ſcdm ius cōe et non ſcdm priuilegiū corpore iuris clauſū vt ē caſus ſingularis i. l. quāꝗ. ꝛ ibi p oēs ſcribētes. C. de milita. teſta. eadem. l. quāꝗ. cōmēdauit bal. ad hoc valde i. l. fi. i principi. C. de fructi. ꝛ lit. expē. et in. l. precibus. in. vij. colū. C. de impub. ꝛ aliis ſubſti. eſt etiā caſus illi ſociꝰ i. l. cēturio. ff. ð vulga. ꝛ pupil. Coadiuuātur hec per nota. per Jo. de ymo. in dicta. l. cēturio. Unde eſt ꝙ in appellatōe nō eſt neceſſe ꝙ exprimat iudex ad quē. ſꝫ ſufficit dicere ꝟba gñalia/ vꝫ appello ad quē libet iudicē cōpetentē. qꝛ talis appellatio itelligitur gradatim. et ſic ſecūdū ius cōe et nō omiſſo medio et ſic ſcdm priuilegiū corpore iuris clauſū. ita repio tenere bal. in. l. aptiſſimi. C. de iudi. Octaua differētia eſt. qꝛ regulariter factū ꝯtra ius cōe ipo iure nō tenet. vt i. l. nō dubiū. C. de legi. ſecus eſt qñ ꝯtra priuilegiū corpe iuris clauſū vt tenuit bal. in dicta. l. nō dubiū. in. ix colum. Uñ eſt ꝙ pactū cōtra tenorem iuris nō valet ſe Factū cō tra ius.

cus contra tenorē priuilegij corpore iuris clauſi.vt tu.l.paciſci.ff.de pactis.vt tenuit ſalice.ī.l.ij.in.iiij.colū̄p.C.de iure emphi. Nona differētia eſt.quia quādocūq̧ dilatio ſeu terminus fundatur ſeu conceditur de iure communi.licet vna pars renunciet illi dilationi talis renūciatio. nō preiudicat eius aduerſario vt in.l.petēde.C.de in integr.reſtitu.petē.ꝛ ibi ꝑ cy. ſecus ſi talis dilatio alicui concedatur ex priuilegio corpore iuris clauſo. q2 ſi priuilegiatus illi renūciet quod poteſt in preiudiciū aduerſarij/ eius aduerſari9 non poteſt vti nec gaudere tali dilatione.ita tenuit bal.in.l.qđ fauore.in.i.columnp. C.de.legi. et poteſt eſſe ratio quia quādocūq̧ alicui conceditur priuilegium etiam corpore iuris clauſum ꝓpter aliquem non poteſt gaudere vel vti eodē priuilegio corpore iuris clauſo contra illum mediante quo habuit priuilegium vel dilationem. vt in.l.amiciſſimos.§.lucius titius.ff.de excu.tuto. Decima differētia eſt/q2 quotiēſcūq̧ aliq̄d eſt ciuiliter et naturaliter debitum ſed ope exceptionis indebitum ꝛ talis exceptio competit de iure cōi ſolutum per quecūq̧ errorem poteſt repeti. ſecus ſi talis exceptio cōpetat per priuilegiū corpore iuris clauſum ꝑut eſt exceptio macedoniani:quia tūc ſolutum etiam non poteſt repeti.ita notāter tenuit bal. in.l. cū quis circa fi. C.de iuris et faci. gno. Undecima differētia eſt q2 forti9 et potētius eſt ius cōe ꝙ priuilegiū corpore iuris clauſū ideo priuilegia corpore iuris clauſa facili9 tollūtur ꝙ ius cōe. vt i. l.eius

militis.§.militia miſſus.ff.de milita. teſta.ꝛ in.l. antiq.circa principiū.C.ad velle. et eſt ratio.q2 agitur de fauoꝛe reducēdo rem vel diſpoſitionē ad ſuam ꝓpꝛiā et pꝛimeuā eſſentiam et naturam vt in.c.ab exoꝛdio.xxxv.di.et in.l.ſi vnus.§.ꝙ ſi nō vt totū.ff.de pac.ꝛ glo.in.c.ſtatutū.lo.i.de p̄ ben.li.vi. vnde eſt ꝙ ſi matre moꝛtua relicto ma rito patreqꝫ filioꝝ quattuoꝛ ex eiſdē quoꝝ duo erant infantes alij vero emancipati ꝙ ſi duo in= fantes ſint moꝛtui. Et ſic non addita hereditate ꝙ tota itegra hereditas materna pertinet ad a= lios duos filios emancipatos : et nichil ad pa= trē.cū trāſmiſſio hereditatis nō adite ad patrē. pꝛocedat et pꝛoueniat ex pꝛiuilegio coꝛpoꝛe iu= ris clauſo.vt in.l.ſi infanti.C.de iure.deli. ſꝫ ius accreſcendi quod eſt inter heredes fuit et eſt de iure cōi.iō accreſcit eis inuitis. vt in.l.vnica.§. hūs itaqꝫ.et.§.vbi aūt.C.de cadu tollen.iō ius cōe abſoꝛbet et ꝯſumit pꝛiuilegiū coꝛpoꝛe iuris clauſum ꝛ tale pꝛiuilegiū coꝛpoꝛe iuris clauſum ꝯfundit in iure cōi. ita reperio tenere illū accu= tiſſimi igenij.ſ.bal.in.l.nō ꝑ nūero.C.ad oꝛficia tū ꝛ etiā q2 ius accreſcēdi iter heredes cū ſit de iure cōi accreſcit eis inuitis ex expꝛeſſa volun= tate diſponentis.ſ.teſtātis pꝛimaria. vt in dicto §.hūs itaqꝫ. ſꝫ ius trāſmiſſionis hereditatis nō adite ad patrem ꝑcedit ex pꝛeſumpta ꝛ ſubſidia ria et ante pꝛimaria iuris volūtate coniecturāte volūtatem moꝛientis ab inteſtato . vt in dicta.l. ſi infanti. Ex qua vndecima differētia elicitur alia.et eſt duodecima quia pꝛiuilegiat9 pꝛiuile=

Renūcia ri pōt pꝛi= uilegio ñ iuri cōi.

glo corpe iuris clauſo pōt illi renūciare vt tenu it glo.in.c.fi.de iura calū.⁊ pbāt iura i.l.ei⁹ militis.§.militia miſſus.prime alle. ⁊ in dicta.l.antique circa principium.ſed iuri cōi minime.vt in dicta.l.nō dubiū.et in.c.ſi diligēti de foro.cōpe. et ratio differentie eſt. quia priuilegia etiam corpore iuris clauſa ſunt permiſſiua dūtarat. vt probatur in dicto.c.fi.de iura.calū.et i.c.nec hono re.xi.q.i.⁊ in auē.ſed iudex.C.de epiſ.⁊ cleri.⁊ ē caſus apertus in.c.ſtatutū.lo.i.de preben.li.vi. qui loquitur in priuilegio ſedi apl'ice cōceſſo.⁊ i .l.ad egregias pſonas.ff.de iure iuran.ſed iura cōia ſunt pceptiua.vt in.l.nemo pōt.ff.de lega. .i.⁊ in dicta.l.non dubiū.faciunt nota.in clemē. exiui de paradiſo de ṽbo.ſig.in.§.nec tū.vnde ē ꝙ licȝ in caſibus predictis/ vȝ vbi eſt reſeruatio corpe iuris clauſa ſit loc⁹ puiſioni ⁊ nō electōi. et per ꝯñs ſi celebrata ſit electio nō teneat. ꝙ illud verū ſi papa voluerit et velit priuilegio corpore iuris clauſo gaudere ⁊ vti ⁊ illi nō renunciare exemplo dñi qui lȝ pter canonem triēnio non ſolutū poſſit expellere emphiteotam et res emphiteotica reuertatur ad dñm ipſo iure.vt in .l.ij.C.de iure emphi.qđ ita demū pcedit ſi dñs voluerit et volūtatē ſuā declarauerit.vt pbatur in dicta.l.ij.ibi dum dr volenti. ⁊ ibi dū dr ſi dñs voluerit.⁊c.⁊ ibi p oēs doc.⁊ tenuit glo.parua i .l.ij.ff.ſi ager.vectigal.vel emphi. peta ⁊ hoc ſatis apte videt ſentire glo.i.in.c.ſi eo tpe. đ.elec. li.vi. Decimatertia differentia eſt/quia omnia ſtatuta et conſuetudines debent interpretari ſe-

cundũ ius cõmune: vt volunt iura de ſtatuto in
.l.ceſar.ff.de publica.ꝛ in.l.ij.C.de noxa.actio.
De cõſuetudine ꝓbatur in.c. cũ dilectus.de cõ
ſue.ſunt intelligẽda habere verum ſecundũ ius
cõe primeuum et regulare. et non ſecũdum ius
commune extraordinarium/ et irregulare/vꝫ ſe-
cundum priuilegium corpore iuris clauſum.ita
tenuit bal.in.l. meminimus. C. de legi.heredi.
hãc etiã differẽtiã approbat pau.de caſtro.in.l.
fi.§.in computatione.C.de iure.de libe.ꝛ tenuit
etiã bal.in.l.ſi auie.C.de ſucceſſo.edic.ſic eſt in
telligẽda glo.in dicto.§.in cõputatione. quã ibi
cõmẽdat ſalice. Coadiuuatur hec differentia ꝑ
caſum in.l.ſeyo.§.amico.ff. de anu.lega.et ꝑ no
tata.ſupra in ſeptima differẽtia. Decimaquar- Fiſcus.
ta differẽtia eſt. ꝙ oĩa iura cõia in fiſco loquen-
tia habent etiam locum in priuatis. ſecus priui
legia corpore iuris clauſa in fiſco loquẽtia quia
non extẽdũtur ad priuatos. vt voluit bal.in.l.i.
C.de peti.heredi: vbi ponit theoricam qualiter
cognoſcatur ius cõmune/ et qualiter priuilegiũ
corpore iuris clauſũ quod facit ad id quod fuit
dictũ in quinta differẽtia. Decimaquinta diffe Si aliqui
rẽtia eſt qꝛ quandocũqꝫ aliqui ſunt pariter pri- ſunt pari-
uilegiati priuilegio corpore iuris clauſo reſcin ter priuile
dunt priuilegia corpore iuris clauſa ꝛ vtunt iu- giati.
re cõi.ꝛ ſic ꝙ ꝑualet ius cõe de quo late ꝑ cy. et
poſt eũ ꝑ bal.i auḋ.quas actões. C.ḋ ſacroſan.
eccle.et per panor.in.c.fi.de ordi.cogni.Coad-
iuuatur hec differẽtia ꝑ ea q̃ dicta ſunt ſupra in
vndecima differẽtia.Deciaſexta dr̃ia qꝛ licet de

iure cõi non ſit fienda mentio in reſcriptis/eo ꝙ princeps dicitur habere oia iura in ſcrinio ſui pectoris. vt in.c.i.de cõſtitu.li.vi.ſecus de priuilegio corpore iuris clauſo.ita tenuit panor.i ca.i. de reſcrip.faciunt notata.in ca.cũ ordinẽ.eo ti.

Decimaſeptima differentia eſt ꝙ licz ius cõe faciat ius quo ad omnes ſecus tamen eſt in priuilegio corpore iuris clauſo. qꝛ ñ facit ius nec habet locum niſi inter noiatos ⁊ expreſſatos et nõ inter alios iſte ſunt due glo.vulgate in.c.cõſtitutionẽ.de regula.li.vi. et in clemẽ. dudum. de ſepul.eſt glo.illis ſocia in regu.que a iure de re.iuris li.vi. Decimaoctaua differẽtia eſt/ qꝛ ꝟba iuris cõmunis ſemꝑ referũtur ad ius cum in illo detur talis ſciẽtia in ipſo iuris cõditore. vt in dicto.c.i.de conſti.li.vi.ſecus i priuilegio corpore iuris clauſo.qꝛ lz tale priuilegiũ cõſiſtat in iure.eſt tamen facti. Vñ eſt ꝙ verba talis priuilegij.ſunt ad factũ et nõ ad ius referenda. iſta eſt glo.ſingu.iũcto.tex.in verbo ⁊ꝑ ea in.c.ij.de decimis.li.vi.quã ibi ſequitur pe. de ancha. Hinc dicitur ꝙ ſi papa dat monacho licentiã teſtandi ꝙ intelligitur talis licentia ſiue priuilegiũ de bonis que de facto poſſidet cum bona de iure non poſſit habere.vt in auſ.igreſſi. C.de ſacro.ſan. eccle.et in.c.cũ monaſteriũ de ſtatu.regu.ita tenuit.ſalic.in.l.vnica in penul.colum. C. ſi ſeruꝰ exẽ.ſe manda emen. Hinc eſt etiam ꝙ licet monachus ſit factus epiſcopus et ꝑ priuilegiũ corpore iuris clauſum ſit a iugo monachali abſolutus cum ſit factus de filio pater. vt in.c. ſtatutũ

Si papa dat monacho ꝑtãtẽ teſtandi.

xviij.q.i.q2 intelligit abſolut9 a iugo regule mo
nachali ab his que ſunt facti et conſiſtunt in fa
cto.videlicet/a ieiunijs/vigilijs ⁊ a modo cātā
di ⁊ dicendi officium.Jtē vt poſſit cōmatres fa
cere/vt dicit glo.i dicto.c.ſtatutum.Jtē pōt co=
medere carnes quas al's nō poterat comedere.
vt tenuit glo.i.c.carnē de cōſe.di.v.ſecus ꝙ ab
ſoluatur ab his que ſūt iuris cōmunis/vz a ſub
ſtantia ꝓfeſſionis ⁊ voti q̄ conſiſtit in tribus.ſcz
obedientie toti ordini ⁊ religioni vniuerſali debi
te ſimpliciter caſtitate et paupertate q2 iſta ſūt de
iure cōi etiā diuino. vt in.c.cū ad monaſteriū in
fi.ꝓxime allc.Vñ eſt ꝙ nō pōt abicere habitum
ad hoc vt cognoſcat adhuc remanere ꝓfeſſum
⁊ religioſum ſed retēto habitu deſupferat habi
tū qui magis cōueniat ei.vt i.c.de9 q̄.de vita et
honeſ.cleri.ita tenuit glo.i.c.in noua.xvi.q.vij.
hic eſt etiā q2 nō pōt habere ꝓꝛiū vt voluit glo.
xij.q.i.c.q2 bñ tñ eſt cōcedendum ꝙ abſoluatur
ab obediētia ſingulariū ꝓlatoꝛū eiuſdē ordinis
et religionis ſcdm quid cū talis obediētia veniat
neceſſario conſecutiue ad pꝛiuilegiū dignitatis
epalis.⁊ hoc vult glo.i dicto.c.ſtatutum ibi dū
dicitur/abſoluitur ab obediētia quā fecit abba=
ti.¶ Decimanona differentia eſt/q2 pꝛiuilegiuz
coꝛpoꝛe iuris clauſum non tollit ius cōmune cū
cōcedatur accumulatiue ⁊ nō pꝛiuatiue ad ius
cōe vt in autē.abbita.C.ne fili.ꝓ pa.⁊ in.l. ge=
neraliter.§.his autem.C.de ſecū.nup.⁊ in.l.ꝙ
fauore.C.de legi.cum ea que cōcedunt ad aug
mentum id eſt acumulatiue non operent pꝛiua=

Mona= cho fact9 epa a qui bp ſoluat

Pꝛiuile= giū iuris coꝛpoꝛe clauſum ius nō tol lit.

tionem. vt in. l. legata inutiliter. ff. de adi. lega. ꝛ i clemen. exiui de paradiſo. §. deinde cū duobꝫ. de verbo. ſig. ne idem opereť cōtrarios effectus. vt in. c. itellecto de iure iuran. ſecus ius cōe. qꝛ bñ tollit priuilegium corpore iuris clauſum vt voluit glo. ſup verbo corporali in ca. vt circa de elec. li. vi. ꝛ ibi glo. fi. in. c. fi. de ſen. excom. eodē li. ſuperius allegatis. ¶ Undecima differentia eſt quia ſuccedens de cōmuni ꝛ obtinens primū locum tempore mortis teſtātis. dicitur ſuccedere ſecundum teſtantis vel diſponentis expreſſam voluntatem cum ſit primus et imediatus ſucceſſor vt in. l. qui liberis. §. fi. et ibi glo. ff. de deuulga. et pupil. ſubſti. ꝛ in. l. i. §. non ſolū. ff. de lega. ſeu fidei cō. ſeruan. cauſa. caue ſecus ſuccedēs ex priuilegio corpore iuris clauſo puta iure repreſentationis. vt in auten. de heredi. ab iteſta. veni. §. huiuſmodi vero priuilegium col. ix. quia non ſuccedit ſecundum voluntatem defuncti vt tenuit glo. in. l. prima. §. vel maxime. ff. de colla. bono. ꝛ tenuit bal. in. l. non iuſtam in fi. C. ad trebelli. vel ſi ſuccedit ſecundum voluntatem tacitam. ſcilicet ſubſidiariam ꝛ non primariam iuris permiſſione ſed non iuris diſpoſitione ſic debet intelligi bar. in dicto. §. vel maxime ꝛ io. de ymol. in. l. ſi titio. §. iulius. ff. de lega. ij. Et eſt finalis differentia qꝛ iura cōmunia extenduntur de ſimilibus ad ſimilia. vt in. c. tranſlatio. de conſtitu. ꝛ in. l. nō poſſunt. ff. de legi. ſecus priuilegia corpore iuris clauſa vt in. l. quod eſt conſtitutum. C. ne de ſtatu defunc.

¶ Quando dicatur reſeruatio per papam ex magna rationabili et euidenti cauſa facta. et in litteris apoſtolicis nominatim expreſſa. Et quis erit modus remittendi harum qualitatum liquidationem ⁊ declaratione ad ſedẽ aplicam/ vel qñ ſit locus appellationi ad eandem ſedem.

PReterea a predicta regula excipiuntur reſeruatiões quas per ſedem aplicam in terris. Romane eccleſie ratiõe directi ſeu vtilis dominij mediate vel imediate ſubiectis fieri contigerit/vt in decretis ſacroſancte ſinodi baſilieñ in.c.i.§.q̇bꝫ hec de elec. ⁊ in.c.vnico de reſerua. Sed q̄ȝ dementia eſſet in tanta tꝑis egeſtate intendere circa ſupflua/cũ ꝓpter xpianiſſimorum francoꝝ regũ preclara merita tum et etiam ꝓpt regnicolarum puritatẽ ⁊ deuotionis ſinceritatẽ Rex regnũ ⁊ eiuſdem regni regnicole nõ ſint immediate neq̄ȝ mediate ſubiecti eccleſie romane/ vt in extrauagan. Clementi q̇nti q̄ incipit. meruit cariſſimi. vnde rationi conſonum fuit his omiſſis reſeruationibus ad alias q̄ permittente ſacroſancta ſinodo baſilieñ. per romanũ pontificem fieri poſſunt tranſitum facere/ vȝ ex magna rationabili ⁊ euidenti cã litteris apoſtolicis nominatim exprimenda. vt in decretis baſilieñ. cõcilij in.c.i.§. decreuit de elec. Et dr̄ magna cã quo ad noſtrũ ꝓpoſitũ illa ꝓpter quã p̄cepta canonica relaxant̄ ⁊ trãſgrediunt̄/vȝ bonũ pacis: vt in c.ij. de ipub. deſpõ. ⁊ i.c. qḋ ſicut de elec. ⁊ i.c. niſi eẽut de p̄bẽ. ⁊ i.c. cũ iter ℞. ⁊ ibi p glo. de elec

Rex francoꝝ ⁊ regnicole oĩno ſunt ſubiecti ecclie romane

Que ſit magna cã vt fiãt reſeruationes

¶ Item ſublimitas/id eſt alta nobilitas pſona rum. Item ⁊ litteratura ſeu doctrina pſonarum vt in.c.de multa.in fi.de pben. q̄ ꝓpter nobilita tem relaxent ⁊ tranſgrediantur pcepta canoni ca eſt etiam caſus in.c.qui contra eccleſie pacē xxiiij.q.i.⁊ in.c.fi. de penis. q̄ ꝓpter litteraturā ſeu doctrinam relaxent ⁊ tranſgrediant pcepta canonica/eſt etiam caſus in. c.cū ex eo. de elec. li.vi.⁊ in cle.ne in agro.§.prioratꝰ de ſtatu mo. et in.c.fi.de magiſ.⁊ in.c.licet vobis de depben. facit aūt habita.C.ne fili.pro pa. ¶ Itē ꝓpter reges ⁊ reginas eorūq̄ liberos tranſgrediūtur et relaxant precepta canonica vt in.c.ne aliqui. de priuile.li.vi.⁊ i.c.fi.in principio de offi. dele. eo.li.⁊ in cle.vnica.de baptiſ.⁊ p ꝯñs dicit ma gna cā ⁊ hec in ꝓxima ⁊ finali parte explicite de clarabitur vbi ꝓprie cadit hec materia. Dicitur

Rationa bilis cā. aūt rationabilis que ꝓ libito voluntatis non eſt vt eſt caſus apertus in clemen.vnica circa prici piam de exceſ.prela.et talis rationabilis cauſa ſubiacet probationi per iudicem recipiende vt i .c.venerabilibus.§.ſed ſi ex cā cum.§.ſequē. de ſen.excō.li.vi.⁊ in.c.vnico circa principiū de ſta tu regula li.vi.⁊ in clemen.vni.et ibi glo.fi.de in integrum reſti.cuius probatio debet fieri per te ſtes aut legitima documenta nec creditur pape ſupernarratis q̄uis ſup his eius intentio fūde tur.vt in decretis baſilienſis ꝯcilij in.c.vnico.de ſubla.cle.litteris que eſt in ti.de ꝓba. Dicit eni

Euidens euidēs q̄ i iure eſt expſſa.vti.l.nō poſſunt.ff. de legi.⁊ in.c.paſtoralis in pricipio de appella. ⁊ i

c.niſi cũ pridẽ .§. verũ ſi ꝓpter alias de renunci.
faciũt nota. per glo.ſuper verbo min⁹ legitima
in.c.romana.§.q̄ſi obiciat̃ de appel.li.vi.⁊ nota
per glo.in.c.monaſteria de vita ⁊ hone.cleri.vñ
eſt ꝙ negans cãm in iure expreſſam ⁊ ꝓbatam
nõ eſſe euidentem non eſt audiendus cum onus
ꝓbandi ei ĩcũbat vt in.l.ab ea parte.ff.de ꝓba.
⁊ in hoc eſt differẽtia inter priuilegiũ corpore iu
ris clauſum id eſt reſeruationem corpore iuris
clauſam/⁊ cãm in iure exp̄ſſam q₂ ſufficit allega
re ⁊ ꝓponere priuilegiũ corpore iuris clauſum/
id eſt reſeruationem corpore iuris clauſam vt in
l.ſi quis ex aliena.ff.de iudi.vt fuit in precedẽti
⁊.iij.parte dictũ in prima differẽtia inter ius cõ
mune ⁊ priuilegiũ corpore iuris clauſum faciũt
nota:in clemen.appellanti ⁊ ibi glo.de appella.
vbi habet̃ ꝙ licet notorietas releuet ab onere ꝓ
bandi non tamen ab onere allegandi ⁊ ꝓponen
di ſecus eſt in cauſa in iure exp̄ſſa/q₂ illa nõ ſolũ
eſt allegãda/verũetiã ꝓbanda vt i.c.ſuſpitiõis
de offi.dele.⁊ in.c.ſi contra vnũ codẽ ti.li.vi. ⁊ i
c.legitima de appella.eo.li.⁊ in iurib⁹ ꝓxime al
le. Et ratio dñe eſt/q₂ ꝑuilegiũ corp̄e iuris clau
ſum et per ꝯñs reſeruatio corpore iuris clauſa
cũ ſit ſcriptura inducit notorium vt in .l.fi.C.de
edic.di.adri.tollen.ſecus nõ ſcriptura v₃ cã i iu
re exp̄ſſa cũ illa ſit facti cum indigeat ꝓbatione
vt in.l.an totũ.C.de edifi.priua.⁊ i.l.aretuſa.ff.
de ſta.hom:.faciunt nota.ꝑ bal.⁊ alios in.l.vni
ca.C.vt que deſunt aduo.par.iudex ſupple. ⁊ i.
l.ij.C.q̄ ſit lõ.ꝯſue.⁊ i.l.fi.§.cũ igi.C.de iure de

Partialitas in va=sconia et comitatu fuxi

libe. Vñ eſt ꝙ ſi in ptib꞉ vaſconie/et comitatu fu
xi ⁊ i alijs eis vicinis vbi eſt partialitas iter cle
ricos ⁊ etiã inter religioſos/ qꝛ quidam ſunt les
bꝛetenſes alij vero narbonenſes ꝙ ꝓpter furtuꝫ
ſcandalum vitandum ⁊ bonum pacis conſequẽ
dum vel conſeruandũ poſſet romanus pontifex
electiuam dignitatem etiã pontificalẽ reſeruare

Si i eccleſia ſũt plures de paritate cõtẽdẽtes

et talis reſeruatio dicitur ex magna rationibili
et euidenti cauſa fctã. Et idẽ eſt dicendũ i alijs
huiuſmodi regni partibus vbi ſũt ſimiles partia
litates. Et idem dici põt qñ in cathedꝛali vel cõ
uẽtuali eccl'ia ſint duo vel plures de paritate cõ
tendentes q̃ in vita defuncti paſtoꝛis in actibus
capitularib꞉ ſemꝑ ⁊ ꝯtinue fuerunt diſcoꝛdes et
cõtendẽtes cũ ſuis adherentibus qꝛ cũ ꝑ pteri=
ta iudicemus circa futura. vt in. c. mandata. ⁊ i
c. ſcribã. de pꝛeſump. ⁊ in. c. ſi apud. xxiij. q. v. ꝙ
ꝓpter futurũ ſcandalũ vitandũ ⁊ bonum pacis ⁊
concoꝛdie conſequendũ vel conſeruandũ poſſet
romanus pontifex electiuã dignitatẽ etiã pozti
ficalẽ reſeruare ⁊ talis reſeruatio dr̃ ex magna
rõnabili ⁊ euidenti cã facta. Et idẽ eſt etiã dicẽ

Si electꝰ ẽ ſuſpectꝰ regno

dum in caſu in quo ſperaret ꝙ electio canonice
celebꝛaret ſed timeret vergi in pturbationẽ ec=
cleſie aut patrie vl' boni publici puta/qꝛ timetur
de coniuratione vel conſpiratione in patriam vt
quia burgundus vel flamigus/vel qꝛ parentes
eiuſd ẽ q̃ veriſſimiliter ſperatur eligi patrie fue=
rũt infeſti/quia bꝛitones nã etiã iſto caſu poteſt
romanus pontifex electiuam dignitatẽ etiã põ=
tificalẽ reſeruare ⁊ dicet ex magna ratiõabili ⁊

euidenti cauſa facta. Nec huic vltimo exemplo
obſtat decretū ſancte ſinodi baſilieñ. in. c. licʒ. §.
verūtamē de elec. qꝛ ibi loqnť i electione iā cele
bꝛata q̄ ſperať vergi i perturbationē eccľie aut
patrie vel boni publici in quo caſu/cōſtito de ta
li ꝑturbatione debet electio etiā canonica caſſa
ri ⁊ ad capľm vel cōuētū ꝑ ſedem aplicam futu=
ra electio celebꝛanda remitti ſeruata foꝛma de
qua ibi. Nos vero loquimur in electione celebꝛā
da ⁊ eſt rō iſtius caſus vt citi⁹ vacāti eccľie ꝓui
deať vt in. c. ne ꝓ defectu de elec. Itē ⁊ vt circui
tus euitenť vt in clemē. auditoꝛ de reſcrip. ⁊ i. l.
ne in arbitriis in fi. C. de arbi. Et maxie ſine ali=
quo ſcrupulo. p̄dicta ꝓcederēt qñ in ſingulis p̄
dictis caſibꝫ timereť ꝙ ipi de paritate ꝯtēdētes
vel eis adherētes aut partialitates fouētes vel
ppľs aut eccľia vel patria deuenirēt ad arma ꝑ
l. ꝯgruit. ff. de offi. p̄ſi. ⁊ ꝑ. l. equiſſimū. ff. de vſu
fruc. ⁊ ꝑ nota. ꝑ inno. i. c. in pñtia de ꝓbati. ⁊ ꝑ
bal. ⁊ alios i. l. oꝛdinarij. C. de rei vendi. ꝓut a=
lias ꝓpꝛijs oculis vidi in quadā hui⁹ regni ciui
tate i qua totus popu lus ſtetit lōgo tp̄e i armis
et plura fuerūt homicidia ꝑpetrata ⁊ cathedꝛa=
lē eccľiam ſaltē eius partem incendio piclitaſſe
quoꝝ de p̄tēdētibus habere ius in pōtificali di
gnitate vn⁹ erat ne dū ciuitati ⁊ eccľie verūetiā
totipatrie īfeſtus cui⁹ ne mē. i pñti ñ decet exp̄ſ
ſari. Itē ⁊ hic ē ān⁹ ſcōs ꝙ cū duo ꝯtēderēt de
paritate ēt ī actibꝫ cpľaribꝫ ⁊ vini faucbat vn⁹ p̄
ſes ꝓuicie ⁊ alteri ali⁹ p̄ſes ꝓuicie ſtati electiōe
celebꝛata et conſummata pꝛeſes pꝛouincie qui

electio a minori parte fauebat et adherebat cū fuſtib⁹ ꝛ lignis euaginato gladio cū ſuis adherentibus aecleſiā ingreſſus eſt eodē electo a minore parte tacēte ꝛ nō cōtradicēte aduerſus electum a maiori ꝛ ſaniori pte ꝛ eius ſequaces dū te deum laudam⁹ decantarēt. ꝓpter qḋ nō ſoluꝫ eccleſia ſed etiā totus populus ſcādaliſatus fuit. Et iſta aperte ꝓbanf i dicto §. decreuit ibi dū dr̄ rōni fore ꝯſentaneū ꝛ rei publice accōmodū ꝛc. eſt vnū circa hos tres caſus ꝛ coꝝ ſingulos precipue notādū ꝙ ad hoc vt i eis ſit loc⁹ reſeruationi ꝛ ꝓuiſioni ꝛ nō electioni ſufficit a principio. ſ. tpē date reſeruatiōis ꝙ ſit iuſt⁹ timor ſcādali futuri ꝗuis ſcādalum vel malū ñ ſequaf vt ꝓbaf i. l. habitatores ꝛ ibi glo. ff loca. ꝛ i. l. ſi qs fumo. §. qḋ dr̄. ff. ad. l. acquil. ꝛ eſt rō q2 intētio et finis romani pōtificis faciendo reſeruationem i pdictis cāib⁹ fuit iuſta ꝛ rōnabilis/vꝫ ꝓpter ſcādalum euitandū ꝛ bonū cōcordie ꝛ pacis cōſeruandū vel ꝯſequēdū ꝛ lꝫ poſtmodum ſcandaluꝫ vel malū aliqḋ fieri non cōtingat nichilominus remanet intētio ꝛ finis romani pōtificis iuſta ꝛ rōnabilis vꝫ/q2 geſſit vtiliter negociū eccl'ie ꝓpt qḋ ſuū non debet pdere effectū. vt in. l. ſed an vltro. §. i. ff. de nego. geſt. ꝛ in. l. ſi ſeruū. C. eodē ti. Cum ꝓpter ſcandalū vitandū inconſueta tolerētur vt in. c. peruenit. xcv. di. ꝛ iuris pcepta relaxenf vt in dicto. c. ij. de impube. deſpon. tum etiā q2 ꝓpter ſcandalū vitandū quis debet deſiſtere a iure ſuo. vt in. c. ij. de preſcrip. ꝛ in. c. ad aures. de tempo. ordi. ꝛ in. c. niſi cū pridem. §. pro gra-

Sufficit timor futuri ſcandali.

Ad vitādū ſcādalū multa fiunt

ui quoqꝫ de regnū. de quo eſt ille caſus menti te=
nēdus in cle.vnicu.de imu.cle. q̄ loquit̄ in imu.
clericoꝝ ⁊ eccleſiarū. qđ ꝓcedit etiā in foro con
ſcientie p doctrinā beati Thome.prima ſcđe.q.
xcvi.articulo.iiij.qui vult q̄ lȝ lex iniuſta nō obli=
get in foro conſcientie cum non dicatur lex que
iuſta non eſt ſcđm Auguſtinū in libro de libero
arbitrio et in.c.erit autem lex.iiij. di tamen obli
gat qñ timetur ſcandalum naſci ꝓpter quod eui
tandū debet quis iuri ſuo cedere iuxta illud ma
thei.v.qui angariauerit te mille paſſus.vade cū
eo alia duo ⁊ q̄ abſtulit tibi tunicā da ei ⁊ palliū.
Unde dicit glo.nicholai in dicto loco q̄ eccleſia
nō recipit decimas in terris in quibus non con
ſueuerunt dari ꝓpter ſcandalū euitandum.vnde
preelegit leſionē talis damni ad euitandū peri=
culū maioris mali. Et ſi eccleſia hoc facit mul=
to fortius hoc facere debent ſingulares perſone
vel ſingularis eccleſia dando locū et cōſentien=
do tali reſeruationi: ꝓpter que omnia et ſingula
huius regni parlamenta eſſe debent prōpta om
nē fauorē tali reſeruationi in p̄dictis caſibus ex
hibere ⁊ p̄ſtare. cum ad id in foro conſcientie et
ſub pena peccati mortalis ſint aſtricta faciūt no
tata in ca.vt aiarū de conſti.li.vi. ⁊ in.c.qꝛ pleri
qꝫ de imuni.eccle. Et multo fortius ꝓcederet ta
lis reſeruatio in p̄miſſis caſib9 ſi fieret ad inſtā=
tiſſimas regis preces cuius etiā eſt voluntarios
labores ꝓ ſubditoꝝ q̄ete amplecti et noctes trā
ſire inſōnes vt ſcandala remoueātur a ſubditis
vt habetur in ꝓhemio ſexti.⁊ in aut.vt diui iuſſ.

Reſeruatio ad preces regis

ſub ſcrip.i principio colla.viij.ꝛ i.c.i.de off.lega.
li.vi.ꝛ in aut.vt iudi.ſine quoquã ſufra.in prici
pio colla.ij.Decorantur predicta ꝛ fortificãtur
per illud Jeronimi ad ruſticũ Narboneñ. epm
dicẽtis. Ibi ſunt opatione euangelizantes pacẽ
ãnũciãtes bona diſſenſiones ꝛ rixas ꝛ ſcandala
reſecãtes.vt habetur in.c.diaconi.xciij.di. Itẽ
et p illud Nicolai pape Salomoni regi britonũ
nec in eccleſias dei per diſcordiam regum diui-
ſionis aliqua pati dãna nec eſſe eſt cum q̃tũ ex
ſe eſt pacẽ quã predicant ſeruare ſtudeãt inuicẽ
et in oẽs vt habetur in.c.hec quippe in fi. iij.q.
vi. hoc eſt qḋ nos monet dñs noſter Jeſus xp̃s
dum vltimo eius teſtamẽto nobis pacem dedit
atq; reliquit dicens. Pacem meã relinquo vo-
bis/pacẽ meã do vobis vt habetur Johis.xiiij.
ca.cuiꝰ ꝟba habenẽ i.c.niſi bella.xxiij.q.i.Hoc
quoq; paulus apoſtolus ad roma. xij. cunctos
admonet dicẽdo.ſi fieri põt qḋ ex vobis eſt cum
oibus hoibus pacẽ habentes/que verba decla
rãtur in.c.iter hec.xi.q.iij.hinc dicitur ꝙ de tali
cõcordia et pace gaudet altiſſimus et gloria in
medriis ſuis. vt habetur in.c.archiepš. ix.q.iij.
O q̃ dulcis eſt pax ꝓ tẽporali ſalute mortaliũ
hoim.vnde pacẽ habere dꝫ eſſe cõtinue volũta-
tis bellũ nũq̃ niſi neceſſitatis non pax queritur
vt bellũ exerceatur : ſed bellũ geritur vt pax ac-
quiratur.vt in.c.noli.xxiij.q.i.hinc eſt etiã ꝙ ne
mo deum placatum habere poteſt qui cum fra-
tre nõ pacem ſed zeli diſcordiam hꝫ. vt habetur
in ca.neq; ad Chayn.cx.di.hoc enim pollicetur

Juſtinianus impatoꝛ in.l.i.in pꝛīcipio. C. deve‑
teri iure.enu. dum dicit et pacem decoꝛamus et
ſtatū reipublice ſuſtentamus. facit etiā qꝫ mala
multotiens ſunt tolerāda ꝑ pace cōſequenda et
cōſecuta ꝯſeruāda.vt in.c.i.ꝛ in.c.ecce. inquiſit
xxiij.q.iiij.et in.c.nolite.xi.q.iij.finaliter ꝑ foꝛti
ficatiōe coꝝ que dicta ſunt de ſcandalo euitādo
facit glo.in.c.cōſiderauimus.et ibi etiam tex. de
elec.quā ibi cōmendant doc.ſignanter panoꝛ.q̄
vult ꝙ ꝓter ſcandalum euitandum poteſt licite
fieri ꝓhibitio.vt quis nō eligatur in certa eccle
ſia licet ipſe in nullo deliquerit/ que eſt menti te‑
nēda et memoꝛie cōmendāda. Et qd̄ dr̄ in dicto
c.de multa.ꝙ ꝓter ſublimes et litteratas perſo
nas tranſgrediuntur et relaxantur pꝛecepta ca‑
nonica.nō eſt ita groſſomō intelligēdū/vꝫ ꝙ in‑
telligatur de infimis nobilibus/ puta rectoꝛibꝰ
et ſcabinis pictauiēſibus quoꝝ pꝛetenſa nobili
tas et etiam aſſerta veſtis elaboꝛea velut anſer
in foꝛo venalis eſt ꝓrimioꝛes ꝛ vicinioꝛes cro‑
telanos terminos nō tranſcēdentes: ſed de ma‑
gnis nobilibus ꝓut interpꝛetatur et declaratur
per extraua. Execrabilis Johannis.xxij.vide‑
licet de filijs regū et pꝛincipum pꝛout etiam de‑
claratur per regulas cancellarie in titulo de diſ
penſa. quaſi per totū. De hijs enim nobilibus
loquitur glo.in.l.ſocietates cōtrahūtur.que eſt
v.in oꝛdine.ff.ꝑ ſocio. vñ eſt ꝙ ſi eccleſia habe‑
at poſſeſſiones vel reditus circa inimicos / pu‑
ta anglos vel flamingos / et ſimiles vel in me‑
dio nationis peruerſe/puta valdēſium ꝛ ſimiliū

Quibus nobilibus ſit fauēdū in pꝛelatura.

Si eccleſia hꝫ poſ ſeſſiōes i ter inimicos

et ſic indiget potētia q̄ iſto caſu tum ꝓpter magnam alicuius nobilitatem. tum et etiam ꝓpter eiuſdē nobilis potētiā poterit romanꝰ pōtifex dignitatem electiuam etiā pontificalem reſeruare. et talis reſeruatio dicitur ex magna rationabili ꝛ euidēti cauſa facta. ita ꝓbatur in. c. officij de elec. ꝛ in capitulo ꝯſtitutis. in. iij. de appella. et eſt ratio de qua ī dicto. c. officij. in fine. videlꝫ vigēs neceſſitas et euidens vtilitas eccleſie ne opprimatur in crucibus malignoꝝ. faciūt nota per doc. ſignanter p̄ panor. poſt hoſt. in dicto. c. conſtitutus. Et idem eſt dicēdū in litterata perſona videlicet q̄ dictum. c. de multa non intelligatur de doctoribus magiſtris et licentiatis aſinis togatis et ferratis ꝑut dicit Jo. mo. quē refert geminia. in. c. cū ex eo. de elec. li. vi. et ange. quē etiā refert Jo. de platē. in. l. grāmaticos. C. de profeſ. et medi. li. x. vbi dicit. expedit enim doctores vtiles habere non formoſos et rudes. vt ꝓbaꝛ in. c. ſedulo xxxviij. di. ſed de viris litteratis et doctrinatis quibus eccleſia valde indiget vt in dicto. c. cum ex eo. Et per quos non ſolum eccleſia verūetiam vniuerſus orbis illuminatur vt in auṫ. habita. C. ne fili. p̄ pa. Unde eſt q̄ ſi in aliqua cathedrali vel cōuentuali/aut collegiata eccleſia nō ſunt neq̄ reperiantur viri litterati et doctrinati/ q̄ iſto caſu ꝓpter doctrinā et fructū quos talis eccleſia colligere et cōſequi poteſt/ ꝛ ꝓpter quam eccleſia illuminatur / poteſt romanus pontifex ꝓ aliqua litterata et doctrinata pſona facer̄ reſeruationē. ꝛ talis reſeruatio dicer̄

Quibus litteratis defertur.

ex magna rationabili ⁊ euidenti cauſa facta. et hoc per dictum.c.cũ ex eo.⁊ dictã auẽ.habita et per glo.in dicta.l.ſocietates cõtrahũtur.q̃ dicit argumẽtũ ꝓ bene litteratis ꝙ ita vt nobiles re‑cipiãtur ⁊c. Item ꝓbatur per decreta ſancte ſi‑nodi baſilieñ.in.ca.i.de elec.in principio. ibi dũ dr ipſam eccleſiã doctrine et meritorum viribus ſubſtentent.⁊ in.§.deinde.ibi dum dicitur littera rum ſcientia preditum.facit.c. niſi cum pridem. .§.ꝓ defectu quoq̧.de renũci.vbi eſt caſus ꝙ ꝓ ſpiritulium ⁊ temporalium adminiſtratione po‑tiſſimũ eſt et neceſſariũ ipſa ſcientia que q̃uis in paſtore eminens ſit deſideranda/ competens ta men in eo eſt toleranda.itaq̧ nõ ſufficit gradus vel honor doctoratus vel licentiatura/ꝓut vidi plures q̃ fraudulẽter ante vacationem eccleſie verũetiam poſt durante proceſſu efficiuntur do‑ctores.imo potius dolores qui nũq̧ decreti po‑ſtes viderũt. et qđ peius eſt priſcianas regulas ignorant. ſed requiritur doctrina per quam va‑leant animas rudes inſtruere ⁊ docere.vt in ca. opportet.viij.q.i.i epo.eſt caſus i.c.q̃ eps.xxiij. di.et in ca.oẽs pſallẽtes.xxxviij.di.vbi explicite reci tatur ſcientia in eo neceſſaria faciunt nota. per doc.in ca.cum in cũctis. de elec.vnde viliſſi mus cõputandus eſt niſi precellat ſcientia ⁊ ſan ctitate qui eſt honore p̃ſtantior.vt in.c.viliſſim⁹ .i.q.i. Et ita interp̃tatur per regulam cancella‑rie qua cauetur ꝙ doctores in iure canonico vel ciuili atq̧ in theologia vel medicina et qui p an nos legerint in artib⁹ magiſtri nec ⁊ nõ i altero

iurium.vel theologia cũ rigore examinis licentiati ac baccalarij in ipſa theologia non examinetur. ⁊ ſic requiritur ꝗ legerint ⁊ ꝗ ſint doctrina imbuti.qđ vtinam in partibus francie ſeruaretur.qui oẽs premiſſi et ſinguli caſus continent in ſe verũ dũ modo talis reſeruatio fiat de perſona nota et que originem traxerit in regno vel delphinatu.vt in.c.bone.lo. ij.§.qr vero de poſtula.prela.tũc enim hijs concurrẽtibus in p̃miſſis ſingulis caſib⁹ dicitur reſeruatio ex magna rationabili et euidẽti cauſa facta. Quod eſt notandum fortificantur et illuſtrantur premiſſi ſinguli caſus per caſum ſolitarium in clemẽ. exiui de paradiſo in.§.verum ſi miniſtro.de verborum ſignifi.vbi eſt caſus quod ꝓpter cauſam certam rationabilẽ et manifeſtam electiua dignitas ſecũdum formam concilij generalis.c.quia ꝓpter de electio.efficitur ꝓuiſiua ſeu collatiua.ſicut ei in premiſſis ſingulis caſibus diſpẽſatio eſt debita et nõ gratuita vt in capitulo. vt cõſtitueretur .l.diſ.et in capi. req̃rit.§.niſi rigor et in capitulo diſpẽſationes.i.q.vij.ita et reſeruatio cum talis magna rõnabilis ⁊ euidẽs cã ab oibus regulis iuris cõis atq; intẽtione condentis iura ſemper intelligatur excepta.vt dictũ eſt. Et ſicut vbi rõ vel cauſa patet diſpenſandi peccat papa ſi nõ diſpẽſet vt in.c.dño ſcõ.l.di.⁊ ibi per glo.ita ⁊ vbi ſubeſt magna rationabilis ⁊ euidẽs cauſa faciẽdi reſeruationẽ cum ſuperior id eſt papa diſpenſans contra canones ex cauſa dicatur obſeruare rationem et canones vt eſt caſus apertus in

ca.cum nobis de elec. ſic in propoſito papa faciendo reſeruationem de electiua dignitate etiã pontificali ex magna rationabili et euidẽti cauſa. ꝛc. dicitur rationem et decreta concilij baſilieñ.et iura cõmunia ſeruare et cuſtodire et illis in aliquo non contrauenire qui omnes premiſſi caſus procedunt de iure dummodo ſeruetur forma per ſanctam ſinodum baſilieñ.in dicto §.decreuit tradita vȝ ꝙ talis magna rationabilis et euidẽs cauſa in litteris apoſtolicis nominatim exprimatur.Et eſt ratio quia quotienſcũqȝ quis vult expedire actum qui regulariter non poteſt expediri niſi in certis caſibus debet et tenetur exprimere / ꝙ ipſe eſt in aliquo illorum caſuum vt fuit theorica Inno.quem ſequitur panor. ibi in.c.ad noſtram in fi.de appella.dicentis. quod vbi impetrãtur littere ſuper appellatione a correctione debet exprimi cauſa iuſtificãs appellationem/vȝ qꝛ in corrigẽdo exceditur modus . vt in.c.licet in corrigẽdis de offi.ordi.ꝛ in.c.de priore.ꝛ in capitulo repꝛhenſibilis de appella. ſicut obſeruatur quando appellatur ab executore.vt in capitulo nouit eodem titulo . faciunt notata. per eundem panormitanum in capitulo quod ad conſolationem de re.iudi. Ad idem facit theorica Innocen. in capitulo preterea in fine de dilati.vbi vult quod quando citatio fit regulariter in forma que nõ eſt iuſta ſed poteſt eſſe iuſta in certis caſibus opportet ꝙ exprimatur aliquis de illis caſibus.Unde dicit Ludo.ponta. cõcilio.ccccl xxxiij.in penulti. columpna.ſecun=

Si ſit actus non permiſſ⁹ niſi certis caſib⁹ dȝ exprimi caſus.

dum meā quotam/quod vbi licitum eſt ex aliqua cauſa recedere a iure regulari non ſufficit cauſam ſubeſſe niſi illa per cū cui de iure hoc cōpetit exprimatur. Accedat ad hoc. l. ij. in fi. cū glo. fi. ff. ſi quis i ius voca. nō ierit ꝛ ibi bar. iūcta. l. .i. ꝛ. ij. ff. de ferijs. vbi habef ꝙ ad hoc vt valeat citatio die feriata requiritur ꝙ expreſſe dicatur in tali cauſa/puta alimentoꝝ. vel ſimili/cū regulariter ſit ꝓhibita tali die faciunt no. per doc. in l. i. ꝛ. ij. ff. de lib. ꝛ poſthu. ꝛ i. l. ſi noiati. ff. de ꝯdi. et demō. ꝛ iſte eſt caſus in quo ꝓbatū nō operatur idem ꝙ expreſſatū. qđ eſt contra glo. in. l. ij. C. de dona. ante nup. ꝛ glo. in. l. ſi donatione. C. de colla. et cōtra glo. in. l. i. §. nūciatio et ibi bar. ff. de noui. oper. nūci. ſed hoc eſt ꝓpter formam ab homine vel a iure traditā. vt i. c. cum dilecta de reſcrip. ꝛ in ca. venerabilis. de offi. dele. Et i his ſingulis ꝛ vltimis caſibus p̄ces regis mirū imodū forificarent et decorarent reſeruationem p romanū pontificē fiendam iuxta illud yſidori. Cognoſcant principes ſeculi deo ſe debere eſſe reddituros rōnē ꝓpter eccleſiā quā xp̄o tuendā ſuſcipiūt. nā ſiue augeatur pax et diſciplina eccleſie p fideles principes ſiue ſoluatur ille rōnē ab eis exigit qui eoꝝ poteſtati ſuā eccleſiā tradidit cuiꝰ verba habētur in. c. principes ſeculi in fi. xxiii. q. v. vnde ponderanda ſunt illa verba et diſciplina eccleſie augeatur. nā vt vbi patʒ/principes ꝛ reges tenētur doctrinā pacē et diſciplinam eccleſie dei augere. faciūt nota in capitulo nō fruſtra. ꝛ in capitulo regū. et in capitulo rex

debet eadem cā .q. In his ei oibus pmiſſis et ſingulis caſibus in hac pte expreſſis pōt romanus pōtifex declarare interpretari.c.ij. de pre ben.li.vi.habere locum in electiuis dignitatib etiā pontificalib quibus conſueuit puideri per formam cōcilij generalis.c.q pter de ele.cum talis interpretatio dicti.c.ij.ſit priuilegiū corpore iuris clauſum vt in.c.cū veniſſent de iudi. in c.inter alia:de ſen.excom. Nam lz romanus pōtifex non poſſit vniuerſaliter ſtatuere cōtra ius diuinum/vz ſup nō ſolutione decimarū cū ſint de iure diuino.vt leuiti.xxviij. numeri decimooctauo tamen particulariter/videlz ex cā ſtatuit et diſpēſat cū aliquib vt voluit glo.i.c.a nobis de decimis. ibi doc. Itē licet papa non poſſit ſtatuere q ſtetur dicto vnius teſtis in oi cauſa/ nec q duo teſtes non ſufficerent/ q eſſet contra illd iuris diui. In ore duorū c. vt Mathei. xviij. deuteronomij.xix. i.c.in oi negocio de teſti.tū certis caſib ſtatuit ex cauſa ſtari dicto vnius vt p ſpe.in ti.de teſti.§.reſtat de numero et aliquando auget numerum teſtiū vt in.c.preſul.ij.q.iiij. facit etiam q licet papa non poſſet generaliter ſtatuere q clerici in ſacris nō eſſent obligati ad horas canonicas cū eſſet cōtra ius diuinum iuxta illū ſepties in die laudem dixi tibi.c.vt pſalmo.cxviij.i.xxi.octonario et in.c.i.de cele.miſſa tamen cum vno poteſt diſpenſare ſi non ſuper toto ſaltem ex cauſa ſuper tanto. vt voluit Cardi.zaba.i cle.i.i vi.notabili de celc.miſſa. p panor.i.c.fi.eodē ti.Accedat etiā ad hoc q lz pa-

Papa nō ſtatuit cōtra ius diuinū vniuerſalit lz pōt diſpēſare

pa non poſſet ſtatuere q̄ die dñico vniuerſaliter vnuſquiſq; exerceat artem ſuam q2 eſſet contra ius diuinũ iuxta illud ſabbata ſctifices vt deuterono.v. ꝛ ī.c.i.de ferijs tñ diſpẽſat ex cā cũ aliquibus vt poſſint piſcari die dñico.vt in.c.licet eodem titu.¶Concordat ad hoc q2 licet vniuerſaliter papa nõ poſſit ſtatuere ꝯtra deciſionẽ apl'i. vt ipſe dicit ad gala.i.ēt ſi angelus de celo aliud euangelizauerit q̄ꝫ q̄ euangelizati ſumus anathema ſit vt in ca.ſi quis preeſt.xi.q.iij. tamẽ ex cā papa diſpenſat cũ aliquo cõtra dicta apoſtoli.vt tenuit inno.et omnes ſcribentes in.c.ſuper eo. de biga. et tenuit glo. et domini in.c.lector. xxxiiij.di.ꝛ tenuit io.de imo.ī.c.ꝓpoſuit de ꝯceſ. preben.et tenuit etiā goffre.in ſumma.de biga.ī fi.¶Coadiuuatur etiam quia licet papa non poſſet generaliter ſtatuere q̄ iuramentũ nõ ligaret ꝓpter reſiſtentiam iuris diuini vt Math.v.dicẽtis ſit ſermo veſter eſt eſt.non non.et cetera vt in c.et ſi criſtus de iureiuran.tamen ex cauſa papa diſpẽſat cũ aliquo.vt ꝑ glo.ꝛ do.in.c.q̄to de iureiuran.ꝛ in.c.non eſt de voto.Hinc etiam eſt q̄ licet papa non poſſit generaliter ſtatuere q̄ matrimonialiter coniuncti ſeparentur in totũ/ quia eſſet contra ius diuinum. vt Mathei.xix. quos deus coniunxit hõ non ſeparet et in.c.quos de9 cõiunxit.xxxiii.q.ij.ꝛ in.c.i.de cõiu. lepro.tamẽ ex cā papa diſſoluit matrimoniũ ex toto vt in.c. gaudemus de diuor.Item facit ex cauſa q̄ duret ad tẽp9 vt tenuit.Jo.an.in regu.actus legitimi de re.iuris li.vi.in mercu. facit etiā q2 licet

papa nõ poſſit generaliter ſtatuere ꝙ vſure eēnt ꝓmiſſe ꝓpter euãgeliũ Lucc.vi. Mutuũ date nichil inde ſperãtes tamē ex cauſa papa ſtatuit ꝙ aliquãdo fructus nõ cõputētur in ſoꝛtē vt in.c. ſalubꝛiter cũ ſimilibus de vſuris. Ex quibus oībus eſt cõcludendũ ꝙ ſicut papa põt ex cã diſponere ꝯtrarius diuinũ quo ad partē nõ quo ad totum ita põt ex cã diſponere cõtra decreta baſilieñ. cõcilij quo ad ꝑtē lꝫ nõ quo ad totũ/puta reſeruationē facere de electiuis dignitatibꝫ etiam põtificalibꝫ in partibus vacãtibus ⁊ nõ in romana curia. vel declarãdo in ꝑmiſſis caſibꝫ enumeratis dictũ.c.ij.de pꝛeben.li.vi.habere etiã locũ in electiuis dignitatibus etiam põtificalibꝫ quibus ꝓuidetur per foꝛmam generalis concilij.c. quia ꝓpter ⁊.c.ne pꝛo defectu de elec.vt dictum eſt. ¶ Et qꝛ ſuperius circa pꝛincipium ſcđe partis diximus/ꝙ declaratio ⁊ ꝓbatio q̄ venit fienda ⁊ liquidanda de qualitatibus ex magna rationabili et euidenti cã in litteris nominatim expꝛimenda per iudicē eccľaſticum et cõpetentem debet fieri in p̄nti loco declarem⁹ quis eſſet ille iudex eccľiaſticus ⁊ cõpetens. Eſt dicēdum ꝙ ī caſu ī quo reperiatur opponens/videlꝫ electus ille iudex eccľiaſticus ad quē pertinet ius infirmandi vel cõfirmãdi electionē eſt iudex cõpetēs ſup tali pꝛobatione liq̄datione ⁊ harũ p̄dictarũ declaratione iuxta foꝛmã decreti. baſilieñ concilij.i.c.i.§.facta aũt de elec.⁊ i.c.fi.eodē ti.li.vi.ſꝫ dato quod negenť dicte qualitates ⁊ ſic nõ eē reſeruationē ex magna rõnabili ⁊ euidēti cã ſctãꝫ

Quis cognoſcit ⁊ reſeruatione

et per conſequens dicatur res dubia. tunc eſt af firmandū earūdē qualitatum ꝓbationem liquidationem ⁊ declarationē ad ſolū papam ⁊ non ad aliū inferiorē ptinere. Et eſt ratio quia quando conſtitutio ſuperioris prout eſt decretū ſacte ſinodi baſilieñ aliquid inferiori nō permittit niſi certa cauſa limitata in ipſius inferioris poteſtate eſt arbitrari an cā eum mouens ſit iuſta ad p̄dictam facultatē ſibi ↄcedendā. iſta eſt glo. i ver bo ſanguinis. effuſionem ⁊ in verbo membri. c. cum illorum de ſen. excom. ita expreſſe reperio gloſaſſe hūc paſſū baſilieñ. decre. Ludo. pontaz concilio. cccxxxij. in fi. ſecūdū meā quotā. qd̓ incipit quo ad primū cōſultationis articulū. Hāc etiā determinationē cōmendauit ⁊ fuit ſecutus feli. ſande in. c. ſuper litteris in ix. colūp. ver. an ſit iuriſdictio de reſcrip. ꝓ quorum determiatione corroboranda ⁊ ꝓ predicta glo. fortificāda adduco caſum expreſſum in clemen. exiui. de paradiſo. i. §. preterea cum dicatur ver. huius etiā vtilitas ⁊ ver. quorum etiā miniſtroꝝ de verbo. ſigni. facit glo. ij. in. c. legitis de appel. li. vi. ⁊ glo. i verbo legitima i. c. q̄uis de elec. codē li. facit. c monaſteria de vi. ⁊ honeſ. cleri. ⁊ decretum baſilieñ. concilij in. c. licȝ dudū in. §. verūtñ ibi dū dicitur ſi talē vrgentiſſimam cām adeſſe cognouerit ⁊c. de elec. ⁊. c. ab arbitris de off. dele. li. vi. Nec ſuper tali incidenti vel ꝓbatione fienda poteſt dari dilatio per inferiorem a papa ifra quaȝ illa probetur liquidetur et declaretur per. c. tuā de ordi. cog. ⁊. c. lator ꝗ fili. ſūt legi. ⁊. c. ſi iudex

laic⁹ de ſen.exco.libro.vi.ꝛ voluit bar. ꝛ alerā.
in.l.ij.ff.de re.iudi.ꝛ bal.i.l.quotiēs.C.de iudi.
cū nō pertineat ad eum .q: ex hoc iponeret legē
ſuperiori ſuo ꝛ itromitteret ſe de re i qua nō ē iu
dex cōpetens.vt in.c.ex inſinuatione de appel.ꝛ
.C.ſi a nō cōpe.iudi.per totū.Adhornari ꝛ for-
tificari poſſunt hec p ea que diximus ſupius cir
ca pricipiū tercie ptis vbi fuit oſtenſū ꝙ in caſu
in quo ſit dubium an fiant tranſlationes vel trāſ
latio pmutatio vel licentia deſerendi monaſte-
rium ꝓpter publicam vtilitatē ꝛ neceſſitatem vel
propter perſonarum ꝛ eccleſiarum vtilitatem an
non ꝙ ratione talis dubij romanus pontifex et
non alius inferior eſt iudex competens cognoſ-
cendi et declarandi an ſubſit publica vtilitas et
neceſſitas perſonarum et eccleſiarum vtilitas.
¶ Item et etiam per ea que diximus ſupra i.ij.
parte poſſunt corroborari vbi fuit dictum ꝙ ꝓ i
terpretatione et declaratione priuilegij etiā cor
pore iuris clauſi ſedi apoſtolice conceſſi eſt ad
ſedē apoſtolicam ꝛ non ad alium recurrendum
Et ſi romanus pontifex vel alius inferior in ca-
ſu quo poteſt vt dictum eſt arbitretur ꝛ declaret
reſeruationem ex magna rationabili et euidenti
cauſa in litteris apoſtolicis nominatim expreſ-
ſa fore et eſſe factam tunc cum non ſit predicta
poteſtas eidem ſub conditione aut mō vel cā cō
ceſſa ſtandum eſt iudicis vel romani pōtifici au
ctoritati/cum ſit tehorica/ꝙ in omnibus arbitra
rijs ſi iudex arbitratur aliqd eſſe tale quale re-
quiratur adeſſe ſtandum eſt iudicis auctoritati

In arbi-
trarijs ſtā-
dū dicto
iudicis

⁊ i.c.cū dilect⁹ de ꝯſue. Jtē itelligaꝫ ⁊ limite vt in.l.ij.⁊ ibi bal. C.de vindic.liber.faciūt nota. i c.de cauſis de off.dele. Sed poſſet aliqs ī ſtare dicēdo ꝙ lꝫ p̄dicta de iure ꝓcedant verūtñ ho- diernis diebꝫ ē nouus mod⁹ p metuendiſſimos dños ſup̄emā parlamēti curiā tenētes inuētus vꝫ q̄ ꝯpellūt iudicē eccl'iaſticū ⁊ ꝯpetētē ad quē ptinet ius ifirmādi vel cōfirmādi electionē vt p vicarios ſp̄ales ad hoc expreſſe deputatos co- gnoſcaꝫ de iure infirmādi vel cōfirmādi vñ cuꝫ tales vicarij ſp̄ales ſit delegati ⁊ nō ordinarij ⁊ appelleꝫ ad cōſtituētē vel delegātē.vt in.c.dilec ti lo.vlti.de appel.⁊ eſt glo.ordinaria in cle.⁊ ſi principalis de referi.quā oēs doc.ſequunꝫ ⁊ te- nēt do.de ro.de ciſi.ſcd̄ꝫ meā quotā. cclxxiiij.et tenuit ēt Gemi.in.c.ij.de ꝯſue.li.vi.faciūt nota. p eundē Gemi.in.c.ij.⁊ fi. de offi.vica.eodē li.⁊ in.c.a collatione de appel.eo.li.ꝙ nō pōt eueni- ri caſ⁹/ꝙ talis cā fugiat ⁊ euadat tribunal ip̄i⁹ inferioris ordinarij ⁊ ꝙ vētilleꝫ liq̄deꝫ arbitreꝫ ⁊ declareꝫ p romanū pōtificē Cū iuxta decreta baſilieñ.ꝯcilij i ti.de cauſis appellatōes ſint gra datim iterponēde nec ad quēcūq ēt papā omiſ ſo medio neq agrauamīe i quacūq iſtātia ante diffinitiuā ſnīam quō libet poſſit app̄ľari. Ad di cendū eſt ꝙ talis cōpulſoria nō eſt ita large ſed potius ſcd̄ꝫ iuris cōis ⁊ decretorū ſctē ſinodi ba ſilieñ.diſpoſitionē itelligēda ⁊ limitāda cū q̄cū- q diſpoſitio itelligaꝫ ⁊ limiteꝫ ſcd̄m ius cōe.vt i clem̄.exiui de paradiſo.§.deide cū duobꝫ tēpori bꝫ de ver.ſig.⁊ i.c.ſi gratioſe i fi.de reſcrip.li.vi.

Cogūꝫ ordiarij da- re vica- rios

tur per ius tercio preiudicatiuū.vt in.c.ſuper co
de offi.dele.ꝛ in.c.quis et in.c.ſi propter tua de
reſcrip.li.vi.et in.l.ij.§.ſi quis a pricipe.ff.ne qd
in loco publi.Unde cū de iure cōi ꝛ etiā per de-
creta concilij baſilieñ i ti.de cauſis euidēter cō-
ſtet ꝙ maiores cauſe in iure expreſſe vȝ priuile-
gia corpe iuris clauſa ſint per ſedē aplicam ven
tillanda liqdanda ꝛ decidēda.vt in.c.i.de iura.
calūp.et in.c.vt debit⁹ in fi.de appel.ꝛ in.c.ma-
iores de baptiſ.que a quacūqꝫ diſpoſitione ſēp
itelligūtur excepta.vt voluit glo.bar.ꝛ bal.i au
ten.qua in ꝓuincia.C.vbi de crimi.agi.opor.et
glo.i.l.i.et ibi cā ſeqꝛ ſalic.C.de cōdi.idebi.ꝛ fu
it deide ſupius i tertia pte i ei⁹ pricipio.Et pri-
uilegiū corpore iuris clauſum ſit ꝙ ad ſolum pa
pam ꝛ non ad alium iferiorē ptineat liqdare de
clarare ꝛ iterpretari priuilegia ſedi aplice cōceſ
ſa vt i.c.cū veniſſent de iudi.ꝛ in.c.iter alia ꝺ ſē.
exco.Et p ſāctā ſinodū baſilieñ aplica ſedes ſit
priuilegiata vȝ ꝙ ex magna rationabili ꝛ euidē-
ti cā i litteris aplicis nominatim expreſſa poſſit
electiuā dignitatē etiā pontificalē reſeruare. vt
i ſepe dicto §.decreuit ſupi⁹ allc.Jō velut ꝺ ma-
ioribus cauſis ꝓut eſt.Jtē velut iuri tercij.ſ.ſe-
dis aplice p̄iudicatiuū ꝓut eſt non includiꝛ nec
cōprehēdiꝛ ſub dicta cōpulſoria fortificanꝛ hec
quia iudex a quocūqꝫ ſit ñ pōt facere ea p q̄ ap
pellādi aut remittēdi vel deuoluēdi facultas ad
ſuperiorē tollaꝛ vꝉ ipediaꝛ vt i.c.veniētes de iure-
iurā.ꝛ p bar.i.l.fi.ff.de aqua.plu.arcen.ꝛ p pe-
de ancha.in.c.fi.§.fi.de teſti.li.vi.Unde ē ꝙ ad-

hoc vt cuiuſcunqȝ iudicis inferioris malicia vel ignorantia cõuĩcaẽ ⁊ vt de iure ⁊ iuſtitia ꝓuiſi cũ ctis inoteſcat eſt honeſtius ⁊ ſecurius ꝙ corã p̄ miſſis vicarijs allegeẽ ⁊ ꝓponaẽ reſeruationẽ ex magna rationabili ⁊ euidẽti cauſa ⁊ ĩ litteris no minati expreſſa eſſe factam ꝑut in litteris apo ſtolicis noĩatim eſt expreſſa quare petit eiuſdeȝ ventilationem liq̃dationem iterpretationẽ ⁊ de clarationẽ iuxta decreta baſilienſis concilij ⁊ re gulas iuris canonici ad apl̃icam ſedẽ remitti q̃ bus cauetur/ꝙ ad ſolũ papã ⁊ nõ ad aliũ iferio rem ꝑtinet liq̃dare iterpretari ⁊ declarare ꝑuile giũ ⁊ ꝑuilegia apl̃ice ſedi ꝯceſſa ⁊ maiores cãs ſua diffinitiua ſnĩa terminari.⁊c. Et tũc ſi p coſ dẽ vicarios remiſſio fiat ad apl̃icam ſedẽ bñ q̃ dẽ/qꝛ p remiſſionẽ deſinũt eſſe iudices vt in.c.li cet de officio lega. et in capitulo intimaſtis de appel.faciunt nota.per pe.de ancha.in.c. legiti ma de appel.li.vi.⁊ per archi.in.c.pia de excep. codẽ li.⁊ p Gemi.⁊.c.ſi a iudice de appel. eodẽ li.vi.⁊ ĩ dicto.c.legitima fiãt nõ fiat remiſſio ad apl̃icam ſedem ſȝ ad delegantẽ tunc eidẽ dele ganti fiat idẽ ⁊ ſub eiſdem modis ⁊ formis qui bus fuit facta allegatio ⁊ ꝓpoſitio corã delega tis.Si vero dicti delegati ꝓcedat ad alteriora tunc eſt locus appellationi propter grauamẽ il latũ ad ipm delegãtẽ dũtarat ⁊ nõ ad ſedẽ apo ſtolicã ꝓpter decreta baſilieñ cõcilij in ti.de cau ſis ſuperius alle.mandãs appellationes grada tim ⁊ non omiſſo medio fieri.In caſu vero ĩ quo predicti delegati non interloquũtur nec remit

Practica ꝓponendi reſeruationes

tunt ſed diſſimulát et fingũt ſe quodãmodo non audire nec tamen ꝓcedũt in cauſa tunc nõ põt adpellari ſed debet adiri delegãs per modum q̃ rele.vt in auť.vt diffe.iudi.ĩ principio.collati.ix et tenuit bar.in.l.de pupillo.§.ſi quis ipi pretori .ff.de noui.op.nũciat.ꝛ ĩ.l.fi.§.illud.ꝛ ibi bal.C de tẽpo.appella.ꝛ ĩ auť.de mãda.prĩci.§.coges autẽ colla.iij. et eſt etiã caſus apertus in ca.fi. de excep.li.vi.faciũt no. in.c. ad reprimendã de offi.ordi.et eſt ratio vt dicit bal.ĩ.l.fi.C.d ſentẽ. et interlo.om.iudi.q2 nõ poteſt appellari niſi ab eo et ſuper eo quod poteſt infirmari nec confirmari.ſed iſta diſſimulatio nec infirmari nec ꝯfirmari poteſt cũ nichil et incertũ nõ valeat de iure cõfirmari vel infirmari.vt in.c.bone.de cõfir. vtili vel inutili.ergo.ꝛc.tum et etiã q2 gradatim iudices adiri debẽt vt in auť. de queſto.§.ſuper hec colla.vi.ꝛ ſi inferior eſt negligens aditur ſuperior citra appellationis interpoſitionẽ. nã vt dicit ſpe.in titu.de appel.§.reſtat.quẽ refert ꝛ ſequitur bal.in.c.i.ſuper verbo a comite in ti.ſi de inueſtitu.inter do. ꝛ vaſſal.lis oria.ĩ vſibus feudorũ.Ideo in negligẽtia nõ appellatur q2 ſi poſtea non interloquitur nõ erit dies appellationis interponende a die negligentie ſed a die interlocutorie ſcðm eũ faciunt no. per bal.in.l.ij. C.de epiſ.audi.ꝛ in.l.ij.C.vt lite.pen.ꝛ no.per bar.et alexã.in dicto.§.ſi quis ipſi pretori. In hãc etiã ſniam conueniũt io.an. et panor.in.c.dilecto de appel.et idẽ panor.ĩ.c.ex parte.ꝯ.eo.ti.faciũt no.p cy.in auť.qua in ꝓuincia. C.vbi de crimi.

A diſſimulatõe non appellať.

agi.op. Corā quo delegāte et ſupremo iñ partibus iudice/videlicet metropolitano eadem elegatio ꝓpoſitio et ꝑſtatio fiat ſub eiſdē modis et formis quibus fuit facta corā delegatis. Et ſi fiat per eūdē remiſſio ad apoſtolicā ſedem bene quidem vt fuit dictū ſuperius de remiſſione. Si vero ipſe metropolitanus non remittat: ſed iterum dat alios vicarios ſpeciales/ vel ꝓcedit ad vlteriora aut expreſſe interloquendo et ꝓnūciando non eſſe locum remiſſioni/ tunc licitū eſt eidē ꝓuiſio ꝓpter fraudem et grauamen iudicis videlicet metropolitani iuxta decreta baſiliēſis concilij in titulo de cauſis ad ſedem apoſtolicā appellare. Et quod propter fraudem cōmiſſam in dando iterum iudices delegatos poſſit appellari etiam omiſſo medio et nō comprehendatur iſte caſus ſub decreto baſilieñ. in titulo de cauſis. tenuit ſpe. in titulo. de appellatio. §. nunc tractemus verſi: ſed ſcōm premiſſa. et tenuit panor. in ca. dilecti. lo. final. de appella. et voluit etiam io. an. in ca. ſuper queſtionū. in glo. incipiēte niſi cā. ꝛc. de offi. de le. et tenuit Geminia poſt Jo. mo. in. c. romana ī principio de appella. li. vi. cū iura etiam canonica ꝓhibeāt fraudē cōmitti vt in ca. ſuper litteris. ꝛ. c. ex tenore. de reſcrip. qui metropolitanus in tali caſu poſſet per papā excōicari vt tenēt Jo. mo. ꝛ Geminia. in dicto ca. romana. et referūt idē tenere Jo. an. ꝛ tenuit panor. in dicto. c. dilecti. idē tenet ſpe. ī ti. de appella. in ſepe dicto. §. nūc tractemꝰ. ꝛ verſi. ſed ſcōm premiſſa. dicendo ꝙ iſte delegans non dꝫ de ſua

fraude cõmodū reportare. vt in.c.ſedes.i fine ð reſcrip. ⁊ ꝙ põt per papā excõicari. Et qualiter poteſt preſumi et ꝓbari iſta fraus et de mala fi= de ipſius metropolitani eſt recurrendū ad ea q̄ ſuperius in ſcða pte tā in extēſione quā ibi dedi ad regulā inter eos inter quos pendet litis pen dentia ꝙ̄ etiā in extenſione eidē ꝓxime ꝓceden= ti quā ibi dedi ad regulā/ vꝫ de abbatibus/ep̄is et alijs ſuperioribus in curia romana decedēti bus vbi dedimus certas et idubitatas regulas et theoricas preſumendi et ꝓbandi malā fidē et fraudē que in preſenti loco nc ſim plixus obſe= cro ꝓ repetitis habeātur. Et ꝙ predicto caſu ñ ſit locus iterū delegationi pꝫ. qꝛ predicta cõpul ſoria cū ſit actus affirmatiuus per primā dele= gationē fuit extincta. cū ois actus affirmatiuꝰ et ſucceſſiuus q̇ p aliquē venit explicādus intel ligatur dūtaxat de primo ⁊ in primo extiguatur vt in.l.boues.§.hoc ſermone.ff.de ṽbo.ſigni.eſt glo.multum notāda in.l.hoc genus.ff. de cõdi. et demon.quā ibi comendat bar. illam etiam ex altat bal.i.l.ſi vt ꝓponis.la.i.in.ij.oppo.C.quõ. et quan.iudex.vnde dicit cy.in.l.vbi.§.Is autē .ff.de edendo. quē refert bal.in dicta.l.ſi vt ꝓpo nis circa fi.dādo theoricam.ꝙ actus ſucceſſiuꝰ dꝫ fieri iterato qñ ꝯmittit vel mādat a lege ſecꝰ ſi ab homine quia ſemel tantū.hic eſt ꝙ ſi ꝓmit= to tibi in kalendis ꝙ itelligitur de kalendis pri= mis ⁊ immediatis.vt lege cum qui kalendis.ff. de verbo obli.facit etiā quia diſpenſatio conceſ ſa ad duo curata intelligit de duobus primis et

Actꝰ affirmatiuꝰ et ſucceſſiuꝰ in primo extinguit

immediatis.vt in.c.nõ poteſt.verſ.i.de preben.
li.vi.In caſu vero in quo pdictus metropolita=
nus nõ interloquatur nec remittat/ ſed diſſimu=
lat ⁊ fingit ſe quodãmõ nõ audire nec pcedet in
cã.ſed ſuperſedet forte cauſa vexandi dictum al
legantẽ pponẽtem et proteſtantem tunc ſi tertio
humiliter requiſitus/diuerſis tñ temporibus nõ
facit remiſſionẽ de predicta cã ad apoſtolicam
ſedẽ / poterit ex hoc grauamine ad ſedem apo=
ſtolicam appellari.vt in c.i.de ſuplẽ. negli. pla.
ita reperio tenere hoſti.in.c.iterpoſita.de appel
la.⁊ Io.an.in.c.dilecto.et ibi etiã hoc tenet pa=
nor.et tenuit idẽ panor.in dicto.c.ex pte. M.de

Per tri= nã moni= tionẽ ꝯui cit duri= tia prela= torum.

appella.et bal in ca.i.ſuper verbo a comite.i ti.
ſi de inueſti.iter do.⁊ vaſſal.lis oria.i vſi feu.hic
dicit bal. ſup verbo.ter monitus.in.c.i. de mili.
vaſſal.qui contu.eſt ꝙ ſicut per trinam monitio
nẽ conuincitur duricia ſubditoꝝ.ſic per tertiam
requiſitionẽ conuincitur duricia ſiue pertinacia
prelatorum poſtquã recurri poteſt ad ſuperiorẽ
vt in ca.i.de ſuplẽ.negli.prela.in nouella. Et eſt
ratio quia quãdo inferior requirit ſuperiorẽ vel
econtra vel inferior pteſtatur ſuperiori vel ecõ=
tra ad hoc vt cõſtituatur in mora ⁊ dicatur gra=
uare et per cõſequens ſit locus appellationi re=
quiritur trina requiſitio vel trina pteſtatio.vt in
dicto.c.i.de ſuplẽ. negli prela.que caſum multũ
cõmendat do.anto. in ca.cum cauſam.de offi. d
le.faciũt nota in.c.i.de mili.vaſſal.qui contu.eſt
⁊ ibi.glo.⁊ nota.in auẽ.ſtatutũ in fi.C.de epiſ.
et cleri.et no.per alexã. in dicto §.ſi quis ipſi p=

torl. Et predicta ſunt menti tenenda quia per ea poteſt aſſumi practica conſtituendi ordinarium in mora/ qui graduatum in vim gradus vel nominationis non admittit et ſi non admittit ſaltē ſuperſedet et diſſimulat quando ſit locus aditioni ad ſuperiorem per modum querele. vel quando dicatur inferre grauamē vel refutare vt verbis vtar gallicanis ad hoc vt locus ſit appellationi ad immediatum ſuperiorē. Et predicta ꝓcedunt etiam in illis qualitatibus probandis ⁊ liquidandis de quibus in finali et ſequenti parte/vꝫ quando dicātur preces regnis benigne et beniuole pro perſonis benemeritis zelantibus bonum reipublice regni et delphinatus. In caſu dūtaxat quo preces diriguntur ad apoſtolicam ſedem vt in quinta et finali parte dicitur. Secus ſi predicte preces ad ſingulares gallicanas eccleſias diriguntur / quia tunc talis liquidatio/probatio/et declaratio fienda eſt corā iudice eccleſiaſtico ad quem pertinet ius infirmādi vel cōfirmādi electionē iuxta formā et decreta baſilieñ. conſilij in ca. i. §. facta auctē. de elec. et in. c. fi. de electi. li. vi. ſuperius alle.

¶ Que et qualis ſit regis prerogatiua in electiuis dignitatibus/etiā pontificalibus. Et quādo dicātur benigne atq; beniuole regis preces Et que ſunt benemerite perſone zelantes bonū reipublice/regni et delphinatus.

Ulterius inherendo ordini pragmatice gallicane eſt ſciendum ꝙ de permiſſione totius eccleſie gallicane et eius cõſenſu poteſt xpianiſſimus Rex ceſſantibus oĩbus cõminationibus et q̃buſlꝫ violentijs aliq̃ñ vti p̃cibus benignis atq; beniuolis ꝓ perſonis bene meritis ⁊ zelãtibus bonũ reipublice regni ⁊ vel p̃hinatus.vt in.§.fi.q̃ incipit.Item nec credit.d electio.Et tales preces vt iuſte nullã inducẽtes ſimoniã ſunt audiẽde.vt.c.veniã.xxxv.q.ix. ⁊ in c.filiũ veſtrũ.i.q.i.et in.c.clerico iacẽte.l.di.⁊ in ca.tua nos durit.de ſimo. et in.c.q̃buſdã narrãtibus.⁊ ibi ꝑ glo.i.q.i.⁊ i.c.principali.⁊ i.c.quãto.lxiij.di.Et tales regis p̃ces in his caſibus in dubio ſꝑ p̃ſumuntur iuſte atq; benigne.vt in ca.nobis dñs.lxiij.di.cũ ſit theorica.ꝙact⁹ q̃ alias prima fronte p̃ſumit iniuſtus/ ex quo certo caſu iuſtificari põt ſi geſtus extitit a ꝓuido ⁊ honeſto viro non p̃ſumitur iniquus imo iuſtus ⁊ in caſu poſſibili geſtus.vt in.c.niſi eſſent.de p̃bẽ.q̃s em̃ ꝓuidũ et honeſtum dubitet eſſe/ quẽ apex tante dignitatis attollit.vt in.c.i.xl.di. vnde eſt ꝙ valet cõſuetudo vt mortuo prelato capl̃m nõ pri⁹ ꝓcedat ad electionẽ q̃ nũcietur principi vel regi mors p̃lati et ab eo petatur facultas/ꝑmiſſio et cõſenſus eligẽdi/ vt cũ cõſenſu ſuo ꝓcedant ad electionẽ/⁊ ſi fiat electio cõtra conſuetudinẽ vel priuilegiũ caſſabitur.vt in.c.lectis.lxiij.di.⁊ in.c.abbatẽ monaſteriũ.xviij.q.ij.Nec ꝑ hoc tollit libertas eligẽdi.vt tenuit originaliter Inno.i c.qđ ſicut de elec.quẽ oẽs doc.ibi ſequũtur.⁊ te

Preces iuſte audiende ſunt

Preſumuntur iuſte ſi a iuſto.

nuit panoꝛ.in.c. cũ terra.ꝛ in.c. cũ inter vniuer=
ſas.de elec.facit.c.inotuit.eo ti. Hinc eſt ꝙ põt
audacter affirmari ꝙ i caſu i quo regis p̃ces re
pertãtur benigne atq; beniuole ꝓ pſonis bñme
ritis ꝛ zelãtib; bonũ reipublice regni et delphi=
natus/ q̃ in dubio p̃ſumunt vt dictũ eſt.ſi nõ ad=
mittant ꝛ fiat electio de alia pſona q̃ꝫ de noiatis
et expꝛeſſatis per regẽ ꝙ electio ↄ̃ gallicane ec=
cleſie pmiſſionẽ regni ↄceſſam facta nõ teneat ꝛ
veniat caſſanda ꝛ irritãda/ ꝛ hoc ſic. Certũ ẽ ei
ꝙ ↄſuetudo reſtringẽs libertatẽ eligẽdi eſt d' iu=
re valida ꝛ tenet.vt in.c.cũ dilectus.de ↄſue i.c.
ii.de in itegrũ reſtitu.ꝛ i.c.abbate.de verbo.ſig.
vbi habetur ꝙ valet conſuetudo ꝙ collegiũ ſeu
ↄuẽtus teneat ſibi eligere p̃latũ de alieno colle=
gio ſeu cõuẽtu. ꝛ ſic de certo gñe pſonarũ capa
ciũ.vt tenuit panoꝛ. poſt io.an.in.c. cũ terra.de
elec.ꝛ tenuit panoꝛ.in.c.lꝫ de euitãda.eo.ti.ꝛ vo
luit pꝛepo. hodiernis diebus eps Alexãdrin⁹ ꝛ
cardinalis in.c.cũ locũ.de ſpõſa qꝛ per talẽ cõ=
ſuetudinẽ nõ admittit libertas eligendi lꝫ talis
ptãs ſiue libertas reſtringatur ꝛ limitet vt i dic=
tis iurib; qd' ſecus eẽt ſi ↄ̃ ſubſtantiã et eſſentiã
electionis/ puta qꝛ ↄpellerent eligere certã pſo=
nã qꝛ tũc nõ valeret p.c.vbi piculũ.§.ceterũq;.d'
elec.li.vi.ꝛ p ca.cũ terra eo.ti.et p.c.ii.de cõſue
tudi.eodẽ li. Sed ois cõſuetudo nil aliud eſt q̃ꝫ
quidã cõtractus mutuo cõſenſu eoꝝ de vniuer=
ſitate celebꝛatus.vt in.l.de quibus.ff.de legi.et
in ca.fi.de cõſue. li.vi. ꝙ patꝫ qꝛ hẽt eadẽ extre=
ma que habet ipſe cõtractus cũ eius pꝛincipiũ

Electio cõtra pꝛe ces regis facta.

ſit voluntariū cum iudicatur de cōi conſenſu totius vniuerſitatis.vt.i.di.c.cōſuetudo.habet finem neceſſariū. q2 poſtq̄ inducta eſt oēs ad ei9 obſeruantiā obligat ⁊ aſtrīgit. vt.l.minime.ff.ð legi.⁊ in dicto.c.ꝯſuetudo.ꝙ cōtractus habeat principium volūtarium finem vero neceſſarium eſt caſus i.l.ſicut ab initio. C.de actio.⁊ obliga. ſed contractus qui de iure tacite inſunt ſpirituslibus etiam ſi expreſſe exprimantur nullā inducunt ſimoniam/et ſunt de iure permiſſi. vt in ca. ſignificaſti de elec.⁊ i.c. Eleuterius.xviij.q.ij.⁊ in.c.ii.x.q.iij.ſed benigne ⁊ beniuole regis p̄ces etiā ꝓ pontifice.ſ.epiſcopo eligendo admittuntur de iure. vt ī dicto capitulo nobis domin9 cū alijs ſupra allegatis. igitur lʒ tales preces ꝑ viam cōtractus ⁊ pragmatice ſanctionis expreſſe deducantur nullā inducunt ſimoniam.⁊ per conſequens talis cōtractus et pragmatica eſt de iure permiſſus. que quidē pragmatica ſanctio dicitur illud quod rex de conſenſu procerum ſentit et ſtatuit in cauſis arduis vniuerſitatū ⁊ nō ſingulorꝫ.vt ī.l.fi.C.de diuer.reſcrip. Et ꝙ ad hoc potuerit gallicana eccleſia obligari ꝓut remanet obligata per ſuā pragmaticā ſanctionē. vt ī dicto.§. decreuit allego. caſum rotundum velut ſpheram in.c.cū longe.lxiij.di. vbi rex hyſpanie ex permiſſione pragmatica ſanctione et contractu totius hyſpaniarum eccleſie.decedentibus ep̄is ſucceſſores nominat/ qui ſi digni eſſe ꝓbantur in predeceſſorꝫ ſedibus preficiuntur. Et dicit ibi glo.i. q̄ eſt multū ſingularis ꝙ nichil ho-

Pragmatica ſanctio q̄d ſit.

Rex hyſpanie ad platuras nominat

74 74

die ſubtrahitur regi hyſpanie/ quia ſicut prius eligebat ꝛ nominabat ita ꝛ modo. Et verum di= cit etiam in vacantibus in romana curia vt ita dicā ꝓut alias vidim⁹ Ecce caſum expreſſum ꝛ glo. qualiter gallicana eccleſia remanet obliga ta eligere vnū de numeratis benemeritū ad re= gis benignas ꝛ beniuolas preces ꝛ zelantē bo= num reipublice regni ꝛ delphinat⁹ nā alias ta= lis permiſſio. pragmatica et cōtract⁹ gallicane eccl'ie nullū ꝓduceret effectū/cū fruſtra expecte tur euētus cui⁹ nullus oīt effect⁹. vt in. c. cū cō tingat de offi. dele. ꝛ i. c. vnico. de impub. deſpō. li. vi. Confirmant hec. c. qz diſpō. hois diſponēs i materia iuris cōis id qđ ius cōe diſponit alterat diſpoſitionem iuris cōis illam ampliando. vñ ē ꝙ licet diſpō hois debeat intelligi in caſu vero ꝛ non in caſu ficto vt in. l. fi. C. đ his q̄ veni. eta. impe. ꝛ in. c. ſuſceptum de reſcrip. li. vi. ꝛ in. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. geſt. etiam ſi ſit iuramē tum vt in. c. ad noſtrā lo. i. de iureiuran. tñ ſtatu= tum et ſic diſpoſitio hois diſponēs in materia iu ris cōis qđ ius cōe/vz ſuper reſidētia beneficio rum etiā ſi ſit iuramento firmatum verſificatur non ſolum in reſidentia vera verūetiam ficta/ ꝛ ſic alterat ꝛ āpliat diſpoſitionē iuris cōis vt nō ſolum habeat locū in reſidentia vera verūetiam ficta que eſt qñ q̄s eſt in ſeruitio pape vel epi vt i. c. cū dilectus ꝛ. c. ad audientiam de cleri. nō re ſi. facit etiam ꝙ ſi ſtatuto caueatur vel pacto par tium ꝙ victus victor condemnetur in expenſis/ ꝙ licet de iure communi ſit ꝙ habēs iuſtā cau=

Diſpoſi= tio hois i materia iuris diſ= ponēs am pliat

ſam litigādi releuet a ɔdēnatione expēſarū vt in c.finē litib9 de dolo ⁊ cōtu. ⁊ i.c.calūpniā de penis.et in.l.ꝓperandū.§.ſinautē. C.de iudi.tñ talis hois diſpoſitio diſponēs i materia iuris cōmunis id qđ ius cōe alterat ⁊ āpliat diſpoſitionē iuris cōis in hoc ꝙ etiā ſi hēat iuſtā cām litigādi ɔdēnabit i expēſis de ſtatuto ē glo. ſingu. in verbo cām in principio quā ibi cōcedāt angc. in autē. de exhiben.⁊ intromit.reis colla.v.De pacto partiū eſt etiā glo.notāda ſup ṽbo fortaſſis in.l.ſi mulier doté.§.ſi quis rē debeat.ff.de lega.iij.⁊ ibi p bar.Coadiuuātur hec qa ſi ſtatuto cauet ꝙ citatio poſſit fieri ad pſonā vł ad domū ꝙ cū hec hois diſpō.ſ.ſtatutū diſpōat i materia iuris cōis id qđ ius cōe cū citatio principaliter debeat fieri ad pſonā ⁊ in ſubſidium ad domū.vt in.c.cām que ⁊ ibi glo.de dolo et contu. ꝙ per hāc hominis diſpoſitionem alteratur diſpoſitio iuris cōis ⁊ ampliatur vȝ ꝙ ſufficit ꝙ fiat citatio ad domū lȝ pſona poſſit reperiri ad hoc vt ſtatutum aliquid addat ad ius cōe vt tenuit bar.i.l.iiij.§.ptor ait.ff.de dam.infec. quē refert et ſeqtur panor.in.c.ex parte lo.vltimo de verbo ſigni.⁊ in dicto.c.cām q̄ ⁊ tenuit Jo.de plateis i.l.palatinos.C.de collaci fūdo fiſca.li.xi.Hic eſt etiam ꝙ ſtatutum diſponēs in materia iuris cōis id qđ ius cōe alterat diſpoſitionē iuris cōmunis illam ampliando videlicet quia ſaltem introducit actionem de nouo que alias de iure cōmuni non erat introducta vt per bar.et alios in l.i.ff.ad.l.falci.et p panor.in capitulo cū ad ſe-

Statutū vȝ iterptari vt iuri addat

dem de reſti.ſpoli.ꝛ p do.Anto.in.c.i.de reſcrip. et p ſalice in.l.ea lege.C.de cõdi.ob cam.ꝛ i auten.habita in tercia colũp.C.ne fili p pa.Accedat ad hoc q̃a ſi ſtatuto cauet ꝙ in cauſis miſerabiliũ pſonarũ pcedatur appellatione remota ꝙ licet talis diſpõ.hois.ſ. ſtatutũ poſſet intelligi de appellatiõe fruſtratoꝛia ꝛ friuola cui iura nõ defecerũt vt in capitulo cũ appellatiõib⁹ de appella.libꝛo ſexto tñ q̃a hec verba ſeu clauſula appellatione remota.ꝛ p ꝯñs ſtatutum nichil operaretur debet ita ꝛ taliter intelligi ꝙ per tale ſtatutum alteretur diſpoſitio iuris communis vꝫ ꝙ amplietur vt debeat etiam intelligi de appellatione alias pꝛobabili vt aliquid addat ad ius commune ita notanter tenuit panoꝛ. in capitulo paſtoꝛalis de appella. Coꝛroboꝛat hec ꝙ lꝫ de iure cõmuni per pꝛeſcriptionem non queratur niſi dominiũ vtile. vt per glo. ꝛ doc. in autẽ. niſi.C.de bonis mater.tamen ſi ſtatuto cauetur ꝙ pꝛeſcriptione queraẗ dominium per tale ſtatutum alteratur et ampliatur ius ꝯmune vt intelligatur etiam de directo vt in.l.i.i fi.ff.ſi ager vectigal. vel emphi. ad hoc vt aliquid addat iuri communi et aliquid operetur ita reperio tenere bar.in.l.ij.ff.de vſucapi.facit etiã ꝙ vbi ſtatutũ eſſet pꝛiuilegiatiuum put eſt gallicana pꝛagmatica permittens regi vti pꝛecibus benignis atq3 beniuolis p pſonis bñmeritis zelãtib⁹ bonũ rei publice regni et delphinatus ꝙ pꝫ q3 oia puilegia.ct coꝛpe iuris clauſa ſũt pmiſſiua. vt fuit dictũ ſupꝛa i.iij.pte vbi poſuim⁹ aliquas differẽ-

tias iter ius cōe ⁊ priuilegiū corpore iuris clau
ſum qr tale ſtatutum ſeu pragmatica debet alte=
rare ius cōe illud ampliando et illi aliq̄d adden
do vt i.l.i.ff.ad mūicipa.⁊ ibi p glo.ſicut dicim⁹
in priuilegio.vt in.c.in his cum ſimilibus de pri
uilegi.faciunt nota.p doc.in.l.fi.§.in cōputatio
ne.C.de iure deiibe.et in.c.cum dilectus de con
ſue.Cū igr̄ dicta pragmatica ſāctio ſit xp̄ianiſſi
mi regis priuilegiatiua/et diſponat i materia iu
ris cōis id qd̄ ius cōe diſponit debet alterare et
ampliare ius cōe in hoc et illi addere/q̄ licet de
iure teneret electio contra regis nomiationem
tū vt aliquid addat ad ius cōe eſt ita ⁊ taliter in
telligenda atq̄ interpretanda q̄ dato q̄ fiat ele
ctio de alia perſona q̄ denominata ⁊ expreſſata
per regem q̄ electio caſſetur ⁊ anulletur. vt i di=
cto.c.cum lōge ⁊.c.lectis.lxiij.di.⁊ in.c.abbatē
monaſterium.xviij.q.ij.Cū fruſtra concedat̄ qd̄
iure cōi permittit̄ vt in.l.r.C.de theſau.li.x.et in
dicto.c.in his cū verba in quacunq̄ diſpoſitiōe
maxime priuilegiatiua poſita debeant ſemp ali=
q̄d operari vltra ius cōe vt in.c.ſi papa de priui=
le.li.vi.et in.c.ad audientiā de decimis.tū ⁊ etiā
quia verba ſemp ſunt cum effectu intelligenda.
vt in.c.relatum de cleri.non reſi.et in.l.i.ff. q̄ q̄ſ
q̄ iuris canoniſata de peni.di.i.c.hec aūt verba
cum lex non verbis ſed rebus ſit ipoſita vt in.c.
commiſſa de elec.li.vi. Et licet predicte ratiōes
ſint ſatis apparentes ⁊ euidentes necnō conclu
dentes tamen ratio finalis decidendi ad dictu3
c.cum longe fuit regis prerogatiua propt̄ qua3

Si fiat electio de alia pſōa q̄ denoīata p regē

precepta canonica relaxantur ⁊ transgrediũtur vt fuit dictũ superius in quarta parte circa prin cipiũ. Pro cuius corroboratione ⁊ fortificatio ne facit tex. in. c. per venerabilē ibi dum dicitur Rationibus igitur his inducti regi gratiam fecimus requisiti q̄ filij sunt legi. faciũt nota. i ca. principeset in ca. regũ ⁊ in ca. rex. xxiij. q. v. et in capi. cũ parati. de appella. et in cap. solite de maio. et obe. faciunt etiam notata. i cap. si eccle sia vera est. xxiij. q. iiij. et in capi. nõ frustra. xxiij. q. v. et in. c. Maximianus. cum duobus. c. sequẽ tibus. xxiij. b. iij. et in capi. si apud. xxiij. q. v. ⁊ in cap. si tributum. cum capi. sequẽti. xi. q. i. cũ similibus. Et huiusmodi regis prerogatiue solẽt dari tres rationes per doc. signãter. per panor. in. c. cũ inter vniuersas ⁊ in. c. quod sicut de elec. Et est prima. quia forte ecclesia habet feudũ a rege ⁊ eiusdem feudataria est vt pbaꝛ in. c. si. q̃s laic⁹ i si. xxiij. q. v. put legitur de epõ Magalonen. q̄ tenet ipsaꝫ villã i feudũ a xp̄ianissimo frã coꝝ rege. ⁊ eidem ex hoc homagium p̄stat vt re fert spec. in ti. de feudis in §. qm̄ super homagis versi. xxiiij. queritur. ¶ Secunda ratio est. quia forte rex est ecclesiarum patronus. vt pbatur ex presse in capitu. nobis de iure patro. ¶ Tertia quia forte hoc habet cõsuetudo aut statutum vel priuilegium vt etiam expresse probatur in dicto capitu. nobis et in dicto capi. cum longe faciũt iura in. c. qd sicut ⁊ i. c. cũ terra et in dicto. c. cũ i ter vniuersas de electio. Et sub ista tercia ratio ne comprehenditur etiam permissio et consen-

Rõnes p rogatiue regis

ſus totius Gallicane eccleſie vt in dicto.c.cū lō
ge. Et ſi alia ratio queratur ad dictum capi.cuʒ
longe per curioſos qui volunt ſapere plus quā
Nō q̄renꝫ oportet ſapere contra doctrinam apoſtoli:ad ro
dū de rōꝫ ma.xij.et in.c.primo de renuncia.li.vi.reſpōdeo
ne legis. cum ratione legis.l.proſperit.ff.qui.et a quibꝫ.
quod licet durum ſit/ſufficit tamen quod ita lex
ſcripta eſt/quia poſtq̄ lex eſt condita iudicādū
eſt ſcdm ipam non de ipſa vt in.c.erit autem lex
in fi.cū.c.ſequenti.iiij.di. Coadiuuantur hec p
ea q̄ dicit glo.fi.Jo.an.in.c.i.de ſepul.li.vi. q̄rē
do rōnē dicti.c.ꝛ dicit ſufficit ita ſcriptū eſſe ꝛ p
ea q̄ dicit glo.in verbo quadrageſimū i cle.nolē
tes de hereticis.q̄ vult ꝙ de arbitrarijs ñ cogiꝫ
mur reddere rōnē Marie q̄a diſpoſitio dicti.c.
cū lōge loq̄tur dūtaxat ſup his qbꝫ papa ñ ſubi
cif nec vllatenꝰ eſt obligatꝰ/ vꝫ i ſimoniacis q̄a
p̄hibitis ꝛ nō i p̄hibitis qꝫ ſimoniacis.vt p glo.
et doc.in.c.ex parte.lo.i.de offi.dele.ꝛ in capitu
lo cū pridē de pactis ꝛ archi.i capitulo.i.xij.di.
faciūt nota.p doc.in.c.p̄poſui de cōceſ.p̄ben. et
p modernos in.c.audientiā lo.ij.de reſcrip.q̄ ſiꝫ
moniaca q̄a p̄hibita p̄bitas honeſtas apex reꝫ
galis dignitatis p̄miſſio ꝛ ꝯſenſus gallicane ec
cleſie p ſuā pragmaticā recte/ palā/ꝛ rite p̄ſtitꝰ
vitat ꝛ fugat vt in.c.niſi eēnt de p̄ben. Per q̄ pa
tet clara ſolutio ad omnia obiecta que fieri poſ
ſent'ad dicum.c.cum lege. Nec his obſtat dicēꝫ
do ꝙ decreta baſilienſis concilij et per cōſeq̄ns
gallicana pragmatica per ſedem apoſtolicā nō
prob atur.vt in extrauagan. Sixti pape.iiij.que

An obſit ſi papa re probet pragmaticam.

incipit ad vniuerſalis eccleſie regimen. quia cla
ra eſt ſolutio/nam pragmatica ſanctio et decre-
ta baſilienſis concilij in ea inſerta non a papa ſꝫ
ab vniuerſali eccleſia ⁊ ſic a generali cōcilio vir
tutem et approbationem ſuſcipit vt in decretis
concilij baſilienſis de aucto. et poteſta. ſacro. ge
nera. ꝯcilij. c. ſacroſancta per totum ⁊ fuit late
dictum ſuperius in prima parte maxime quia ī-
pugnatio et reprobatio per ſedem apoſtolicam
facta de dicta pragmatica non poteſt in aliquo
regie maieſtati nocere/cum nunꝙ fuit accepta-
ta per Gallicanā eccleſiam immo ſemper illi fu-
it contradictum tacite et etiam expreſſe in iudi-
cijs et etiam extra illius tenorem et formam ſer
uando cum ſit theorica/ꝙ actus geſtus et impu
gnatus etiam in iudicio per vnam partem nūꝙ
nocet ſi non fuit ab alia parte acceptatus vt per
glo. ⁊ doc. in. c. cum veniſſent de eo qui mit. ī poſ.

Act⁹ īpugnat⁹ nō nocet

cauſa rei ſeruan. et per doc. ſignāter per panor.
in. c. gratum de offi. dele. facit glo. ⁊ ibi nota. ꝑ
doc. in. c. i. de treu. et pace. Ex quibꝫ reſultat ꝙ
adhoc vt regis preces dicātur benigne a tꝗ be
niuole ꝓ perſonis benemeritis et ꝫelantibus bo
num reipublice Regni et Delphinatus non de-

Quot perſone pn̄t licite ꝑ re gē. noīari

bent pro vna dūtaxat perſona emanare quia ta-
les preces non ſunt benigne neqꝫ beniuole cum
ſint contra ſubſtantiam et eſſentiam rei. ſ. electio
nis cum compellantur electores certam perſo-
nam eligere contra ſubſtantiam electionis vt in
dicto capitulo vbi periculum. §. ceterumqꝫ et in
c. cum terra et in capitulo. ij. de conſue. li. vi. ſu-

perius alle.ſed potius debent pro tribus perſonis ad minus emanare.vt in.c.i.de elec.ꝛ in.c.ij de reſcrip.li.vi.quia tunc licet reſtringatur ꝛ limitetur poteſtas et libertas eligendi/ non tamē illa adimitur quod de iure fieri poteſt vt in dicto ca.cum dilectus et cap.ij.et.c.abbate ſuperius alle.Taliter ꝙ hec pluralitas triū pſonarū p regē nominatarū intelligatur collectiue et nō diſtributiue argu.c.fi.de conſue.li.vi.et ibi glo.in verbo duntaxat.ſic intelligitur et practicatur dictum.c.cum longe.et hoc ibi probatur dum ibi dicitur i plurali Quoſcūq; regalis poteſtas elegerit et cetera.ſic etiam ſunt intelligenda verba illa et practicanda p pſonis bñ meritis ꝛc.in dicto.§.Item nec credit icerta. Et p hec limitantur ꝛ declaranꝛ nota.per doc. ſignanter per panoꝛ in.c.ꝙ ſicut de elec.dum dicunt ꝙ per nominationem regis de aliqua perſona ad aliquam electiuā dignitatē etiā pōtificalem factā nō acqritur ius nominato nec talis noīatio ipedit electionem de alio fiendā quia illa ſunt vera quando vnus ſolus nominaꝛ ſecus ſi tres vel plures collectiue ex permiſſione eccľiarū vt dictum eſt. Eſt tamen aduertendū ꝙ cū i dicto.§.Item nec credit dicaꝛ/aliquādo vtātur precib⁹ benignis ꝛc.ꝙ dictum aduerbiū aliquādo verificatur dūtaxat in prima vice ꝛ ſic ſemel ſuc tales benigne ꝛ beniuole preces dirigantur ad ſingulares eccleſias totius Gallicane eccľie vel dirigātur ad apľicam ſedē vt i īfra dicēdis apparebit Cū ois actus affirmatiu⁹ ꝛ ſucceſſiuus q̄ p aliquē venit

Actus pmiſſiuus ſucceſſiu⁹ de prio intelligitur.

7878

explicãdus ꝑut eſt hec permiſſio vtendi preci-
bus benignis.ꝛc.intelligat̃ de primo dũtaxat ⁊
in primo extingatur.vt in.l.boues.§.hoc ſermo
ne.ff.de verbo.ſig.Et eſt glo.ſingularis i.l.hoc
genus.ff.de condi.⁊ demõ. que ibi comendatur
per bar.et comẽdatur etiam valde per bal.in.l.
ſi.vt ꝓponis la.i.i.ij.oppo.C.quo.⁊ quan.iudex
hinc dicit cy.in.l.vbi.§.Is autẽ.ff.de eden.quẽ
etiã refert bal.in dicta.l.ſi vt ꝓponis circa fi.ꝙ
actus ſucceſſiuus debet fieri iterato quãdo cõ-
mittitur vel mãdatur a lege.ſecus ſi ab homine
ꝑut eſt in noſtro caſu,qꝛ ſemel tm̃.facit.c.nõ po
teſt.verſi.i.de p̄bẽ.li.vi.⁊.l.eum qui kalendis.
de ṽbo.obli. Accedant que ſuperius circa finẽ
quarte partis dicta ſũt.Et cũ talis ꝑmiſſio vtẽ-
di p̄cibus benignis atq; beniuolis extinguatur
in prima vice intelligitur non collectiue ad totã
Gallicanã eccleſiam ſed potius diſtributiue ad
ſingula capitula cathedralium vel ſuperioꝝ ec-
cleſiarum ⁊ ad ſingulos conuẽtus vel eccleſias
collegiatas in quibus per mortem prelati eccle
ſia dicitur deſtituta paſtore vt in.c.ne ꝓ defectu
de elec.et ꝓcedit ad electionẽ ſeruata forma cõ
cilij generalis.c.qꝛ ꝓpter. eo.ti. Cũ ſit theorica
ꝙ vbicũq; diſpoſitio refertur ad vniuerſalẽ ſeu
generalem vniuerſitatem ex pluribus alijs vni-
uerſitatibus et membris conſiſtẽtem et materia
ſubiecta eſt talis que nõ congruit vniuerſali ſeu
generali vniuerſitati collectiue ſed tantum ſin-
gularibus vniuerſitatibus et mẽbris de vniuer-
ſali ſeu generali talis diſpoſitio deb; ſumi diſtri-

butiue quo ad omnes ſingulares vniuerſitates de ipſa generali vniuerſitate ꝛ non collectiue. vt pꝛobat gloſa in verbo conuentuū. et per Gemini. in capitulo pꝛeſentium. de teſti. li. vi. ꝓbatur clarius pꝛedicta theoꝛica in ca. ſi ſententia. §. fi. et ibi per archi. io. an. ꝛ Geminia. de ſen. excō. li. vi. facit glo. ſuper ꝟbo penitus. ꝛ ibi per Gemi nia. in. c. romana §. in vniuerſitatem. eodē ti. et li. vi. ꝛ glo. i ca. i. ꝛ ibi per panoꝛ. de his q̄ vi. me. ve. cā fi. Unde cōcluditur ꝙ illud aduerbiū aliquādo debet intelligi et interpꝛetari de permiſſione pꝛecum benignarū atq; beniuolarum pꝛo perſonis benemeritis et zelantibus bonū. Rei publice regni et delphinatus in vna quaq; eccleſia cathedrali vel ſuperioꝛi/aut conuētu vel collegiata eccleſia regni et delphinatus ſemel tantū. et non vltra per pꝛedicta. Unū tamē eſt ꝙ in caſu in quo rex quivſus fuit pꝛecibus benignis atq; beniuolis ꝓut dictū eſt ab hac vita deceſſerit pōſt eius ſucceſſoꝛ in regno ſimilibus vel eiſdē pꝛecibus vti pꝛo perſonis benemeritis etiā. expꝛeſſatis et nominatis per regem defunctum ſi nullus eoꝝ in eadem vacatione adhuc fuerat electus. Et tales pꝛeces regis viuentis dicūtur potius pꝛeces pꝛemoꝛtui q̄ꝫ viuentis regis/cum factū pꝛedeceſſoꝛis potius q̄ꝫ ꝓpꝛiū fuerit ꝓſecutus vt expꝛeſſe pꝛobatur in capitulo litteris de reſcrip. nec per hoc cathedralis/aut eccleſia conuentus vel collegiata eccleſia dicitur grauari/vt ibi. Ex quo ſequitur q̄ꝫ idē regni remanet ſalua ꝑmiſſio vtēdi pꝛecibus benignis atq; be=

niuolis in eadē cathedrali conuentuali vel collegiata eccleſia caſu quo in ſingulis pdictis eccleſijs vacationē inueniri cōtingat. In caſu vero in quo rex vſus fuerit precibus. ſed tales preces non fuerint inuente benigne neqꝫ beniuole/ puta: quia fuerunt emanate ꝑ vna dūtaxat perſona cum tollatur libera facultas eligendi vt dictū eſt: vel qꝛ nonſolum ſemel in eadem eccleſia vbi fuit alibius electus ꝓpter preces regis benignas atqꝫ beniuolas illo defuncto. ſed iterum ⁊ ſic ſecūdo idē rex vtitur precibus pro alijs perſonis benemeritis et bonum reipublice regni et delphinatus zelantibus quod ei non licet vt dictum eſt. vel quia vtitur precibus ꝑ perſonis incapacibus ⁊ inhabilibus qualitates a iure requiſitas non habētibus/puta qꝛ non ſunt etatis legitime/nec graues moꝝ/ nec litterarum ſciētia prediti/nec in ſacris ordinibus cōſtituti nec al's reperiūtur ſecūdū canonicas ſanctiones idonei vt i decretis baſilieñ ꝯcilij i ca. i §. deinde eligāt de elec. et in ca. cum in cūctis eodem titulo tunc eñi lꝫ in his caſibus preces non ſunt admittēde cū non ſint benigne neqꝫ beniuole/ nec etiam impediant electionē celebrādam vt in dictis capi. ꝙ ſicut. ⁊c. cum terra. Nichilominus xpianiſſimo regi remanet ius ſaluū excipiēdi et opponēdi contra perſonam electi et eiuſdem confirmationē ſcꝫ ꝙ eū timet de cōiuratione ſeu cōſpiratiōe ⁊ ꝓditione patrie vel de reuelatiōe ⁊ ſecretoꝝ cū ipī epī ⁊ abbates ſint de iure regis ꝯciliarij/ ⁊ de ei⁹ ꝯſilio vt i auť. habita. C. ne fili ꝑ pa.

Caſus qꝛbus pces regis non ſūt licite.

Epī ⁊ abbates ſūt regis conſiliarij.

et hoc ratione patrie vnde electus eſt oriundus vel ꝓpter parentes ſuos qui ei fuerunt infeſti.q2 in his caſibus et ſimilibus xpianiſſimus rex eſt audiendus cũ ꝓpriũ intereſſe ꝓſequatur vt probatur in ca.filijs vel nepotibus.xvi.q.vij.⁊ i ca. conſtitutum eadẽ cauſa ⁊.q.i.et tenuit Inno.in ca.ſuper his quẽ omnes doc.ibi ſequũtur de ac cuſ.et ſentit glo.in ca.i.lxij.di.ꝓbatur i ca.adrianus circa fi.ibi dum dicitur. ſed ſilere et attendere ſibi vſquequo.⁊c.lxiij.di.⁊ tenuit panor. in dicto ca.cũ terra.⁊ in.c.ꝙ ſicut et ca.ſup his ſuperius alle. faciunt notata per eũdem panor.in ca.nobis i fi.de iure patro.et i ca. ex parte Ade de teſti. Et ſi ꝓbãtur predicte exceptiones debet eius electio retractari vt volũt omnes doc. poſt inno.in dicto.c.ſuper his.et tenuit etiã panor.in dicto ca. ꝙ ſicut ꝙ hodie euidẽtiſſime probatur per decreta baſilieñ cõcilij in.c.lꝫ dudum.§.verũ tamen ſi forte.de elec.vbi habetur ꝙ q̃uis electio celebrata reperiatur al's canonica ſi tamen timetur vergere in ꝑturbationẽ eccleſie aut patrie vel boni publici/ ſi tamẽ talis cauſa mature diſcuſſa ac parte plene defenſa et ſeruata forma de qua ibi i caſu in quo ad romanũ põtificẽ fuerit delata eiuſdẽ electõis ꝯfirmatio vel infirmatio reiecta et caſſata tali electione ad ca.vel cõuentum remittat vt infra tempus iuris vel aliud iuxta loci diſtantiam ad aliam ex qua talia euenire non formidantur electionẽ ꝓcedant. Et dicuntur benemerite perſone et zelantes bonũ rei publice regni et delphinatus magiſtri req̃ſtarũ

Que dicãtur pſone bñmerite ⁊ zelãtes bonũ regni.

regis et eius conſiliarij qui per aliqua tempoꝛa gubernationi ⁊ adminiſtratiōi reipublice vaca⸗rūt. vt i eccl'iſticis. xij. q. ij. ⁊ in. l. quiſqs. C. ad. l. iuli. maieſ. cū ea re in qua quis laboꝛat vel loco dꝫ quis fructū ⁊ remuneratione ſui laboꝛis ꝑci⸗pere. vt i. c. nullus iuitis: ⁊ in. c. quid ꝓderit. lxi. di. ⁊ in. c. caritatē in. fi. xij. q. ij. vñ dicit̄ in toleta no ꝯcilio bone rei dare cōſiliū et pꝛeſentis habe tur vite ſubſidiū ⁊ eterne remunerationis expe⸗ctare cernit p̄miū vt habetur in. c. bone. rei. xij. q. ij. Et ſicut vnguēto ⁊ varijs odoꝛibꝫ delectat̄ coꝛ. ſic ⁊ bonis cōcilijs aīa dulcoꝛatur. vt ꝓuer bioꝝ. xvij. facit etiā illud ꝓuerbioꝝ. xi. ſalus aūt vbi multa cōſilia. Que ꝯcilia ⁊ cōſiliarij a rege nō deſpiciēda ſed potius valde affectanda ſunt et amplexāda vt in. c. fi. ij. q. i. cū vniuerſum ſui dñij oꝛbē i pace ⁊ iuſticia gubernare tenetur. vt in. c. regū. xxiij. q. v. quod ipſe ſolus ſine conſilij maturitate ⁊ etiā abſqꝫ ꝯſiliarijs facere nō poſ⸗ſet. cū ꝓꝛiū ſpm̄ in ſuo cōſilio affligeret. vt ha⸗betur eccl'iaſtici. xxx. tū et etiā qꝛ malo laboꝛe ip ſe ⁊ populus ſuus cōſumeret̄ ⁊ eſſet vltra vires ſuas quod ſuſtinere non poſſet iuxta illud rectū ꝓutile ⁊ ſanctū ꝯſiliū Jetro cognati Moyſi q̄ cū vidiſſet oīa q̄ ipe Moyſes agebat in populo ait Quid eſt qd facis in plebe? cur ſolus ſedes et oīs ppl's p̄ſtolat̄ de mane vſqꝫ ad veſperā? Cui Moyſes reſpōdit. Venit ad me populus q̄rens ſniam dei cūqꝫ acciderit eis aliqua diſceptatio veniūt ad me vt iudicem inter eos et oſtēdā p̄⸗cepta dei et leges eius. At ille non bonā inquit

Laus boni cōſilij

Pꝛīceps ſolus ſine cōſilio nō ſufficit.

rem facis ſtulto labore cõſumeris et tu et pp̃ls iſte q̃ tecũ eſt vltra vires tuas eſt negociũ ſolus illud nõ poteris ſuſtinere. ſ; audi v̾ba mea atq̃ cõſilia⁊ erit dñs tecũ. Eſto tu pplo in his q̃ ad deũ ptinẽt vt referat q̃ dicũt ad eũ oſtẽdaſq̃ po pulo cerimonias/⁊ ritũ colẽdi/viãq̃ p quã igre di debeãt ⁊ op⁹ qđ facere debeãt puide ãt de oĩ plebe viros ſapiẽtes ⁊ timẽtes deũ in q̃bꝫ ſit v̾i= tas et q̃ oderint auariciã ⁊ ↄſtitue ex his tribu= nos ⁊ cẽturiões ⁊ q̃nquagenarios ⁊ decanos q̃ iudicẽt pplm oĩ tp̃e quicq̃d aũt maius fuerit re= ferãt ad te ⁊ ipi minora tm̃mõ iudicẽt leuiuſq̃ ſit tibi partito in alios onere. ſi hoc feceris iplebis imperiũ dñi ⁊ p̃cepta eius poteris ſuſtentare et oĩs his popul⁹ reuertet̃ ad loca ſua cũ pace. q̃= bus auditis Moyſes. fecit oĩa q̃ ille ſuggeſſe= rat vt habetur Exo. xviij. Dignũ eſt em̃ Regie maieſtati ſapientes regio more adeſſe. ⁊ eoꝝ fa cere cũcta cõſilio ſcientiũ leges ac iura maiorũ vt habet̃ heſter. i. pbat̃ etiã i phemio. ffoꝝ. §. fi. et i phemio iſtitu. §. fi. ⁊ i. c. i. i fi. de cõſã. ⁊ affi. ⁊ clarius i. c. cũ i iure de offi. dele. in deciſa. Et nõ ſolũ litterarũ ſed ẽt negocioꝝ. peritia ↄſiliarios opꝫ prudẽtes eſſe. vt i. §. i. xxxv. di. nã lr̃is carẽs huic offõ aptus nõ eſt. vt in. c. i. eadẽ di. Cõſiliũ em̃ cuſtodit regẽ ⁊ prudẽtia ſeruat illũ. puer. ij. Nam ſcia ſapientis tanq̃ inundatio abundabit et conſiliũ illius ſicut fons vite permanet vt ha betur eccleſiaſtici. xxi. iuxta illud. conſilium ſem per a ſapiente perquire. Tobie. iiij. Gloria nãq̃ regis eſt pbos ⁊ ſapiẽtes in cõſilio ſuo habere

et gaudere debet cũ tales elegerit conſiliarios vt in.c.eſto ſubiectus in fi.xcv.di. Si em̃ delectemini ſedibus et ſceptris o reges populi diligite ſapientiã vt in perpetuũ regnetis/ diligite lumẽ ſapientie qui preſtis populis. Multitudo autẽ ſapientiũ ſanitas eſt orbis terrarũ/et rex ſapiẽs populi ſtabilimentum eſt vt habetur ſapien. vi. Nam tunc bene regitur res publica cum philoſophi regnant et reges philoſophãtur et ſapiẽtum cõſilio regnũ in iuſticia gubernatur. Cum ſciẽtia iuris ſit altera militia qua reperiũtur audacie ⁊ emendãtur iniuſticie et expellũtur oĩs iniquitates.vt pbat in.l.1.§.cum itaq̃ nichil. C. de vete.iure enucle. Sint aũt tales regis conſiliarij/qui nõ ſolũ monaſticam ſcientiã qua quis bene ſeipſum regit.ſed etiã iconomicã que familiam domus ſue gubernat. ſed etiam politicam habere debent ſciẽtiam qua ciuitates et regnũ conſilio ſuo regere ſciant vt no.lauren. in ca.ſicut hi qui.§.neceſſe eſt etiã. xlvij.di. Jo.mo.in phemio ſexti li. Qui conſiliarij debẽt eſſe ſenes populi magiſtri ſeu doctores iuxta illud numeri.xi. Cõgrega michi ſeptuaginta viros de ſenioribus iſrael quos tu noſti qđ ſenes populi ſint ac magiſtri ⁊c. Unde Innocẽtius papa ait ſeniores puincie congregat ⁊ eos interrogat facilius nanq̃ inuenitur quod a pluribus ſenioribꝰ queritur vt in.c.de quibus.xx.diſtin. Nã ab antiquioribus velut veracioribus veritas perſcrutanda eſt. vt .ij. Eſdre.vi.et.vij.et.iij. regũ.xij. et in capi.i.xxxv. q.vi. cũ in antiq̃s ſit ſapientia

Cõſiliarij quales eẽ debent.

Senes p̄ferendi.

et multo tp̄e prudentia. vt Job. xij. Ipſi eñ didi
cerūt a prib⁹ ſuis ꝑpt qꝺ narratio coꝝ ꝑtermittē
da nō eſt vt hēt eccle. viij. O q̄ ſpecioſū cantici
iudiciū ⁊ a ſenioribus cognoſcere ꝯſiliū o q̄ ſpe
cioſa veteranis ſapiētia ⁊ glorioſus intellect⁹ ⁊
ꝯſiliū vt eccle. xxv. Unde eſt quod ſenes quāto
morti viciniores effecti ſunt tāto ſolicitiores et
timidiores ſunt. vt in. c. tāta. lxxxvi. di. Propter
defectū eñ ſciētie populus dñi i captiuitatē fuit
duct⁹ ⁊ nobiles ei⁹ interierūt fame ⁊ multitudo
ei⁹ ſiti exaruit vt habet yſaie. v. ⁊ i. c. ve q̄ dicitis
xi. q. iij. Et ecōtra q: bono ꝯſilio inimici vincūt
et ſub tributo ducūtur ⁊ in ꝑtāte metalla auri et
argenti redigūtur ⁊ loca poſſidētur/ ⁊ loca ꝓui-
cie ciuitates q̄ lōge ſunt pacifcātur/ aduerſarij
conterūtur. deſtruūtur/ ⁊ in ſeruitutē rediguntur
regna obtinētur/ ⁊ nomē regis timet/ exaltat et
glorificatur ad inſtar romanoꝝ/ ⁊ patria et eius
incole fame preſeruātur/ quos quidem tam bo-
nos/ cautos ⁊ vtiles et dulces effectu fruct⁹ ge
nerat et multiplicat continuū multitudinis pru-
dentū ꝯſiliū vt legitur. i. Machabe. viij. ⁊ Geñ.
Magiſtri req̄ſtaruȝ ⁊ ꝯſiliarij xli. et. xlvij. Propter q̄ magiſtri req̄ſtarū regis
et eius ꝯſiliarij dicūtur pſone benemerite et ze-
lātes bonū reipublice regni ⁊ delphinatus. Un
de eſt ꝙ rex regnū delphinatus et gallicana ec-
cleſia remanent et ſunt naturaliter eis obligati
vt in. l. ſed ſi lege. §. cōſulit. ff. de peti. here. ⁊ in. l.
aquilius. ff. de donatio. ⁊ in dicto capitulo eccle
ſiaſticis et in dicta. l. quiſqꝫ. Hinc eſt ꝙ in dona
tione eis facta tranſgrediūtur et relaxantur pre

repta iuris et nichilominus remanet firma do=
natio.vt eſt glo.in dicta.l. acquilius quam oēs
doc.ſequuntur et tenuit bal.et ange.i dicto.§.cō
ſuluit etiam ſi talis donatio fiat de rebus eccľie
et omittatur et relaxetur ſolennitas iuris cano=
nici q̄ i alienatione rerū eccľie eſt ſeruanda vt eſt
caſus apertus i dicto.c.eccleſiaſticis et hoc etiā
tenet ibi archi.faciunt nota.per modernos in.c.
cū in officijs de teſta.ꝛ in.l. ſi teſtō.§.i.ff. de fide
iuſ.vñ eſt ꝙ nō modicis ſed magnis beneficijs
ſunt remunerādi et decorādi.vt in.l.cum plures
ff.de admi.tuto.ꝛ in.l.ij.§.fi.ff.de origi.iuris fa
ciunt no.per glo.in.c.ti.§.apud vrbē.iij.q.vij. ꝛ
no.in.c.et ſi queſtiones de ſimo.vbi traditur ꝙ i
donationibus et remunerationibus fiendis plu
ra conſiderantur vꝫ perſona dantis vľ ſatiſfaciē
tis accipientis qualitas quantitas muneris vel
beneficij.et donationis vel ſatiſfactionis tēpus
Et hec iura et rationes habent etiā locum i ſin=
gulis perſonis bñmeritis zelantibus bonū Rei
publice Regni et Delphinatꝰ infra per ordineꝫ
et ſucceſſiue declarandis et numerandis. Item Cōfeſſo=
Regum confeſſores dicunť perſone benemerite res regis
et zelantes bonū Reipublice Regni et Delphi=
natus cum in eis requiratur ſcientia talis qua
mediante valeat eos ligare vel ſoluere. vt in.c.
quemꝰ penitet poſt medium de peni.di.i.et in.c.i.
in pricipio de peni.di.ij. ꝛ poſſint ꝛ valeāt diſcer
nere inter lepram ꝛ lepram quoꝝ diſcretio ꝛ pro
uidētia conſiſtit circa circūſtātias ꝛ qualitates
peccatorum inquirendas ꝛ indagandas q̄ ſeptē

modis cōſiderantur vȝ cā perſona/loco et tēpo re qualitate quantitate ꝛ euentu.vt in.§.ſed hec quatuoꝛ de peni.di.i.et i.c.ſicut dignū de homi ci. Quis eni eſſet ille tam ebes qui auſus eēt af firmare cōfeſſoꝛem regis has circūſtantias pec catoꝛum ꝛ qualitates idagando ꝛ indagatas ꝛ iuctas diſcernēdo ꝛ diſtiguēdo ꝛ diſtinctis ꝛ co gnitis Regis aīe d̄ ꝯgrua ſalutifera ꝛ cōplēda penitētia ꝓuidēdo n̄ zelare bonū reipublice.ſ.re gni ꝛ delphinatꝰ ꝛ ꝑ ꝯñs n̄ eē bn̄meritū cū ſit re gis pater ſpūalis vt i.c.oēs quos ꝛ.c.fi.xxx.q.i. cū i fauoꝛabilibꝫ appellatiōe patris ꝯpꝛehenda tur/etiam pater ſpūalis vt tenuit glo.in ꝟbo pa rentem vt in.§.ſed hec quatuoꝛ genera de peni. di.i.ꝛ in capitulo pitatium.xxx.q.iij.faciunt no= tata in capi.infames.vi.q.i.ꝛ in l.parentes ꝛ in .l.iij.ff.de in ius vocā.ꝛ in.l.fi.C. eodē ti.faciūt etiā nota.in.c.fi.de cogna.ſpiri.et in.c.fi.eo. ti. li.vi.vnde eſt aduertendū ꝙ ideo diximus de pe nitentia cōplenda qꝛ vt ait Ambꝛoſius in libꝛo de vnica penitētia facilꝰ īueniunť q̄ recte ſerua uerit inocentiā ꝗ̄ q̄ cōgrue egerint penitentiaȝ vt habeť i.c.reperiunť de peni.di.iij.qꝛ ad duas penitentie partes de leui q̄s ꝓuocať illas adim plere vȝ oꝛis confeſſionē cordis contritionē cū ſint poteſtatiue ꝛ faciles/ſed ad terciā vȝ operis ſatiſfactionē et male ablatoꝝ reſtitutionē/ licet ſit hec pars poteſtatiua eſt tn̄ difficilis.vt in.l.ſi pater filium.C.de iuſti.et ſubſti.ſub cōdi.fac cū opoꝛteat vitā mutare quod ſumme difficile ē.qꝛ non facilis eſt mutatio vite/ſed cum magno la=

Penitentia an fiat facile

boꝛe animi fit. vt in autē. de monachis circa pꝛi cipium. colla. i. ꝛ pbaꝛ in. c. ſanc cauendū de pe ni. di. iij. tum et etiā qꝛ nō repitur aliquos reges de emēda ſatiſfactione et male ablatoꝛū reſtitutione curam cū effectu habuiſſe niſi dūtaxat diuos. ſ. karolū octauum glorioſe memoꝛie nouiſſime defunctū q̄ ꝓpria conſciētia motus atq; ſummis vigilijs exhoꝛtationibꝫ curis et ſolicitudie ꝓprij cōfeſſoris plures ꝓuicias villas loca ꝛ caſtra illuſtri comiti flandrenſi pure ꝛ liberaliter reſtituit. Nec nō Roſſilionis ꝛ Ceritanie comitatū apud poꝛtā hyſpanie ſitū quē iure pmittente etiā cū bona cōſcientia retinere poterat magna auri et argenti copia contēpta regi aragonū cū effectu donauit Itē ꝛ illuſtriſſimū ludouicū duodecimū hodiernis tēpibus triūphantem q̄ ſua imenſa magnanimitate ac regali liberalitate/ et ad hoc p ꝓpꝛium confeſſoꝛem ſepe īduct⁹ ꝛ monitus certa loca et caſtra p̄fato illuſtri comiti flādrenſi pure donauit. Necnon etiā totū bꝛitannie ducatū quē eius anteceſſoꝛ diuina permiſſione manu ꝓpꝛia ꝛ armata acquiſierat totali ꝛ plenaria libertate decoꝛauit O factum bene O ingēs magnanimitas. O pia reſtitutio q̄ multa bona induxit. Diſcoꝛdias enim remouet ꝛ tranquillā quietem inducit/ ſtatum perſonarum ac ciuitatū augmētat honeſtatē affert/ diuitias p̄parat/ dei ac regum gratiam tribuit/ ſupbiam vniuſcuiuſq; excludit/ auariciam cuiuſq; repellit/ honoꝛē honoꝛatis adiūgit/ ꝛ nōdū honoꝛatis p̄parat/ deo ad ſeruiendum aīm cuiuſq; incitat/ fructū affe

Carolus octau⁹ ꝯmendaꝛ

Ludouicus duodecimus

etatum ꝛ expoſtulatū facit acquirere ꝛ naſci. q̄ oia ꝓbāt i.l.vnica.in pricipio.C.de cadu.tollē. ꝛ in.l.i noie dn̄i p totā illā legē.C.de offi.p̄fec. preto.afri.ꝛ in.l.ij.§.oia igr̄ ꝛ.§.q̄tuncūq̄.C.de vete.iu.enucle.et in.l.i.§.q es.ff.de offi.p̄fec. vr bis et in.l.q̄ ſi iterum.ff.de adimen.lega.ꝛ in ꝓhemio inſtitu.ꝛ in.l.vnica. C.de irrenarchis.li. x.ꝓpter q̄ nō ſolū dicēs eſt ſimiles regū confeſſores epiſcopari ſed etiā ſi fas eſt dicere bti petri apl̄oꝝ pricipis ſucceſſores fieri. Cū doctris moribus vita/et eoꝝ exēplis inducant reges ad bene beateq̄ viuēdū vn̄ dicit Salomō. Beata terra cui⁹ rex eſt nobilis et cuius principes veſcūt in tp̄e ſuo ad reficiendū ꝛ non ad luxuriā. vt habet eccl̄iaſtes.x.facit illud pſal̄m.p̄o.ij. Et nūc reges intelligite et erudimini q̄ iudicatis terrā. ſeruite dn̄o in timore ꝛ exultate ei cū tremore apprehendite diſciplinā neq̄n iraſcat̄ dn̄s ꝛ pereatis de via iuſta. Itē dicunt̄ benemerite pſone et zelantes bonū reipublice/regni et delphinat⁹ hi q̄ ſunt deputati ad inſtruendum ꝛ docēdū reges pie dicere ac deuote recitare horas canonicas/ quas vnuſquiſq̄ rex de honeſtate recitare tenet̄ exēplo regis dauid dicētis ſepties in die laudē dixi tibi ſup iudicio iuſticie tue. vt habetur pſalmo.cxviij.i.xx.octonario/tū ō neceſſitate ab his ſunt inſtruendi ꝛ doctrinandi in lege et p̄ceptis dn̄i quā ipſe rex eſt obligat⁹ oībus diebus vite ſue legere/vt diſcat timerere dn̄m deū ſuū vt habetur deutrono.xvij.vbi dicit dn̄s per os moyſi. Poſtq̄ aūt ſederit rex i ſolio regni ſui deſcribet

Regis in ſtructores.

Rex deb3 ſcire legē domini

Sibi deutronomiũ legis huius in volumine acci
piẽs exẽplar a ſacerdotibꝫ leuitice tribus ⁊ ha=
bebit ſecũ legetqꝫ illud oibꝫ diebꝫ vite ſue vt diſ=
cat timere dñz deũ ſuũ ⁊ cuſtodire ꝟba ⁊ cerimo
nias ei⁹ q̃ i lege p̃cepta ſũt. nec eleuet coꝛ ei⁹ in
ſupbiã ſup fratres ſuos neqꝫ declinet i ptẽ dex=
trã vel ſiniſtrã vt longo tp̃e regnet ip̃e ⁊ filij eius
ſup iſrael. Mã de rege q̇ ignoꝛat legẽ dñi et eius
p̃cepta ⁊ cerimonias dr̃ ve tibi terra cuius rex ẽ
puer/et cuius pꝛincipes mane comedũt vt hẽtur
eccl'iaſtes. x. De illo ẽt dr̃ pꝛouerbi. xxix. Auar⁹
rex deſtruit terram. De illo etiam dicit̃ Eſaye. i.
Pꝛincipes tui infideles ſocij furum oẽs diligũt
munera ſequunt̃ retributiones/pupillo nõ iudi=
cant et cã vidue non ingreditur ad illos De illo
ei ait Hiere. vi. ⁊. viij. a minoꝛe vſqꝫ ad maioꝛez
oẽs auaricie ſtudẽt. De illo etiã loq̇tur Job. xij.
vbi dr̃ Et baltheũ regũ diſſoluit ⁊ p̃cingit fune
renes eoꝝ ⁊ q̇ imutat coꝛ pꝛicipũ ppl'i terre ⁊ de
cipit eos vt fruſtra incedãt p inuiũ ⁊ errare eos
faciet quaſi ebꝛios De illo ẽt loq̇tur Micheas
iij. vbi dr̃ pꝛincipes eius muneribꝫ iudicabãt ⁊c.
dicẽtes nũquid nõ dñs in medio noſtrũ. De illo
etiã fuit locut⁹ Abachuc. ij. q̇ dicit ve ei q̇ multi
plicat non ſua/nũq̇d nõ repente cõſurgẽt q̇ moꝛ
deant te ⁊ ſuſcitabunt̃ lacerantes te ⁊ eris in ra
pinã eis qꝛ tu ſpoliaſti gẽtes multas ſpoliabũt
te oẽs q̇ reliqui fuerint de populis vel q̇ congre
gat auariciã malã domui ſue vt ſit in excelſo ni=
dus eius cogitaſti cõfuſionẽ domui tue ↄcidiſti
ppl'os multos ⁊ peccauit aia tua. qꝛ lapis d pa=

Rex aua=
r⁹ dãnat̃.

riete clamabit ⁊ lignū qđ inter iūcturas edificiorum eſt reſpōdebit. De illo etiam ꝓphetauit Samuel .i.regū.xiij.q̄ regem ſaulem icrepando ait Stulte egiſti nec cuſtodiſti mādata dn̄i dei tui q̄ precepi tibi/qđ ſi non feciſſes iā nūc preparaſſet dn̄s regnū tuū ſup iſrael i ſēpiternū/ſed nequaq̄ꝫ regnū tuū vltra ꝯſurget. De illo ēt habuit curā pſalm̄.pō.xiij.vbi ait.et viā pacis nō cognouerūt nō eſt timor dei an̄ oculos eoꝝ q̄ deuorāt plebē meā ſicut eſcā panis De illo ēt loq̄tur Job.xxxiiij.q̄ regnare facit hoīeꝫ ypocritā ꝓpt̄ pctā populi. De illo ēt fuit recordat⁹ Ezechie.xiij.dicēs ꝓ eo ꝙ merere feciſtis cor iuſti mendaciter quē ego n̄ cōtriſtaui ⁊ cōfortaſtis manus ipiȷ̄ vt nō reuerteret a via ſua mala ⁊ viueret/ ꝓpterea vana n̄ videbitis ⁊ diuinatiōes non diuinabitis amplius ⁊ eruā pplm meū de manu veſtra. De illo etiā habet eccl̄iaſtici.xvi. Indignatio regis nūciȷ̄ mortis ⁊ eccl̄iaſti.xix. Sicut fremit⁹ leōis ita ⁊ regis ira. De illo ēt loq̄t ꝓuer.xxviij.regnā tibꝫ ipiꝫs ruine hoīm. De illo ēt fuit ſermo Samuel.i.regū.xij. dicentis ꝙ ſi pſeuerauerītis in malicia vr̄a/⁊ vos ⁊ rex vr̄ pariter peribitis. De illo dr̄ i Apocalipſi.xviij. Et reges terre cū illa fornicati ſunt. De illo ēt loq̄tur dn̄s ad moyſē. Exo.iij.vbi ait.vidi afflictionē ppl̄i mei in egypto et clamorē eius audiui ꝓpter duriciā eoꝝ qui preſūt ⁊c. De illo etiā hētur eccl̄iaſtici.x.regnū a gēte in gētē trāſfert ꝓpter iiuſticias et iiurias ⁊ ꝯtumelias ac diuerſos dolos. De illo ēt meōr fuit Salomō ſapien̄.vi.dicēs Audite ḡ reges ⁊

Jra i pri-
cipe.

ītelligite pbete aures vos q̄ ꝯtinetis multitudi-
nes ꝛ placetis vobis ī turbis nationū qm̄ data ē
a dn̄o ptās vobis ꝛ ꝟt⁹ ab altiſſimo q̄ īt erroga-
bit opa vr̄a ꝛ cogitatiōes ſcrutabiꝛ qm̄ cū eēt⁹
miſtri regni illi⁹ nō recte iudicaſtis nec cuſtodi
ſtis legē iuſticie neqꝫ ſcḋꝫ volūtatē dei ābulaſtis
hoꝛrēde ꝛ cito apparebit vobis qm̄ iudiciū duriſ
ſimū ī his q̄ p̄ſūt fiet. Exiguo eī ꝯcediꝛ mia potē
tes āt potēter toꝛmēta patienꝛ nō eī ſubſtrahet
pſonā cuiuſq̄ʒ de⁹ q̄ ē oīꝫ dn̄atoꝛ/nec ꝟebiꝛ ma-
gnitudinē cuiuſq̄ʒ qm̄ puſillū ꝛ magnū ip̄e fecit ꝛ
equaliꝛ ē illi cura de oībꝫ foꝛtioꝛibꝫ āt foꝛtioꝛ in
ſtat cruciatō ad vos ergo reges ſūt hi ſermones
mei vt diſcatis ſapiētiā ꝛ ne excidatis ꝛc. De il-
lo fuit ēt locut⁹ pſalm̄. p̄o. xxxij. Et repꝛobat ꝯci
lia pꝛicipū neqꝫ ſaluaꝛ rex p multā ꝟtutē. De re
ge āt īſtructo ꝛ doctrinato ī lege ꝛ p̄ceptis dn̄i ꝛ
ei⁹ cerimonijs mlt̄a ſequunꝛ vtilia ſalubꝛia ꝛ ꝓ-
ficua. Et q̄ʒ plures vberes ꝛ maturos fruct⁹ col
ligit regnū ꝛ tot⁹ ei⁹ popul⁹ q̄ nūq̄ʒ putreſiunt.
Oꝛiūꝛ eī pꝛio fruct⁹ ſupi⁹ ꝓxie collecti vꝫ Re-
gis nobilitas tēpantia caſtitas/diſciplīa ꝛ tioꝛ
dn̄i iuxta illō btā terra cui⁹ rex ē nobilis ꝛ cui⁹
pꝛicipes veſcūꝛ ī tp̄e ſuo ad reficiēdū ꝛ n̄ ad lu-
xuriā Et iuxta illō. Et nūc reges ītelligite ꝛ eru
dimi q̄ iudicatis terrā ꝛc. ꝓxie alle. Itē hn̄t fru
ct⁹ vꝫ cognitō ſui ip̄i⁹ amoꝛ ꝛ dilectō ī deū ꝛ dn̄ij
regni ꝛ poſſeſſiōis ꝯtinuatō ī ei⁹ filiū necn̄ bōꝝ ꝛ
ſcōꝝ opeꝝ cogitatiōes vn̄ dꝛ. iij. re. iij. Dilexit āt
Salomō dn̄ꝫ ābulās ī p̄ceptis dō p̄ris ſui q̄ ſalo
mō ait ad dn̄ꝫ tu feciſti cū ſuo. t. dō p̄re meo miā

Ex rege
inſtructo
bona ꝓue
nientia

magnam ſicut ābulauit i cōſpectu tuo iveritate et iuſticia ꝛ recto corde tecū cuſtodiſti ei miam tuā grādem/et dediſti ei filiū ſedentē ſup tronū ſicut eſt hodie. Et nūc dñe deꝰ tu regnare feciſti ſeruū tuum pro dauid patre meo ego autē ſū puer paruulus et ignorās egreſſū ꝛ introitū meum et ſeruus tuꝰ i medio eſt populi quē elegiſti populi infiniti q̄ enumerari ꝛ ſupportari nō pōt p̄e multitudine. dabis ergo ſeruo tuo cor docile vt poſſit populū tuū iudicare ꝛ diſcernere inter bonum et malum. Itē naſcūtur iuſte petitionis erga deū exauditio/diuitiarū multiplicatio/glorie et honoris pſeuerātia/regū monarchia/ bonoꝝ tpalium nō petitoꝝ ſed motu ꝓprio ꝯceſſoꝝ habundantia/et dierūvite elongatio. vñ dr̄ ſucceſſiue. iij. regum. iij. Placuit ergo ſermo corā dño ꝙ Salomō poſtulaſſet huiuſcemodi rem et dixit dñs Salomoni. Quia poſtulaſti verbum hoc et non petiſti tibi dies multos nec diuitias/ aut animas inimicoꝝ tuoꝝ ſed poſtulaſti tibi ſapientiā ad diſcernendū iudiciū ecce feci tibi ſcđm ſermones tuos et dedi tibi cor ſapiens ꝛ intelligens in tantū vt nullus ante te ſimilis tui fuerit nec poſt te ſurrecturus ſit/ſed hec que nō poſtulaſti dedi tibi diuitias ſcꝫ ꝛ gloriam vt nemo fuerit ſimilis in regibus cunctis retro diebus ſi autem ambulaueris in vijs meis ꝛ cuſtodieris p̄cepta mea ꝛ mādata tua ſicut ambulauit pater tuus lōgos faciā dies tuos. Sequunť etiā regū valde remotorum ad eum viſitatio/bonoꝝ operum collaudatio et confirmatio ſubditorum/ et ſeruitorum

et totius regni beatitudo ⁊ eius doctrine ⁊ exē-
plorum in eos impreſſio. In deū bn̄dictio ⁊ glo
ria et auri gemmarū preciosarū ⁊ aromatū i ma
gna copia decora munera. vnde dr̄. iij. regum. x.
Sed et regina Saba audita fama Salomonis
in noie dn̄i venit videre Salomonē/ dixitq̄ ad
regē Uerus eſt ſermo quem audiui in terra mea
ſuper ſermonib⁹ tuis et ſuper ſapiētia tua/ ⁊ nō
credebam narrantibus mihi donec ipſa veniēs
vidi oculis meis ⁊ ꝓbaui q̄ media ps michi nū
ciata non fuerit maior eſt ſapientia ⁊ opera tua
q̄ rumor quē audiui. beati viri tui/ ⁊ beati ſerui
tui hi qui ſtant coram te ſemper ⁊ audiunt ſapiē
tiam tuam. ſit dn̄s deus tuus benedictus cui cō
placuiſti ⁊ poſuit te ſuper tronum iſrael. eo q̄ di
lexerit dominus iſrael in ſempiternum et conſti-
tuit te regem vt faceres iudiciū ⁊ iuſticiam Et
dicitur vlterius ſucceſſiue. Dedit ergo regi cen
tum viginti talenta auri ⁊ aromata multa nimis
et gēmas preciosas. Generātur etiā fructus q̄r
pax adoratur ⁊ obedientia multiplicatur. vnde
dicitur ꝓuerbiorū. viij. Per me reges regnāt ⁊
per me principes imperant. Habetur etiam fru
ctus q̄r de ore eius fugit error/ manat veritas ⁊
qui impie agūt eius odio perſequūtur. firmatur
terra iuſticia/ ⁊ ſemper loquitur iuſta. Eius indi
gnatio placatur ⁊ iocūditate ſua ſubditoꝝ dies
prorogātur et īpinguātur. vn̄ dr̄ eccl'iaſtici. xvi.
Diuinatio in labijs regis in iudicio non errabit
os eius/ et abominabiles regi q̄ agūt impie. qm̄
iuſticia firmatur ſolium/ voluntas regum labia

iuſta. Indignatio regis nūcij mortis ⁊ vir ſapi-
ens placabit eū. In hilaritate vultus regis vita
et clemētia eius quaſi imber ſerotin⁹. facit illud
eccl'iaſtici. xvi. Nō decet pͥcipē labiū mētēs. ⁊
illud eccl'iaſtici. xix. Et ſicut ros ſup herbā/ ita
et hilaritas regis. Colligūtur etiā fructus quia
in eo regnat veri'as ⁊ mia ⁊ tronus ei⁹ fortifica
tur. vñ dr̄ pͥuerbi. xx. Mia ⁊ veritas cuſtodiunt
regem/ ⁊ roboratur clementia tronus eius Ger
minātur etiā fructus qꝛ iudiciū et iuſticia colit:
oppſſus de manu calūniatoris liberat aduena ⁊
pupillus vidua et miſerabiles perſone letantur
et cōgratulātur. ſanguis innocētis cōſeruatur
nec deſinūt reges ſedentes de eius ſemine ſuper
tronū eius/ et populus ſerui eius ⁊ tēporalia bo
na augmētātur. vñ dr̄ Jeremie. xxij. Audi ꝟbū
dñi rex iuda/ q̄ ſedes ſup ſoliū Dauid/ tu ⁊ ſerui
tui ⁊ populus tuus qui ingredimini per portas
iſtas hec dicit dñs. Facite iudiciū et iuſticiā: ⁊
liberate vi oppreſſum de manu calūniatoris et
aduenā ⁊ pupillū nolite ɔtriſtare neqꝫ opprima
tis inique ⁊ ſanguinē inocētē ne effundatis i lo
co iſto. ſi eīm facientes feceritis verbū iſtud igre-
dient p portas domus huius reges ſedētes de
genere dauid ſup tronū eius et aſcendētes cur-
rus ⁊ equos ipſi et ſerui et popul⁹ coꝝ. Perci-
piūtur etiā fructus. quia dies eius efficiūtur lō-
giſſimi. videtqꝫ filios filioꝝ ſuoꝝ. vñ ait pſalmi-
ſta. pſal. lx. Dies ſup dies regis adijcies annos
eius vſqꝫ in diē generationis ⁊ gñationis. Naſ-
cūtur etiā fruct⁹ qꝛ terra cultiuatur ⁊ populatur

Vide fructus pue nientes a rege iuſto

vñ dr ꝓuer.xix. Rex iuſtus arat terram et rex q̄ iudicat in veritate pauperes/ tronus eius i eter nũ firmabitur. Germinãtur etiã fructus qꝛ cle mẽtia ⁊ lenitate principis ⁊ nõ potẽtie magnitu dine ⁊ abſoluta ſubiecti gubernãtur. pax optata multiplicatur ⁊ oĩs terroꝛ vis ⁊ met⁹ fugatur. vnde ait rex maximus Artaxerxes. heſter. xiij. Cũ plurimis gẽtibus imperarẽ et vniuerſũ oꝛbẽ mee ditioni ſubiugaſſem volui nequaq̄ʒ abuti potentie magnitudine ſed clementia et lenitate gubernare ſubiectos . vt abſq̄ʒ vllo terroꝛe vitã ſilẽtio tranſigẽtes optata cunctis moꝛtalibus pace fruerentur. Oꝛiũtur ẽt fructus qꝛ viri litterati ⁊ docti philoſophie vacãtes honoꝛib⁹ muneribus ⁊ publicis officijs decoꝛãtur. Vñ dr ij. Eſdre.iij. Dicamus vnuſq̄ſq̄ʒ nr̃m ſermonẽ q̄ p̄cellat ⁊ cuiuſcũq̄ʒ apparuerit ſapiẽtioꝛ alteri⁹ dabit illi rex Darius dona magna purpura cooperiri ⁊ i auro bibere/ ⁊ ſup auꝛ doꝛmire/ ⁊ cur rũ aureo freno/ ⁊ cydarim byſſinã/ ⁊ toꝛquẽ circa collũ. ⁊ ſcđo loco ſedebit adario ꝓꝑ ſapiẽtiã ſuã ⁊ cognatus darij vocabit. facit illud Gene. xli. Dicit aũt rex pharao ad ioſeph. qꝛ oñdit tibi de⁹ oĩa q̄ locut⁹ es nũq̄d ſapiẽtioꝛẽ ⁊ ꝯſimilẽ tui iuenir potero tu eris ſup domũ meã/ ⁊ ad tui oꝛis iperiũ cũct⁹ popul⁹ obediet vno tñ regni ſolio p̄cedẽte. Et tulit anulũ de manu ſua ⁊ dedit eũ in manu eius. veſtiuitq̄ʒ eũ ſtola biſſina/ ⁊ collo toꝛquẽ aureã circũpoſuit: fecitq̄ʒ eũ aſcendere ſup currũ ſuũ ſcđm clamãte p̄cone vt oĩs coꝛã eo genu flecter ẽt ⁊ p͛poſitũ eẽ ſcirẽt vni

Litterati a iuſtis p͛cipib⁹ decoꝛant honoꝛib⁹.

uerſe terre egipti. Dicit quoqꝫ rex egipti ad Jo
ſeph. Ego ſū pharao abſqꝫ tuo imperio nō mo
uebit q̄ſqꝫ manū aut pedē in oī terra egipti ver‑
titqꝫ nomen eius ꝛ vocauit eū lingua egiptiaca
ſaluatorē mūdi. Deditqꝫ illi vxorē Aſſenec filiā
Inſtruc‑ꝛo filioꝝ magnatū phutifaris ſacerdotis Eliopoleos. Colligūt̄ ēt
fructus. qꝛ infantes de ſemine regio deſcēdētes
ꝛ magnatū filij ī palacio regis ī oī ſapiētia ꝛ do
ctrina erudiunt̄ ꝛ nutriūtur oī linguarū gn̄e ꝛ lit
teris inſtruūtur. Vn̄ h̄etur danielis .i. Et ait rex
Nabuchodonoſor Aſſenez p̄poſito eunucoꝝ vt
ītroduceret de filijs iſrael ꝛ d̄ ſemīe regio ꝛ tyrā
noꝝ pueros ī q̄b9 nulla eēt macula decoros for
ma ꝛ eruditos oī ſapiētia cautos ſciētia ꝛ doc‑
tos diſciplia ꝛ q̄ poſſēt ſtar̄ ī palatio regis vt do
ceret eos lr̄as ꝛ liguā caldeoꝝ. ꝛ ꝯſtituit rex eis
ānonā p ſingulos dies de cibis ſuis ꝛ vino vn̄ bi
bebat ip̄e vt enutriti trib9 annis poſtea ſtarēt in
ꝯſpectu regis. Habent̄ ēt fructus qꝛ ī quacūqꝫ
ardua re pagenda ſp p̄cedit ipſi9 regis decocta
cogitatio/atqꝫ digeſta ꝛ matura deliberatio. Et
optati finis aſſecutio. vn̄ ait ſaluator mūdi Luc.
xiiij. Quis rex itur9 ꝯmittere bellū aduerſus a‑
liū regē nō ſedēs pri9 cogitat ſi poſſet cū decem
milib9 occurrer̄ ei q̄ cū .xx. milib9 venit ad ſe alio
q̄n illo adhuc lōge a gēte legatōez mittēſ rogat
eū q̄ pacis ſūt. Naſcūt̄ ēt fruct9 qꝛ reges efficiū
tur hiſtoriographi ꝛ ſoliciti vt eoꝝ ſalutē ꝓcurā
tes/affectātes ꝛ tutātes honore ꝛ p̄mio remune
rent̄ vn̄ dr̄ Eſter. vi. Noctē illā duxit rex inſōnē
iuſſitqꝫ ſibi afferr̄ hiſtorias ꝛ ānales prioꝝ tpoꝝ

que cū illo preſente legerētur ventū eſt ad illum locū vbi ſcriptū erat quō nūciaſſet Mardocheꝰ inſidias Bagathan ꝛ Thares eunuchoꝝ regē Aſſuerū iugulare cupiētiū. qđ cū audiſſet Rex ait. qđ ꝓ hac fide honoris ac pmij mardocheꝰ cōſecutus eſt/dixerūt ei ſerui illiꝰ ꝛ miniſtri. Nichil omino mercedis accepit q̄ ait. Quid debeat fieri viro quē rex honorare deſiderat. cui Aman reſpōdit. hō quē rex honorare cupit dꝫ īdui veſti bꝰ regis ꝛ īponi ſup equū q̄ de ſella regis ē ꝛ accipere regiū diadema ſup caput ſuū. Et primus de regis principibꝫ ac tyrānis teneat equū iuſꝫ p plateā ciuitatis īcedēs clamet ꝛ dicat. Sic honorabit quēcūqꝫ rex voluerit honorare. Dixit ei rex feſtina ꝛ ſūpta ſtola ꝛ equo fac. vt locutꝰ es Mardocheō iudeo q̄ ſedet añ fores palacij. Caue ne q̄cq̄ꝫ de his q̄ locutus es ꝑtermittas. ꝛ ita factū eſt. Habētur etiā fructꝰ q2 ſoliū regiū efficitur ppetuū ꝛ oia īpedimēta ēt ꝓ ꝑte pſone detētio ſoluūtur et anulantur. Indicatur ei q̄d ſit facturus ꝛ ſi errauerit releuat a dño vt corripiatur et cōuertatur ab iniquitate et bona morte dies ſuos ꝯplet ī glīa. vñ dī Job. xxxvi. Et reges in ſolio collocat imperpetuū et illi erigūtur et ſi fuerint in catenis ꝛ vinciātur funibus paupratis indicabit eis opera eoꝝ ꝛ ſcelera eoꝝ q2 violenti fuerunt/ reuelabit quoqꝫ aurē eoꝝ vt corripiat. ꝛ loquet vt reuertātur ab iniquitate. ſi audierint ꝛ obſeruauerint ꝯplebūt dies ſuos ī bono ꝛ annos ſuos in gloria. facit illud eccl'iaſtes iiij. q2 de carcere catenisqꝫ īterdū quis egrediat

Ludouicus. xijꝰ. laudatur

Dominꝰ quos amat corrigit.

ad regnū/ ⁊ alius natus in regno inopia cōſūmatur. Quoꝝ maiorē ꝑtē fructuū huiꝰ auctoritatis Job. ⁊ eccleſiaſtes/ xp̄ianiſſimus ⁊ inuictiſſimꝰ Ludouicus rex. xij. nūc de pñti regnans et imperans/ ꝓut ſolis vtraqꝫ domꝰ plena eſt/ non dei ꝑmiſſione. imo potius diſpoſitiōe adeptꝰ eſt Cui lꝫ fortuna a principio aduerſiſſima fuerit tā dē cognouit ſuū errorē q̄ tanto principi moleſta fuit et nouercale odium in matermum mutauit affectū. Et ita fuit neceſſarium fieri iuxta illud Judich. viij. Et ꝑ multas tribulationes ꝓbatꝰ dei amicus effectus eſt. Item et iuxta illud Raphaelis Angeli ad Tobiam ſeniorem. Et qꝛ acceptus eras deo neceſſe fuit vt temptatio probaret te vt habetᷓ Thobie. xij. facit illud deutero. xiij. Quia tēptat vos dñs deus veſter. vt palam fiat vtrum diligatis eū/ an nō in toto corde et in tota anima veſtra. Coadiuuantᷓ hec per ea que habentur Judicum. iij. in principio vbi dr̄. Hec ſunt gentes quas dñs dereliquit vt erudiret in eis Iſraelem et oēs qui nō nouerant bella chananeorum/ et poſtea diſcerent filij eorum certare cum hoſtibus et habere conſuetudinem prelīādi. ⁊c. Unde dicitur Job. v. Beatꝰ homo qui corripitur a domino propterea ait Apl's ad hebre. xij. fili me noli negligere diſciplinā domini neqꝫ fatigeris dū ab eo argueris/ quem enim diligit dominus/ caſtigat. flagellat autem omnem filium quem recipit/ quis enim filius quem non corripit pater. decorantur iſta per ea que dicit dominus in Apocalipſi. iij. Ego quos amo

arguo ⁊ caſtigo. Accedat illud .ij. Paralipom. xxxij. Dereliquit eũ dñs vt tẽtaretur et nota fierẽt oia q̄ erãt in corde ei⁹. facit illud ſapieñ. xvi. ſed nõ imppetuũ tua ira pmãſit ſed ad correptionẽ in breui turbati ſunt ſignũ hƺbẽtes ſalutis ad ꝯmemorationẽ mãdati legis tue. Decorant hec p illud Thobie .ij. hãc autẽ tẽptationẽ ideo pmiſit dñs euenire illi vt poſteris daretur exemplũ paciẽtie eius ſicut ⁊ ſancti Job. Itẽ ⁊ p illd Gregorij. Aduerſitas q̄ bonis votis obijcit ꝓbatio vtutis eſt nõ iudiciũ reprobationis / quis eñ neſciat q̄ ꝓſperũ fuit q̄ beatus Paulus p̄dicaturus ad ytaliã veniebat ⁊ tñ veniens naufragiũ ptulit: ſed tñ nauis cordis in maris fluctibus integra ſtetit vt habet in .c. aduerſitas .vij q. i. Tãdẽ ſũmus ⁊ miſericors deus vidẽs tanti principis ꝯfidẽtiã nõ eſt oblitus ei⁹ in tẽptatiõe iuxta illd .iiij. Eſdre .xij. Cõfide Iſrael ⁊ noli triſtari tu dom⁹ iacob eſt eñ memoria vr̃a corã altiſſimo ⁊ fortis nõ eſt oblit⁹ vr̃i in tẽtatiõe. illuſtrant hec p ea q̄ dicit thobias ſenior thobie .iij. hoc aũt p certo hƺ ois qui colit te: q2 vita eius ſi in ꝓbatiõe fuerit coronabit. ſi aũt in tribulatiõe fuerit liberabitur / et ſi in corruptione fuerit ad miam tuã venire licebit. nõ eñ delectaris in pditionibus noſtris quia poſt tẽpeſtatẽ tranqllũ facis ⁊ poſt lacrimationẽ ⁊ fletũ exultationẽ infundis. ⁊ iuxta illd .i. Mach .x. r ⁊ euerſus eſt ad terrã patrũ ſuo2 ⁊ ſedet in ſede regni eo2. Suſcipiũt finaliter fructus de rege iſtructo ⁊ doctrinato in lege dñi. quis vnuſquiſq3 populus / vni‑

uerſitas/ et etiā ſingulares pſone neminē etiam regem in re ꝓpria cognoſcūt ſuperiorē de facto nec in eodē rege dn̄atur auaricia ꝓpter quod po puli vniūtur ⁊ accumulātur ⁊ ipſe rex ſuis pro= priis limitibus cōtentaẽ.viij df Ezechielis.xlvi. Et non accipiet princeps de hereditate populi p violētiā ⁊ de poſſeſſione eoꝝ. ſed de poſſeſſio= ne ſua hereditatē dabit filiis ſuis vt nō diſpga= tur populus meus vnuſquiſqꝫ a poſſeſſione ſua Coadiuuātur ⁊ hornantur hec per ea que dicit dn̄s per os Moyſi deuterono.xvii. Cūqꝫ fuerit cōſtitutus rex non multiplicabit ſibi equos nec reducet populum in egiptū equitatus numero ſubleuatus neqꝫ habebit argētu et auri immen= ſa pondera. Propter quod cūcte Gallorum na tiōes poſſunt hodiernis tēporibꝫ iceſſanter cla= mare illud filioꝝ iſrael deuterono. xvi. Affixe= rūt nos reges defuncti et perſecuti ſunt iponē= tes onera grauiſſima et clamauimꝰ ad dominū deum patrum noſtroꝝ qui exaudiuit nos et re= ſpexit humilitatem noſtrā et laborem atqꝫ angu ſtiam et eduxit nos de Egipto in manu forti e brachio extento et ingenti pauore in ſignis atqꝫ portentis et introduxit ad locū iſtum et tradidit nobis terram lacte et melle manantē. Nam tem poribus defunctoꝝ regum non ſolum populus et eccleſiaſtice perſone verum etiam Gallicana eccleſia grauiſſimis oneribꝰ. ſ. talliis collectis gabellis ſubſidiis donis ⁊ mutuoꝝ ſubuentioni bus aſtringebātur et affligebātur vt ꝓbatur in ca.i.et in.c.clericis laicos de imu. eccle.li.vi.et

in cle.vnica.eodē ti. verūetiā experientia ꝓpriis oculis videntibꝫ nos īſtruit q̄ cunctarum rerū vr̄ efficax magiſtra. vt i.c. felicis de cēſſ. li.vi. ꝛ i c.q̄ꝫ ſit eccleſiis de elec. eodē li. Hūc vero eodē criſtianiſſimo ludouico ꝛ dei amico iperante nō ſolū ea ſuſpenſa verūetiā de medio ſunt ſublata. Et qđ mirādū piū ꝛ memoꝛiale eſt ꝓpria regalia iura p eūdē dei amicū ꝓprio motu reſtricta limitata ꝛ diminuta ſunt qđ nuſq̄ꝫ in p̄ntē diē repitur Recnō lōbardie p̄ncipatū.ſ. Mediolani ducatū vbis vulgaribꝫ nūcupatū ꝛ eiuſdē ꝓpriū p̄rimo niū de ꝓpria ꝛ nō aliena ſbā cūctis admirantibꝫ vi. ꝛ violētia lōgiſſimis annis tyrānice oppreſſū ꝛ poſſeſſū abſq̄ꝫ aliqua ſubditoꝝ iactura ſue ditioni ꝛ ptāti redegit exēplo regis dauid q̄ boues plauſtrū ꝛ iuga boū p erēnā ci gratioſe oblata recuſauit ſꝫ p̄cio pōderis argēti ꝓprij emit vt olo cauſta gratuita ꝛ nō oneroſa deo offerret vt hr̄ ij. regū. xxiiij. i fi. Et ſi de tyberio p̄uigno tercio romanoꝝ Imperatoꝛe legam⁹ dixiſſe pricipibꝫ plebē cupiētibꝫ grauare. Boni paſtoꝛis eſt tōdere pecus nō decoꝛiare verūtū nos teſtes ſumus Ludouicū hui⁹ nois duodecimū frācoꝝ regem opere ꝛ facto effectui mācipaſſe ꝛ execuliōi mādaſſe. O felix dies i qua ſedit i ſede regni parētū ſuoꝝ. vt dr̄. i. Machabe. x. Quid reſtat dicendū niſi q̄ vniuerſus popul⁹ dicant cātant ꝛ pſallāt vna voce dicētes. Canticū filioꝝ Iſrael. ad Iudich. Tu gloꝛia Hieruſalē/tu leticia iſrael/tu honorificētia populi noſtri vt habetur Iudich. xv Item et pſallant cū pſalmiſta pſal. cxvij. A dominus

Mediolani victoria

Iubilatō ppl̄i gallici ob regē ludouicū.

mino factũ eſt illud ⁊ ē mirabile i oculis noſtris Hec eſt dies quā fecit dñs exultem⁹ et letemur in ea. ⁊ illud pſal. ix. Deſideriũ pauperũ exaudi‑uit dñs pparationē cordis eoꝝ exaudiuit auris ei⁹ ⁊ illud pſal. xix. Dñe ſaluũ fac regē ⁊ exaudi nos i die qua iuocauerimus te. Sed q̄d multis moroꝛ. nā vt ait. Mardocheus. Heſter. x. A deo facta ſunt iſta recordatus ſũ ſõnij q̄ viderā hec eadē ſignificantis nec eoꝝ quicq̄ irritũ fuit par uus fons q̄ creuit i fluuiũ ⁊ i lucē ſolē q̄ ↄuerſ⁹ eſt ⁊ i aquas plurimas redũdauit Ludouicus Rex Duodecimus eſt. Et ſi dici poſſit q̄ fracto freno venio ad finē huius quite partis ꝑut dr̄ ĩ gratiano p glo. i. c. etiā corde. ſ. q. i. q̄a tamē no‑ſtri ſermões ſunt de rege i lege dei ⁊ ei⁹ ceterimo nius doctrinato vnũ p̄cipuũ non omittēdũ puta ui ⁊ eſt. q̄ ipſa regia maieſtas p̄ oculis debet ha bere illḋ Leuiti. xxi. vbi dñs ait ad Moyſē. Loq̄ re ad Aarõ. Hõ de ſemine tuo p familias q̄ ha buerit maculā nõ offerat panes deo ſuo nec ac‑cedat ad miſteriũ eius ſi cecus fuerit ſi claudus ſi paruo vl' grādi vel torto naſo ſi fracto pede ſi māchus/ſi lipp⁹/ſi gibboſus/ſi albuginē habet i oculo/ſi iugē ſcabiē/ſi ipetiginē in corpore vel põderoſus. Ecce ei quales debēt eſſe epi Que verba exponēs beat⁹ gregori⁹ in paſtorali ait. Cec⁹ q̄ppe eſt q̄ ſupne lucē ↄtēplatiõis ignorat q̄ p̄ntis vite tenebris p̄ſſus dũ lucē vēturā nequa q̄ diligēdo ↄſpicit quo greſſ⁹ opis porrigat neſ‑cit. De iſto ei dicit̄ p ꝑphetantem Annam. i. re‑gum. ij. pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit ⁊ im‑

Quales debeāt eē epiſcopi.

Cec⁹ epũs

pij i tenebꝛis côticeſcēt. vnde hieronim⁹ ait In
nocens abſqȝ ſermone côuerſatio quātū exēplo
ꝓdeſt tm̄ ſilētio nocet/nā latratu canū ⁊ baculo
paſtoꝝ lupi ſunt arcēdi cuius ꝟba habent in.c.
i.xliij.di. Claudus vero eſt q̇ quo pergere debe- Claudus
at aſpicit ſȝ ꝑ īfirmitatē mētis viteviā ꝑfecte nō
vȝ tenere quā videt qꝛ vidȝ q̇s ad ꝟtutis ſtatum
dū flura côſuetudine nō erigitur quo deſiderius
ci⁹ nitiṫ illud greſſu aoperis efficaciter nō ſequē
tur. De iſto enī epō loquiṫ Paul⁹ apoſtolus ad
hebꝛe. xij. propter quod remiſſas man⁹ ⁊ ſoluta
genua erigite ⁊ greſſ⁹ rectos facite pedibꝫ vr̄is
vt nō claudicās q̇s erret. magis autem ſanetur
Paruo aūt naſo eſt q̇ ad tenendā menſuram di Paruo
ſcretionis ydone⁹ nō eſt. Naſo q̇ppe odoꝛēs ſe- naſo
toꝛeſqȝ diſcernim⁹ Recte ergo ꝑ naſum diſcretō
exꝓimitur ꝑ quā virtutes elegim⁹ delicta repꝛo
bam⁹. Naſ⁹ q̇ppe grādis ⁊ toꝛt⁹ eſt diſcretiōis Fracto
ſubtilitas imoderata q̄ dū pluſqȝ decet excreue- pede
rit actionis ſue rectitudinē ipā confundit fracto
aūt pede vel manu eſt q̇ per viā dn̄i ꝑgere oino
nō valet atqȝ a bonis actibꝫ fūdit⁹ exſoꝛs vacat
quaten⁹ hec nō vt claud⁹ ſaltē cū in firmitate te
neat ſed ab his oibus alienus oino exiſtat Gib Gibboſ⁹
boſus eſt quem terrene ſolicitudinis pondus de
pꝛimit ne vnqȝ ad ſupna reſpiciat ſed ſolū his q̄
in infimis calcāṫ itendit. q̇ ⁊ ſi qn̄ aliq̇d ex bono
patrie celeſtis audierit ad hoc nimirū ꝑuerſe cō
ſuetudinis pondere pꝛegrauatus coꝛdis facieȝ
non attollit. quia cognitionis ſtatum erigere nō
valet quē terrene ſolitudinis vſus curuum tenet

Ex coꝝ q̄ppe ſpecie pſalmiſta dicit i pſal. xxxvij
Incuruatus ⁊ humiliatus ſū vſquequaqꜫ quoꝝ
culpā ꝑ ſemetipam veritas reprobās ait. Luce
viij. Semē aūt quod i ſpinis cecidit hi ſūt q̄ au-
dierūt ⁊ a ſollicitudinibꝫ ⁊ diuitijs ⁊voluptatibꝫ
vite euntes ſuffocant̄ ⁊ nō referūt fructū/idē ha
betur Mathei. xiij. ⁊ Marci. iiij. Lippus vero ē
Lippus. cuius q̄dē igeniū ad cognitionē veritatis emicat
ſed t̄n hec carnalia opa obſcurāt q̄a ſūt nōnulli
quoꝝ ſenſus carnalis vite operatio ſauciat q̄ vi
dere recta ſubtiliter ꝑ igeniū poterūt ſꜫ vſu pra-
uoꝝ actuum caligant̄. De iſto ei loq̄tur Angelus
i Apocalipſi. iii. Collirio iunge oculos vt vide-
as Habens albuginē i oculo eſt q̄ ꝟitatis lucem
videre nō ſinit̄ q̄ arrogantia ſapiētie ſeu iuſticie
excecat̄ pupilla nāqꜫ oculi nigra videt albuginē
tolerās nichil videt q̄a vꜫ ſēſus hūane cogitatō
nis ſi ſtultū pctōrēqꜫ itelligit cognitionem ſupne
claritatis appꝛehēdit ſi aūt ſibi candorē iuſticie
ſeu ſapiētie tribuit a luce ſupne cognitiōis ſe ex
cludit ⁊ ad claritatem veri luminis nequaq̄ pene-
trat quo ſe apō ſe ꝑ arrogātiā exaltat ſicut de q̄
buſdā d̄r in ep̄la ad Romanos. i. Dicentes ſe eē
Jugē ſcabiē hñs ſapiētes ſtulti facti ſunt. Jugē vero ſcabiē habꝫ
cui carnis petulātia ſine ceſſatione dn̄atur. In
ſcabie eteni feruoꝛ viſcerū ad cutē trahit̄ ꝑ quā
recte luxuria deſignat̄ qꜫ ⁊ ſi cordis tentatio vſqꜫ
ad operationē ꝓſilijt nimirū feruoꝛ intimus vſqꜫ
cutis ſcabiē ꝓrūpit/⁊ foꝛas iā coꝛpus ſauciat qꜫ
dū i cogitatiōe voluptas nō repꝛimit̄ etiā i actio
ne dn̄atur/quaſi eni cutis pꝛuriginem paulus ca-

rabat abſtergere cum dicebat.i.Corinthi.x.Tē
tatio vos non apprehendat niſi humana ac ſi a-
perte diceret.humanū quidē eſt i corde tentatio
nem perpeti/demonia cū vero eſt tētationis cer
tamine ꝛ operatione ſuperari.Impetiginē quo
qꝫ habet in corpore quiſqs auaricia vaſtatur in
mente qui ſi paruis nō cōpeſcitur nimirum ſine
menſura dilatatur. Impetigo q̄ppe ſine dolore
corpus occupat ꝛ abſqꝫ occupati tedio excreſ- Impeti-
cens mēbroꝝ faciē/mēbroꝝ decorē fedat/ qꝛ ēt ginē hñs.
auaricia capti aiaꝫ dū quaſi delectat exulcerat
dū adipiſcēda q̄ſqꝫ negocia cogitationi obycit
inimicitias accēdit ꝛ dolorē i vulnerē nō facit qꝛ
eſtuāti aio ex culpa habundantiā ꝓmittit ſꝫ de-
cor mēbroꝝ perdit q̄a aliarū quoqꝫ virtutū per
hanc pulchritudo deprauat ꝛ quaſi totū corp⁹
exaſperat qꝛ p vniuerſa vicia aiam ſupplātat.pau
lo teſtante.i.ad Thimo.vi.Radix oim malorum
eſt cupiditas.Ponderoſus vero ē q̄ turpitudinē Pōdero-
opere nō exercet.ſed tñ ab hac cogitatione ꝯti- ſus
nua ſine moderatiōe grauat i mēte/qui nequaq̄
quidē vſqꝫ ad opus nephariū rapit ſed eius ani
mus voluptate luxurie ſine vllo repugnatiōis ſti
mulo delectatur.Viciū q̄ppe ponderis ē cū hu-
mor viſcerū ad virilia labitur q̄ ꝓfecto cū mole-
ſtia dedecoris itumeſcūt pōderoſus ergo ē q̄ to
tis cogitationib᷒ ad laſciuiā defluēs pōdus tur
pitudinis geſtat i corde ꝛ q̄uis praua nō exerce
at opera ab his tñ nō auellit mēte/nec ad vſum
boni opis i apto valet aſſurgere qꝛ grauat hunc
i abſconditis pōd⁹ turpe.hec ille gregori⁹ cui⁹

verba hñtur in.c.hic ⁊ eni.xlix.di. Itē nō debēt esse iuuenes ⁊ adolescentes.q3 q̄ heri erat i theatro hodie nō sedeat in ecclia.q̄ vespe erat i circo hodie nō ministret altario q̄ dudū fuerat fautoꝛ histrionū hodie.nō sit cōsecratoꝛ virginū/mo inctāneus nāqꝫ sacerdos nescit humilitatem obseruare et modos personarū vel se sc cōtemnere nō ieiunauit non fleuit/non se correxit nō pauperibus erogauit In arrogantiam q̄ est ruina dyaboli īcidunt qui in puncto hoꝛe ne dum discipuli fiūt magistri ⁊ sicut innocētius ait. Miserū ē eū fieri magistrū q̄ nec dū didicit esse discipulus vt in.c.i.xlviij.di. Vñ ait beat⁹ Gregori⁹ cui⁹ verba habēnt in.c.fi.xlviij.di. Sicut Neophit⁹ dicebat q̄ in initio sancte fidei erat eruditiōe plā tatus ad ambiendos sacros oꝛdines irresperit. Oꝛdinate ergo ad oꝛdines ascēdēdū ē nā casū appetit q̄ ad summi loci fastigia postpositis gradibus per abrupta querit ascensum scimus aūt ꝙ edificati parietes non pꝛius tignoꝛum pōdus accipiunt nisi a nouitatis sue humoꝛe siccentur ne si ante pondera ꝙ solident accipiāt cunctam simul ad terram deponant fabricā. Quisquis ergo cuilibet hoꝝ vicioꝝ subijcit panes dño offerre ꝓhibet/ne ꝑfecto aliena delicta nō valeat iꝰ diluere quem adhuc ꝓpria deuastant. Corroboratur pꝛedicta ꝑ illud Malachie.i. Si offeratis cecū ad imolandum nonne malū est. Et si offeratis claudum et languidum nonne malum est ⁊c. Ratio pꝛedictoꝛum est/q3 indignum est dare deo quod dedignatur homo vt ait hieronimus sup

Iuuenes pꝛelati

Malachiam. cuius verba habentur in. c. fi. xlix di. Illuſtrātur hec per illud hieremie Multi edi ficant parietes ⁊ columpnas eccleſie ſubtrahūt marmora nitent auro/⁊ laquearia ſplendent/gē mis altare diſtinguitur et miniſtrorum xp̄i nulla eſt electio. Cuius verba habētur i. c. gloria ep̄i: .§. multi edificātur. xij. q. ij. que verba gloſator exponit pietes id eſt iperitos. ⁊ columpnas id ē peritos. Igit̃ recordet̃ ⁊ memor ſit xp̄ianiſſimꝰ rex verbi ꝓphetici Malachie. i. Maledictꝰ do⸗ lus q̄ habet in grege ſuo maſculū ⁊ votū faciēs imolat debile dn̄o facit illō hieremie. xlviij. Ma ledictus qui facit opus domini fraudulēter. vn⸗ de dr̃ etiam Malachie. ij. diſperdet dominus vi rum qui fecerit hoc magiſtrum et diſcipulū De corātur iſta p ea q̄ dicit dn̄s p Ezechielē. xxxiiij per totū precipue dum ibi dicit̃/ hec dicit domi⸗ nus deus. Ecce egoipſe ſuper paſtores requirā gregē meum de manu coꝝ ⁊ ceſſare faciam vt vl tra nō paſcant gregem meum nec paſcant ā̄plꝰ paſtores ſemetipſos ⁊ liberabo gregem meū de ore eoꝝ ⁊ nō erit vltra eis in eſcā ⁊c. de p̄dictis eni prelatis et ep̄is ſi merentur dici ep̄i Conque ritur dn̄s Malachie. i. quis in vobis q̄ claudat hoſtia ⁊ icendat altare meū gratuito De his ei loqtur baruth. vi. c. veſtimēta ⁊ ornamenta ſan⸗ ctorum ⁊ eccleſiarū auferunt ſacerdotes ⁊ veſti unt vxores ſuas ⁊ filios ſuos/ iſti ei ſunt q̄ reli⸗ quūt falſa ⁊ opprobrium poſtea futuris. De his etiā dr̃ Sophonie. iij. ſacerdotes eiꝰ polluerunt ſctm̄ iniuſte egerunt ꝯtra legē De his dr̃ etiam

Que ma⸗ la ex p̄la⸗ tis malis ꝓueniāt.

Eſaye.xxviij.ſacerdotes ⁊ ꝓphete neſcierũt pre
ebrietate abſorti ſunt a vino errauerũt i ebrieta
te neſcierũt videntẽ/ignorauerũt iudiciũ oẽs ei
mẽſe replete ſũt vomitu ſordiũq; ita vt nõ eẽt lo
cꝰ vltra. De his ẽt dr̃ Michee.iij.Sacerdotes
eiꝰ i mercede docebãt ⁊ ꝓphete eiꝰ i ꝑecunia di
uinabãt ⁊ ſuꝑ dñm requieſcebãt dicẽtes Nũqd
nõ dñs i medio noſtrũ nõ venerit ſuꝑ nos mala
De his etiã dicit̃ ꝑ amos.v.odio habuerũt cor=
ripientẽ i porta ⁊ loquẽtem ꝑfecte abomiati ſũt.
De his eni loqt̃ dñs ꝑ oſee.iiij.Non eſt ei veri=
tas ⁊ nõ eſt mia ⁊ nõ eſt ſcientia dei in terra.⁊ vl
teriꝰ dicit q: tu ſcientiã repuliſti repellã te ne ſa
cerdotio fũgaris michi.De his fuit locutꝰ dñs
ꝑ amos.iij.Et neſcierũt facere rectũ theſauri=
zãtes iniqtatẽ ⁊ rapinas i edibꝫ ſuis. De his ẽt
fuit ſermo dñi ꝑ Ezechielẽ.xxij.Sacerdotes eiꝰ
cõtẽpſerũt legẽ meã ⁊ poluerũt ſanctuaria mea
iter ſctm̃ ⁊ ꝓphanũ nõ habuerũt diſtãtiã/iter pol
lutũ ⁊ mũdũ nõ itellexerunt/⁊ a ſabbatis meis a
uerterũt oculos ſuos ⁊ coiqnabar i medio eorũ
De his ei dr̃ hiere.xlix.Inutilis facta eſt ſapien
tia eoꝝ De his etiã loqtur Salomõ ꝓuerbioꝝ
iiij.Non ei dormiũt niſi cum malefecerit comee
dũt panẽ ipietatis/⁊ vinũ iniqtatis bibũt.De his
etiã loqtur Eſaye.v. Ve q cõſurgitis mane ad
ebrietatẽ ſectãdã ⁊ potãdũ vſq; ad veſperã ⁊ vio
eſtuatis Cythara ⁊ lyra ⁊ tipanũ ⁊ tybia vinũ in
cõuiuijs veſtris ⁊ opꝰ dñi nõ reſpicitis nec opꝰ
manuũ eiꝰ cõſideratis.De his ẽt dr̃ Eſaie.vij.Nũ
qd vobis parũ eſt moleſtos eẽ oibꝰ q: moleſti

eſtis ó mco. De his dicit̃ Eſaye.i. Ne offeratis vltra ſacrificium fruſtra incenſum abominatio eſt michi kalendas veſtras et ſolennitates veſtras odiuit anima mea. De his habetur hieremie.l. Grex perditus factus eſt populus meus/ paſtores eorum ſeduxerunt eos feceruntq̃ vagari in montibus. De his etiã loquitur dñs per zachariã.xi. Ecce ego ſuſcitabo paſtorẽ i terra qui derelicta nõ viſitabit/ diſperſum non queret et cõtritũ nõ ſanabit/ et id quod ſtat nõ enutriet et carnes pinguiũ comedet ⁊ vngulas eoꝝ diſſoluet.⁊c. Legimus eñ alexandrũ magnũ ſacerdotes et templũ dei veneraſſe et ſacras iudeorũ leges approbaſſe ob qd meruit toti⁹ orbis monarchiã obtinere. Et econtra legimus ꝙ Põpeius ſemp victorioſus fuit ⁊ viginti duo reges ſubegit. Tãdẽ poſtq̃ templũ dei ⁊ eius pſonas pfanaſſet nũq̃ poſtea df pugnaſſe qñ vinceret Similiter nõ longe poſt Craſſus preſes templũ ſyrie ẽt auſus eſt pfanare et ſpoliare qd Pompeius nõ fecit ⁊ ob hoc auro ori ei⁹ fuſo iterijt. Multa exẽpla de his iueniũtur q̃ nõ timẽt diuina ⁊ clerũ profanare q̃ iuxta vulgar dictũ mala morte perire ſolẽt vt oĩa iſta manifeſte pbantur ij.machabe.iij. hoc etiã apte pphẽtauit Moyſes.deuterono.xxxiij. pcute dorſa inimicoꝝ ei⁹ et qui oderunt eum nõ conſurgant. Decoratur hec p illud pſal.ps.ciiij Nolite tãgere xp̃os meos et in prophetis meis nolite malignari. Nec opinentur reges dicẽtes ꝙ eoꝝ facta dei voluntate diriguntur iuxta illud pũer.xxi. Cor regis

Diuina pphanare q̃ ſit piculoſũ principi.

Utrū de⁹ mutet diſpoſita

in manu dñi quocūq; voluerit iclinabit illud. cu ius vba tranſūptiue hñr in epiſtola inter claras .C. de ſum. tri. q2 vt ait Macrobius quē refert glo. in. c. incōmutabilis. xxij. q. iiij. tripliciter ꝯtingit deū loqui. ſ. cōminādo aut cōmouēdo ⁊ hec reuocat vt habet hieremie. xxvi. ⁊ ione. iij. ⁊. iiij. Loquit etiā pmittēdo ⁊ nō approbat ſed reprobat iuxta illud Oſee. viij. ipi regnauerūt ⁊ nō ex me fecerūt ſibi regē ⁊ nō p me principē ⁊ nō per cōſiliū meū. ⁊ hoc dictū videt de ſaule illo quem vtiq; dñs eligerat ⁊ regē ſibi fieri iuſſerat. ſ3 qm̄ nō ſcōm dei volūtatē ſed ſcōm petōis ppli meritū fuerat elect⁹ negat eū cū ſua volūtate vel ꝯſilio ꝯſtitutū. vt. i. regū. viij. vſq; ad finē. i. regū ita dicit hiero. cui⁹ vba habent in. c. audacter. viij. q. i. Loquit etiā diſponēdo ⁊ illa nō mutat. vt in .c. incōmutabilis de⁹. xxij. q. iiij. vnū tñ eſt. ꝙ l3 ꝗs fuerit pſcitus ſi tñ egerit pñiam de petō ſuo feceritq; iudiciū et iuſticiā ⁊ i mādatis vite ambulauerit nec fecerit ꝗcq; iniuſtū vita viuet ⁊ nō morieť vt dr̄ ezechielis. xxxiij. facit illud. iiij. regū. xx. vbi Ezechias rex iuda fuerat a deo pſcitus ꝙ morerer verūtamē fleuit ⁊ lacrimatus eſt et ſic egit pniam et dñs eius vitā ad. xv. annos

Faciens legis per miſſiōe ñ dr̄ legis miniſter.

progauit. faciūt q̄ dicūtur et nojatur de Nabuchodonoſor et de pharaone in capitulo Nabuchodonoſor. xxiij. q. iiij. Et ſic ꝙ illa auctoritas Cor regis in manu dñi quocūq; voluerit iclinabit illud intelligitur dei pmiſſione ⁊ nō alias. Et p ꝯñs faciēs vel diſponēs aliqd dei pmiſſiōe ñ dr̄ dei miniſter. vt i dicto. c. audacter. ſicut aliqd

faciẽs vel diſponens legis ꝑmiſſiõe nõ dr̃ legis
miniſter. vt eſt glo. valde ſing. i. l. accuſatiõis. C
ꝙ metꝰ ca. de qua al's pluries ⁊ publice legẽdo
feci magnũ feſtũ. q̃ facit ad multa. De tali ci re
gis p̃ceptoꝛe ⁊ in. l. dei ⁊ eius p̃ceptis ⁊ certimo
nijs inſtructoꝛe ⁊ doctoꝛe loquũt iura in. l. cum
ples. ff. de admi. tuto. ⁊. l. ij. §. fi. ff. de oꝛi. iuris. et
. l. acq̃liꝰ. ff. de donac. et in. l. q̃ filiũ. ff. vbi pupil.
educa. debẽt/ qui tm̃ pꝛicipẽ tã ſana fructifera ⁊
ſctã doctrina ĩbuit ⁊ decoꝛauit. q̃ iura volunt ꝙ
hi ſunt p̃ceptoꝛes bñmeriti bonũ reip. ⁊ diſcipu
loꝝ zelãtes ⁊ affectãtes ꝓpt̃ q̃ magnis donis et
ãplis remũeratiõibꝫ decoꝛãdi ſũt. vñ eſt ꝙ i coꝝ
remũeratiõibꝫ p̃cepta iuris ſoluũt ⁊ relaxant. vt
in dicta. l. acq̃liꝰ. ⁊ ibi glo. ⁊ oẽs ſcribentes. ⁊ per — Elemoſi-
Bal. ⁊ ange. i dicta. l. ſʒ ſi. l. §. cõſuluit. Itẽ dicũt — narij re-
ꝑſone bñmerite ⁊ zelãtes bonũ reip. regni ⁊ del- — gis.
phinatꝰ hij q̃ ſũt ad regias elemoſinas i paupe
res ⁊ pios vſus erogãdas ex officio ꝯſueto de-
putari. Nã lʒ multa bona opeꝛ elemoſina iuxta
illd tobie. iiij. Premiũ em̃ bonũ tibi theſaurizas
in die neceſſitatis. qm̃ elemoſina ab oĩ pctõ et a
moꝛte liberat ⁊ nõ patieꝛ ire aĩam i tenebꝛas/ fi-
ducia em̃ magna erit coꝛã ſũmo deo elemoſina — Elemoſi-
oĩbꝫ faciẽtibꝫ eã. Facit illd ãgeli raphaeꝛ. tho- — ne excellẽ
bie. xij. bona ẽ ei oro cũ ieiunio ⁊ elemoſina ma- — tia.
gis q̃ȝ theſauros auri recõdere quoniã elemoſi
na a moꝛte liberat ⁊ ipſa eſt q̃ purgat peccata et
facit inuenire vitã eternã oꝛnanꝛ hec ꝑ ea q̃ ait
pſal. pſalmo. xl. beatus qui intelligit ſup egenũ
et pauperẽ in die mala liberabit eum dominus.

Dominus conſeruet eum et viuificet eum ꝛ bea tū faciat eum in terra et nō tradat eum in aiam inimicoꝝ eius. Dñs opem ferat illi ſuper lectū doloris eius vniuerſum ſtratū eius verſaſti in infirmitate eius. Accedat ad hoc illud eccleſiaſti ci.iij. in fi. ignē ardentem extinguit aqua et elemoſina reſiſtit peccatis. Illuſtrantur hec per ea que dicit ſaluatoꝛ mūdi luce.xi. Date elemoſinā et ecce omnia munda ſunt vobis. facit illud eccleſiaſtici.xxix. Concludeelemoſinam in coꝛde pauperis ꝛ hec ꝓ te exoꝛabit ab omni malo. Elemoſina viri quaſi ſaccul⁹ cū ipſo ꝛ grām hominis quaſi pupillam conſeruabit et poſtea reſurget et retribuet illis retributionem vnicuiqꝫ in caput illoꝛum. veruntamen in talibus elemoſinarijs ſumma diſcretio cum pꝛudentia eſt neceſſaria.qꝛ opoꝛtet dare egenti dimittere ledēti/ et delinquentem coꝛrigere et errātem. In quibus tribus omne genus elemoſinarum cōſiſtit. vt in ca.tria ſunt cum.c.ſequē.xlv.di. Item ꝙ fiat ex fide/cauſa/loco/et tempoꝛe. vt in capi. nō ſatis lxxxvi.di. Item qꝛ pꝛimo eſt danda iuſtis demū peccatoꝛibus. Item non omnia vni ſed ſingulis et diuerſis ſecūdum exigentiam perſonarum diſtribuenda eſt elemoſina.vt omnia iſta ꝓbantur in.ca.fratrem.§. in ipſa autem.et in.c.dñs eadē di. Itē malo homini eſurienti vtilius elemoſina ſubtrahitur ſi de cibo ſecurus iuſticiā negligat vt in ca.nō omnis.v.q.v. Unde refert gloſatoꝛ decreti in ſumma.lxxxij.di.ꝙ dicit glo.ſuper mathe. iuſtius feceris ſi iniuſte potētem coꝛrexeris

Obſeruā da in elemoſina faciēda.

q̃ ſi ei dederis. quod euidenter ꝓbatur in capi. quomodo vltra mediū ibi dū dr . vt illi tm̄ accipiant pauperū cibos qui iã laborare nõ poſſunt xxxi.q.i. qđ quidẽ officiū ad ſolū dūtaxat epm̄ ptinet vt in.c.i.lxxxij.di.ꝛ in.c.glia epi.xij.q.ij.qđ etiã ꝑ leges gentiliū romanoꝝ ꝯprobaꝛ. vt in.l. munerū ciuiliū la.ij.§.item epi.ff.de mu.ꝛ ho. ſuperius in prima parte alle . vbi euidenter ꝓbaꝛ ꝙ officiū epoꝝ erat preeſſe cunctis neceſſarijs ꝛ venalibus rebus pro humana natura duntaxat ſuſtentanda ꝓut habetur etiam in.c.i.de emp.ꝛ vendi.vnde dicitur non enim in epm̄ vngitur.vt cognitor ſecularium iudiciorum reſideat/ſed vt ꝓcurator animarū et diſtributor ſpūalium exiſtat.vt in.c.clericū lo.vltimo.§. ex his omnibus datur intelligi.xi.q.i.faciūt nota.in.c.tua nobis et in.c.Iohãnes de teſta. ꝓpter que nichil eſt laborioſius ꝛ periculoſius officio horū elemoſinariorum iuxta illud Auguſtini paſce fame morientem quiſquis enim paſcendo hoiem ſeruare poteris ſi nõ paueris fame occidiſti. vt habetur in .c.paſce fame.lxxxvi.di.ꝛ i.l.necatur.ff. de libe. agnoſcen.et per conſequẽs benemeriti et zelantes bonū reipu . regni et delphinatus cum eorū labores ꝛ ſudores ſunt circa liberos et regnicolas huius regni et non alienigenas nutriendos et alendos.vt in dicto.c.non ſatis.ꝛ in dicto.capi.fratrẽ.§.ipſa autẽ ſuperius alle. cū ad multiplicandã conſeruandam replendam et decorandã rẽ publicã valde ſint iſta neceſſaria. vt in.l.i. ff.ſo.mri. ꝛ i.l.ij.C.de indic.vidu. Item dicūꝛ ꝑ

ſone bñmerite ⁊ zelãtes bonũ reip.regni ⁊ Delphinatus oẽs illi q̃ aliqđ insigne ſeruitiũ regi/ aut regno vel delphinatui ipenderũt/puta quia occultas ꝯiurationũ/iſidiaꝝ/⁊ ꝯſpirationũ fraudes contra regẽ/regnũ/vel delphinatum caute reuelauerũt quia tales ſunt immenſa remuneratione etiã ꝑ eccleſiã ſubleuandi ⁊ decorandi. vt eſt caſus expſſus vt in c. ſi qs pap.§.fi.lxxix. di. ⁊ in l.quiſquis in fi.C.ad l.iuli.maieſ.⁊ i l.ſi pater.§.i.⁊ in l.acq̃lius ff.de dona eſt caſus melioꝛ de corpoꝛe iuris in l.etiam cõditionis ff.de manumiſ.vide q̃ enumerat ⁊ declarat iſto caſu qualitates benemeritoꝝ faciũt nota in c.ſi quos meritos xij.q.ij.Decorãtur hec ꝑ ea q̃ hñtur Ester vt ſuperius in hac finali parte declarata. Itẽ dicuntur pſone bñmerite ⁊ zelantes bonũ reip.regni ⁊ delphinat9/ oẽs illi q̃ ſuis curis cõcilijs et laboꝛibus die noctuq; laboꝛãt ꝑ toto regno delphinatu ⁊ rege vt ſunt legati in anglia/alemania/⁊ hiſpania/⁊ ꝓcuratores regis ⁊ regni ⁊ ſimiles i curia rõana aut infra regnũ vel al's morã ꝑ neceſſitatib; regis regni ⁊ delphinat9 trahentes vt eſt ille caſus ſolitari9 quẽ neſcio alibi in l.bñ a zenone quaſi i fi.C.d quadrien.pſcrip. cu9 ṽba ⁊ rõ i idẽ ꝯuertũt ⁊ ſũt Nõ imerito ſtatuim9 ⁊ q̃ die noctuq; quotidianis curis laboribus ꝯcilijſq; ſuis ꝑ toto terrarũ oꝛbe laboꝛãt dignã habeant ſue pꝛerogatiue foꝛtunã. Finaliter enim dicũtur perſone benemerite ⁊ zelãtes bonum reipu. regni ⁊ delphinatus/ oẽs illi qui alta et lilia nobilitate decoꝛati ſunt ꝓut ſunt oẽs ex regia ꝓſapia imediate vel mediate deſcẽden

Reuelatores cõiurationũ

Deſcẽdẽtes ex regia ꝓgenie

tes vt pbat in c.nouit de iudi.⁊ i l.i.C.de cōdi i ſer.ēt ſi nō p lineā pr̄nā ⁊ ſic maſculinā ſed dūtaxat per maternā lineā ⁊ ſic feminā deſcēdant vt tenuit Jo.an poſt hoſt.in dicto ca.nouit/ ⁊ pbat in dicto c.nouit ⁊ i dicta l.i.In quo quidem ca.noui dicunt p̄dicti doc. ꝙ rex francie p matrem eſt rex francie ex eo/qꝛ Rex Philippus de quo fit mētio in ſepedicto c.nouit non fuit de genere karoli magni/ſed qꝛ duxit quādā dñam in vxorē de ſemine karoli magni deſcendentem. Et verū dicunt/ quia ſtirps karolina ⁊ maſculina que vltra centū ⁊ decē annos durauerat in Ludouico huius noīs tercio Romanoꝝ imperatore ſine liberis maſculinis deſcendente fuit extincta ⁊ finita prout legimus hec apud hiſtoriagraphos approbatos ꝙ ſint benemeriti patet quia hi qui honoris prerogatiua letantur auctoritate ⁊ dignitate fungi debent āplior vt in capitu.i. de offi lega.li.vi.⁊ in c.fi.in/principio de offi. dele.⁊ in c.ne aliqui de priuile.eodem libro facit extrauagans Execrabilis.Jo.xxij.tum ⁊ etiam quia de his nobilibus ſunt intelligenda iura que dicūt ꝙ quicūqꝫ dicitur benemeritus qui non probat demeritus vt in l.ſeruos ff.de manumiſ.teſtamē et in capitulo ſi quos xij. q. prima ⁊ faciunt notata i capitulo de donati.⁊ capitulo fi. de pſūp. et voluit glo.in capitulo illud autem xl. di. que vult ꝙ pro nobilibus ſemper debet preſumi in his que ſpectant ad nobilitatem. Faciunt que ſuperius in quarta parte diximus / vbi fuit dictum . ꝙ propter altam alicuius nobilitatem

Deſcēdētes p lineā femineā

Preſumēdū pro nobilib9.

poteſt romanus pontifex reſeruare electiuã dignitatem etiam pontificalem ⁊ dicetur talis reſeruatio ex magna rationabili et euidenti cauſa facta. Et corã quo iudice p̄dicte qualitates vz ꝙ p̄ces regis ſunt benigne ⁊ beniuole et pro perſonis benemeritis zelãtibus bonum reipublice regni et Delphinatus ſint ventillande ꝓbãde ⁊ liquidãde etiã dato ꝙ reperiatur cõtradictor et ſic res efficiať dubia ⁊ quis modus eſt i eis ſeruãdus eſt dicendũ ꝓut dictum fuit circa principiũ ſecunde partis et latius in quarta parte vltra medium vſqȝ ad finem. Ad vnum tamen circa iſtius operis finalem partem eſt aduertendũ ꝙ predicta permiſſio Gallicane eccľie.ſ.ꝙnõ eſt reprehenſibile ſi rex ceſſantibus oibus cominationibus ⁊ quibuſlibet violentiis aliquando vtatur precibus benignis atqȝ beniuolis ꝓ pſonis benemeritis ⁊ zelantibus bonum reipublice regni ⁊ Delphinatus/referenda eſt nõ ſolũ ad ſingulares eccleſias regni ⁊ Delphinatus ꝓut fuit oſtenſum verũetiam ad apoſtolicam ſedem cũ regulariter clauſula ſeu qualitas que per ſe ſtat in fine diſpoſitionis poſita cõcernat omnes precedentes articulos in eadem diſpoſitione principaliter contentos vt in.c.inquiſitioni.de appel.⁊ in lege talis ſcriptura.ff.de lega.i.⁊ i lege finali ff de re.du.⁊ i l.fi.§.titia ⁊ ibi bar.ff de libe.lega.

Cum per talem relationem non ledatuř immo potius conſeruetur rectitudo ſermonis ⁊ iuris communis/et intentio ⁊ voluntas Gallicane eccleſie quod luculenter patet/ qȝ eadẽ ratio que

eſt in vtendo aliquando precibus benignis atq́ beniuolis p perſonis bñmeritis zelantib9 bonū reipublice regni et Delphinatus circa ſingulares gallicanas eccl'as illa eadē eſt circa aplicā ſedem i eo caſu quo ipa aplica ſedes ex magna ratiouabili et euidēti cā ⁊ i litteris aplicis nōiatim expreſſa poteſt electiuā dignitatē etiā pontificalem reſeruare. vt in ſepedicto alle. §. decreuit cū ſedes aplica ſine precibus regis benignis atq́ beniuolis ⁊c. poſſit reſeruare ⁊ illud dicat̄ reipublice accōmodū/vt ibi cū ſit teorica q̄ illa q̄ ſine aliquo fieri poſſunt eo preſente vel inſtante poſſunt ſine illius pñtis vel inſtantis ſolennitate que ad hoc de iure vel al's requiratur explicari vt voluit glo. in verbo tranſitu. iuſtitu. de liberti quam omnes doc. cōmendant tum et etiam q2 p talem relationem gallicane eccl'ie priuilegiū in aliquo non infringitur imo potius iuſticia ⁊ voluntas gallicane eccl'ie et xp̄ianiſſimi regis prerogatiua cōſeruatur vt in dicto. §. decreuit ſepi9 alle. cū p talē relationē ſacri canones/permiſſio voluntas gallicane eccleſie ratio et regis prerogatiua ſeruentur/vt in. c. cum nobis de elec. ibi dum dicitur tā rationes/q̄ canones obſeruare tum et etiam cum nulla inſurgat ex tali relatione abſurditas. vt in. c. ſecūdo requiris de appella. et in. c. apoſtolus. xxxij. q. vij. faciunt nota. p hoſt. et io. an. in dicto. c. iquiſitioni et p panor. i dicto capitulo ſecundo requiris per modernos in capitulo dilecti de donatio; et in. c. cauſam q̄ de reſcrip. et no. p bar. in. l. pretor. la. ij. Feritq́

hec differẽtia.ff.vi.bo.rap.ꝛ in dicte.l.talis ſcri
ptura et ꝑ ſpe.in ti.de i nſtru. edi.§. nunc autem
videndum ver. Item excipe ꝛ per bar.in dicta.l
ſi.ff.de rebus dubi. Coadiuuantur hec ꝑ doctri
nam io.an.quē etiā refert et ſequitur ibi panoꝛ.
in ca.ſi.deſimo.ꝙ quotienſcūq̃ alicui conceditꝛ
facultas vel permiſſio aliquid faciendi/puta diſ
pēſandi vel vtendi pꝛecibus benignis atq̃ beni
uolis nō expꝛeſſis perſonis ꝓut eſt in noſtro ca
ſu ꝙ talis facultas et ꝑmiſſio eſt large interpꝛe
tanda quo ad eum dūtaxat cui conceditꝛ pꝛedic
ta facultas vel permiſſio . qꝛ quo ad illū diciꝛ
beneficium ꝛ ita ſentit glo.in dicto. c. ſi quā ad
hoc commendat etiam ibi panoꝛ.facit ca.ſi cui
nulla de pꝛebē.vnde ꝙ in his fauoꝛabilibus/vꝫ
ꝑſonis benemeritis ꝛ zelātibus bonū reipubli
ce regni et delphinatus ꝓut fuit declaratū in ſin
gulis pꝛedictarum perſonarum ſpeciebus genꝰ
vꝫ permiſſio vtendi aliquando pꝛecibus beni
gnis ꝛc.includit oēm ſuam ſpeciem.ſ.non ſolū
quo ad ſingulares gallicanas eccleſias verūetiā
quo ad ſedē apoſtolicam/quod eſt memoꝛe cō
mēdādum ita tenuit bal.lꝫ in aliis terminis in.l.
ſi qua illuſtris. C.ad oꝛficia.referendo et ſequē
do.io.an.lꝫ in quo loco nō fuerit recoꝛdatus fa
ciunt iura que dicūt ꝙ cōtra eum qui legem dice
re potuit apertius eſt interp̄tatio facienda vt in
.l.veteribꝰ.ff.de pactis ꝛ in rꝰa ꝯtra eū q.ð re.iu
ris li.vi. Accedāt adhoc iura ſupiꝰ i quarta ꝑte
deducta q̄ volūt ꝙ xp̄i reges ēt p̄cepta canōica
relaxāꝛ ꝛ trāſgrediūꝛ. Et lꝫ ap̄lica ſedes p̄dict

p̄cibus nō aſtringatur lȝ fiant ꝑ plibus ꝑſonis
benemeritis collectiue vel diſtributiue cum Gal
licana eccleſia vt inferior nō potuerit imponere
legem ſuperiori vt i ca.ex inſinuatiōe de appel.
verūtamen caſu quo fuerint admiſſe concurren
tibus perſonarum qualitatibus in hac finali pꝛ
te ſuperius expreſſis et declaratis iuxta tenorē
et formam dicti.§.fi.ſepius alle.ꝛ iuſta earum te
norem et formam prelibata apoſtolica ſedes ele
ctiuam dignitatem etiam pontificalē reſeruaue
rit.tenebit talis reſeruatio.ꝛ dr̄ etiā facta ex ma
gna rationabili et euidenti cauſa cum cōcernat
perſonam benemeritam et zelantem bonū reipu
blice regni et delphinatus. Et hoc per predicta
nec iſto caſu cathedralis conuentualis vel colle
giata eccleſia poterit illam impugnare cum fue
rit de eius conſenſu id eſt ꝑmiſſione toti⁹ galli
cane eccleſie facta. Unde eſt ꝙ bos cornu capit
lingua ligatur hō vt in.l.ſicut i initio. C.de acti.
et oblig.facit dictum.c.cum longe.lxiij.di.ꝛ re
gula qḋ ſemel placuit de re.iuris.li.vi.cū alijs.
Et ſȝ ꝑmiſſio vēdi p̄cib9 bēignis atq3 bēiuolis
ī vtroq3 cāu ꝑ ꝑſonis bñmeritis zelātib9 bonū
reipu.regni ꝛ delphiat⁹ extiguat⁹ ꝛ finiat̄ i vno
actu dūtaxat cū ope ꝛ effectu ſub ſecuto vt dictū
ē tñ repiunt̄ duo caſus in qb9 de iure ꝑmiſſio vē
di p̄dictis p̄cib9 ad ſedē aplicā dirigēdis nullo
reſtrigūtur nec limitātur actu.qnimo totiēs quo
tiens chriſtianiſſimo regi viſum fuerit poterit re
gia maieſtas eiſdē vti. Et primus eſt qñ eccl'ia
cathedralis vl̄ cōuentualis aut collegiata eſt ſi
ta in patria limotropha/ put ē Narbonē Tar

Reſeruatio facta ad p̄ces regis

caſonenſis. Mirrapiſcenſis. Conuenarũ A quẽſis Bayonẽſis. que quidẽ eccleſie ſunt in patria occitana et vaſconie a mari mediterraneo id eſt a dioceſi Narboneñ incipiendo vſqʒ ad occeanũ mare. ſ. ciuitatem bayoneñ finiendo regni franſcie firi et ppetui termini atqʒ limites catalanos Aragonẽſes Nauarros atqʒ hyſpanos diſtiguẽtes ꝛ limitãtes. Et idem de alijs ꝛ ſimilibꝫ eccleſiis Angelos flamingos ꝛ alemanos limitãtibꝫ et diſtinguẽtibus. Nã in his eccleſiis et dioceſibus nullꝰ põt eẽ ciuitatis ville vel caſtri detẽtoꝛ et per cõſequens epiſcopus/abbas/vel pꝛioꝛ niſi is ſolus cui per regem detentio ꝛ poſſeſſio fuerit commiſſa Et hoc eſt pꝛiuilegium Regum et pꝛincipum coꝛpoꝛe iuris clauſum vt in. l. ij. C. de fundis limitro. li. xi. Nam vt ibi dicit glo. nõ licʒ pꝛiuato habere cuſtodiam regis limitis quod q̃dem pꝛiuilegium coꝛpoꝛe iuris clauſum ſemper a quacunqʒ diſpoſitione intelligitur exceptum ꝛ per conſequens a decretis baſilienſis conſilij ſuper electionibus diſponẽtibus vt ſunt ille vulgate glo. in aut. qua in pꝛouĩcia. C. vbi de cri. agi. opoꝛ. quã ibi ſequũtur bar. ꝛ bal. ꝛ glo. in. l. i. C. de condi. inde. quam ibi comẽdat ſalicẽ. quas allegauimus ſupius in pꝛĩcipio tertie partis. Et ſecũdus caſus. ſ. quãdo eccleſia metropolitana cathedralis conuentualis/aut collegiata poſſideret foꝛtiſſima et munitiſſima loca vl' caſtra ĩ q̃bus xpianiſſimus rex cum omnibus ſuis nec ſui de facili et abſqʒ aliqua difficultate recipi vel intrare poſſent ꝓut ſunt Claramontenſis/Cactur

Eccleſie limitrophe regni

ceñ. Pictauië. et ſimiles epiſcopat⁹ vł abbatie et eſſet fama vel rumoꝛ ꝙ in vicina patria eiſdē eccleſiis foꝛtiſſima et munitiſſima caſtra tenenti bus licet non limitropha veriſimiliter temeretur guerra quia tunc poteſt xpianiſſimus rex ⁊ etiã quãdocũqꝫ ſimilis caſus euenerit dirigere ſuas benignas atqꝫ beniuolas pꝛeces ꝓ perſonis be nemeritis ⁊c. ad apoſtolicam ſedem vt dictã ec cleſiam vel eccleſias caſtra et loca foꝛtiſſia ⁊ mu nitiſſima tenentes in patria in qua veriſimiliter eminet et ſperatur i bꝛeui guerra ꝓ perſona vel perſonis regi et regno tutis ⁊ ſecuris diſpoſitio ni ſedis apoſtolice reſeruare inhibendo ⁊c. put eſt de moꝛe et ſtilo Romane curie. ⁊ hoc ꝑ glo. ſingularem in. l. ij. in pꝛincipio. ff. qui ſatis da. co gũ. quã omnes doc. comendant et ſequũtur iun cto ca. i. de ſuplē. negli. pꝛela. li. vi. que glo. vult ꝙ fideiuſſoꝛ vel reus pꝛincipalis dł locupletioꝛ nõ tantũ ex facultatibus ſed etiam ex conueniē di facilitate/puta ꝙ non ſit in munitiſſimo loco vel caſtello faciunt no. per doc. in. l. decem. ff. de ver. ob ⁊ in aut hoc. ſi debitoꝛ. C. de pino. ⁊ in. §. ſi quis in frau. inſti. de acti. in dicto. c. i. dł ꝙ rex in ciuitatibus caſtris villis et munitionibus re gni debet abſqꝫ difficultate qualibet cum oībus ſuis intrare atqꝫ honoꝛifice recipi/ ⁊ ſic ē pꝛiuile gium regum coꝛpoꝛe iuris clauſum. Et ꝙ de fa ma vel rumoꝛe diximus/ideo dictum eſt quia fa ma inducit iuſtam credulitatem. Unde habens aliquã conſcientiam ex fama dicitur habere ex pꝛobabili cauſa vt voluit glo. in. c. cum cõtingat

de reſcrip.et in.c.inquiſitioni de ſen.excom. ꝛ in c.i.de poſtu.ꝓla.ꝛ vbiqꝫ per doc. Et idem ē dicendum de rumoꝛe vt euidenter ꝓbatur in capi. vbi periculum.§.pen.de elec.li.vi.quem ad hoc ibi comendat Pe.de Ancha. Et intantū habēt locum ꝓcces regis in hoc ſecūdo caſu qꝺ dato ꝙ fama vel rumoꝛ ſuper quo fundantur regis ꝓces appareat non verus nichilominus remanet valida reſeruatio cum dicamus vere ſcire quod percipimus ex rumoꝛe et pꝛebeat iuſtum erroꝛē liceat appeat poſtea rumoꝛ ille nō ver⁹ vt i.l.miles.§.mulier.ff.de adulte.ꝛ in.l.fi.ibi dum dicit et rumoꝛe ꝓlato ꝛ ibi dū dicitur.quia falſus rumoꝛ non ſolet obeſſe.ff.de here.inſtitu.quē caſū cōmēdauit ad hoc Pe.ad ancha.i dicto.§.pē. Hinc eſt ꝙ ſi aliquis accuſauit publice īfamatū et deficit ip̄robando nō debet puniri pena talionis vel calumpnie/qꝛ excuſatur ꝓpter infamiam pꝛecedentem vt tenuit bar.in.l.ij.C.ſi ſeruus vl' liber.li.x.quem refert et commēdat Panoꝛ.i dicto.c.cum cōtingat faciunt nota.per Inno.i.c. fi.de iura.calumpꝛtum et etiam quia regi a pꝛincipio vtenti dictis pꝛecibus ad aplicam ſedē directis cauſa faciendi reſeruationem dicitur ꝛ ē acquiſitum ius et actio cum per hoc fugeꝛ guerra et pax conſeruetur et per con ſequens dicitur negocium reipublice vtiliter geſtum faciunt que dicta ſunt ſupꝛa in quarta parte et etiam ī tercia vltra medium. Unde eſt ꝙ cum finis ꝛ intentio xp̄ianiſſimi regis a pꝛincipio fuerit rōnabilis ꝓ ꝓter vitandā ꝛ fugandā guerrā ꝛ pacē cōſequē=

Rumoꝛ ēt nō ver⁹ excuſat.

dam lȝ poſtmodum guerra non ſequatur exem-
plo negocioꝝ geſtoꝛis q̄ a principio. vtiliter geſ
ſit negocium lȝ effectū nō habuerit/qꝛ domū re-
parauit vel egrum ſeruum curauit ꝙ lȝ poſtmo-
dum domus ſit cruſta vel ſuus obierit remanet
ei actio negocioꝝ geſtoꝝ ſaluā. vt in.l. ſed an. vl
tro.§.i.ff.ꝺ nego.geſt.ꝛ i ſi.l.ſuū. C. eo.ti.ſupꝛa
i tertia ꝛ quarta parte alle. Uñ etiā melius eſt im
mo tutius ꝛ magna gubernatur ꝓuidentia q̄ in
tēpoꝛe querit remediū q̄ȝ poſt vulneratam cām
adhibere medelā vt in.c.ſuſcepimus ꝺe homici.
ꝛ in.l.fi. C. in quibus cau.in integrū reſti.nō eſt
neceſ.ꝛ i.l.vnica. C. qñ licc.vni.ſe.vindi.facit ēt
qꝛ facilius impedit aliquid faciēdū quā ꝙ factū
diſſoluatur. vt in.c.rurſus qui cleri vel vo.ꝛ in.c
quēadmodū ꝺe iureiurā.et p hūc caſum reſtrin
git ꝛ limitat diſpō baſiliē.ꝯcilij.in.c.lȝ dudū i.§
verūtñ ſi foꝛte ꝺe elec.vt hēat locū dūtaxat i elec
tiōe alſ canonice iā celebꝛata. Nos vo loqmur
anteq̄ȝ futura electio ſit celebꝛāda q̄ ſperatur vl
timet ꝓgi i ꝑturbationē eccl̄ie aut patrie vel re-
gni qꝛ in tali caſu valebit ꝺe iure reſuatio ad ꝑ-
ces benignas ꝛ beniuolas regis fctā cū i eo cāu
citi⁹ ꝓuideat vacāti eccl̄ie cui moꝛa ē valde no
ciua.vt i.c.ne ꝑ defectu ꝺe elec.tū ꝛ ētꝛ qꝛ circui
tus euitāt vt i cle.auditoꝛ ꝺ reſcrip.ꝛ i.l.ne i ar-
bitri i fi. C. ꝺe arbi.ꝛ iſti duo caſ⁹ ſūt i tm̄ extēdē
dis ꝙ dato ꝙ ꝓuiſ⁹ velit renūciare ꝑmutare ce-
dere vl trāſferri ꝙ ſñ regis expſſo ꝯſēſu nō pōt
Et ē rō/qꝛ reſuatio a pꝛīcipio ꝺe dicta dignitate
ēt pōtificali ꝑ ſedē aplicā fctā fuit radicata ꝑnci-

Reſigna- tio aut p- mutatio bñficij re ſeruati ad preces re gis

paliter in perſonam regis cõceſſa ar.io.c.ſi dili- genti de foro compe. Unde eſt q per renũciatio nem permutationẽ ceſſionem vel tranſlationem obtinentis illam dignitatem tolli non poteſt cuz talis reſeruatio et puiſio iohãni vel petro facta potius intelligatur cõtemplatione regis q̃ io- hannis vel petri/facta.vt in.l.ſed ſi plures.§. in arrogato.ff.de vulga.et pupil. ⁊ in.c. reqſiti.de teſta.faciunt nota per bal.in.l.nõ plures.C. de ſacroſan.eccle.⁊ nota p cy in.l.in fide cõmiſſi §. cũ pollidius in ſuis addi.ff.de vſuris.⁊ per bal. in.l.poſt mortẽ.C.de fidei cõ.⁊ nota.i ſp.ca.C. de reuocã.his que in frau.alie.ſunt in finalibus verbis fortificãtur per nota.per glo.in.c.cũ cõ- tingat de iureiu.⁊ i ca.q̃uis pactũ de pactis li. vi.Corroboratur hec extenſio p caſum.in ca. ſi pter tua.de reſcrip.li.vi.vbi fauor ⁊ cõtempla tio perſone note attenditur ⁊ prefertur ignote p ſone vt fuit dictum ſuperius in principio prime p tis tum ⁊ etiam qr bona fides que requiritur in contractu requiritur et eſt ſeruanda in diſtractu vt in.l.ab emptione verſ.Ariſtoni.ff.de pactis. faciũt nota.in.l.i.C.quãdo lice:ab emp.rece. ⁊ i.l.de tutela.C.de i integrum.reſti.mino.que ſũt memorie cõmẽdanda qr hij vltimi duo caſus nõ ſolũ perficiunt et ornant huius finalis partis co mentũ cum ſua extenſione verũetiam ampliant et decorant xpianiſſimi regis in dignitatib elec- tiuis etiam pontificalibus prerogatiuam Fina liter benigne ⁊ beniuole regis preces de quibus dictum eſt non debẽt ad iſtantiã pcurantiũ ema

nare/vt in decretis baſilienſis concilii .c.i. in §. ad tollendū de elec. qui a eo ipſo ſunt ambitioſi et ſuſpecti.vnde eſt ꝙ q̇.ſe igerit ſuſpectus eſt vt in.l.que omnia ff. de procura.⁊ per conſequens repellendus.vt in ca.cum iamdudum.de prebē. et in ca. officij.et in.c.cum poſt petitam de elec. et in decretis baſilieñ.concilij. ⁊ in.c.i.§. Et cū humane de elec.cum tales preces dicātur ꝓpter nimiam procurantium īportunitatē ⁊ ſolicitudi=nem.⁊ ſic cōtra regis voluntatē obtēte vt in.l.i. C.de bo.peti.ſubla.li.x. et in.c. cū in iuuentute de pur.canó.et in.c.importuna de peni. di.i. ſed potius ꝓprio motu regis debent fieri ⁊ ſcribi.vt in dicto §.fi.ſepius alle. Et operantur tales p̄=ces regis ꝓprio motu emanate/ꝙ iam approbat illos eſſe perſonas benemeritas zelantes bonū reipublice regni/et delphinatus/ ⁊ ꝙ pro talibꝰ cōi omniū oppinione et fama publica reputā=tur.vt eſt glo.menti tenenda in ca.ij.de accuſati. li.vi. Et cum his ſilentium ori proprio impono (cum vulgare ſit) reprehēſionē vitare nō poſſe niſi eum qui omnino nil ſcribit.

Preces regis ꝓ curante il las.

¶ Commenti perutilis ſuper pragmatica ſanc=tione quinqꝫ partes continentis/Impreſſū Pa=riſius in Bellouiſu Pro Johanne Petit com morante in Vico diui Jacobi Ad interſignium Leonis Argentei.Anno domini.1509.Die.24. Menſis Septembris.

Romę.
Die XII. Januarij. 1573. empti à
[illegible] Bibliopola [illegible]
[illegible] Franciç in 8.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE